

OM FANGEKOSTEN.

Bidrag til forståelsen af
straffefuldbyrdelsens hygiejniske virkninger.

For at modvirke den skadelige indflydelse, som den reglementerede fangekost måtte antages at udøve på fangernes sundhedstilstand, blev der¹⁾ fra 1ste April 1873 foretaget en forandring i det for de danske straffeanstalter gældende spisereglement. Kosten fik en tilsætning af blodpræparater, hvorved man tilsigtede at gøre den mere nærende og lettere fordøjelig og tillige søgte at bryde noget af den ensformighed, hvormed den nødvendigvis måtte være beheftet. Det kunde imidlertid ikke uden videre forudsættes, at de i sin tid påviste mangler ved fødens sammensætning hermed vare hævede; og selv om der måtte være skaffet fuld dækning af den væsentligste mangel — den altfor ringe mængde kvælstofholdige næringsstoffer — så måtte det dog afhænge af fortsatte undersøgelser, om og i hvilken udstrækning de hygiejniske ulemper ved straffe-

¹⁾ So beretning fra kontoret for fængselsvæsenet om straffeanstaltternes tilstand i tidsrummet fra 1 April 1868—31 Marts 1873, pg. 116.

fuldbyrdelsen derved vare fjernede. Dette blev da også forudset og udtrykkelig fremhævet af den højtærede fængselsbestyrelse i beretningen, og der var således opfordring nok for mig til at tage spørgsmålet for. Til oplysning herom har jeg i løbet af året 1877 anstillet en række undersøgelser i kvindefængslet på Christianshavn. Da de i flere henseender have givet ret afgørende resultater, der formentlig kunne få anvendelse ved bedømmelsen af lignende forhold i andre straffeanstalter, har jeg troet, at en kort redegørelse for disse undersøgelser kunde have nogen interesse på dette sted, hvor spørgsmålet tilmed for nylig er berørt i beretningen om Den Nordiske Penitentiærforenings andet møde (emne IV).

Jeg skal da først henlede opmærksomheden på, at den forandring i kosten, der indførtes ved begyndelsen af femåret 1873, og som formentes at være i stand til at bringe fuld dækning for fødens mangel på kvælstofholdige næringsstoffer, ikke har nået dette mål. Formodningen om, at det måtte forholde sig således, fik jeg først gennem en række undersøgelser af stofskiftet, ved hvilke det nøjagtigt blev bestemt, hvormeget de pågældende fanger virkelig fortærede af den tilbudte føde, og hvor store organismens udgifter vare gennem urinstofudskilningen under samtidig iagttagelse af forandringerne i legemsvægten. For at finde forklaringen af forskellige forhold, der måtte være påfaldende, blev det nødvendigt at kontrolere selve tilberedningen af blodbuddingen og blodmelet. Det viste sig herefter, at behandlingen af blodet foregik meget omhyggeligt og nøjagtigt efter den af Professor PANUM angivne metode. Det fremstillede blodmel var smukt og gav i blodbuddingen en forholdsvis velmagende ret, der også gennemgående yndes af fangerne. Ved fordelingen af blodmelet gik man imidlertid ud fra for det første, at der af hver pot blod kunde indvindes et pund blodmel og dernæst, at der i hvert pund blodmel indeholdtes så meget albuminstof, at det påviste deficit — ifølge be-

regningen c. 13 gram tørt albuminstof daglig — rigeligt vilde blive dækket, når fem fanger ugenlig delte blodmelet af 1 pot blod. Man forudsatte således, at en femtedel pund (100 gram) blodmel mindst skulde indeholde 91 gram albuminstoffer.

Formentlig er man ved denne fordeling gået ud fra Professor PANUMS angivelse, at blodmelet indeholder 15,5% kvælstof = 99,9% albuminstof. Denne angivelse gælder imidlertid kun om blodmelet i absolut tør tilstand. At den ikke kan få anvendelse på det blodmel, der tilberedes i fængslet, fremgår deraf, at blod ikke indeholder mer end c. 18% albuminstoffer, en pot blod altså c. 180 gram. Når der af hver pot blod produceres 1 pund (500 gram) blodmel, kan hvert 100 gram blodmel i det højeste indeholde 36 gram albuminstoffer. Istedensfor de forlangte 13 gram vilde hver fange herefter kun få c. 5 gram daglig eller ugenlig 55 gram for lidt.

I virkeligheden er nu det tillæg, der gives i blodbuddingen, endda noget mindre. Jeg skal ikke opholde mig ved, at den mængde blodmel, der indvindes af hver pot blod i fængslet, varierer meget betydeligt. Hænger dette end jevnligt sammen med, at blodet på grund af dets opbevaring, indsamling og beskaffenhed i virkeligheden kun kan give et mindre godt udbytte, så skyldes det dog sikkert ligeså ofte blodmelets fugtighedstilstand ved vejningen. Af ikke mindre betydning er det, at en nok så omhyggelig behandling udenfor et kemisk laboratorium ikke når at få et præparat frem, der indeholder alt det, der kan indvindes af blodet. Til nærmere oplysning har jeg ladet foretage en nøjagtig kvælstofbestemmelse af fængslets blodmel. Istedensfor de antagne 99% indeholdt det kun 32% tørt albuminstof (5,12% kvælstof). Den dag, da prøven udtoges, blev der af hver pot blod kun udbragt 358 gram blodmel (c. 114 gram tørt albuminstof); hver fange fik således i den pågældende uge kun et tillæg af c. 23 gram eller 68 gram for lidt.

Mangelen på kvælstofholdige næringsstoffer var imidler-

tid ikke den eneste fejl, der i sin tid blev påvist i sammensætningen af den reglementerede fangekost. Den indeholdt tillige *mere kulstof* end nødvendigt (daglig c. 50 gram for meget), og dette tilførtes fremdeles organismen for den allerstørste del i form af kulhydrater, medens kun en meget ringe mængde var tilstede som fedt. Hertil kom nu, at omtrent halvdelen af fødens albuminstoffer (for mandfolkenes vedkommende noget over, for fruentimmernes vedkommende noget under halvdelen) blev givet i rugbrød, og at kosten i det hele ved sin ensformighed, mangel på piringsmidler, tildels også ved sin form, ikke i længden kunde antages at vække madlysten og måtte fremkalde en stærk belastning af tarmkanalen. I overensstemmelse hermed have mine undersøgelser også vist, *at en meget stor mængde af føden går tilspilde* ikke blot, fordi den ikke kan fortæres, men også fordi den ikke kan *fordøjes*. Jeg skal foreløbig holde mig til dette sidste punkt.

Det har da for det første vist sig, at mængden af de udtømte ekskrementer gennemgående er meget betydelig forøget. Når en fange nogenlunde stadigt fortærer den hele reglementerede portion rugbrød — og denne er tilmed i kvindefangernes kost daglig 250 gram mindre end i mandfangernes — så kan ekskrementmængden stige til 600—700 gram i døgnet; sjældent går den ned under 250 gram, og gennemsnitlig tør den under iøvrigt lige omstændigheder sættes til 3—400 gram i døgnet. For at have et skøn om, hvor stor en mængde af de fortærede albuminstoffer, der under disse omstændigheder går tilspilde for organismen, lod jeg foretage nogle nøjagtige bestemmelser af kvælstofmængden i ekskrementerne (i STEINS laboratorium).

Ved en af disse fandtes i 100 gram ekskrementer 0,9125 gram kvælstof. Den samlede ekskrementmængde i det pågældende døgn var 400 gram, hvori altså 3,6500 gram kvælstof, svarende til 22,8 gram albuminstof, den beregnede indtægt samme døgn i den virkelig fortærede føde var 6,4 gram kvælstof, svarende til 40,5 gram albu-

minstof $\approx$ 55 % af det fortærede albuminstof var gået bort med ekskrementerne.

Ved en anden undersøgelse fandtes i 100 gram ekskrementer 1,3485 gram kvælstof: den samlede ekskrementmængde i døgnet 425 gram, hvori 5,7311 gram kvælstof, svarende til 35,8 gram albuminstof, den beregnede indtægt samme døgn i den virkeligt fortærede føde var 8,4 gram kvælstof, svarende til 52,5 gram albuminstof $\approx$ 67 % af det fortærede albuminstof var gået tabt med ekskrementerne.

Heldigvis er det tab, fangerne lide på grund af fødens sammensætning, ikke hver dag så enormt. Begge kvælstofbestemmelser vedrørte en og samme fange; døgnene vare valgte vilkårligt i den periode af 14 dage, under hvilken der blev anstillet detaillerede undersøgelser angående stofskiftet hos hende; for de øvrige dage i perioden har jeg ingen bestemmelser af ekskrementernes kvælstofmængde. Derimod fremgår det af undersøgelserne, at den fortærede kvælstofmængde begge dage var under den mængde, hun daglig, gennemsnitlig fortærede i den hele periode, ligesom at ekskrementmængden var over den gennemsnitlige størrelse. Tages disse omstændigheder i betragtning, bliver forholdet en del gunstigere. Den beregnede daglige, gennemsnitlige indtægt af kvælstof i den fortærede føde udgjorde 9,7 gram, svarende til 60,6 gram albuminstof. Går man nu ud fra, at kvælstofmængden i 100 gram af hendes ekskrementer gennemsnitlig har været 1,1 ($\approx$ middeltallet af de to bestemmelser), så vil hun i den forholdsvis ringe daglige, gennemsnitlige ekskrementmængde af 275 gram have tabt 3,0 gram kvælstof, svarende til 18,7 gram albuminstof. Efter denne korrektion stiller forholdet sig ganske vist ikke så lidt gunstigere, men det viser sig desuagtet, at hun dog endnu taber 30 % af de albuminstoffer, hun har fortæret i føden. Til sammenligning skal jeg meddele, at man andensteds under lignende forhold (i et Münchener fængsel) omtrent er kommen til samme resultat; det viste sig der,

at gennemsnitlig 27 $\frac{1}{10}$ af den fortærede æggelhvidemængde gik ufordøjet bort med ekskrementerne.

Den reglementerede fangekost indeholder altså hverken en tilstrækkelig mængde af visse nødvendige næringsstoffer, ej heller byder den disse i et passende indbyrdes forhold; de næringsmidler, hvoraf føden sammensættes, såvelsom hele deres form gør det tilmed umuligt for organismen at drage den fulde nytte af det, der fortæres. Det følger af sig selv, at ernæringen under disse omstændigheder må lide, og at organismen må sætte til af, hvad den har opsparet fra tidligere tid, eventuelt må forbruge mere eller mindre af sine egne nødvendige vævselementer. At dette ikke i længden kan gå uden forstyrrelse af sundhed, af kraft og velbefindende, er klart. Erfaringen bestyrker da også dette, men den lærer tillige — og dette gør manglerne ved kosten fra et praktisk standpunkt dobbelt farlige — at de tab, organismen lider, kunne bæres i lang tid, uden at befindendet tilsyneladende lider derunder, og uden at de pågældende fremkomme med nogensomhelst klage. Muligvis hænger dette sammen med de specielle og ejendommelige forhold i fængslet, med det indesluttede liv, den forholdsvis ringe arbejdsydelse, hvorunder organismen lettere end ellers vænner sig til en for ringe tilførsel af næringsstoffer. Hvorom alting er, det er først, når fangen i lang tid har båret dette tab, at svækkelsen giver sig tilkende ved subjektive tegn, men da er denne ofte så vidt fremskreden, at retableringen hverken altid er hurtig eller let, og det er kun ved en minutøs iagttagelse, at den skadelige indflydelse af kosten kan opdages og forebygges. De midler, der i så henseende stå til vor rådighed, ere nærmest nøjagtige optegnelser angående den mængde føde, der virkelig fortæres af den enkelte fange, og hyppige vejninger.

Til nærmere oplysning om den jævne og umærkelige måde, hvorpå svækkelsen udvikler sig som følge af den utilstrækkelige næring, skal jeg med et par ord omtale forholdet hos den ovennævnte fange.

Det var en sund 22 årig pige (indsat d. 23¹² 75, ikke tidligere straffet, dømt til 8 år i tugthuset for barnefødsel i dølgsmål og fostermord). I de første 3 måneder af straffetiden var appetiten ret god. Som tabel 1, side 24, viser, forøgedes hendes vægt gennemsnitlig 5,5 gram daglig. I de følgende 3 halvår viste der sig et jævnt tiltagende vægttab. Hun befandt sig fuldstændigt vel, klagede ikke over noget som helst, udførte sit lette arbejde (i fællesskab, bortset fra 2 måneder, da hun på grund af en disciplinær forseelse blev sat tilbage i cellen) til tilfredshed. Kun en kort tid var hun (i straffetidens 4—5 måned) lidt forknytt og trykket af straffen samtidig med lette uregelmæssigheder i menstruationen. Vægttabet steg jævnt fra gennemsnitlig 2,7 til 19 gram daglig. Samtidig tabte appetiten sig jævnt, således at hun ved udløbet af det tredje halvår (efter en straffetid af 1 år og 9 måneder) knap spiste halvdelen af middagsmaden, men endnu så godt som alt rugbrød. Da hun tillige havde haft et arbejde, der fordrede større kræfter (væven), lod jeg kort efter foretage en vejning. Det viste sig da, at hun i 11 dage havde tabt gennemsnitlig 56,8 gram daglig. Jeg tog heraf anledning til at underkaste hende ovenberørte nærmere undersøgelse, under hvilken der især ikke blev foretaget nogen som helst forandring i hendes måde at leve og arbejde på. Som det efter resultatet af undersøgelsen måtte ventes, tiltog vægttabet i de følgende 47 dage 61,1 gram daglig. Hun købte da af sin arbejdsfortjeneste lidt sukker og mælk og spiste lidt mindre rugbrød, hvorefter tabet i et par måneder reduceredes til 19,2 gram daglig. I de følgende tre uger spiste hun meget lidt til middag og knap halvdelen af rugbrødet, vægttabet steg herefter atter betydeligt — gennemsnitligt 59,5 gram daglig. Først nu, efter en straffetid af 2 år og 1 md., og efterat hun havde tabt 11250 gram i vægt i sammenligning med vægten ved indsættelsen, optrådte subjektive forstyrrelser i befindendet. Hun klagede over nogen mathed og træthed, havde mindre udholdenhed ved og lyst til arbejdet. Især befandt hun sig vel, maden smagte hende vel ikke, men tungen var ren, åbningen i orden, søvnen god, sindet i ligevægt. Menstruationen regelmæssig. Hun fik da en halv pot sød mælk daglig, sigtebrød for rugbrød og købte selv $\frac{1}{8}$ $\mathcal{R}$ smør ugenlig. Uden at der især indtrådte nogen forandring i hendes hele regimen, opholdssted, arbejde o. s. v. tiltog derefter vægten i de følgende 7 dage gennemsnitlig 35,7 gram daglig og i den næste uge endog 71,4 gram daglig, medens samtidig velbefindendet vendte tilbage. Da hun atter blev sat på reglementeret fangekost, kunde hun næsten kun nyde rugbrød og endda kun en del deraf; efter 6 dages forløb

viste det sig, at hun gennemsnitlig havde tabt 250 gram daglig, og at matheden atter tiltog betydeligt, hun kastede af og til det nydte op, tunge ren, åbning daglig og naturlig. Hun blev derefter indlagt på sygehuset, hvilede ud i sengen i en uge, fik mælk, havresuppe, franskrød, kraftig middagsmad og vin, som hun alt nød med appetit, og tiltog herunder daglig 35,7 gram; i den følgende uge kom hun op, følte sig snart kraftig igen, deltog flittigt i rengøringsarbejde og vandt herunder endog 178,5 gram daglig. Hun blev herefter i 16 dage sat tilbage til sit reglementerede arbejde på fællestuen, fik husets kost om middagen, som hun næsten spiste op, men sigtebrød og en halv pot mælk istedenfor rugbrød og øl. Hun vedblev vel endnu at tiltage i vægt, men kun 15,6 gram (jfr. side 25 nr. 1 og 2).

Et andet tilfælde angik en 47 årig enke (indsat 9, 77 på 1 år i forbedringshuset for rufferi, tidligere straffet tre gange med simpelt fængsel). Hun var kraftigt bygget, meget fed, angav, at hun jævnlig tidligere om sommeren havde ladet sig årelade uden bestemt grund; på halsen følte et par svulne lymfekirtler, om den ene ankel sås dagen efter indsættelsen et let ødem, der hurtigt svandt. Iøvrigt sund. I de første tre måneder af straffetiden (se tabel 2, side 24) tabte hun daglig 55,5 gram, i det følgende halvår 54,6 gram, dog noget forskelligt i dettes første og to sidste trediedele (i 43 dage 63,9 gram i 140 dage 51,7 gram daglig). Hun spiste vel største delen af middagsmaden op, men af brødet kun meget lidt, arbejdede stille og ret flittigt ved sit lette arbejde (værkplukning) i fællesskab med andre fanger, og frembød hverken subjektive eller objektive symptomer på sygdom. Efterat hun på min opfordring havde tvunget sig til at nyde så meget brød som muligt, standsede vægttabet i 9 dage; i den følgende uge, da hun kun fortærede $\frac{1}{4}$ portion rugbrød daglig, men al middagsmaden — og endda 2 dage lidt til — tabte hun, medens hun samtidig i ugens løb kvitterede henved 2000 gram ekskrementer, daglig 107 gram i vægt.

Skønt hun lagdes tilsengs, fik sigtebrød, mælk, havresuppe, extramiddagsmad og levertran, varede det endnu en uge, inden vægttabet aftog. Hun havde da i det hele siden indsættelsen — altså i henved 10 måneder — tabt 16500 gram. I tre dage holdt hun sig derpå i ligevægt, men tiltog så i de følgende 5 dage — skønt hun kom op og blev sat tilbage på sin afdeling — 250 gram daglig. Samtidig fik hun atter reglementeret fangekost, af hvilken hun fortærede mere end sin portion. I de sidste to måneder tabte appetiten sig atter noget, hun måtte købe sig noget mælk og smør for at få det meste af brødet ned. Vel indtrådte der ikke ligefrem noget vægttab, men den hele ernæringsvirksomhed var dog i

tillbagegang, idet hun fra den nævnte tilgang af 250 gram daglig i de følgende 34 dage sank ned til 62,5 gram daglig og i de sidste 22 dage til 22,7 gram daglig. (jfr. side 26. nr. 1 og 2).

De her fremdragne eksempler — der isøvrigt med letthed ville kunne forøges i antal — ere med villie udvalgte mellem fællesfangerne, det første tilmed blandt den gruppe forbrydere, der ellers gennemgående må afsone deres lange straffetider i cellefængslet. Det er tilstrækkeligt bekendt, at ganske lignende ernæringsforstyrrelser optræde i cellefængslet. Da de undersøgelser, jeg har anstillet, bekræfte, at de fremkomme hyppigere her end i fællesafdelingerne, ligger det nær at spørge, om manglerne i kosten ere tilstrækkelige til at forklare forholdet, eller om ikke andre momenter må tages med i betragtning.

Spørgsmålet må for en del besvares bekræftende; thi for det første ere cellefangerne gennemgående yngre individer. Selv om man tør forudsætte — hvad erfaringen også bekræfter — at den unge kraftige organisme en tid lang lettere kan udholde den store belastning, fordøjelsesorganerne må tåle, så kræver dog individet et forholdsvis større ernæringsmateriale, når vægt og velbefindende skulle vedligeholdes. Af ikke mindre betydning er den omstændighed, at fødens ensformighed og smagløshed utvivlsomt gør sig langt mere gældende, når måltidet dag ud og dag ind må nydes i ensomhed, uden at den ringe bevægelse, fangen får i frisk luft, ene i en lille lukket cellegård, kan bidrage væsenligt til at vække madlysten. Ved siden heraf spiller sikkert den omstændighed en vis rolle, at disse fanger i den første tid af straffen — under hvilken de da også i almindelighed tiltage i vægt — overfylde sig med den ufordøjelige kost for at blive mætte. Når appetiten så tabes, er tarmkanalen allerede mindre vel skikket til at drage nytte af det, der fortæres, og ligesom cellefangerne have mindre rigelig adgang til selv at forbedre kosten, således er det vist, at de gennemgående ere mindre tilbøjelige til at benytte den adgang, de have. Endelig — og ikke

mindst vigtig er den omstændighed —, at cellefangerne såvel når henses til forbrydelsens beskaffenhed som til forbryder-individualiteten gennemgående ere meget forskellige fra fællesfangerne. Hvormange overgange man end kan påvise mellem begge grupper, tør det dog siges, at det her i landet væsenligt er indenfor cellefængslets område, at man finder de forbrydere eller det afsnit af et forbryderliv, hvor misgerningen, domfældelsen og straffen formå at avle den dybe og alvorlige sjælelige rørelse, hvorpå håbet om en moralsk regeneration hviler. Hvad enten denne nu bliver fuldstændig eller ej, er det klart, at det psykiske arbejde, der præsteres, kan være lige stort, og at det utvivlsomt i det hele er langt større og mere anstrengende i end udenfor cellefængslet. Bortset fra, at ethvert arbejde på dette område stiller krav til organer, der ere meget fintmærkende og trænge til rigelig og hurtig erstatning af forbruget, så kan man ikke vente, at det, når det er strengt og vedholdende og gennemgående ledsages af deprimerende sindstilstande af skam, anger, uro, mismod og bekymring for fremtiden, i længden skulde kunne vedligeholde nogen trang til at nyde en ensformig, tildels smagløs og tungt fordøjelig kost.

Blandt de momenter, jeg her har hentydet til, er der enkelte, hvis virkning simpelthen kan kompenseres ved en rigeligere og hensigtsmæssigere tilførsel af næringsstoffer. Andre — og navnlig da det sidstomtalte forhold — kunne ikke udjævnes fuldstændigt ad denne vej. Uden tvivl er her et punkt, hvor fangens helbred og liv kan være udsat for fare. For kvindefangernes vedkommende — dem, jeg alene for tiden tør udtale nogen mening om — er jeg dog tilbøjelig til at antage, at faren kun ganske undtagelsesvis optræder i en sådan skikkelse, at den ikke lader sig forebygge eller påvirke indenfor den givne ordning og under den gældende progression i straffen.

Erfaringen i fængslet bekræfter altså i alt væsenligt rigtigheden af den antagelse, at den reglementerede fange-

kost er utilstrækkelig til at vedligeholde fangernes vægt og velbefindende, og at den forbedring af kosten, der indførtes i 1873, ikke har været istand til at fremkalde nogen meget iøjnefaldende forandring i så henseende. Jeg skylder imidlertid at gøre opmærksom på, at der ved siden af de *iagttagelser*, jeg hidtil har omtalt og støttet mig til, foreligger andre, *der tilsyneladende pege lige i modsat retning*. Jeg sigter da først og fremmest til den bekendte omstændighed, at det ingenlunde er sjældent at finde fanger, der i visse perioder enten vedligeholde deres vægt eller endog tiltage ikke ubetydeligt i vægt. Har man først heraf draget den slutning, at fangekosten i og for sig og gennemgående må være tilstrækkelig, så ligger det ganske vist nær at drage den næste slutning, at de forstyrrelser i ernæring og velbefindende, der trods dette iagttages, må skyldes noget andet end kosten. Da ernæringsforstyrrelserne, som alt omtalt, forekomme hyppigere i cellefængslet og tillige her optræde i en mere akut, iøjnefaldende skikkelse, er det naturligt, at man fortrinsvis har søgt årsagen i straffesystemet. Den af min højtærede formand, afdøde Dr. HEMPEL, i beretningen fra fængselskontoret for 1868—73 udarbejdede statistiske sammenstilling går således ud på at godtgøre dette. Skønt jeg i mange punkter kan være enig i de resultater, hvortil han er kommen, kan jeg dog ikke undlade at gøre nogle bemærkninger vedrørende dels selve værdien af *det materiale, der er benyttet i statistiken*, og dels *den måde*, hvorpå det er benyttet. Det turde da for det første være klart, at man, før man benytter det foreliggende materiale, må eliminere en hel række forstyrrende indflydelser. Nærmest ligger det vel i så henseende at få oplyst, i hvilke tilfælde den reglementerede kost virkelig er fortæret, samt i hvilket omfang der er tilstået fangerne tillæg til kosten. Af ikke mindre betydning er det at undersøge den rolle, forskellige sygelige tilstande have spillet. Dette gælder ikke blot de mere fremtrædende kroniske og akutte sygdomme; selv mindre

betydelige, forbigående forstyrrelser af befindendet kunne naturligvis komme til at gøre et stærkt udslag i den ene eller anden retning, alt eftersom det reglementerede tidspunkt for vejningen falder sammen med dem eller ikke. Endelig bør man for kvindernes vedkommende tage hensyn til svangerskab, fødsler og diegivning.

Eliminationen af disse forstyrrende indflydelser forudsætter allerede under selve *indsamlingen af materialet* et meget betydeligt arbejde, der tildels kun kan udføres ved hjælp af et vel instrueret opsynspersonale. Jeg skylder da også dette, at det materiale, jeg har kunnet samle, og som alt omfatter et ikke ringe antal fanger, er blevet brugeligt også med hensyn til det førstnævnte punkt. Det er naturligvis kun de fanger, der have været indsatte på kort tid, jeg har kunnet følge gennem hele straffetiden. Der er imidlertid næppe nogen periode af de længere straffetider, jeg ikke har haft lejlighed til at iagttage hos et eller flere individer. Ved at sammenholde erfaringerne angående disse perioder og ved at gennemarbejde det meget betydelige antal vejninger, der alt forelå om de hensiddende fanger, har jeg kunnet danne mig et skøn om de væsentligste herhenhørende forhold. I det følgende skal jeg tillade mig at fremsætte nogle orienterende bemærkninger om forskellige punkter, som jeg alt nu tror at kunne udtale mig bestemt om, og som turde have en mere fremtrædende betydning.

Jeg skal da først henlede opmærksomheden på, at den reglementerede fangekost sikkert under visse betingelser er istand til at vedligeholde fangens vægt, ja endog at forøge den noget. Hyppigt finder dette Sted i de tre første måneder efter indsættelsen, sålænge den pågældende formår at fortære hele sin portion. Den vægtforøgelse, der gennemgående findes i denne periode, skyldes imidlertid også ofte den omstændighed, at fangen fortærer mere end den reglementerede portion, i det man her, som andendeds, hvor det galdt om at bøde på kostens utilstrækkelig-

hed og udjævne individuelle forskelligheder, har måttet til-lade dem, der have stærk appetit, at spise hvad andre på afdelingen ikke ville modtage. Vægtforøgelsen kan herved være meget betydelig. For den hele periode af tre måneder har jeg undtagelsesvis set den stige til en gennemsnitlig daglig vægtsforøgelse af 80 gram. For kortere afsnit i perioden endog flere gange højere. I al-mindelighed er forøgelsen dog mere moderat. Forsåvidt fangen formår at fortære hele sin kostportion, kan man også senere hen i straffetiden undtagelsesvis finde, at vægten vedligeholdes eller forøges i løbet af nogle måneder eller længere, uden at der gives noget tillæg. Ordenligvis vexler da disse perioder med andre, i hvilke der indtræder vægt-tab, og disse ere tilmed større, således at fangen desugtet aftager i vægt.

Det er således i almindelighed kun i begrænsede perioder, at den fange, der alene er henvist til den regle-menterede kost, kan vedligeholde sin vægt. For en stor del hænger dette naturligvis sammen med, at det i længden ikke er muligt at fortære den hele portion. Først plejer det at gå ud over rugbrødet. Da omtrent halvdelen af kostens albuminstoffer findes i dette, er det forståeligt, at fangerne — og dette gælder navnlig de unge og kraftige individer — blive meget sensible ligeoverfor afvexlinger i appetiten, navnlig da således, at tilsyneladende små afvigelser og formindskelser i denne hurtigt give forholdsvis store vægt-tab, der med eller uden svingninger gå over i en jevn til-tagende vægtformindskelse tidligere eller senere ledsaget af subjektive forstyrrelser i befindendet. Ved siden heraf lærer erfaringen imidlertid, at der findes et ikke ringe antal fanger, der særdeles vel tåle en vægtformindskelse, selv om den ikke er ganske lille, når den blot ikke til nogen tid antager en forholdsvis stærk progression. Dette gælder navnlig de ældre og tidligere straffede fanger, der i eller udenfor fængselslivet have vænnet organismen til at lempe sig efter ugunstige ernæringsforhold. Under større

eller mindre svingninger i vægten sætte de sig forholdvis hurtigt i ligevægtsstilstand med den ringere tilførsel af næringsstoffer, og ved tilsyneladende ubetydelige tillæg — af smør, mælk eller sukker, som de selv tilkøbe sig — hjælpe de af og til på appetiten og bøde på manglerne ved kosten.

Foruden de her nævnte individuelle omstændigheder er der sikkert en del andre, der må tages i betragtning, når man vil have et ensartet materiale til bedømmelsen af forandringerne i vægten. Hvad således angår den hyppige forøgelse af vægten i begyndelsen af straffetiden, da skyldes den vistnok af og til den omstændighed, at vægten ved indsættelsen er lavere end den individuelle gennemsnitsvægt, men det hænder vistnok ligeså hyppigt, at fangen medbringer sin gennemsnitsvægt og i den første tid af straffen ved den sædvanlige stærke appetit og rolige levestil måde uden nogetsomhelst anstrengende arbejde når langt op over denne. Herved forrykkes naturligvis i høj grad betydningen af senere vægttab, Af iøjnefaldende betydning er fremdeles, som alt tidligere omtalt, både individets moralske reaktion under straffen og de mange forskellige sygelige tilstande, der medbringes eller tilfældigt optræde i fængslet. Man kan her ikke berolige sig med, at den statistiske sammenstilling af et større antal tilfælde vil udjævne fejlene. Uensartetheden er så stor, at de enkelte tilfælde hver for sig må gennemgås kritisk, eventuelt udskilles af materialet. Der er såmeget mere anledning dertil, som det absolute antal af dem, der komme til iagttagelse på de senere stadier navnlig af collestraffen, er meget lille.

Til nærmere belysning af forskellige her fremdragne forhold skal jeg tillade mig at henvise til nedenstående iagttagelse:

Cellefange Nr. 151, 21 år gammel, indsat den 17 Juni 1877 på 6 år for barnesødsel i dølgsmål og fostermord, ikke tidligere straffet. Hun var i legemlig henseende sund og kraftig, vel næret og stærk bygget. Sin forbrydelse angrede hun såmeget inderligere, som hun

i hjemmet havde gået for og også selv havde indbildt sig at være meget religiøs udviklet og nu erkendte, at det hele dog havde været uden dybere betydning. Hun frygtede meget for at sidde ene i cellen, og da hendes uro og bekymring hurtigt voxede og endog ledsagedes af lette hallucinationer, blev hun indlagt til observation på sygehuset. Her genvandt hun meget hurtigt sin ligevægt i sindet. Halvanden måned senere blev hun sat tilbage i cellen og havde i denne tid haft en gennemsnitlig daglig vægtforøgelse af 87,7 gram. Hendes appetit var i den følgende halvanden måned meget stor, hun fortærede c. $1\frac{1}{2}$ portion brød og middagsmad, tiltog herunder først 122 gram, i de sidste tre dage endog 291,6 gram daglig og blev enorm fed. Sindet, der hidtil havde været i ligevægt, blev derefter atter lidt trykket, og hun havde i en uge mindre appetit (nød kun $\frac{1}{2}$ af den reglementerede portion); samtidig tabte hun 15,6 gram daglig i vægt. I de følgende 27 dage spiste hun alt brødet og i reglen middagsmaden op, hun vandt da atter 32,4 gram daglig, fedmen tog derefter noget af, appetiten blev mindre, hun spiste kun halvt op, vandt endnu i de første dage 15,6 gram daglig, men tabte derefter i de følgende 19 dage 125 gram daglig; appetiten tiltog så lidt i 4 uger, men da hun dog kun fortærede $\frac{1}{2}$ portion, vedblev hun at tabe først 35,7, senere 26,7 gram daglig. Så snart hun i de følgende tre uger købte lidt sukker, fortærede hun al sin middagsmad og $\frac{1}{2}$ portion brød og tiltog herved 95,2 gram daglig. Hun ophørte da med tillæget, fortærede knap den reglementerede portion og tabte så i de første 4 uger 98,2, i de næste 4 uger 22,3 og i den derpå følgende uge endog 160,7 gram daglig. Tabellen side 27 giver en sammentrængt oversigt over de nævnte vægtforhold.

Grafisk ere de udtrykte i den tilhørende kurve, side 29.

Den omstændighed, at fangerne i visse perioder af straffetiden eller ved en vis måde at afsone straffen på kunne vedligeholde deres vægt eller endog forbigående tiltage i vægt, tør altså hverken betragtes som noget bevis for, at kosten i og for sig er tilstrækkelig, eller at denne eller hin periode, dette eller hint system er uskadeligt. Omvendt tør man heller ikke slutte, at en given periode i straffen i og for sig medfører fare, fordi der på dette tidspunkt noteres et vægttab af en nogenlunde betydelig størrelse. I forbindelse med, hvad ovenfor er bemærket desangående, må det endnu være mig tilladt at tilføje et par ord an-

gående *den måde, hvorpå vægtbestemmelserne ere blevne benyttede* i de statistiske sammenstillinger til belysning af visse perioders eller systemers skadelighed.

Vejningen foretages i almindelighed her som andensteds regelmæssigt ved indsættelsen, tre måneder senere og derefter hvert halve år samt ved løsladelsen. Som målestok for fangerens sundhedstilstand har man da valgt forskellen mellem hver periodes slutningsvægt og vægten ved indsættelsen. Denne forskel skulde være et ligefrem udtryk for periodens større eller mindre fare, gennem den skulde man ligefrem kunne aflæse det anvendte straffesystems indflydelse på individets ernæringstilstand. Jeg skal ikke opholde mig ved den omstændighed, at perioder på et halvt år både i og for sig ved deres betydelige længde og ved at stilles sammen med perioder af mindre udstrækning blive misvisende. Begge fejl kunne jo let rettes. Større betydning har det, at man ikke uden videre har ret til at betragte den periode som den farligste, der ender med den største negative forskel fra indsættelsesvægten. Det tidspunkt, da ernæringsvirksomheden og stofskiftet lider mest, ligger langt fra altid her, og skønt det skal indrømmes, at faren ofte først viser sig i den pågældende periode, så turde den egenlige fare — hvad enten denne nu alene skyldes kosten eller tillige straffen eller systemet — rettere være at søge på langt tidligere tidspunkter. Som eksempel skal jeg anføre et vægtskema, der med uvæsentlige modifikationer iagttages i talrige tilfælde.

Vægt ved indsættelsen	60000 gram
— efter 3 måneder	65000 —
— — 9 —	58000 —
— — 1½ år	54000 —
Ved løsladelsen efter 1½ år . . .	53500 —

Med ovennævnte vægtforskelle som målestok har man af en række tilfælde som dette draget den slutning, at det er efter udløbet af det første år, at fangerne udsættes for alvorlig fare. Nærmere beset viser imidlertid vægtske-

maet noget nær det modsatte. Den gennemsnitlige daglige vægtforandring er nemlig:

i første periode (92 dage)	+ 54,3		gram
i anden do. (181 —)		÷ 38,6	-
i tredje do. (184 —)		÷ 21,7	-
i fjerde do. (92 —)		÷ 5,4	-

Altså netop fra den 9de måned en tiltagende bedring i ernæringsvirksomheden, der i den periode, der endte med det største absolute vægttab, endog var forholdsvis stor. Det er i den anden periode, at ernæringen — efter vægten at dømme — har lidt mest. Havde man foretaget hyppigere vejninger, vilde man måske endog have fundet — hvad jeg i lignende tilfælde har set — at det væsentligt var de første måneder af anden periode, der bragte det største daglige vægttab.

Vægtforholdene i skemaet ere udtrykte grafisk i kurven nr. 1, side 28. Det er den typiske form, under hvilken talrige tilfælde kunne henføres. Som alt bemærket er det nu ganske vist muligt, at der trods fremgangen i ernæringsvirksomheden kan optræde forstyrrelser af sundheden i fjerde periode eller, når fangen bliver i anstalten, endog først senere efter endnu kendeligere fremgang, således at kurvelinien har nået langt højere op mod indsættelsesvægten. At organismen ikke længere kan tåle de forholdsvis små daglige vægttab, skyldes imidlertid væsentligt den store ubalance på det tidlige trin af straffen. Forsåvidt der overhovedet indtræder nogen fare for sundheden, kan den altså vise sig på forskellige tidspunkter; stedse antager den dog ved denne kurveform et nogenlunde akut forløb. Det samme gælder imidlertid, hvor vægtkurven har en anden hovedform, der er typisk for en hel række tilfælde. En betragtning af denne vil give samme resultat med hensyn til vægtdifferencens værdi som målestok for faren ved straffen.

Ved samme indsættelsesvægt som i forrige eksempel vil vægtskemaet vise følgende:

Vægt ved indsættelsen	60000 gram
— efter 3 måneder	65000 -
— — 9 —	64500 -
— — 1½ år	63500 -
Ved løsladelsen efter 1½ år	60000 -

Med den absolute vægtdifference som målestok vil man her ikke have nogen formodning om, at man kan have et meget alvorligt tilfælde for sig. Efter 1½ års forløb er fangen ikke engang nået ned under indsættelsesvægten. Beregningen af den gennemsnitlige daglige vægtforandring viser imidlertid:

i første periode (92 dage)	+ 54,3 . . gram
i anden — (181 —) . . . ÷	2,7 -
i tredje — (184 —) . . . ÷	5,4 -
i fjerde — (92 —) . . . ÷	38,0 -

altså en meget betydelig forværrelse i ernæringstilstanden. Muligvis have de tilfælde, hvor vægtforandringen følger denne kurvetypus — se kurven nr. 2, side 28 — endog en mindre god prognose end de tidligere omtalte. Forsåvidt der ikke måtte indtræde en ligevægtstilstand, vil faren for sundheden ikke altid udeblive, indtil vægten er nået ned under indsættelsesvægten. Blandt de individuelle forhold, der her som overalt komme i betragtning, spiller det tilfældige ved indsættelsesvægten naturligvis en betydelig rolle. Når denne således i et tilfælde, der følger den første kurvetypus, er langt over den ubekendte, individuelle gennemsnitsvægt, og i et, der følger den anden typus, er langt under denne, vil prognosen i det første tilfælde trods et stort absolut vægttab stille sig endnu gunstigere, end den alt må formodes at være, når alene henses til det gennemsnitlige daglige vægttab.

Hvad enten nu *ernæringsforstyrrelsen* forløber under den ene eller den anden af de her omtalte typiske former, lærer erfaringen, at den kan udjævnes eller dog tåles af organismen uden blivende forstyrrelser af sundheden. Snart skyldes dette den omstændighed, at straffetiden ophører på

det kritiske punkt, eller at selve krisen på grund af gunstige individuelle omstændigheder ikke bliver så truende, snart ligger det i, at det lykkes at gribe ind på det rette tidspunkt med en forbedring af kosten eller ved at fjerne andre ugunstige hygiejniske emner. Hvor ernæringsforstyrrelserne overhovedet medføre andre symptomer end vægttabet, vise disse sig ved begge vægtkurver i den skikkelse, der er bekendt fra fængselsberetningerne under navnet „medtagethed“. Jeg har tidligere¹⁾ haft lejlighed til at omtale denne tilstand og henledet opmærksomheden på, at den i høj grad ligner en ufuldstændig inanitionstilstand. Den kan indtræde noget tidligere eller senere, men vistnok hyppigst i straffens andet år. Er den først begyndt, antager den hurtigt iøjnefaldende kendemærker og forløber i det hele nogenlunde *akut*. Da den tilmed fornemmelig iagttages hos unge kraftige individer, der ikke tidligere have været straffede, og da forløbet sikkert påskyndes og forværres ved forskellige forhold, der ere uadskillelige fra gennemførelsen af cellestraffen, er det naturligt, at den fortrinsvis træffes i cellefængslet, ligesom at den i det hele har vakt mere opmærksomhed end de talrige *kroniske* ernæringsforstyrrelser, der som følge af de samme ugunstige hygiejniske vilkår udvikle sig i fængslerne, men ganske vist på en mere umærkelig måde og naturligvis fortrinsvis i fællesfængslerne, hvor de lange straffetider gennemgående afsones. De vægtkurver, der optegnes i sådanne kroniske tilfælde, begynde jevnlig med en større eller mindre stigning; det senere fald er mindre brat, og det er i almindelighed først ved at forfølge dem gennem flere år af straffetiden, at man får de to typiske former frem, og disse brydes jevnlig med større eller mindre afvekslinger på kurvelinien. Iøvrigt viser ernæringsforstyrrelsen sig her væsentligt ved de samme symptomer som i den akutte form. Svækkelsen,

¹⁾ Se min beretning til det kgl. sundhedskollegium angående cellestraffens indvirkning osv. Kjbh. 1871.

matheden og formindskelsen af arbejdsdygtigheden kunne med tiden blive ligeså store, de ledsages jævnligt af menstruationsforstyrrelser, aflidelser af lymfekar og kirtler og give fangerne det bekendte anæmiske, kakektiske fængsels-udseende¹⁾. Begge former svække i høj grad fangens evne til at modstå tilfældige akutte sygdomme og bidrage sikkert væsentligt til udviklingen af latente sygelige dispositioner (tuberkulose, ftisis). At den akutte form, som jeg alt tidligere har henledet opmærksomheden på, spiller en rolle for udviklingen af de psykoser, der optræder i fængslerne, har jeg fået bekræftelse på i tilfælde, jeg senere har iagttaget.

Foruden de alt omtalte væggtabeller og kurver vil man side 30-34 finde en lille samling vægtkurver tilføjet, der på forskellig måde kunne tjene til orientering i de her berørte forhold. De ere udvalgte blandt flere hundrede kurver og vedrøre — hvor det modsatte ikke udtrykkeligt er bemærket — kun sådanne tilfælde, i hvilke kurven ikke har været underkastet forstyrrende indflydelse af sygelige tilfælde, der enten vare medbragte til anstalten eller, forsåvidt de optrådte under straffetiden, vare tilfældige og uafhængige af de her omtalte ernæringsforstyrrelser.

Hvad angår spørgsmålet om den måde, hvorpå man hensigtsmæssigst bør imødegå følgerne af disse eller lignende mangler ved ernæringen, da kan man ganske i almindelighed gå en af to veje. Enten kan det overlades til lægen i hvert enkelt tilfælde at forordne det tillæg, han måtte anse for nødvendigt, eller man kan søge at få et nogenlunde pålideligt skøn om de grupper af tilfælde, i hvilke et sådant tillæg til kosten ordenligvis bør anvendes for derefter at bestemme en „reglementeret“ forbedring af kosten for disse.

Som bekendt har man i de senere år andensteds, hvor der er påvist lignende ulemper af straffefuldbyrdelsen, valgt

¹⁾ Se isøvrigt mine udtalelser angående sundhedstilstanden i „Beretning fra Kontoret for Fængselsvæsenet“ for 1873—78, side 68—83.

den sidste vej. Foruden den reglementerede „husets kost“ og „sygekosten“ er der blevet indrettet en reglementeret „mellemkost“. For denne fremgangsmåde taler, at man her hindrer lægen i ved sin ordination jævnlig at gribe ind i et reglementeret forhold, der udgør et væsentligt element i straffen, og hvis uniforme overholdelse har sin store betydning for livet og disciplinen i fængslet — et indgreb, der tilmed ofte af fangerne må opfattes som vilkårlig begunstiggelse. Såvidt mig bekendt har man hidtil følt sig tilfreds med denne foranstaltning.

Herhjemme — hvor det hele spørgsmål har været genstand for fængselsbestyrelsens varmeste interesse — har man valgt den første vej. Lægerne ved straffeanstalterne og fængslerne kunne, forsåvidt de anse det nødvendigt, give tillæg til den reglementerede fangekost, mælk, sigtebrød, extramiddag, og slige tillæg benyttes i ikke ringe omfang i forbindelse med styrkende medicin, levertran og lignende. Jo mindre reglementeret forholdet er og med jo større liberalitet ethvert krav imødekommes, desto større opfordring er der sikkert for lægerne til at søge nogenlunde ensartede regler for anvendelsen og til at opkaste spørgsmålet om, i hvilken udstrækning kostforbedringen måtte være tilrådelig.

Besvarelsen afhænger naturligvis af den rækkevidde, man overhovedet tror at burde indrømme hygiejnens krav. At disse ikke bør tilfredsstilles på ethvert punkt og vel ikke på noget punkt kunne tilfredsstilles fuldt ud, hvor et straffearbejde skal gennemføres, ligger klart for dagen. Gennemgående ligger grænsen vel der, hvor disse krav komme i kollision med hensynet til opnåelsen af øjemedet med straffen, og det tør vel ved undersøgelsen og udmålingen af fejlene på et punkt være tilladt at tage i betragtning, at fængselslivet på mange punkter tilbyder en stor mængde individer så gunstige hygiejniske betingelser i forhold til, hvad de finde udenfor, at en mulig skadelig indflydelse kompenseres kendeligt derved. På den anden side

følger det af sig selv — og det gælder i fuldt mål om det her omhandlede spørgsmål om kosten — at intet forhold bør være ordnet således, at det gennem hygiejniske mangler jævnlig kommer til at lægge hindringer i vejen for en fuld gennemførelse af straffen. Fangen må sættes i stand til at komme igennem hele straffetiden uden blivende fare for sundheden udover straffen og uden at der i selve fængslet udvikles forbigående forstyrrelser af sådan beskaffenhed, at øjemedet med straffen ikke kan nås.

Med disse krav for øje vil der ikke kunne være tale om at foretage nogen kostforbedring for alle fanger, navnlig da hverken for de talrige cellefanger, der blive inddømte på kort tid — med en afsoningstid i fængslet af indtil 1 år — eller for den store mængde fællesfanger. Undtagelsesvis vil der naturligvis mellem dem kunne forekomme tilfælde, i hvilke der må tages særlige hensyn; hertil høre navnlig de, der medbringe tydelige sygelige dispositioner. Som regel bør det vistnok gælde, at en kostforbedring *kun kommer til anvendelse for cellefanger, der skulle tilbringe over et år i anstalten, samt for yngre, ikke tidligere straffede fællesfanger med straffetid af over 2 år.* Både disse og hine bør have forbedringen ligefra indsættelsen. Medens cellefangerne næppe kunne undvære den gennem hele straffetiden, vil erfaringen rimeligvis lære, at de fællesfanger, hvorom her bliver tale, senere hen i straffen, efter forløbet af nogle år ville kunne nøjes med den *nu* reglementerede kost.

CHR. TRYDE.

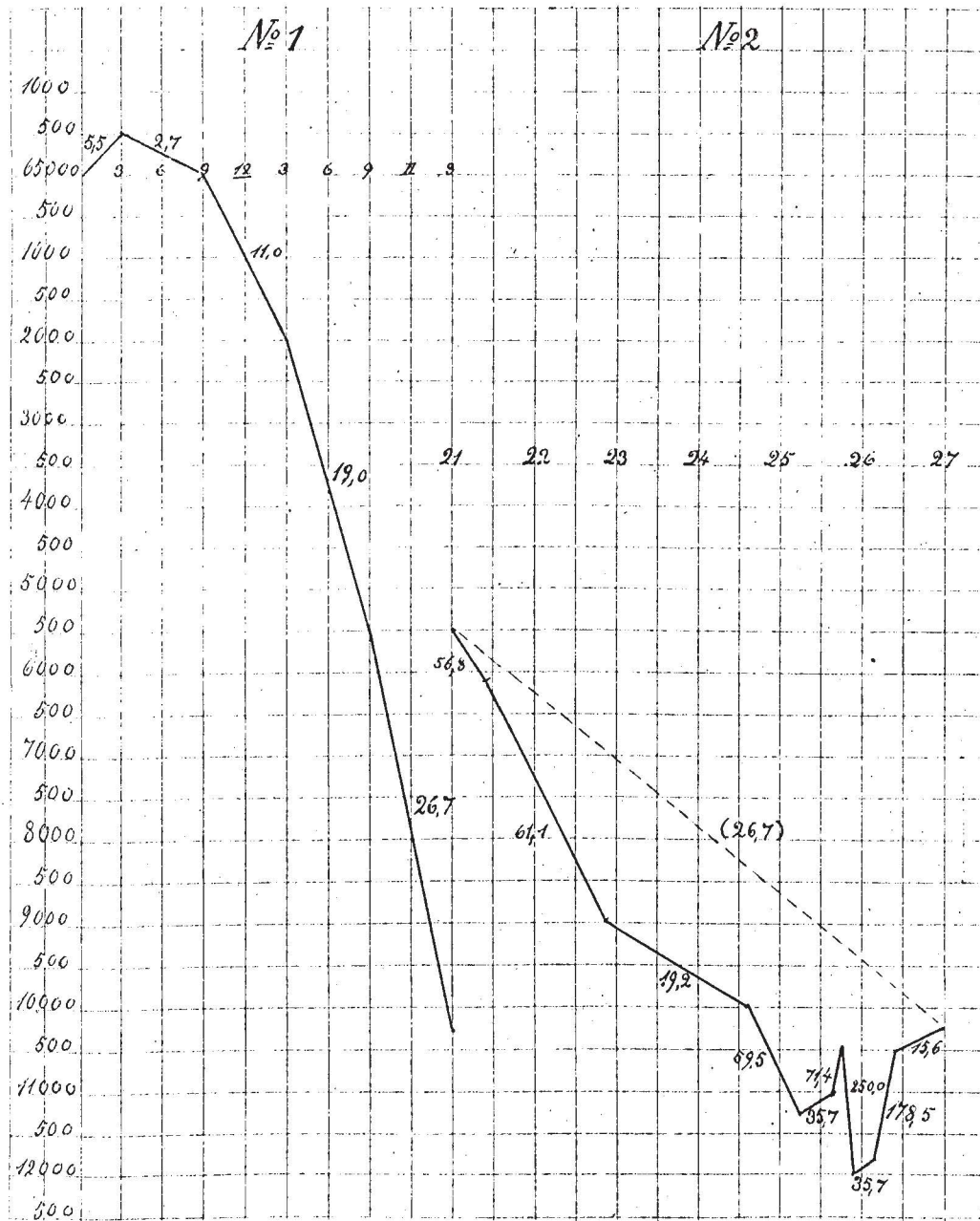
Forklaring til tavlerne side 24—34.

- Side 24. Nr. 1. Fællesfange, nr. 56, indsat d. 7/775, jfr. side 7. De tilhørende vægtkurver side 25.
 Nr. 2. Fællesfange, nr. 270, indsat d. 7/77. jfr. side 8. De tilhørende vægtkurver side 26.
- 25. Nr. 1. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 56.
 Nr. 2. Detailler af samme kurve fra 21de til 27de måned.
- 26. Nr. 1. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 270.
 Nr. 2. Detailler af samme kurve fra 3die til 12te måned.
- 27. Cellefange, nr. 151, indsat d. 7/77. jfr. side 15. Den tilhørende vægtkurve side 29.
- 28. To skematiske vægtkurver, jfr. side 17 og 18.
- 29. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 151.
- 30. Nr. 1. Fællesfange, nr. 7, 27 år, indsat i tugthus på livstid d. 1/773 (barnemord).
 Nr. 2. Cellefange, nr. 206, 22 år, indsat på 4 år i forbedringshus d. 1/74 (barnefødsel i dølgsmål og foster-mord). Tvivlsom begyndende ftisis, hvorfor ved X rigelig kostforbedring. Alt fra 9de måned levertran.
- 31. Nr. 1. Cellefange, nr. 294, 18 år, indsat på 8 måneder i forbedringshus d. 2/77 (tyveri). Ved X ... tydelig sindssygdom, rimeligvis medbragt til anstalten. Helbredelse ufuldstændig. Ved hver kurvestigning kostforbedring.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 174, 22 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. 2/75 (barnefødsel i dølgsmål og foster-mord). Ved hvert fald af kurven stærkt formindsket madlyst. Ved X rigelig kostforbedring i en uge, derefter god madlyst til husets kost med tillæg af sukker.
- 32. Nr. 1. Cellefange, nr. 154, 34 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. 1/74 (barnefødsel i dølgsmål og foster-mord). Ved X...X kostforbedring.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 171, 23 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. 2/75 (samme forbrydelse). Ved X....X kostforbedring.
- 33. Nr. 1. Cellefange, nr. 184, 22 år, indsat på 4 år i forbedringshus d. 3/76 (samme forbrydelse). Ved 1.....) sindssygdom, helbredet. Kostforbedring. Ved 2.....) lungebetændelse. Ved 3.....) nyrebetændelse. Død.
- 34. Nr. 1. Fællesfange, nr. 129, 42 år gl., indsat på 3 år i tugthus d. 1/74 (tyveri, bedrageri). Ved X lungebetændelse, ftisis, død.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 223, 21 år, indsat på 2 år i forbedringshus d. 2/77 (barnefødsel i dølgsmål og foster-mord). Ved X lungebetændelse, ftisis, død.

Angående kurverne side 30—34 se iøvrigt foran side 20. Tallene ved kurvens begyndelse angive vægten ved indsættelsen i anstalten, ved de enkelte afsnit af kurvelinien den gennemsnitlige daglige vægtforandring i det tidsafsnit, der aflæses på den horizontale linie med angivelse af måneder og år. Tallene til venstre i den vertikale række angive vægtforøgelsen eller formindskelsen. Alle vægtangivelser i gram.

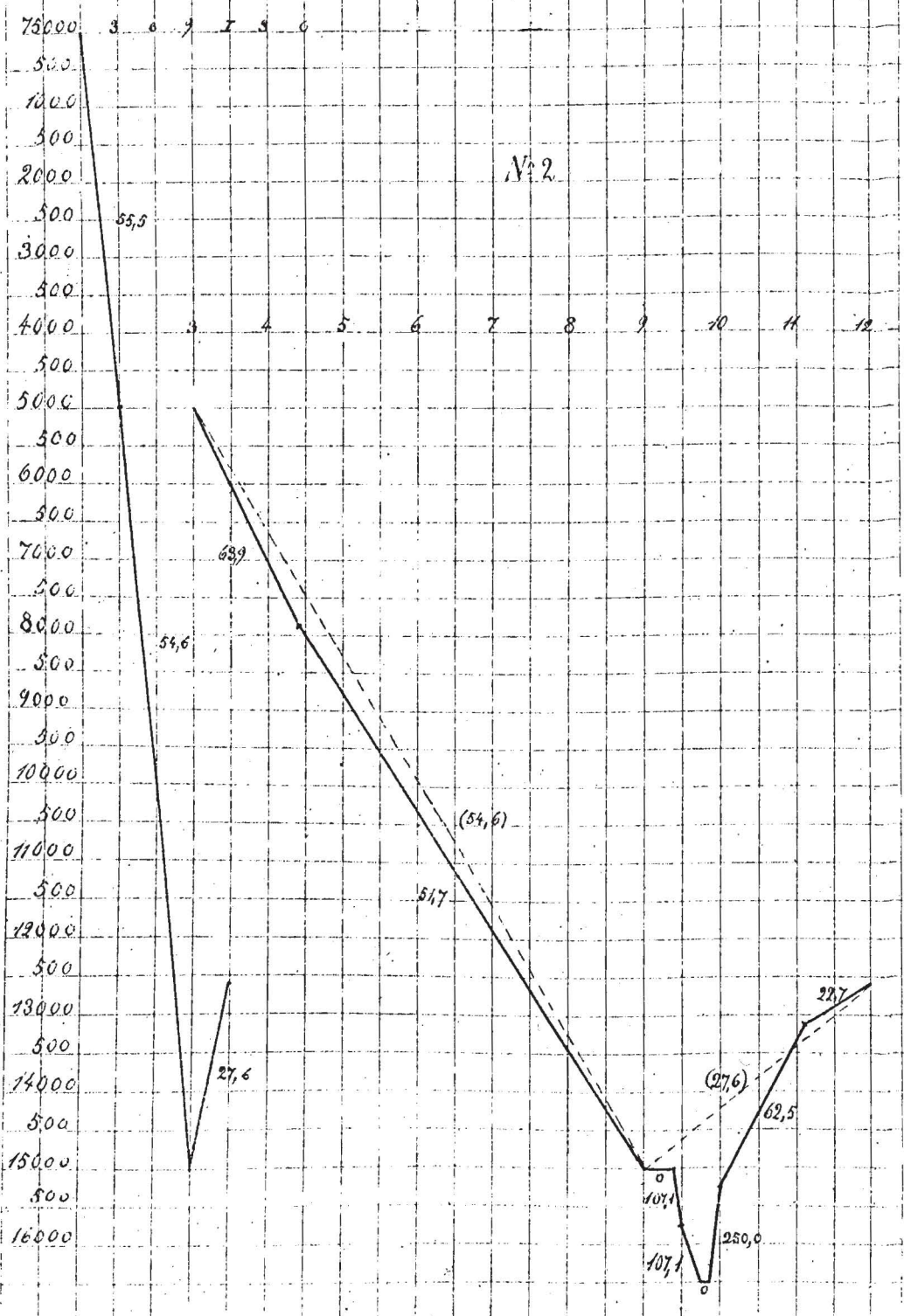
N° 1

Datum når vejet			Ophold Anstalten			Vægt	Forskel fra Begyndelses vægt			Forandring i Vægt			Gennemsnit- lig daglig Vægt forandring i Gram	
			A	M	D	Gram	+	-	M	D	tiltag	aftag	tiltag	aftag
28.	12	75				65,000								
"	3	76		3		65,500	500			90	500			5,5
"	9	"		9		65,000				184		500		2,7
"	3	77	1	3		63,000		2000		181		2000		11,0
"	9	"	"	9		59,500		5500		184		3500		19,0
4.	10	"	"	"		58,875		6125		11		625		56,8
20.	11	"	"	10		56,000		9000		47		2875		61,1
11.	1	78	2			55,000		10000		52		1000		19,2
1.	2	"	"	1		53,750		11250		21		1250		59,5
8.	"	"	"	"		54,000		11000		7	250			35,7
15.	"	"	"	"		54,500		10500		7	500			71,4
21.	"	"	"	"		53,000		12000		6		1500		250,0
28.	"	"	"	2		53,250		11750		7	250			35,7
7.	3	"	"	"		54,500		10500		7	1250			178,5
23.				3		54,750		10250		16	250			15,6
N ^o 2														
			A	M	D	Gram	+	-	M	D	tiltag	aftag	tiltag	aftag
6.	1	77				75,000								
"	4	"		3		70,000		5000		70		5000		65,5
19	5	"		4		67,250		7750		43		2750		63,9
6.	10	"		9.		60,000		15000		140		7250		51,7
15	"	"		"		60,000		15000		9				
22	"	"		"		59,250		15750		7		750		107,1
29	"	"		"		58,500		16500		7		750		107,1
1.	11	"		"		58,500		16500		3				
6	"	"		10		59,750		15250		5	1250			250,0
9	12	"		11		61,875		13125		34	2125			62,5

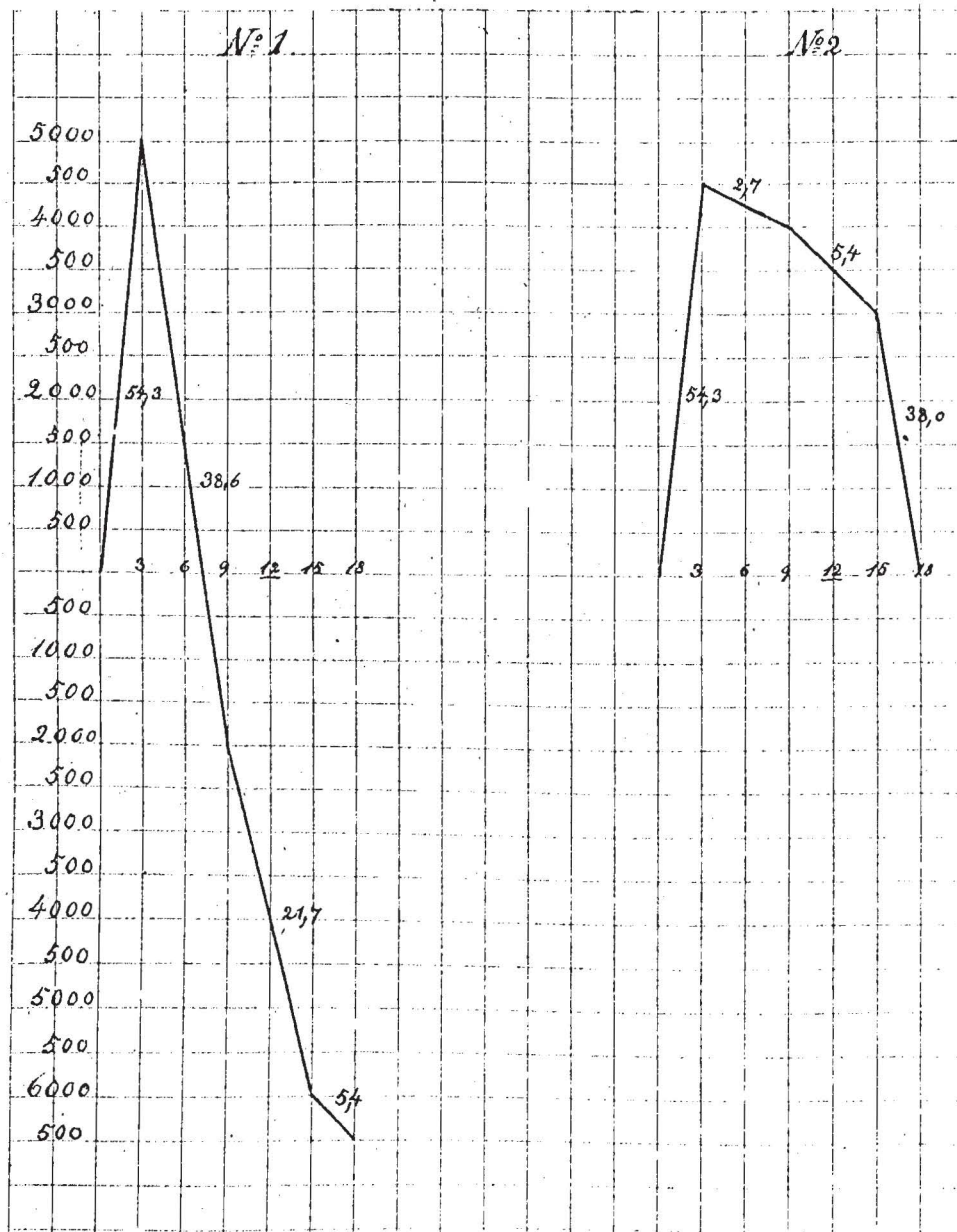

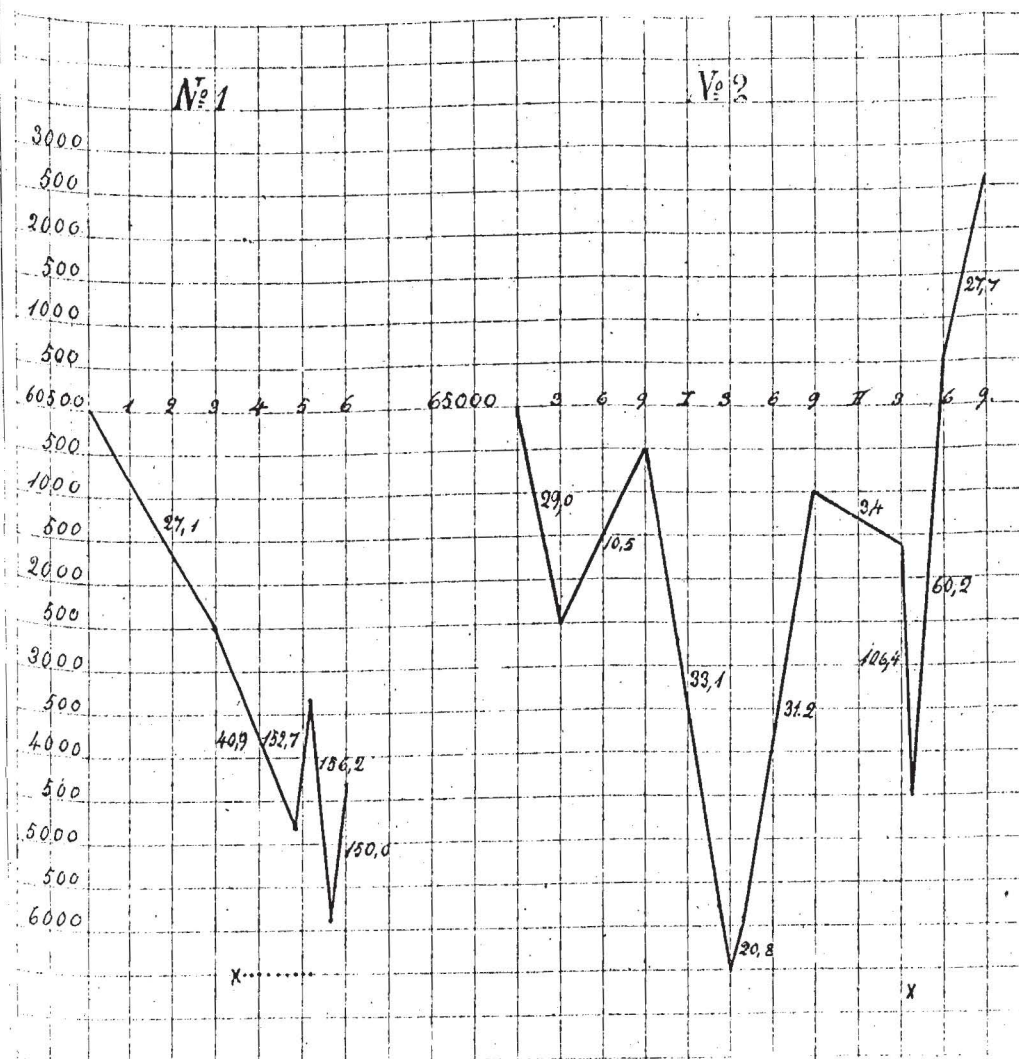
N:1

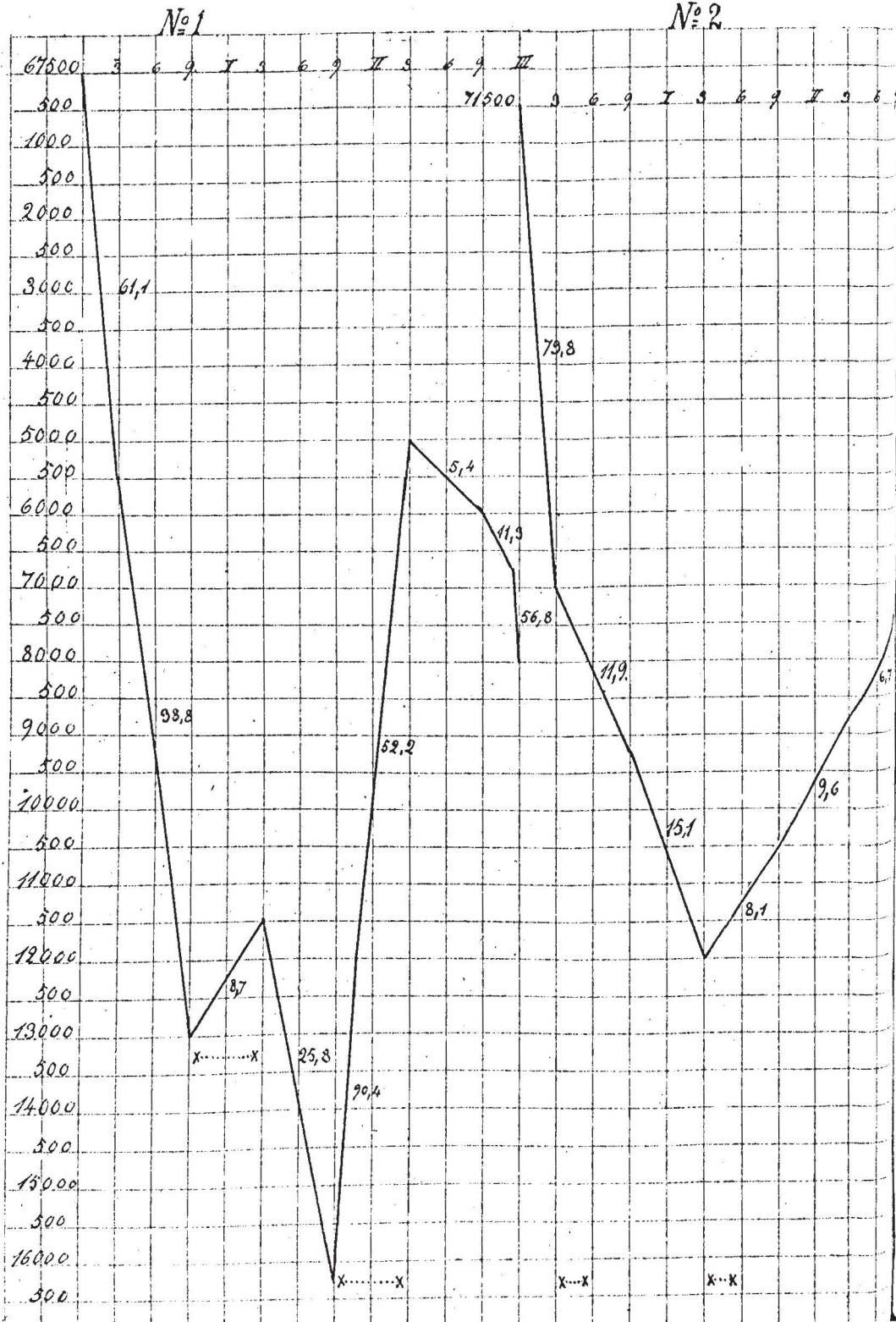
- 26 -

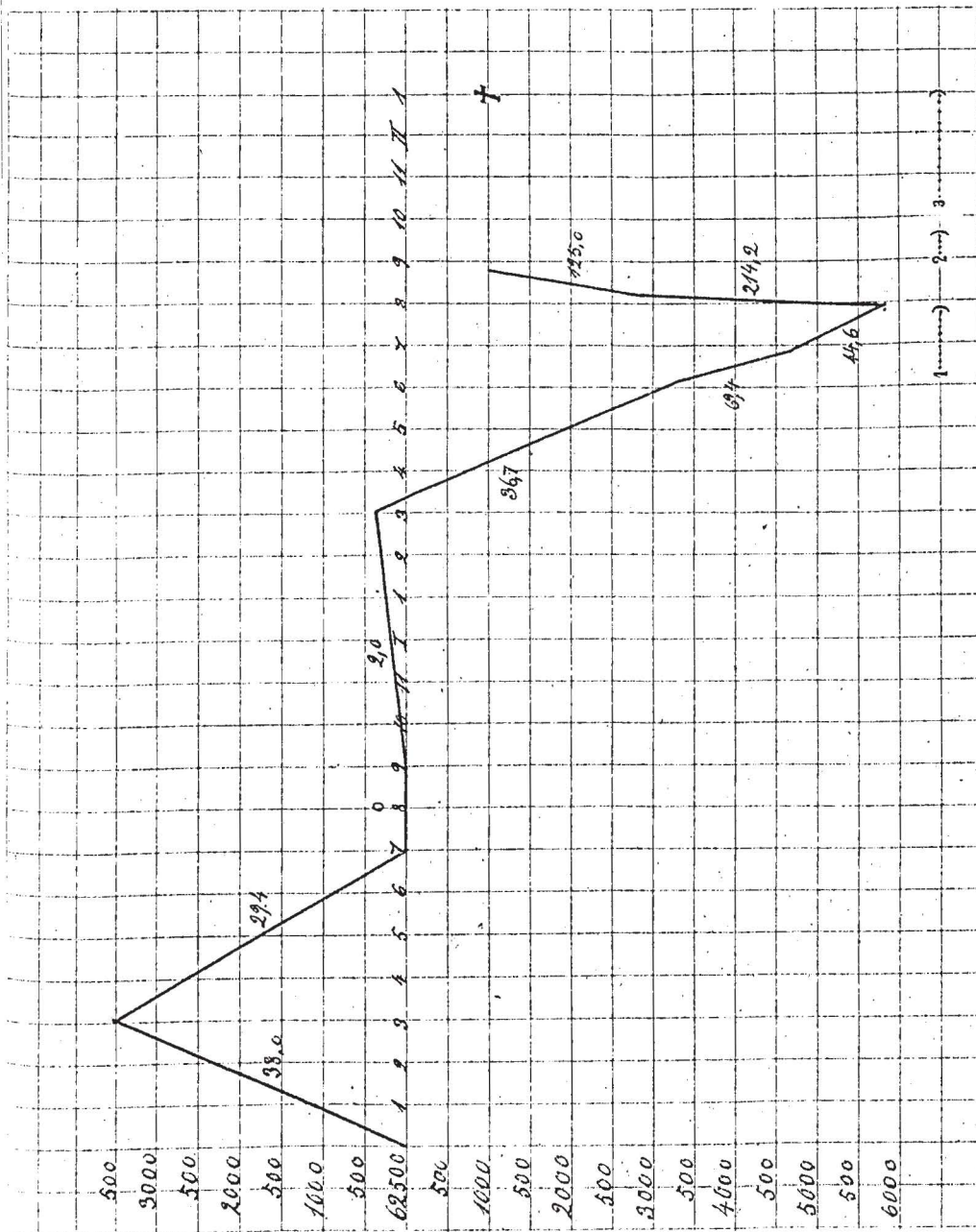

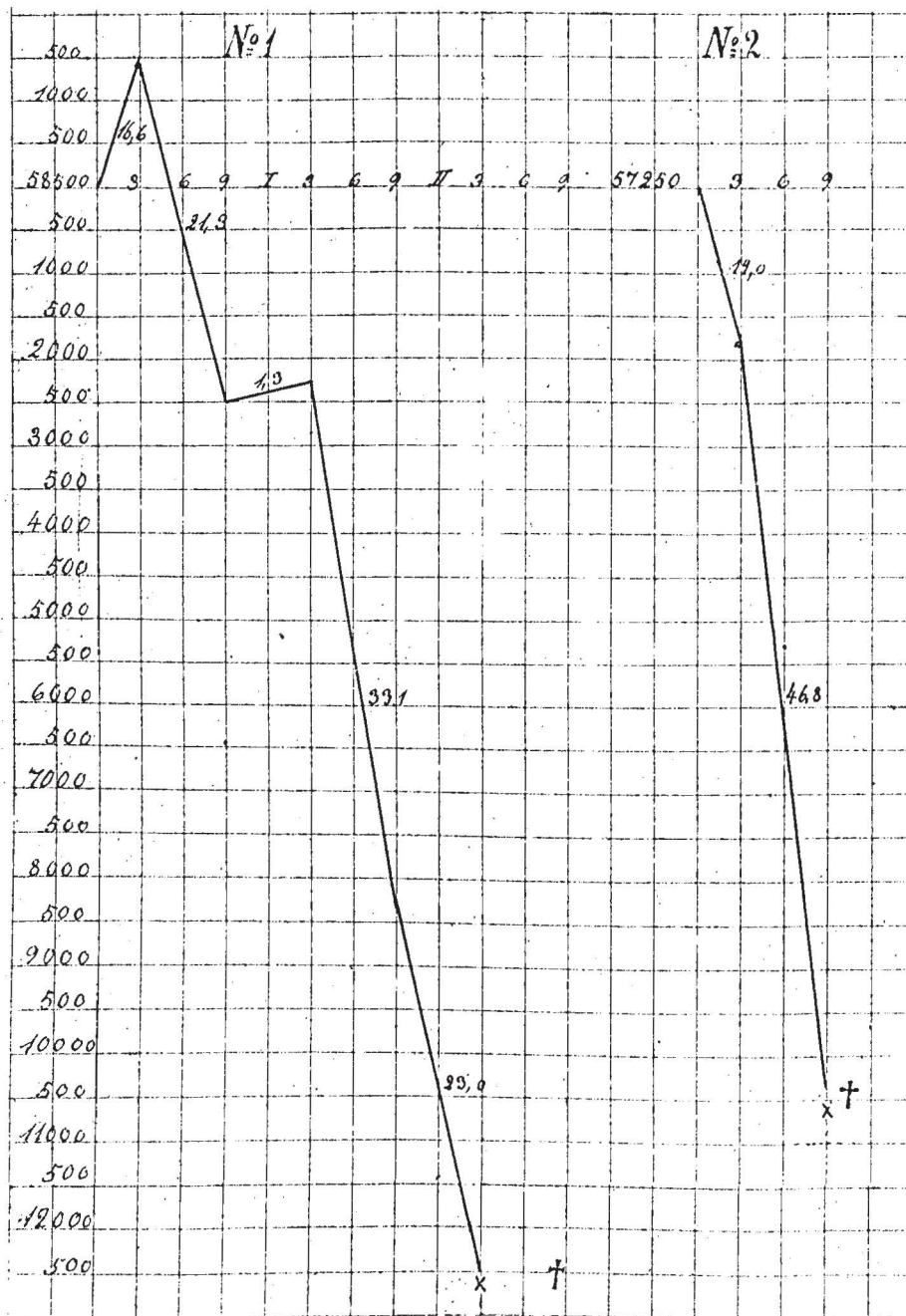
Datum når veiet		Ophold i Anstalten	Vægt	Forskelt fra Begyndelses vægt		Forandring i Vægt		i Gram		Gennemsnitlig daglig Vægtfor andring i Gram	
		A M D	Gram	+	-	M D	tillæg	afkø	tillæg	afkø	
17.	6. 77		62,375								
2.	8. "	1.	66,500	4125		47	4125			87,7	
13.	9. "	2.	71,625	9250		42	5125			122,0	
16.	" "	3.	72,500	10125		3.	875			241,6	
24.	" "	"	72,375	10000		8		125		15,6	
21.	10. "	4.	73,250	10875		27	875			32,4	
6.	11. "	"	73,500	11125		16	250			15,6	
25.	" "	5.	71,125	8750		19		2375		125,0	
9.	12. "	"	70,625	8250		14		500		35,7	
23.	" "	6.	70,250	7875		14		375		26,7	
13.	1. 78.	"	72,250	9875		21	2000			95,2	
10.	2. "	7.	69,500	7125		28		2750		78,2	
10.	3. "	8.	68,875	6500		28		625		22,3	
17.	" "	9.	67,750	5875		7		1125		160,7	

DEN SVEITSISKE FORENING
for
DEN PENITENTIÆRE REFORM.

Årsmøde 1880.

(Korrespondance)¹⁾

Den Sveitsiske Forening for den penitentiære reform har holdt sit årsmøde d. 3 og 4 Oktober 1880 i Liestal, i kanton Baselland. Dette sted var valgt for at give Foreningens medlemmer lejlighed til at bese den ny straffeanstalt, som dette kanton nylig har ladet opføre. De fleste af kantonerne vare repræsenterede i denne forsamling.

Hr. HÜRBIN, direktør for straffeanstalten i Lenzburg og formand i centralkomiteen, afgav først en beretning om denne komites virksomhed i det forløbne år. Foreningen havde, således som det er Tidsskriftets læsere bekendt (se årgang 1880, side 60), i sit sidste møde, som fandt sted i

¹⁾ Tidsskriftets redaktion har tillige, med taknemlighed, modtaget fra Hr. Professor TEICHMANN i Basel „Schweizer Grenzpost“ med et referat af samme møde.

Soluthorn, bestemt at foreslå forbundsdagen opførelsen af et central-cellefængsel for fanger dømte på livstid eller på lang tid, som hidtil ere fordelt i de 25 forenede kantoners forskellige fængsler, hvor deres nærværelse medfører ulemper såvel for den offentlige sikkerhed som for fængselsdisciplinen. Dette forslag har ikke haft meget held med sig. Ständerrådet har slet ikke taget forslaget under overvejelse, og nationalrådet har sendt det tilbage til forbundsrådet til undersøgelse. Dette har ment, at spørgsmålet endnu ikke er så påtrængende, at der er grund til påny at forelægge det for forbundsdagen. Foreningen har besluttet at sende en ny udtalelse til de kompetente autoriteter for at støtte sit forslag og endnu engang vise, hvor påtrængende nødvendig en sådan anstalt er. Den modstand, som dette forslag møder, stammer fortrinsvis derfra, at flere kantoner våge ængsteligt over deres kantonale selvstændighed og ikke for nogen pris ville række hånden til en forholdsregel, som vilde kunne give forbundsregeringen ret til at gribe ind i retsplejens bestyrelse, en bestyrelse, som udelukkende tilhører hvert kanton for sig. Foreningen stræber utrættelig at overvinde denne modstand og at oplyse den offentlige mening om de fordele, som hele Sveits vil opnå ikke blot af en centralisation men også af straffelovenes og straffefuldbyrdsens ensartethed. I et øjeblik, hvor spørgsmålet om dødsstraffen beskæftiger alles tanker, var det belejligt at rejse spørgsmålet om en straffeanstalt for farlige forbrydere, som kunde give den offentlige sikkerhed alle ønskelige garantier. Selv om man kunde forudsætte, at dødsstraffen blev genindført i alle kanton, hvilket aldrig vil ske, vil der altid blive et stort antal fanger, som ere dømte på lang tid. Det enkelte kanton har ikke midler nok til at indrette et særligt fængsel for denne fangekategori. Hvis man kunde komme til en forståelse imellem kantonerne om at opføre en sådan anstalt, vilde det første skridt være gjort i retning af ensartethed og en ny breche åbnet i kantonalismens gamle bygning.

Centralkomiteen har beskæftiget sig med den tanke i forening med Selskabet for ulykkelige børns opdragelse at udgive et tidsskrift, som skulde være et bånd mellem alle dem, som i Sveits beskæftige sig med enhver form for forebyggelsen af forbrydelser, med straffelovgivningen og straffefuldbyrdelsen. Denne tanke har ikke kunnet bringes til udførelse. Foreningen har derfor overdraget sin komite at sætte sig i forbindelse med det Sveitsiske Selskab for det offentliges vel for at opnå, at det skrift, som dette selskab udgiver, kan blive vor Forenings organ.

Hr. Dr. GUILLAUME, Foreningens sekretær, gav derefter en udsigt over straffelovgivningens og fængslernes nuværende tilstand i Sveits. Ifølge den ret, som folkeafstemningen har givet kantonerne til at genoptage dødsstraffen i deres straffelove, have nogle kantoner skyndt sig med at gøre brug deraf, og man kan godt føje til, at politiske grunde ikke have været uden betydning i så henseende. På den anden side kan det ikke skjules, at der voxer en vis reaktion op mod den bestræbelse, der har udviklet sig i retning af det moderne penitentiære system. I de kantoner, hvor dødsstraffen nylig er indført påny, lader fængslernes tilstand netop meget tilbage at ønske, men man tænker slet ikke på at forbedre denne eller at udvikle de præventive forholdsregler, særligt dem, hvis formål det er at give de forladte, fordærvede eller forbryderiske børn en bedre opdragelse. I de fleste andre kantoner, navnlig de protestantiske, som have gode straffeanstalter, har denne reaktion, om jeg så må sige, ikke gjort sig bemærkelig, men det har ikke været muligt at få dem til ved fælles midler at oprette en reformskole for unge forbrydere på 14 til 18 eller 20 år. Oprettelsen af en slig anstalt er imidlertid meget ønskelig, og dens nytte har været erkendt af de fleste kantons regerings.

Nogle af forbundsstaterne ere for tiden beskæftigede med at revidere deres straffelovgivning, og forfatterne til forslagene have taget Zürichs straffelov til mønster. Således

ville vi lidt efter lidt i Sveits få en ensartet straffelov, en opgave, som den Sveitsiske Forening for den penitentiære reform alt længe har arbejdet for.

Have imidlertid de kantonale regeringer ikke på nogen iøjnefaldende måde fremskyndet fængselsreformen, så har til gengæld det private initiativ og selskaberne for det offentliges vel i det forløbne år udfoldet en stor virksomhed for at forebygge laster og forbrydelser. En ny reformskole for unge piger er nylig grundlagt, og man tænker på at oprette en til. Spørgsmålet om misbrug af spirituose drikke står på dagsordenen, og i flere kantoner er man i færd med at tage forholdsregler for at bekæmpe drukkenskab, som man anser for at være en af årsagerne til forbrydernes tiltagen. Men siden denne last udspringer af flere forskellige forhold, beskæftiger man sig også med at forbedre de moralske, intellektuelle og hygiejniske tilstande i den arbejdende klasse.

Kort sagt, trods nogle reaktionære symptomer har Den Sveitsiske Forening for den penitentiære reform ingen grund til at tabe modet eller se en mørk fremtid imøde.

I mødet d. 4de Oktober forhandlede Foreningen spørgsmålet om benådningsretten og den betingede løsladelse. Spørgsmålet havde alt tidligere stået på dagsordenen på årsmøderne, og følgen af disse tidligere forhandlinger havde været, at flere kantoner havde optaget den betingede løsladelses princip i deres lovgivning. Ved atter denne gang at behandle spørgsmålet har Foreningen haft til hensigt at formå de kantoner, der holde sig tilbage, til at følge de andres eksempel for således ad en indirekte vej at komme til ensartethed i de 25 straffelovgivninger. Efterhånden som antallet af de kantoner, der revidere straffelovene, voxer, forøges også erfaringerne, og tale disse for de indførte reformer, er det lettere at overbevise efternølerne om reformernes nytte.

Hr. Dr. GYSIN, direktør for straffeanstalten i Liestal, gav en interessant udsigt over spørgsmålet, hvori han,

støttende sig til statistiske og andre kendsgerninger, gav en skildring af benådningsrettens anvendelse i Sveits og af de resultater, som den betingede løsladelse har givet. Det fremgår heraf, at medens benådningsretten, det vil sige den anteciperede løsladelse, i de kantoner, hvor den betingede løsladelse har været indført, er bleven så at sige afskaffet, gøre andre kantoner en overdreven brug deraf. Dette gælder navnlig visse grænse-kantoner, hvis fængslers befolkning hovedsagelig består af folk af fremmed oprindelse. I sådanne tilfælde synes det, at nåden ikke har andet formål end at tømme fængslerne og at formindske de udgifter, som falde på staten. Man taber derved den afskrækkende indflydelse af syne, som bevidstheden om at blive straffet skal medføre. I andre kantoner, hvor fængslernes størrelse ikke svarer til de dømtes antal, kan man ligeledes spore en tilbøjelighed til at forkorte straffens varighed ved benådning. Hr. Gysin endte sin mærkelige beretning med at forelægge forsamlingen nogle af ham opstillede grundregler, hvoraf her skal fremhæves:

Den definitive benådning skal kun finde anvendelse i de tilfælde, hvor dommeren i sin dom var bunden til et straffeminimum og anså den idømte straf for at være for høj, eller hvor fuldbyrdelsen af straffen af usædvanlige grunde (som fangens ulægelige sygdom) vilde medføre en usædvanlig hårdhed, som lå udenfor straffens væsen og formål. Til denne benådning, som er begrundet i opretholdelsen af den menneskelige retfærdighed, skal der ikke knyttes andre betingelser.

Den sædvanlige benådning, en straffeeftergivelse, som har sin grund i straffens sekundære formål, fangens forbedring, skal være provisorisk. Som yderligere betingelser opstilles:

- a. at den, der skal løslades, har afsonet en bestemt del af straffen ($\frac{2}{3}$ eller $\frac{3}{4}$ og mindst 1 til $1\frac{1}{2}$ år) og
- b. i den tid har opført sig så godt, at hans foresatte have vundet en overbevisning om hans moralske forbedring.

Tilsynet med de foreløbigt løsladte, som skal være strengt men ledet med intelligens for ikke at skade dem, kan bedst betros til tilsynsforeninger og, hvor sådanne ikke findes, til kommuneråd, fattigforstandere og lignende autoriteter.

Fanger, dømte på livstid, bør kun løslades foreløbigt og betingelsesvis og tiden for denne løsladelse udstrækkes til 10 år eller mere. —

Hr. WEGMANN, direktør for straffeanstalten i Zürich, en af veteranerne i fængselssagen, udtalte sig ligeledes om spørgsmålet. Hr. Dr. KÄPPELI, direktør for retsvæsenet i kanton Argau, fremsatte det også som sin overbevisning, at udøvelsen af benådningsretten burde betydeligt begrænses og omgives med talrige garantier. Man burde kun gøre brug af benådningsretten, hvor den positive ret og den materielle retfærdighed kom i en modsigelse, og han støttede ligeledes forslaget om at indføre den foreløbige løsladelse i alle kantoners lovgivning. Flere andre kantoners direktører for retsvæsenet tog ligeledes ordet og udtalte sig i overensstemmelse med principerne i de opstillede regler.

Det er en tilfredsstillende kendsgerning at se lovens håndhævere interessere sig for de formål, som Foreningen for den penitentiære reform kæmper for, og at høre dem erkende, at straffelovgivningen trænger til en revision og til at komme i harmoni med udførelsen af den penitentiære disciplin.

Hr. EKRERT, den fremragende direktør for straffeanstalten i Freiburg i Baden, som havde gjort os den ære at være tilstede ved mødet, meddelte os resultatet af sin lange erfaring med hensyn til benådningsretten. Han fremhævede den betydning, den foreløbige løsladelse havde for en god individualisering, men den kunde kun tilstås med stor forsigtighed. I det tyske kejserrige havde dens indførelse og anvendelse ganske vist haft et tilfredsstillende resultat. Hr. Dr. GUILLAUME lagde vægt på nødvendigheden af at gøre publikum begribeligt, at den foreløbige løsladelse ikke var

en forholdsregel, der var dikteret af en sentimental medlidenhed ligeoverfor fangerne, som folk i almindelighed troede, men at den kun var et middel til at give det fri samfund flere garantier imod tilbagefald og for at undgå såvel ny forbrydelser som forøgede udgifter til politi, retsvæsen og fængselsvæsen. I visse tilfælde vilde det være nyttigt at kunne forlænge tilsynet endogså udover de ved dommen fastsatte grænser.

Alle talerne udtalte sig enstemmigt for at anbefale oprettelsen af fængselsselskaber i alle kantonen og for offentlig understøttelse til de selskaber, som alt bestå. Efter de oplysninger, som blev meddelte, er der sluttet en overenskomst mellem disse selskaber, således at løsladte fanger, som bosætte sig i et andet kanton, gives udsigt til understøttelse af selskabets medlemmer i dette kanton, ligesom disse ville modtage det hverv at føre tilsyn med de foreløbigt løsladte.

Foreningens næste møde vil finde sted i Frauenfeld, hovedstaden i kanton Thurgau.

Dr. G.

FINLANDS FÄNGELSER.

(Korrespondens).

Straffängelset invid Helsingfors, som kommer att inrymma vidpass 400 fångar, begynner nu närma sig sin fulländning. Ringmuren kring detsamma har en längd af nära 330 och en höjd af inemot 3 famnar. På dess framsida mot körvägen från staden är ingångsporten belägen. På ömse sidor om porten, likasom bevakande densamma, resa sig tvenna hus, delvis i två våningar, hvilka innehålla lokaler för portvakt och militärvakten samt rum för vaktkonstaplar.

Då man inträder genom denna port, har man framför sig sjelfva fängelsekomplexen, hvilken bildar ett kors med fyra armar. Den är uppförd i tre våningar med ett subasement, som äfven är inredt till gagn för det hela.

Den första eller södra korsarmen utlöper i två mindre flyglar, hvilka inrymma, den till venster celler för fångarnes första förvarande, till dess om deras placering närmare bestämts och de badat uti de i samma flygels subasement befintliga badrummen. De ofvannämnda cellerna göra dessutom tjänst som besökceller sålunda, att den fänge, med hvilken någon besökande anförvandt önskar tala, föres dit in och kan samtala med denne genom en med dubbelt ståltrådsgaller försedd lucka i dörren. Subasementet i den högra flygeln upptages af källare och under hela den södra

korsarmen för öfrigt af ekonomirum och bageristuga. Stiga vi åter upp härifrån till första våningen, så finna vi närmast ingången till venster det rum, der fångarne först mottagas och inregistreras, vidare midt emot till höger dejourrum för underbefälet och för resten arbetsrum för direktören, arbetsinspektorn och bokhållaren samt försäljningsrum för fångarnes arbeten. I andra våningen af samma södra korsarm äro inrymda lasarettssrummen med dertill hörande kök och läkarens mottagningsrum samt vidare tvenne rymliga skolsalar med rum för lärarne och undervisningsmaterielen. I tredje våningen finnas rum för bibliotek och arbetsmodeller samt boningsrum för ogifta vaktkonstaplar. I denna våning är dessutom fängelsets kyrka, bildande en stor sal med läktare, inrymd.

Fängelsebyggnadens vestra och östra korsarmar äro i alla våningarne inredda till nattceller och arbetssalar, de förra till ett antal af 252 och de senare 16; dessutom nödiga utbyggnader för trappor och latriner.

Cellerna, hvilka hafva en golftyta af $42\frac{1}{2}$ kvadratfot och en höjd af 10 fot, äro placerade så, att rundt omkring dem löper en bred korridor, från hvilken de genom en galleröppning uti och en annan ofvanom dörren erhålla så mycket ljus, att fångarne under sina lediga stunder kunna syssla med läsning. I desse celler sofva de fångar, som under dagens lopp sysselsättas i gemensamhet inom arbetssalarne. Sina måltider intaga de vid smala bord, hvilka löpa längs koridorens yttre vägg.

I midten af byggnadskomplexen, der armarne korsa hvarandra, är i subasementet inrymdt fängelsets kök, från hvilket maten gerom hissapparater föres upp till alla våningarne. I de öfriga våningarne upptages midtelpartiet af ett stort rum för centralbevakningen. En trappa förbinder de tre våningarnes vaktrum med hvarandra.

Den norra korsarmen upptages i all tre våningarne af fullständiga celler, i hvilka de fångar förvaras, som böra hållas strängt afskilde från hvarandra. Dessa celler äro

till antalet 102; de hafva en golfyta af omkring 100 qvardratfot och en höjd af 10 fot. De äro inrättade mot hvardera ytterväggen och hela korsarmens midt upptages af en genom alla tre våningarne gående koridor med belysning från taket och från tre stora gafvelfönster, ett för hvarje våning. Längs de skilda våningarne löpa galerier af jern, på hvilka vakten, som sålunda kan hafva uppsigt öfver alla tre våningarne, promenerar; dessa galerier äro genom trappor och broar förenade med hvarandra. Sex af cellerna kunna göras mörka, för att användas såsom straffceller. Dessutom finnas i denna flygel dejourrum och arbetsrum för fängelsebefälet. I subbasementet finnas sof- och matrum för ett mindre antal gemensamhets fångar äfvensom badrum för cellfångarne.

Uppvärmningen af komplexens olika lokaler sker dels genom vanliga kaloriferer, dels genom varmvattenapparater för lågtryck. För ventilationen af rum och celler är på det sorgfälligaste sörjdt. Alla golf i byggnaden äro belagda med asfalt; tak och gångar hvälfda, dörrarne plåtbeslagna och trävirket för undvikande af eldfara inskränkt till det minsta möjliga.

Inom ringmuren finnas vidare en tvätt- och badstugubyggnad af sten samt en liten smedja. Utanför ringmuren reser sig midt emot fängelsets port en två vånings stenbyggnad för direktörn och två vaktmästare jemt ekonomirum. På ömse sidor om stenhuset finner man dessutom tvenne tvåvånings trähus för gifta vaktkonstaplar, med åtta lokaler, om ett rum och kök, i hvardera byggnaden. En å platsen förut befintlig träbyggnad, belägen öster om fängelset i en vacker småskog, kommer att upplåtas åt fängelsets prest.

Ritningarne till fängelseinrättningen äro uppgjorda af öfverarkitekten L. J. LINDBQVIST, som äfven haft den högsta ledningen af arbetena på platsen.

Väl har åtskilligt missnöje inom landet försports med anledning af de stora kostnader, denna fängelsebyggnad

kommer att medtaga (1,700,000 finska mark). Men för en opartisk granskare, som öfverväger de många brister, hvilka vid tidpunkten för reformens begynnelse vidlådde Finlands straffängelser, skall det blifva klart, att endast genom uppförandet af ett nytt straffängelse, beläget på en central ort, reda i landets fängelseväsende kunnat åvägbringas.

Då fängelset invid Helsingfors blifver färdigt, skola tvenne äldre föga ändamålsenliga straffanstalter åter kunna nedläggas.*)

I en nära framtid är sålunda en bättre ordning med hänsyn till Finlands straffängelser att emotse. De manlige straffångarne skola vara samlade i *Helsingfors* (för kortare strafftider) och i *Åbo* (för längre strafftider); alla qvinliga straffångar komma att förvaras i *Tavastehus*. Till sistnämnda ort öfverföras äfven i framtiden alla qvinliga till allmänt arbete dömda vagabonder; för arbetsfångarne af munkön iordningställes den förra straffanstalten för qvinnor i *Willmanstrand*.

Men om vi sålunda, hvad straffängelserna beträffar, gå en ljusare tidpunkt till mötes, skall det, ty värr, ännu räcka länge, innan våra länsfängelser (*maison secondaires*) — der ransakningsfångar och till lindrigare frihetsstraff dömda förvaras — hunnit blifva reformerade.

Likväl kunna vi hoppas, att en del af dessa fängelser efter några år skola vara förvandlade till cellfängelser. Den byggnad med fullständiga celler, som sedan 1872 funnits i *Tavastehus*, kommer nemligen efter någon tid att upplåtas för dervarande länsfängelse; och i *Viborg* och *Uleåborg* komma länsfängelsebyggnader enligt cellsystemet att under innevarande och närmast påföljande år uppföras.

*) År 1880 indrogs icke allenast den provisoriska arbetsanstalten i *Nurmis* utan ock fängelseinrättningen i *Kexholm*, som utgjorde en depôt för orkeslöse och mindre arbetsföre lifstidsfångar.

OMORDNINGEN
af
RUSLANDS FÆNGSELSVÆSEN.

(Korrespondance.)

I henhold til en statsrådsbeslutning, som har fået kejserlig stadfæstelse d. 11te December 1879, er følgende bestemt:

I. Følgende principielle regler skulle lægges til grund for den kommende omordning af straffevæsenet.

1. Tvangsarbejde på livstid eller på bestemt tid, deportation til Siberien og til andre fjærne provinser, indespærring i civilbestyrelsens korrektionnelle anstalter, i tugthuse og forbedringshuse, fængsel og simpelt fængsel, hvilke straffebestemmelser kunne anvendes efter den nu gældende lovgivning, skulle fremtidig erstattes ved følgende straffe, som medføre en frihedsberøvelse:

- a. Tvangsarbejde på livstid eller på tid;
- b. straffearbejde i en straffeanstalt på højst 10 år;
- c. fængsel på højst 1 år og
- d. simpelt fængsel i højst 3 måneder.

2. Tidsgrænserne for tvangsarbejde og for straffearbejde i fængslerne skulle ved straffelovens reform fastsættes

efter ordlyden af de foran i art. 1 anførte bestemmelser, uden at maximum af opholdet i straffeanstalterne såvelsom i fængsel og i simpelt fængsel overskrides ved de korrektionelle straffe. Det skal desuden påses, at minimum af opholdet i straffeanstalterne ikke bliver i noget tilfælde en mindre følelig straf end maximum af opholdet i fængsel.

3. De, der dømmes til slaveri, skulle underkastes a) svært tvangsarbejde og b) kolonisation efter straffens udløb. Tvangsarbejdet skal afsones i anstalter, der fortrinsvis ere oprettede i Siberien.

4. De, som idømmes straffearbejde i straffeanstalterne, skulle afsone en bestemt tid af straffen i celle. De skulle holdes adskilte fra de andre fanger om dagen på de tider, der ikke ere bestemte til arbejde, og om natten. I straffeanstalten skulle alle fanger være forpligtede til at tage del i de arbejder, som ere organiserede der. De kunne sendes på arbejde udenfor anstalten men altid adskilte og uden at have nogen berøring med de fri arbejdere.

5. De, der idømmes fængsel, skulle afsone hele den af domstolen idømte straf i celle. De skulle desuden være forpligtede til hver efter hans kræfter og evner at tage del i de arbejder, som ere organiserede i fængslet. Undtagelser fra reglementerne for cellestraffen kunne kun tillades i de tilfælde, hvor det er bevisligt, at denne slags straffefuldbyrdelse medfører farer for fangens helbred.

6. Simpelt fængsel er kun en blot og bar frihedsberøvelse. De fanger, som idømmes denne straf, kunne derfor ikke pålægges noget arbejde, medmindre de selv ønske det. De skulle anbringes i de lokaler, som særligt ere indrettede til det brug ved politistationerne, eller i de anstalter, som i samme øjemed ere henlagte til underretterne eller også på andre steder, som nærmere bestemmes ved loven.

II. Den anden afdeling af Kejserens særlige cancelli og justitsministeriet er det overdraget i forening strax at

påbegynde udarbejdelsen af en plan for de arbejder, som skulle bringe revisionen af straffeloven til afslutning. De skulle forelægge denne plan til Kejserens approbation tilligemed forslag til de forholdsregler, som bedst egne sig til dens udførelse.

DEN NORDISKE PENITENTLÆRFORENING.

Det i årgang 1880, side 361 meddelte: Summarisk regnskab over indtægt og udgift for mødet i Kjøbenhavn berigtiges derhen:

Samtlige udgifter, trykning undtagen, udgjorde 1420 kr., hvilke dækkedes af 108 medlemmers kontingent til beløb 540 kr. og iøvrigt ved private tilskud af Danske medlemmer. Trykningsudgifterne til beløb 870 kr. ere dækkede af justitsministeriet.

BRUUN.

GOOS.

BLANDET INDHOLD.

Den Internationale penitentiære Kommission, som var samlet i Paris den 3—9de Novbr. 1880. har opstillet følgende forhandlings-
emner for den foreløbig til afholdelse 1883 i Rom bestemte inter-
nationale penitentiære kongres.

Section I. (Straffelovgivningen.)

1. Er berøvelsen indenfor en begrænset tid af visse borgerlige eller politiske rettigheder forenelig med en reformatorsk straffefuldbyrdelse?

2. Vilde det ikke være hensigtssvarende at ombytte straffearbejde eller fængselsstraf for visse forbrydelser med en anden friheden indskrænkende straf, som f. ex. arbejde i en offentlig anstalt uden indespærring, eller med forvisning indenfor en begrænset tid fra et bestemt sted, eller også med en advarsel for en første gang begået mindre lovovertrædelse?

3. Hvor stor frihed bør loven indrømme dommeren ved fastsættelsen af straffen?

4. Hvilke midler bør lovgivningerne optage for bedre at ramme hælerne af profession og andre, som drage fordel af eller ere anstiftere af trediemands forbrydelser?

5. I hvilken udstrækning bør ansvaret ligeoverfor loven pålægges forældre for de lovovertrædelser, der begås af deres børn, formyndere, opdragere eller lærere for de lovovertrædelser, der begås af de børn, der ere betroede til dem?

6. Hvilken myndighed bør der tillægges dommeren til at sende unge forbrydere tilbage til de offentlige opdragelses- eller forbedringsanstalter, hvad enten de bør frikendes som havende handlet uden skelneevne, eller de bør idømmes en frihedsstraf?

Section II. (Straffefuldbyrdelsen.)

1. Hvilke forandringer kunne, efter de nyeste erfaringer, indføres i indretningen af cellefængsler, for at gøre disse simplere og mindre kostbare, uden at formindske de nødvendige betingelser for en sund og forstandig anvendelse af systemet?

2. Hvilken organisation er den bedste for lokale fængsler, som ere bestemte til varetægt eller til fuldbyrdelsen af kortvarige straffe?

3. Kan der ikke anvendes frihedsstraffe, som bedre end de hidtil fulgte systemer passe for agerdyrkende lande eller for agerdyrkende befolkninger, som ere fremmede for industrielle arbejder?

4. Hvilken betydning have tilsynsråd eller tilsynskommissioner for fængsler eller lignende institutioner, hvorledes bør de organiseres, og hvilken myndighed bør loven give dem?

5. Hvilke principer bør lægges til grund for fangernes ernæring såvel af hensyn til sundheden som til straffefuldbyrdelsen?

6. Bør arbejde for statens regning i straffeanstalterne foretrækkes for arbejde ved entreprenører?

7. Efter hvilken målestok skader arbejdet i fængslerne det fri arbejde? Hvorledes kan fangernes arbejde indrettes således, at det såvidt muligt undgår ulemperne af konkurrencen?

8. Hvilke opmuntringer kunne med en god disciplin for øje tilstås fangerne? Særligt, i hvilken udstrækning skal fangen have lov til at benytte sin overarbejdsfortjeneste?

9. Efter hvilke principer bør skolen ordnes i straffeanstalterne?

10. Hvilke opdragende midler bør på søn- og helligdage anvendes ved siden af gudstjeneste og religionsundervisning?

Section III. (Præventive forholdsregler.)

1. Er der ikke grund til at oprette optagelseshuse for løsladte fanger? I bekræftende tilfælde, hvorledes bør de indrettes?

2. På hvilken måde kommer man bedst til en ordnet udvexling imellem de forskellige stater af oplysninger vedrørende forbrydere?

3. Er der ikke grund til i udvexlings-traktaterne at indføre en bestemmelse om udvexling af visse ved traktaterne nærmere bestemte kategorier af forbrydere, som ere dømte efter almindelig ret?

4. Hvilke ere de virksomste midler til at forebygge og modarbejde landstrygeri?

5. Bør besøg hos fangerne af medlemmer af patronageselskaber eller af velgørenhedsforeninger, som stå udenfor administrationen, tillades og støttes?

DANMARK. Flakkebjerg og Landerupgårds Opdragelsesanstalter.
Beretning for 1878 og 79. Bestyrelsen har i slutningen af 1880 offentliggjort den af Hr. Forstander MØLLER afgivne beretning for de nævnte år. Som bekendt er Landerupgård en filial af anstalten på Flakkebjerg, og over begge har Hr. MØLLER overledelsen. Flakkebjerg begyndte året 1878 med 70 elever, af hvilke 8 konfirmerede, og sluttede 1879 med 67, af hvilke 20 konfirmerede. Denne anstalts normerede elevtal er 60. Landerupgård begyndte 1878 med 106, af hvilke 6 konfirmerede, og endte året 1879 med 96, deraf 16 konfirmerede. Anstaltens normerede elevtal er 80. Elevantallet i begge anstalter 31 Decbr. 1879 var således 163. — Af de i 1878 og 79 optagne 79 elever vare 18 fra Kjøbenhavn, 25 fra Sjælland, 13 fra Fyen, 2 fra Lolland og Falster og 21 fra Jylland. — De vare i en alder fra 8 til 16 år, de fleste fra 11 til 13 år. — Af dem, der i 1878 og 79 udgik fra anstalterne, vare 58: 14 år, 26: 15 år, 4: 16 år og 3: 17. Deres ophold i anstalterne havde været fra 1 år til 9 år, idet kun 2 havde været der under 1 år. De flestes opholdstid falder mellem 1 og 4 år. — Betalingen er fra 29 April 1879 forhøjet fra 100 til 125 kr. årlig for hver elev. — Anstalterne tage sig også af forsømte pigebørn, som anbringes udenfor disse i familier og som tyender. Idet Hr. MØLLER udtaler sin tilfredshed med det resultat, anbringelsen på den nævnte måde af c. 100 piger i det hele har givet, omtaler han som sin ved erfaringen vundne overbevisning, at det må være særdeles uheldigt at „samle begge køn i en og samme anstalt“ af særligt hensyn til det kønslige. — Ifølge regnskabet for 1878 udgjorde indtægterne i 1878 for Flakkebjerg 37496 kr. og udgifterne 22739 kr., medens kapitalformuen var 92720 kr. Indtægten fremkommer ved beholdning fra foregående år, ved renter af kapitalen og legater 2834 kr., statens tilskud 1600 kr., private bidrag 1219 kr. og driftsudbyttet samt elevernes betaling 16478 kr. Af udgifterne for 1878 skal fremhæves til husholdning 4277 kr., beklædning 4501 kr., undervisning 1203 kr., drift og vedligeholdelse 6137 kr. For Landerupgård vare i 1878 indtægterne 41457 kr. og udgifterne 47922 kr., altså et underskud af 6464 kr. Af indtægterne fremhæves et statstilskud 4000 kr., tilskud af kriminalretten 1500 kr., private bidrag 5511 kr., driftsudbytte og plejpenge for elever 27722 kr. Foruden underskudet fra 1877 udgør af udgifterne husholdningen 5137 kr., beklædning 4452 kr., undervisning 1238 kr., drift og vedligeholdelse 7785 kr. Anstaltens kapitalformue udgør 32601 kr., forsikringssummen for bygninger og inventar er 163000 kr., medens gælden udgør 178264 kr.

Den iøvrigt omfangsrige beretning giver mange interessante

skildringer af flere af eleverne og derved tillige af de besværligheder som anstalterne have at kæmpe mod ikke blot inden deres egne døre men også udenfor disse, hvor dårligt anbragt medlidenhed, godtkøbs godgørenhed og forældres blindhed ofte krydse bestræbelserne for at redde en manges gang meget forkøblet sjæl. Disse skildringer give således også en fremstilling af principerne for behandlingen af eleverne. Hvad denne angår skal det bemærkes, at anstalten i de senere år har forsøgt at sende de håbløse individer, som selv ønskede det, til Queensland, og uden gode resultater har denne udvandring ikke været. Men, siger Hr. MØLLER, programmet er dog det gamle: „Bliv i landet og ernær dig redeligt“. En foranstaltning af mægtig betydning for at skaffe gode resultater ud af virksomheden er den, at eleverne udlejes om sommeren til omegnens jordbrugere. Derved vænnes befolkningen til at gøre sig fortrolig med anstaltens virken; eleverne få lejlighed til at prøve sig selv, og man får lejlighed til at se, hvad de gør til ude i livet. Eleverne udpege selv dem iblandt sig, som de anse for pålidelige til at sendes ud i denne sommertjeneste.

Det er en selvfølge, at disse skildringer af eleverne tillige må give en karakteristik af den i sit inderste væsen milde, barnet elskende, retsindige, samvittighedsfulde, alvorlige og energiske personlighed, som nu i 44 år har styret Flakkebjerg anstalt. Man læser udaf beretningen, med hvilken usvækket interesse han følger sine elever, selv om de skeje ud, og hvorledes der altid er en spire af håb, der skyder frem, selv i tilfælde, hvor han med sin lange erfaring og sine store skuffelser skulde synes at måtte lade alt håb falde.

Kong Frederik den Syvendes Stiftelse på Jægerspris for hjælpøse og forladte Pigebørn, især af Almuen. I henseende til denne stiftelses formål og indretning henvises til Tidsskriftet, årgang 1879, side 226. Efter beretningen for 1879 var børneantallet på selve stiftelsen ved årets udgang 233, foruden 25 børn, der for stiftelsens regning midlertidig vare anbragte i 4 københavnske børnehjem. Af samtlige 258 børn vare 161 ægte fødte, 96 vare uægte, og for 1 barns vedkommende vare begge forældre ubekendte. Børnene på selve stiftelsen vare ligesom i de foregående år fordelt i 12 afdelinger. — Det samlede antal af skolesøgende børn var 201, der undervistes i 10 klasser af en overlærer og 7 lærerinder. Hver klasse fik 27 timers ugenlig undervisning, hvilket er 5 timer mere end i de tidligere år. Denne forøgelse har man været nødt til at gøre, for at skolen kunde komme til at stå på samme trin som en god almueskole. Man havde nemlig gjort den erfaring, at børnenes udvikling

ikke svarede til de forventninger, man mente at kunne gøre sig som følge af flere for skolen heldige omstændigheder (et ringe børneantal i hver klasse, stadig skolegang m. v.). Årsagen hertil må søges i den mangel, som stiftelsen har tilfælles med enhver stor opdragelsesanstalt, idet børnene ber savne den lejlighed til mangeartet åndelig påvirkning, som kan få så stor betydning, når børn komme i berøring med mange mennesker, der ikke høre til de daglige omgivelser. Sundhedstilstanden har været tilfredsstillende. En mild øjenssygdom, som omtaltes i forrige års beretning, har dog holdt sig gennem hele året; men tilstanden syntes dog at have bedret sig henimod årets slutning. Søbadene i Issefjord ere af de syge børn benyttede hver dag, af de sunde hver anden dag i c. 3 sommermåneder. — Opdragelsesanstaltens ordinære udgifter have udgjort 110 665 kr. 98 øre, hvilket er c. 434 kr. for hvert barn (i 1878: 408 kr. 64 øre). Stigningen i udgift tilskrives foruden den omstændighed, at børnene voxe og som følge deraf fordrer mere til føde og beklædning, særlig de foranstaltninger, som måtte træffes for at forhindre øjenssygdommens udbredelse, hvortil desuden kom flere ekstraordinære udgiftsposter. I anledning af de mange begæringer om optagelse af børn har man besluttet at opføre en ny bygning med boliger til to afdelinger (40 børn), således at den kan tages i brug i efteråret 1881. At stiftelsens organisation først vil kunne afsluttes i en temmelig fjern fremtid, anser bestyrelsen for meget rimeligt. Stiftelsens grundfond udgjorde d. 31 December 1879: 6,827 700 kr. og dens samlede formue c. 7,406 000 kr.

NORGE. Straffeanstalterne. Beretningen om disse for 1878 er afgiven i August 1880. Den i forrige beretning omtalte nedlæggelse af Bergenhus straffeanstalt tog sin begyndelse i Januar ved fangernes successive overflyttelse til Bergens tugthus og tilendebragtes i Juni. Herved blev antallet af rigets straffeanstalter indskrænket til 6, nemlig bodsfængslet i Christiania, samme bys tugthus, Akershus straffeanstalt, Bergens tugthus, Throndhjems tugthus, og Throndhjems fæstnings straffeanstalt. Ved resolution af 9. Novbr. 1878 blev den sidstnævnte anstalt dog bestemt til nedlæggelse, og de derværende fanger skulde da overføres til Throndhjems tugthus. Nedlæggelsen kunde først ske i 1879, hvorved antallet af anstalterne for tiden er bragt ned til 5.

Ved kgl. resolution af 9. December 1878 er fastsat bestemmelser om ansættelse og afskedigelse af funktionærer ved samtlige rigets straffeanstalter, hvorved er opnået enhed og fuldstændighed i denne henseende. Ligeledes er fra 1. Juli 1878 de overordnede funk-

tionnærers (bestyrere, præster og læger) lønningsforhold blevne regulerede og adskillige af disse lønninger samtidig forhøjede.

Det samlede *fangeantal* i straffeanstalterne i årets løb udgør 1692, deraf 1306 mænd og 386 kvinder, medens det samme tal for 1869 var 2147, hvilket altså viser en betydelig nedgang. Denne har dog ikke været meget væsentlig i de sidste 5 år. Fangeantallet i 1878 i forhold til folkemængden i 1875 er omtrent som 1 til 1075. Med hensyn til *forbrydelsens art* ere af det samlede fangeantal 34 dømt for mord, deraf 21 mænd og 13 kvinder (i 1877 samme antal 20 mænd og 14 kvinder). For fostermord og dermed beslægtede forbrydelser ere 171 kvinder dømt (i 1877: 174). Hvad der gælder i disse tilfælde, at antallet omtrent er det samme som i tidligere år, finder også sted ved antallet af de lejemålsforseelser, hvorfor kvinder ere dømt: i 1878: 34, i 1877: 33, og det samme er tilfældet med antallet af de for tyveri inddømte: i 1878: 959 mænd og 132 kvinder, i 1877: 979 mænd og 137 kvinder. Af de efter dom i årets løb indsatte mandsfanger var 74,5 pct. inddømt for tyveri (1877: 70,5 pct.). Under samme kategori udgør de for fostermord og lignende forbrydelser inddømte kvinder 23,2 pct. (1877: 24 pct. 1875: 19 pct.). Længden af *straffetiden* er fra 6 måneder til 1 år for omtrent 27 pct. af det samlede fangeantal i 1878 (1877: c. 25 pct.) De højeste tal ere dernæst for mændene ved en straffetid af 1 til 2 år og fra 3 til 4 år (ligesom i 1877), for kvinderne fra 6 til 9 og fra 3 til 4 år (i 1877 fra 6 til 9 og fra 9 til 12 år). Den *alder*, der såvel for mænd som for kvinder har det største antal, er fra 30 til 40 år. Over 70 pct. af samtlige fanger var *ugift*. *Ikke tidligere straffet* var 28,2 pct. af samtlige fanger (1877: 27,7 pct.) og forholdet var omtrent det samme for de i årets løb indsatte. *Ægte fødte* var omtrent ni tiendedele af samtlige fanger. Med hensyn til *hjemstedet* var over 21 pct. fra Christiania. *Tilbagefaldene* af samtlige fanger, som løslodes i 1875, udgjorde ved udgangen af 1873, altså 3 år efter løsladelsen, 30,5 pct., for mænd 32,7 pct., for kvinder 20,6 pct. To overfald på opsynsbetjente have fundet sted, begge gange af samme fange. Fra Akershus straffeanstalt undveg en fange, og i Thronhjems tugthus fandt et forsøg på undvigelse sted. Et par fanger har det været nødvendigt for sikkerheds skyld at belægge med jern i længere tid. Forøvrigt ere 84 af samtlige fanger straffede *disciplinært* for ulydighed, 33 for besiddelse af utilladelige genstande, heraf 21 kvinder, og 32 for meddelelse til medfanger, heraf kun 2 kvinder. Af forseelserne ere 128 straffede med berøvelse af tillægskost, 41 med hensættelse i lys celle på vand og brød uden sysselsættelse, 17 ere hensatte i mørk celle på vand og brød (dog

kun hveranden dag), og 25 have fået korporlig revselse. Om *undervisningens ordning* gælder, hvad der her i tidsskriftet forrige år anførtes efter beretningen for 1877. En udvidelse og omordning af skolevæsenet i bodelsfængslet er tagen under overvejelse. Hvad *sundhedstilstanden* angår har sygeprocenten af samtlige fanger været 13,42 eller 12,71 for mænd og 15,54 for kvinder. Dødsprocenten har udgjort 0,65, i 1877: 0,77, i 1876: 0,86. *Arbejdsvirksomheden* er drevet for offentlig regning med 64,4 pct. i gennemsnit for alle anstaltens fanger, med 14,1 pct. for privat regning og med 16,7 pct. i anstaltens egen tjeneste. Arbejdsfortjenesten har været noget forskellig i de forskellige anstalter. Beregnet for hver fange pr. dag har fortjenesten udgjort: i Bergens tugthus 1,47 kr., i Christiania tugthus 0,99 kr., i Thronhjems tugthus, der fremviser den mindste fortjeneste 0,43 kr. Fangernes *kost* har i gennemsnit pr. fange kostet daglig 0,37 kr. Den samlede *udgift* til straffeanstalterne har været 923234,43 kr. eller pr. fange: 543,71 kr. årlig, 1,49 kr. daglig. Beretningen slutter med kortelig at nævne fængselselskaberne, som nu foruden i Christiania, Bergen og Thronhjem, hvor der er straffeanstalter, haves i efternævnte byer, hvor de slutte sig til distriktsfængsler, Drammen, Christianssand, Arendal, Frederikshald og Laurvig.

Christiania Bodelsfængsel. Dettes virksomhed har, efter den udgivne beretning, i 1879 omfattet 395 fanger, af hvilke tilgangen var 199 og afgang 204. De tilkomnes alder var for 167 personers vedkommende (eller 83,9 pct.) under 30 år. Tyveri var begået af 142. Indtil 6 måneder vare 76 idømte, 85 fra 6 indtil 16 måneder, 18 fra 16 måneder til 2 år og 20 fra 2 til 4 år; 65 have forhen været i straffeanstalter, 63 have udstået mindre straffe og 71 have ikke forhen været dømte eller straffede. Ugifte vare 163 og ægtefødte 181; 12,06 pct. havde straffede slægtninge, 29,63 pct. havde i barnealderen mistet enten den ene af forældrene eller dem begge, 14,07 pct. havde været udsat i pleje, og af disse havde 5 eller 2,51 pct. haft ophold i opdragelsesanstalten „Toftes gave“. Ved udgangen af 1879 hensat 4 fanger med en straffetid af 4 år og 8 på 3 til 4 år i fængslet. — Blandt de løsladte var 1 benådet. Med hensyn til den straffetid, som de løsladte have udstået, havde 75 afsonet indtil 6 måneder, 85 fra 6 til 16 måneder, 18 fra 16 måneder til 2 år, 14 fra 2 til 3 år og 9 fra 3 til 4 år. — Af samtlige fanger er 48 straffede 77 gange disciplinært. Af disse 77 straffe er 44,15 pct. for meddelelse til medfanger, og 70 af dem falde på fanger dømte for tyveri, ligesom 27 på fanger, som tidligere have siddet i fængslet. Hælbredstilstanden har været god; ingen dødsfald og ingen sindssyg-

domme forekom. Derimod forekom 1 selvmord — Bepisningen har kostet 0,290 kr. daglig pr. fange (i 1878: 0,337 kr.). — Arbejdsvirksheden har ligesom forrige år haft meget at kæmpe med. Man har således af nød måttet gribe til at lade hver indkommen fange rive 6 pletter mursten, forinden han gik over til andet arbejde. Arbejdsdagens antal har været 56172, hvoraf det største tal 11863 falder på 48 æskelistrere og 6293 på 23 snedkere; de øvrige dage fordele sig på en mængde forskelligt arbejde. Den gennemsnitlige arbejdsindtægt pr. arbejdsdag, disse regnede til 56172, udgør 0,551 kr. Nettoudgiften pr. fangedag var 1,185 kr. og pr. år 432,65 kr. —

Procenten af de tilbagefaldne er for 1876: 37,17, for 1875 var den 28,97 og for 1874: 42,58. Tilbagefaldene ere således beregnede 3 år efter løsladelsen. Af de tilbagefaldne var 66,19 pct. under 30 år ved indsættelsen og 40,74 pct. over 30 år. (For 1875: 31,86 pct. og 18,75 pct.). For tyveri var 27 pct. dømt, for andre forbrydelser 5,00 pct. Af de tilbagefaldne var 27,50 pct. alt tidligere tilbagefaldne, så at tilbagefaldsprocenten af første gang straffede for 1876 er 29,92 (i 1875: 18,25 pct.). Med hensyn til fangens vægt har af 204 løsladte 50,4 pct. vundet i vægt, 36,8 pct. tabt. I forhold til straffetiden have af 114 individer med en straffetid fra 3—9 måneder 64 vundet, 42 tabt; af 67 personer med straffetid fra 9 måneder til 2 år have 39 vundet, 22 tabt; af 22 personer med straffetid af over 2 år have 9 vundet, 12 tabt. Af de 204 fanger havde af personer mellem 18 og 25 år: 67 vundet, 32 tabt; mellem 25 og 35 år: 36 vundet, 36 tabt; over 35: 10 vundet, 7 tabt; 16 personer af forskellige aldersklasser vare forblevne uforandrede.

Foreningen til Forsorg og Beskyttelse for de fra Christiania Straffearbejdsanstalter løsladte Forbrydere meddeler i sin beretning for 1879, foruden et læseværdigt foredrag af fængselspræst ROLL om forbryderens, især den løsladtes, hele stilling, at man ikke endnu har truffet noget valg af småskrifter, som det var påtænkt at udgive for at vække almenhedens interesse for Selskabets gerning, men at der derimod af Foreningen var afholdt to møder med foredrag, der havde samme formål. Tanken om at få oprettet et tilflugtssted for løsladte mandsfanger, hvor de kunde blive anvist arbejde, ligesom tanken om oprettelsen af et hjem for løsladte kvinder, havde man endnu ikke kunnet realisere, navnlig fordi man savnede de fornødne midler. Det samme galdt om antagelsen af en lønnet mand, som skulde gå bestyrelsen tilhænde, særlig ved de løsladtes anbringelse. Foreningens indtægt har i 1879 været 6981 kr. 79 øre og dens udgifter til løsladte 4561 kr. 92 øre. Disse udgifter fordele sig således: til løs-

ladte fra tugthuset 1772 kr. 75 øre, til løsladte fra bodsfængslet 2038 kr. 93 øre og til løsladte fra Akershus fæstnings straffearbejdsanstalt 750 kr. 24 øre. Disse understøttelser ere tildelte 458 personer løsladte fra bodsfængslet, 481 løsladte fra tugthuset og 224 løsladte fra Akershus. Direktøren for bodsfængslet mener, at hvad Foreningen især trænger til er en mand, som kan tage sig af de løsladte, studere deres færd og anbefale dem i tilfælde af, at de trænge til understøttelse. „Nu understøttes der efter 3 metoder (en for hver anstalt) og på grund af omstændighederne altfor ofte i blinde“. — Til 972 løsladte er ydet i kontant understøttelse 1963 kr. 63 øre; de øvrige understøttelser ere navnlig ydede i form af sødstyr, rejsebilletter, klæder og værktøj.

Når bodsfængslets Direktør i beretningen, side 21, har udtalt, at den i Tidsskriftet, årgang 1879, side 224, gjorde bemærkning, at den i mange tilfælde ydede hjælp af højst 2—3 kr. kun kunde blive en almisse, havde en spydig karakter og ikke var praktisk, skal Redaktionen frembæve, at bemærkningen kun påviste det faktiske forhold og ikke bør tillægges nogen anden udtydning. Direktørens ovenfor citerede udtalelse viser, at den tillige har praktisk betydning, hvorom Redaktionen også af lang erfaring er overbevist.

FINLAND. Tionde årsberättelsen afgiven af Fängelseföreningen i Finland Centralutskott för 1879 udtaler, at omend virksomheden fremdeles medfører besværligheder, så ere disse dog ligesom tidligere overvundne ved bistand fra flere sider. Således har Senatet tilstået Foreningen 300 mark til oversættelse af beretningen på finsk, ligesom denne er trykt frit i Senatets trykkeri. Helsingfors Utskänkingsaktiebolag har i 1879 ydet et bidrag af 1500 mark. Desuden har Foreningen med taknemlighed modtaget gaver af forskellig slags, ligesom også i det forløbne år opofrende kvinder have bistået ved undervisningen i häkterne.

Det ovennævnte bidrag af 1500 mark har bestyrelsen benyttet til at iværksætte et længe overvejet forslag om i Helsingfors at oprette et tilflugtssted for løsladte mandfolk i den nærmeste tid efter løsladelsen. Man har nemlig af erfaringen lært, at savnetheraf har haft en uheldig indflydelse ved anbringelsen i arbejde. I asylet for løsladte kvinder i Helsingfors have 9 været optagne, i en alder af 13—24 år, deraf 1 fra 1877 og 2 fra 1878. Af de 6 nyoptagne vare 3 tilbage. Udgifterne til asylet have været 2978 m. 90 p. — Foreningen har ligesom tidligere sørget for arbejde og fortjeneste til kvindefangerne i Helsingfors häkte. — Filialerne i Åbo, Tawastehus, Bjørneborg, Wiborg, Willmanstrand, St. Michel og Wasa have

fortsat deres tidligere virksomhed med anskaffelse af arbejde til løsladte, med arbejde, undervisning, sjælesorg og bibliotekernes udvidelse i fængslerne.

ENGLAND. Howard-Selskabet. Beretning for 1880. Selskabet har ligesom hidtil virket for udbredelsen af oplysninger om de forskellige forholdsregler af betydning, som fængselsvæsenet i sin udvikling søger at organisere såvel i England som i andre lande, ligesom også for forebyggelsen af forbrydelser. I intet år har Selskabet i så vid udstrækning som i 1880 benyttet dagspressen og tidsskrifter til meddelelser. Dette skyldes dets Sekretær, W. TALLACKS utrættelige bestræbelser i den penitentiære sags interesse. Efter et besøg i nogle af de betydeligste lokale fængsler har han således i flere artikler i Times søgt at påvise adskillige uheldige forhold, således af gældsarrestanters og andre fangekategoriers sammenblanding i de lokale fængsler; den vedblivende genindsættelse i de lokale fængsler af gamle forbrydere, hvoraf nogle have været der fra 50 til 200 gange; mangelen på fri adgang til besøg hos fangerne af dertil skikkede og forstandige folk, som ikke høre til fængselsadministrationen; nødvendigheden af yderligere legale skridt for at formindske den anledning til forbrydelse, som den uforholdsmæssige mængde af værtshuse medfører (efter beretningen findes formentlig 1 værtshus for hver 36 huse i de forenede kongeriger); den unødvendige, hyppige fængsling af mindre børn; nogle af fængselsembedsmændenes vanskelige stilling og den lidet ønskelige benyttelse af deres tid til besvarelsen af overdrevne statistiske oplysninger og korrespondance.

Træbrixen, som benyttes til natteleje i en kort første tid af opholdet i de lokale fængsler, har sine modstandere, som have opfordret Selskabet til at tage sig af sagen. Dette har Selskabet afslået, fordi et fængsel skal være virkeligt afskrækkende, og fordi det anser straffen for voldshandlinger for at være for let. Desuden, siger beretningen, er træbrixen forsynet med et tæppe, og såmangen soldat, sømand, udvandrer og flere have som hæderlige mænd måttet tage tiltakke med sligt et leje.

Fangernes læsning har i den første måned af straffens afsoning indtil for kort tid siden været utilbørligt begrænset til bibelen og bønnebogen. Denne begrænsning er bleven noget udvidet, men dette synes i nogle fængsler ikke at være bleven udført i praksis.

På grund af de skadelige følger, som erfaringen har godtgjort, af at børn fra bordelhuse ere komne sammen i de offentlige skoler med hæderlige folks børn, har parlamentet vedtaget en lov (Industrial Schools Amendment Act, 1880), ifølge hvilken børn fra bordel-

huse kunne indsættes i de industrielle skoler mod betaling af forældrene.

Selskabets bestræbelser for at få et uafhængigt og ulønnet tilsyn med alle fængsler ere forsåvidt blevne opfyldte, som to til tre mænd med dette hverv ere udvalgte for hver straffeanstalt. Skønt dette første skridt må modtages med påskønnelse, beklager beretningen dog, at valget er faldet på mænd, som have nok at tage vare på iforvejen. Iligemåde beklager beretningen, at sammenblandingen af de forskellige fangekategorier fremdeles er principet i Englands og Irlands fængsler, ligesom at man ikke ved en vel organiseret arbejdsvirksomhed søger at frembringe et moment af stor betydning for fangens moralske forbedring.

I anledning af nogle meddelelser om dødeligheden i de indiske fængsler, hvorefter denne for nogles vedkommende nylig skal have været 25 pct., angives den gennemsnitlige dødelighed i Englands straffeanstalter og fængsler til lidt mere end 1 pct.

Dødsstraffens afskaffelse har jo i en årrække været en væsentlig opgave for Selskabet. Det samler bestandig beviser til fordel for denne opgave, således også i denne beretning, hvor det også med tal fra forskellige stater søger at godtgøre rigtigheden af sin opfattelse.

Beretningen har ved at omtale Selskabets betydelige korrespondance udtalt sig med anerkendelse om nærværende tidsskrift, ligesom den har givet dettes udgiver den anden plads i rækken af korrespondenterne næstefter FERNAND DESPORTES. Redaktionen kan ikke undlade at udtale sin glæde over den viste anerkendelse, idet den deri ser et vidnesbyrd om, at dens bestræbelser for at gengælde den altid beredvillige imødekommen til at give oplysninger fra Selskabets Sekretærs side ikke have været uden betydning.

PREUSSEN. Statistik der zum Ressort des Ministerium des Innern gehörenden Straf- und Gefangen-Anstalten pro 1 April 1878—79. Af denne omfangsrige og i mange retninger interessante statistik meddeles følgende uddrag.

Antallet af fanger af alle slags var 1 April 1878: 26222, tilgangen var 106253 og afgang 104663, så at der 1 April 1879 hensad 1590 flere end i 1878. Dette er en tilvæxt af 6,06 pct. mod 5,46 pct. i 77, medens tilvæksten for tugthusfanger alene er 5,90 pct. mod 4,62 pct. Detenerede i årets løb vare ialt 132475, hvilket giver en forøgelse af 7397 mod $1\frac{5}{8}$ eller 5,91 pct. mod 22,68 pct. i 77. Gennemsnittallet af fanger er steget med 5,72 pct. og for Slesvig og Holsten alene med 23,77 pct., medens disse provinser i 77 vare gæde ned

med 6,67 pct. Forøvrigt ere forandringerne i procentantallet for de forskellige provinser betydelige såvel i retning af stigning som nedgang, når undtages Westphalen, hvor tallet omtrent er det samme, 19,59 pct. — Sammenlignes årene 1871 og 1878 er det gennemsnitlige fangetal steget fra 23631 til 26778 eller 13,3 pct., de deteneredes antal fra 68006 til 132475 eller 94,7 pct.; og antallet af undersøgelsesfanger fra 950 til 2001 eller 109,5 pct. — Beretningen meddeler nogle sammenlignende oplysninger af den kriminelle statistik, hvorefter der fremdeles viser sig en betydelig stigning i antallet af de indledede undersøgelser vedrørende alle slags forbrydelser og forseelser i 1878 sammenlignet med 1871 og tillige med 1877. Således give forbrydelser mod den offentlige orden en stigning af 67 pct., i 1877: 57 pct., sædelighedsforbrydelser 148 pct. mod 88 pct. i 1877, mord og drab 118 pct. mod 68 pct. i 77. Udfaldet af undersøgelserne har ført til, at i 1878 er 883 pct dømt for forbrydelser og 84,0 pct. for forseelser. Imod personer *under 18 år* er der i 1878 tilendebragt 13318 mod 6615 i 1869, som giver en tilvæxt af c. 101 pct.

Beretningen bemærker dernæst, at der tidligere er gjort opmærksom på, at der er indtrådt en overdreven mildhed i strafferetsplejen siden den ny straffelov af 1870, og at dette fremdeles har vist sig i 1878. Som eksempler anføres, at en 8 gange — også med tugthus — straffet tyv dømtes til 6 måneder; en anden for 5te gang tyveri til 6 uger; for 6te gang til 3 måneder; for 7de gang til 1 måned; for 8de gang til 4; for 9de gang til 9; og for 10de gang begået tyveri til 1 måned. Af 3 kvindelige tyve af profession dømtes den ene, som alt havde været 12te gang i tugthuset, for 26de gang tyveri til 1 års tugthus, de to andre, som ligeledes gentagende havde været i tugthuset, dømtes for 11te og 13de gang begået tyveri også hver til 1 års tugthus. Alle tre havde været i de sidste 9 år i den samme straffeanstalt, den ene 4, de to andre 5 gange. En tyv, som alt havde været straffet med tugthus for landevejsrøveri, blev for 4de gang tyveri dømt til 9 måneder og for 5te gang til 1 uges fængsel og så for 7de gang til 1 års tugthus, efterat han havde afsonet 7 straffe for landevejsrøveri og betleri. — Disse eksempler, siges der, ere ikke sjældne undtagelser; fængselsregistrene indeholde et stort antal lignende tilfælde.

Omkostningerne til *forplejningen* udgjorde i gennemsnit 29,12 øre pr. dag og pr. fange, for de sunde 28,22 øre, for de syge 39,21 øre; forskellen imellem de forskellige anstalter er imidlertid ikke ubetydelig, således for de sunde mellem 57,30 øre og 20,45 øre, for de syge mellem 120,00 øre og 25,66 øre.

Med hensyn til *arbejdsdriften* blev 68,78 pct. af de arbejdsdygtige (varetægts- og gælds-fanger undtagne) beskæftiget for trediemands regning, 1,58 pct. for anstaltens regning og 29,64 pct. for anstaltens eget behov. De største tal falde for mændenes vedkommende på cigarfabrikation, væveri og skomageri, for kvindernes på syning og strikning. Udbyttet pr. fange og arbejdsdag var meget forskelligt efter de forskellige anstalter og beskæftigelser. Bruttoudbyttet falder således mellem 2 kr. 55 øre og 3,80 øre for mænd og mellem 62,12 øre og 2,43 øre for kvinder. — Nettoudbyttet var pr. fange og dag for trediemands regning 43,76 øre. Fangernes *overarbejdspenge* udgjorde pr. fange og dag 5,38 øre og for tugthusfanger alene 5,83 øre. — Hvad varetægtsfangerne angår deles disses bruttofortjeneste med $\frac{1}{3}$ til statskassen, $\frac{1}{3}$ til fangen og $\frac{1}{3}$ til opsynet. Med hensyn til *skole- og religionsundervisningen* har 13,34 pct. af gennemsnitsfangetallet deltaget i denne, således at kl. A. er undervist i bibelhistorie og religion, B tillige i læsning, C tillige i skrivning og D tillige i regning. I arresthusene i Simmern, Bonn og Sarbrücken findes ingen skoler. — *Dag- og natcellernes* antal var 3788 og desuden haves 3479 soveceller, for størstedelen med jernskillerum. Af samtlige detenerede var 7,85 pct. isoleret, og af samtlige isolerede udgjorde tugthusfangerne 23,22 pct. Isoleringen for disses vedkommende har været fra under 4 uger til over 6 år. og 32,65 pct. af dem har været isoleret over 1 år. — *Disciplinærstraffene* falde på 0,25 pct. af samtlige detenerede og på 1,39 pct. af gennemsnitstallet af disse. Straffene have bestået i berøvelse af kost eller overarbejdspenge med 30,69 pct., ensom arrest med eller uden berøvelse af kost og overarbejdspenge med 68,73 pct., lægtearrest med 0,26 pct., legemlig tugtelse (mandlige tugthusfanger) i 120 tilfælde med 0,62 pct. af denne fangekategoris straffe.

Sundhedstilstanden gav 4,10 pct. syge af det gennemsnitlige fangetal, men forøvrigt er den højeste procent 12,02 og den laveste 0,64 i de forskellige fængsler. *Dødsfaldene* udgjorde 0,49 pct. af samtlige detenerede, 2,44 pct. af det gennemsnitlige fangetal. Af samtlige tugthusfanger var procenten for mænd 2,10, for kvinder 2,09, og af disses gennemsnitstal 3,04 for mænd og 3,14 for kvinder. Med hensyn til de forskellige anstalter er den højeste dødelighedsprocent 4,94 og særlig for tugthusfanger 5,01 i Cöln. Af dem, der ere døde en naturlig død, falder den højeste procent, 39,29 for kvinder og 34,53 for mænd, i 30—45 års alderen, og procenten holder sig over 20 i alderen 20—60, fra 16—20 år er den mellem 1 og 2. I forhold til de dødes ophold i fængslerne falder den største procent på 1—2 år. *Selv-*

mordenes antal var 10, nemlig 9 mænd og 1 kvinde, og af disse faldt 6 på tugthusfanger. Alderen er mellem 20 og 60, deraf 20—30 år for de 4. Opholdet i fængsel havde for 3 været under 3 måneder, for 2 fra 3—6, for 2 fra 6 mdr. til 1 år, for 1 fra 2—5 år og for 2 over 5 år. *Sindssygetilfældene* vare 66 mod 33 i $\frac{7}{8}$.

Foreløbig løsladelse i henhold til straffelovens § 23 er i $\frac{7}{8}$ tilstået 129 af 355 andragender. I kalenderåret 1878 ere 8 foreløbige løsladelser tilbagekaldte.

Med hensyn til *udgifterne til fængselsvæsenet* udgjorde disse 8,454,876,23 M., og indtægterne af straffeanstaltene og fængslernes drift var 2,673,132,72 M. Udgiften pr. fange og dag af det gennemsnitlig detenerede antal var 76,42 øre og pr. år 280 kr. 56 øre.

Af de særlige oplysninger om tugthusfangerne skal meddeles at af de i $\frac{7}{8}$ tilkomne var 78,61 pct. *recidivister*, og af disse faldt 34,62 pct. tilbage i løsladelsesåret, 37,19 pct. i de følgende 2 år, 14,47 pct. i det følgende 3die og 4de år og 13,72 pct. efter længere tids mellemrum. — Af de detenerede fængselsfanger var 43,81 pct. straffede før.

Beretningen meddeler til slutningen de siden den foregående beretnings udgivelse udstedte reskripter vedrørende fængselsadministrationen.

FRANKRIG. Det øverste fængselsråd. Dette indførtes ved lov 5 Juni 1875 om cellestraffen i departementsfængslerne. Dets organisation, ved siden af ministeren, bestemte, at alle spørgsmål, fængslerne vedrørende, kunde forelægges rådet til erklæring, ligesom rådet kunde udtale sig af egen drift om spørgsmål i samme retning, og medlemmerne kunde visitere fængslerne efter eget ønske. Rådet bestod af de første embedsmænd i rets- og politivæsenet og i kirken samt af 12 medlemmer valgte på 15 år, der skulde være mænd med bekendte navne på fængselsområdet. Rådet har dels foranlediget flere loves vedtagelse, dels igennem beretninger og erklæringer arbejdet ivrigt for fængselssagen. Som medlemmer af rådet skal her nævnes d'HAUSSONVILLE, BÉRENGER, BONNEVILLE de MARSANGY, FERNAND DESPORTES, LÉON LEPÉBURE, BOURNAT, BABINET. Ved et dekret 3 Januar 1881 ere alle medlemmerne, hvis antal nu skal være 36, på 3 nær, LUCAS, VOISIN og LA CAZE, erstattede med andre, deriblandt 18 parlamentsmedlemmer med navne, der ere ubekendte på fængselssagens område; halvdelen går af hvert andet år. Rådets betydning som sagkyndig autoritet synes således at måtte svinde meget ind og som kontrollerende ligeledes, da det kun er rådgivende, og da det vil være let at skaffe sig af med besværlige folk ved omvalget hvert andet år.

LITERATUR.

Bulletin de la Commission pénitentiaire internationale meddeler en beretning om Kommissionens samling i Paris i November 1880, hvoraf fremhæves de for den til afholdelse i Rom 1883 bestemte kongres opstillede forhandlingsemner. (Se årgang 1881, side 49).

Blätter für Gefängnisskunde. Band XV. Heft 1—2. 1880. Heidelberg. Redtgirt v. G. Ekert. Indhold: Forhandlingerne på Foreningen af tyske fængselsmænds møde, 13—17 Septbr. 1880 i Bremen. Af disse fremhæves: Om arbejdsdriften i straffeanstalterne; om ensartede rubriker for fængselsstatistiken; om polititilsynet; om nogle forslag af Geheimeråd ILLING, som væsenlig angå midler mod drukkenskab, dennes indflydelse på forbryderens straf, om straf for samme og straffefuldbyrdelsens mindre indflydelse på grund af de mildere frihedsstraffe; om normalskoler for fængselsbetjente; om oprettelsen af anstalter for sindssyge forbrydere. Iblandt bilagene findes mødets program og dagsorden samt de på mødet fattede beslutninger.

Journal d'éducation correctionnelle. 1880. Nr. 4. Paris. Indhold: Den korrektionnelle opdragelse og opinionen; Det almindelige selskab til beskyttelse af de forladte og brødefulde børn; Lovforslaget af TH. ROUSSEL, BÉRENGER med flere; Den 24de beretning fra Reformatory and Refuge Union. 1880. Blandinger.

Bulletin de la Société générale des prisons. 1880. Nr. 7. Indhold: Tilbagefaldet, af PETITON; De borgerlige rettigheders gengivelse efter udstået straf, af R. LAJOYE; Understøttelsen af moralsk fordærvede børn; De franske penitentiære anstalters statistik for 1876, af E. PAGÈS; Den penitentiære reform i Italien, af ADRIANI;

Den penitentiære statistik i Rusland; Den betingede løsladelse og polititilsynet i London, af VINCENT; Freiburgs ny lokalfængsel i Brisgau, af CARPENTIER; Understøttelsesselskabet og sparekassen for børn i St. Francisco; Fængslerne på øerne i Middelhavet; Børns fængsling, af W. TALLACK og B. BAKER.

Nr. 8. 1880. Indhold: Diskussion om forbryderiske sindssyge; Den penitentiære reform i Sverige (art. 1), af FERN. DESPORTES; Den betingede løsladelse, af SORET de BOISBRUNET; Beretning om den kriminelle retspleje i Frankrig i 1878; Det protestantiske fængselselskab i Frankrig; Betragtninger over patronagesagen i Tyskland, af FÖHRING; Den Nordiske Penitentiærforenings møde i Kjøbenhavn i 1880, af STUCKENBERG; Forskellige meddelelser.

Rivista di discipline carcerarie. 1880. Nr. 8—9. Indhold: Simpelt fængsel eller såkaldet „ærligt fængsel“ i Holland, af E. BRUSA; Straffefangers arbejde udenfor fængslet; Juristkongressen i Turin og om tvungent ophold, advarsel og offentligt tilsyn, af E. B.; Straffekolonier til opdyrkning af Roms omegn, af Prof. L.; Om velgørenheden i forhold til den offentlige orden, fra den internationale velgørenhedskongres i Milano, af CES. PRATESI; Den sveitsiske Forening for den penitentiære reform, beretning om årsmødet 1880, af Dr. G.; Bibliografi. Af blandinger fremhæves: Asylet Bonjean for forladte børn; Gymnastiske og militære øvelser i anstalten for unge forbrydere i Bologna; Et fængsel i Sveits; Forbryderstatistik for Septbr. 1880 i Italien.

Nr. 10. 1880. Indhold: Den internationale penitentiære Kommission; Den d. 12 Febr. 1878 nedsatte engelske fængselskommissions rapport (fortsættelse); Mørke punkter?! af G. ROSA; Spørgsmålet om straffekolonier i Tyskland, af KROHNE; Fangernes arbejde, beretning fra arbejderkongressen i Venetien; Bibliografi. Af blandinger fremhæves: Straffevæsenet i Marokko; Undervisningen i fængslerne i Vercelli; Forbryderstatistik for Oktbr. 1880 i Italien.

OMSORGEN
for
LØSLADTE STRAFFEFANGER

på velgørenhedskongressen i Mailand

29 August til 5 Septbr. 1880.

(Korrespondance.)

I.

Den internationale velgørenhedskongres i Mailand, på hvilken jeg havde den ære at repræsentere Hamburg, skyldes en beslutning, som blev tagen på en i 1880 i Neapel afholdt italiensk *velgørenhedskongres*. På denne gjordes det nemlig gældende, at adskillige vigtige spørgsmål vedrørende velgørenhedsværket gjorde en international forhandling nødvendig. Lombardiets hovedstad blev valgt til samlingssted dels på grund af sin beliggenhed, dels på grund af sin rigdom på velgørenhedsanstalter. Til at forberede kongressen dannedes en organisationskomite, i hvilken den daværende advokat GIUSEPPE SCOTTS var hovedmanden.

Efter det af denne komite udstedte reglement skulde kongressen beskæftige sig med 1. velgørenhed i almindelighed,

2. almisseeuddeling i særdeleshed, 3. sygepleje i hjemmet og i hospitaler, 4. understøttelsesspørgsmål på det offentliges område, nemlig a) spørgsmål vedrørende omsorgen for og rehabilitationen af løsladte straffefanger, b) spørgsmål om opfostringshuse for hittebørn. For hvert af disse skulde der dannes en afdeling, som valgte en kommission på ni medlemmer. Disse skulde med bistand af de i afdelingen indskrevne medlemmer forberede emnerne og forelægge dem for plenarforsamlingen tilligemed en skriftlig rapport. Mærkeligt nok manglede nemlig al foregående opstilling og begrundelse af emner, som kunde være genstand for forhandling på kongressen, og således kunde der heller ikke være tale om, at kongressens medlemmer kunde forberede sig til forhandlingerne. Organisationskomiteen havde blot ladet en almindelig og indledende beretning opsætte for hver af de fire ovennævnte kategorier, og selv disse beretninger blev først omdelte åbningsdagen om morgenen. Den betydeligste af dem er det mere end 600 trykte sider store studie over staden Mailands velgørende anstalter af præsten LUIGI VITALE, et absolut betydningsfuldt værk. En for debatterne i plenarmøderne meget anbefalelsesværdig ordning, som jeg ikke har set før, bestod i, at kommissionen for den afdeling, hvis emner forhandlede, tog plads ved et foran præsidentens sæde anbragt bord, således at kommissionens formand, dens øvrige medlemmer og referenten bestandig kunde forhandle indbyrdes, ligesom også plenarforsamlingens medlemmer med disse. Derved blev referenten ikke anvist en så ensom plads, som tilfældet var ved kongressen i Stockholm i 1878.

II.

Den fjerde afdeling delte sig strax, da flere end 70 medlemmer vare tegnede i den, i to underafdelinger; den for omsorgen for og rehabilitationen af løsladte forbrydere

talte 39 medlemmer. Professor TOLOMEI fra Padua valgtes til formand. Den indledende beretning på 30 tryksider var afløst af advokat VIRGILIO RANZOLI fra Mantua. Desuden omdeltes et meget smukt arbejde af advokat SCIPIONE RONCHIETTI fra Mailand og et af mig forfattet skrift: „Ein Blick auf das Fürsorgewesen für entlassene Strafgefangene mit besonderer Berücksichtigung Deutschlands“. ¹⁾ Da som sagt ingen emner i forvejen vare opstillede eller offentliggjorte, havde de forannævnte RANZOLI og RONCHIETTI i forening med Hr. PRATESI, direktør for tvangsopdragelsesanstalten i Florens, opstillet følgende emner: 1. omsorgens begyndelse i forhold til straffefuldbyrdelsen, 2. asylspørgsmålet som midlertidig understøttelse, 3. statens understøttelse til fængselselskaberne, 4. disses autonomi, henholdsvis deres centralisering, 5. polititilsynets forhold til omsorgen; 6. lovgivningen om rehabilitationen. Det sidste punkt, som kun har interesse for de lande, hvor code pénals grundsætninger gælde, forbigår jeg, ligeledes hvad der er sagt om *ammoniti* (de advarede), da denne tillægsstraf af *ammonizione* ene og alene vedkommer italiensk ret, og skal indskrænke mig til at fremhæve det følgende af afdelingens og plenarmødernes forhandlinger.

Til 1. Forslaget gik ud på, ved ethvert fængselselskab at bestemme et vist antal medlemmer som besøgende medlemmer og pålægge disse, selvfølgelig med den øverste fængselsbestyrelses indvilligelse, fra tid til anden at besøge fangerne, lige fra straffefuldbyrdelsens begyndelse, for at tale med dem om deres fremtid og således fra første færd indgive dem den trøstelige overbevisning, at de ikke skulde komme til at stå forladte efter straffens afsoning, og for at forberede alt det nødvendige til deres indtrædelse påny i det borgerlige samfund. Forslaget støttede sig til de i så henseende tilstedeværende forhold i Amerika og England

¹⁾ Se Tidsskriftet. Årgang 1880, side 369.

og den til enhver tid i Frankrig genkaldelige foranstaltning, som begrænser tilladelsen til de sidste måneder før løsladelsen. Begyndelsen af omsorgen med begyndelsen af straffefuldbyrdelsen skulde være en frugt af denne kongres. Dette forslag blev for en del meget levende bekæmpet. Således fremhævedes det, at under en god fængselsbestyrelse, som var sig sit mål bevidst, erstattedes rigeligt alle besøg af foreningsmedlemmer ved de direktør, præst, o. s. v. foreskrevne besøg, at disciplinen var udsat for at lide ved selv den forsigtigste og diskreteste optræden fra sådanne foreningsmedlemmers side, — men at medlemmer, som erfaringen viste, vilde være meget tilbøjelige til at blande sig i sager, hvorfra de netop skulde afholde sig, som at høre på og samtale om klager, — og at endelig fangen let kom til, hvad der ingen fordel var for ham, at anse embedsmændene som sine modstandere for ikke at sige sine fjender og foreningens medlemmer som sine højmodige venner, — at overalt hvor, som f. ex. i Tyskland, de øverste fængsels-embedsmænd vare stiftere, medlemmer af eller formænd for fængselsselskaberne, var det aldeles unødvendigt, at udenforstående beskæftigede sig med fangernes moralske forbedring i fængslet, at på Stockholmer-kongressen havde navnlig også danske og svenske fagmænd udtalt sig imod disse besøg. Der opstilledes den mod-resolution, at fængselsbestyrelsen alene havde at træffe de forberedende skridt i forståelse med fangen, fængselsselskabets virksomhed begyndte først med fangens løsladelse. Dette fandt dog kun liden støtte, og den foreslåede resolution vedtoges med stor stemmeflerhed. I plenarforsamlingen blev de besøgende medlemmer, efter forslag af et kongresmedlem fra Florens, betitlede „collegio dei visitatori,“ svarende til indretningen af et fra 1844 i Florens bestående fængselsselskab, og det for florentinerkollegiet udarbejdede reglement blev erklæret for mønsterreglement. De vigtigste bestemmelser heri findes i „Doveri dei visitatori“ punkt VI. således: medlemmerne

kunne ikke noksom gøres opmærksomme på deres virkelige pligter, som kun bestå i fangens moralske oprejsning og ikke i modtagelsen af klager eller i samtaler med fangen om sådanne; de må ikke være forbindelsesmidler mellem fangerne indbyrdes eller mellem disse og yderverdenen; ikke medbringe fødevarer eller andet af nogensomhelst slags. Disse bestemmelser vise noksom institutionens farlighed og indeholde selv dommen derover. De besøgendes pligter ere: så ofte som muligt at besøge fangerne; at trøste dem, undervise dem i religion, at overbevise dem om nødvendigheden af at angre deres gerning for at kunne opnå en lykkeligere fremtid, at helbrøde dem for åndelige vildfarelser, at møde dem med kærlighed og erhverve deres genkærlighed. Også disse vise disse besøgs fuldstændige overflødighed; thi alt dette er fængselspræstens opgave, og hvor hans bestræbelser blive uden udslag, ville de andres vel også blive det. Jeg kan derfor ikke sige, at denne beslutning, den vigtigste af alle, var meget heldig.

Til 2. Som det fornemste formål for omsorgen foresloges anbringelsen i faste arbejds- og tyndeforhold, men ved siden deraf tillige oprettelsen af asyler til midlertidig optagelse. Nu er der som bekendt i de sidste år talt og skrevet meget imod asyler for løsladte straffefanger. Man har sagt, at deres anlæg og drift kostede meget, at beskæftigelsen under de løsladtes korte og forbigående ophold var vanskelig, at samlivet i et rum efter en lang isolering kunde have fordærvelige følger for den ved cellen tilstræbte forbedring. Endelig har man sagt, at en godt organiseret omsorg, som navnlig itide sørger for anbringelse, slet ikke behøver asyler. Alle disse grunde mod asyler blev rigelig gjort gældende såvel i afdelingen som i plenarforsamlingen. Herimod opstilledes, at et asyl i den beskedneste form kunde indrettes uden stor bekostning; at enhver beskæftigelse i asylet, netop på grund af dets midlertidige karakter, gjorde nytte; at det var bedre at bringe de løsladte i

fællesskab i et asyl selv under middelmådigt tilsyn og disciplin og ved en lønnende beskæftigelse, end at vide dem uden arbejde, uden fortjeneste og uden al tilsyn enten i det fri eller i betlerherberger. Disse grunde og den betragtning, at det hidtil endnu ikke var lykkedes at frembringe fuldkomment organiserede og virkende fængselselskaber, i forening med slående eksempler, skaffede sluttelig et ret anseligt flertal tilveje for asyler med begrænset anvendelse særlig i retning af tiden.

Til 3 blev det som en tilslutning til Stockholmerkongressens resolution¹⁾ foreslået og efter en kort forhandling, i hvilken den officielle forsorgs ufrugtbarhed på grund af dens stadige forvexling med polititilsynet fra publikums side og på grund af den mistro, hvormed den løsladte møder den, blev fremhævet, besluttet, at fængselselskaberne med fuld opretholdelse af deres selvstændighed og med undgåelse af ethvert skin af officiel karakter kunde modtage statens moralske og materielle støtte. Hvad statens moralske støtte angår, ønskede jeg alt i afdelingen at få udtalt, at staten væsenligst skulde yde denne ved opfordring til justits-, kirke- og forvaltnings- særligt fængsels- og kommuneembedsmænd om at stifte foreninger, tiltræde alt bestående, såvelsom ved at forlange foreningernes årsberetninger indsendte og ved at bearbejde dem, ligesom ved at indrette et rådgivende og oplysninger meddelende centralpunkt i ministeriet, og med hensyn til den materielle, at BÉRENGERS efter min mening fortræffelige resolution fra Pariserkongressen i 1878, som gik ud på at indføre den foreløbige løsladelse, at bringe den hyppigere til anvendelse end hidtil og at give en del af den derved sparede udgift

¹⁾ Vedkommende resolution lyder således: Omsorgen for løsladte bør have så vid en udstrækning som muligt; den må støtte sig til den private velgørenhed; den kan benytte statens bistand, men må undgå enhver officiel karakter.

til fængselsforeningerne, også her blev optagen som en udtrykkelig beslutning af kongressen. Dette mit ønske fandt dog hverken tilslutning hos kommissionen eller hos afdelingen, så at det vilde have været forgæves igen at bringe sagen frem i plenarforsamlingen. Det blev forkastet, fordi man anså det for altfor specielt.

Til 4 blev der opkastet det spørgsmål, om man skulde foretrække de enkelte foreningers selvstændighed eller deres centralisation. Det kunde ganske vist ikke negtes, at centralisationen var en væsenlig forudsætning for en heldbringende virksomhed af fængselselskaberne, således som det fremgik af de udmærkede institutioner i Hessen, Darmstadt, Württemberg, kongeriget Sachsen, af det rhinsk-westfalske Fængselselskab, det preussiske ministeriums cirkulærforskrifter, af stiftelsen af Société générale de patronage i Frankrig og af Reformatory and Refuge Union i London; — heller ikke blev det uomtalt, at foreninger, som arbejdede uden forbindelse med andre, uundgåelig stagnerede og kom i forfald. Ikke desto mindre anså dog de mange tilstedeværende medlemmer fra forskellige hidtil selvstændige foreninger det for betænkeligt at opgive deres selvstændighed for at blive filialer. De fremhævede fortrinene ved vita autonoma og regolamenti speciali, som beskyttede dem mod faren for det skemaagtige og ikke udelukkede de ny ideer fra lejligheden til at gennemgå ildprøven på deres praktiske betydning. Som følge heraf besluttede man da at udtale, at det måtte anbefales at opretholde de enkelte selskabers selvstændighed, at foranledige en så udstrakt udveksling af skrifter som muligt imellem dem for derved at bringe liv i deres virksomhed og at organisere en gensidig bistand ved anbringelsen af dem, som selskaberne tog sig af, for derved at opnå større resultater.

Til 5. Her drejede det sig om det andensteds meget og livligt forhandlede spørgsmål: skal eller bør det afloven befalede polititilsyn ophøre, når og så længe som den løs-

ladte står under selskabets beskyttelse? Er det fra et juridisk og kriminelt standpunkt muligt og tilladeligt og er det i den offentlige sikkerheds interesse? Fra fængselselskabernes standpunkt måtte svaret være ja, og det fandt også mange varme forsvarere, da det jo ikke kan bestrides, at udøvelsen af polititilsynet er forbunden med megen hårdhed for den pågældende og ofte tilintetgør hans alvorligste forsæt om at ernære sig redeligt. Fra den modsatte side blev der henvist til det store ansvar, som dette medfører såvel for den offentlige sikkerheds organer som for fængselselskaberne, når nogle ville give afkald på tilsynet og andre ville overtage det, og det blev erkendt, at foreningerne ikke besad tilstrækkelig evne til at erstatte polititilsynet, som stedse kun vilde blive påbudt ligeoverfor højst almenfarlige forbrydere, og ikke vare istand til at byde nogen garanti for opretholdelsen af den offentlige sikkerhed under disse forhold. Det blev ligeledes fremhævet, at mangen løsladt, som stod under polititilsyn, alene af den grund vilde give sig under fængselselskabets beskyttelse for derved at unddrage sig de besværlige virkninger af polititilsynet således som det begrænsede opholdssted, forbud mod at være ude om natten, og derved gøre en vigtig del af de påbudte forholdsregler illusoriske. Det tyske polititilsyn, det franske surveillance de la haute police og det italienske Sorveglianza speciale della Pubblica Sicurezza blev drøftet, og det blev konstateret, at selv om politiet vilde give afkald på kontrollen med opholdsstedet, kunde dog hverken det eller statsanklageren eller forhørsdommeren prisgive en sådan ret som f. ex. retten til husundersøgelse om natten. Endelig oplystes det også, at politiet havde myndighed til efter omstændighederne at bringe samtlige eller blot enkelte bestemmelser om polititilsynet med den løsladte til anvendelse, og at der derved var givet fængselselskaberne lejlighed til at afvende enhver særlig hårdhed af loven og at underhandle med øvrig-

heden i hvert enkelt tilfælde. I afdelingen enedes man tilsidst om at udtale, at polititilsynet i betydelig grad besværliggjorde fængselsselskabernes arbejde, og at det derfor var ønskeligt om muligt at indrette hint således, at det så lidt som muligt skadede dette. I plenarforsamlingen havde man betænkelighed ved at udtale, at polititilsynet besværliggjorde patronagens virksomhed, og påviste, at begge institutioner ikke blot kunde bestå ved siden af hinanden, men at de rigtigt opfattet gensidigt kunde understøtte hinanden til at nå deres fælles mål og derfor burde indtage en koordineret stilling til hinanden. I denne således forandrede form blev derpå afdelingens forslag vedtaget.

III.

De foran omtalte vedtagne beslutninger lyde nu i den fastslåede affattelse således:

1. Det anbefales fængselsselskaberne af deres medlemmer at danne kollegier af besøgere, som efter overenskomst med fængselsbestyrelsen kunne sætte sig i forbindelse med fangen fra den dag, da straffefuldbyrdelsen begynder.

2. Fængselsselskaberne bør vistnok væsentligst rette deres opmærksomhed på at anbringe dem, de tage sig af, i fast arbejde; men de må også indrette asyler, hvor de løsladte foreløbig en kort tid kunne finde ophold, når de ikke strax kunne få fast arbejde.

3. Fængselsselskaberne kunne modtage regeringens moralske og materielle bistand; men de må ved siden heraf bevare deres fulde selvstændighed og frihed i udøvelsen af deres virksomhed.

4. De enkelte fængselsselskaber i et land bør udvikle sig selvstændigt og uafhængigt af hverandre og af den grund fastsætte deres reglementer efter eget tykke. De bør ikke desto mindre meddele hverandre resultaterne af deres virk-

somhed og understøtte hverandre ved anbringelsen af dem, de tage sig af.

Ligeledes anbefales det forskellige landes og staters selskaber at sætte sig i forbindelse med hverandre.

5. Det er ønskeligt, at politiets virksomhed, hvad tilsynet angår, står i en sådan væxelvirkning med fængselselskabernes, at disse på bedst mulige måde kunne blive istand til at nå deres mål.

IV.

Forhandlingerne i kongressens plenarmøder ere allerede offentliggjorte i nr. 9 og 10 — September og Oktober — af *Rivista della Beneficenza Publica*, Mailand, 1880. Kongressens samlede beretning kan ventes ved dette års udgang.

H. FÖHRING. Dr.
Direktør ved Landretten
i Hamburg.

BERETNINGERNE
fra
FÆNGSELSSÆLSKABERNE
i Danmark.

Bemærkninger til overvejelse.

Den bevægelse, som åbenbart finder sted på fængselsvæsenets og de dermed i nær berørelse stående institutioners område i de sidste år, gør sig i Danmark tilsyneladende stærkest gældende i fængselssekskaberne. Viborg fængselssekskab har således i sin nysudkomne beretning bragt en mindre udtalelse om dette sekskabs bestyrelses standpunkt i spørgsmålet om anbringelse af løsladte efter udstået straf ligeoverfor nogle artikler i „Berlingske Tidende“ i slutningen af forrige år om dette emne. Denne bestyrelsens udtalelse slutter sig til Hr. Pastor WAMBERGS artikel (den ene af de ovennævnte), der var et svar på en af Hr. Pastor ANDRESEN og en af Hr. Fængselsinspektør AMMITZBÖLL, og som fremhævede, at den naturligste vej var den, fængselssekskaberne gå, kun at disses virken på forskellig måde kunde udvikles videre.

Ved siden af denne tilslutning til Hr. Pastor WAMBERGS ganske vist sunde og sande udtalelser have måske ikke

mange såmeget som jeg glædet sig over tillige i beretningen at finde nogle almindelige betragtninger over fængselselskabernes opgave. Vore fængselselskabers beretningers almindelige og tørre form med de meget lidet oplysende, korte meddelelser om antagne fanger kunne vanskeligt bidrage til at forøge interessen for selskabernes gerning. Jeg har alt i Tidsskriftets årgang for 1879 i en artikel om fængselselskaberne i Danmark udtalt mig om disse og skal ikke her komme nærmere ind derpå. Dog kan jeg ikke undlade at udtale det ønske, at man kunde komme til en fælles beretning for alle selskaberne her i landet. Formen for en sådan vil det ikke være vanskelig at finde. Kun burde den efter min mening altid indeholde en mindre udtalelse om spørgsmål, som berøre fængselselskaberne, eller en biografi af fremtrædende mænd og kvinder, som have ofret deres liv for denne sag. I så henseende findes der en ikke ganske ringe litteratur til oversættelse.

Om ønskeligheden af en fælles optræden af fængselselskaberne i Danmark har Hr. Fængselsdirektør Bruux udtalt sig i flere af de officielle beretninger om fængselsvæsenet i Danmark, ligesom jeg dels ved direkte skridt for flere år tilbage, dels i den ovenfor nævnte artikel i Tidsskriftet også har gjort mig til talsmand derfor. I den foranstående meddelelse om kongressen i Mailand af Hr. Dr. FÖHRING findes det samme spørgsmål kortelig omtalt. Om formen i øjeblikket bliver den videst mulige eller mere snever har muligt mindre at sige, når man kun får noget at udvikle sig på. Dog må jeg mene, at først når selskaberne slutte sig sammen under et fælles organs ledelse, først da få de enkelte selskaber lejlighed til at arbejde på det spørgsmål, som efter min opfattelse er det vigtigste for deres stedse voxende virksomhed, nemlig at få stiftet filialer og derigennem vinde tilslutning fra publikums side.

Udsigten til muligheden af, at et fælles møde af fængselselskabernes bestyrelser og af andre i sagen interesserede

vil kunne blive afholdt i sommer, har foranlediget disse og de følgende bemærkninger fremkomst i dette øjeblik. Særlig har jeg tænkt, at de følgende eventuelt vilde kunne danne et forhandlingspunkt på et sådant møde. De have nemlig det størst såvel som det mindst mulige fællesskab til grundlag, men dog altid et fællesskab, som har sin praktiske betydning også som basis for en udvikling i denne retning.

Det må vel anses for givet, at fængselsselskabernes betretninger ere i deres form og indhold meget forskellige. Vil man gøre brug af dem for at danne et billede af selskabernes samlede virksomhed, tror jeg, at fængselsdirektøren ligesom jeg har følt, hvormegen besvær det volder, hvormange regnestykker der skal gøres, og hvormegen vold der i enkelte punkter må anvendes for at få dog kun et mangelfuldt billede ud deraf. Kunde man derfor i ganske enkelte retninger få noget ensartet frem, vilde der som ovenfor sagt altid være noget vundet. Skønt jeg erkender, at det i det følgende opstillede kun er bagateller, så er på den anden side et overskueligt billede, fremstillet i skematisk form, af fængselsselskabernes samlede virksomhed, — og det kan kun få betydning, når det omfatter alle selskaberne —, ganske vist af ikke ringe værdi for publikums interesse for virksomheden og altså også for selskabernes fælles opgave.

Forinden jeg går over til at omtale de denne udtalelse vedføjede tabeller, der skulle tjene til at fremskaffe et ensartet materiale, skal jeg først bemærke, at det må blive det første skridt på ensartethedens vej, at selskabernes regnskabsår har samme løbetid. Jeg kan ikke tænke mig, at der i så henseende skulde være uovervindelige hindringer, skønt jeg før har hørt indvendinger herimod. Kalenderåret synes jo at være det naturligste, og at ensartethed i denne retning har betydning må dog indrømmes, når man har selskaber, som arbejde sammen, og man af disses virksomhed vil danne et samlet billede.

Tabel IV.

Løbe Nr.	Ränge Nr.
Navn.	
Alder.	
Løsladelsesdag.	
fra	
Straffet før	gange.
med	
Afsonet	
for	
Familieforhold.	
Stilling.	
Hjemsted.	
Tidligere understøttet af	
Opførsel under straffen.	
Bedømmelse af personen og	trangen.
Anbragt af	
Hjulpnet væsentligst med	
Straffet påny med	

Tabel III.

Regnskabsoversigt for N. N.-Selskab i 18 . .

[illegible]

Under forudsætningen af et ensartet regnskabsår har jeg opstillet de foranstående tabeller I. II. og III. Tabellerne omfatte de oplysninger, som forekomme mig at være nødvendige og tillige tilstrækkelige til at give et billede af det enkelte selskabs virksomhed såvelsom af alle selskabernes i forening. Finder et selskab oplysningerne utilstrækkelige, kan det jo under rubrikerne som anmærkninger meddele flere enkeltheder om en eller flere af disse.

Tabel I omfatter selskabets virksomhed for de i året ny antagne fanger. Forsåvidt selskabet imidlertid også tager sig af løsladte fra arresterne (hvilken benævnelse jeg foreslår forandret til fængslerne i modsætning til straffeanstalterne, fordi den er korrektest), må oversigten blive dobbelt, en særlig for løsladte fra straffeanstalterne, en for løsladte fra fængslerne.

Rubrik I, som omhandler de løsladtes antal, gælder egentlig kun de selskaber, der ere forenede med straffeanstalterne og altså kunne oplyse dette tal. De selskaber, som modtage de løsladte efter henvisning fra de andre, er denne rubrik altså uvedkommende. For de selskabers vedkommende, som tage sig af løsladte fra fængslerne, vil jo de løsladtes tal have interesse, og denne vil forhåbenlig voxe med udviklingen af denne hjælp. Forsåvidt der er tale om flere fængsler, ville de løsladtes antal fra hvert kunne finde plads som en anmærkning på oversigten.

Rubrik II gælder de ny antagne i regnskabsåret. I denne bør også de tidligere hjulpe, som ere faldne og nu atter løslades og hjælpes, opføres, da de jo også findes blandt de løsladte. Derimod bør de, som henvises til et andet selskab, selv om det henvisende selskab bidrager noget, kun opføres hos det selskab, hvortil de ere henviste. For tiden figurere utvivlsomt de samme personer i flere selskabers beretninger for samme regnskabsår. Forøvrigt kan det vel som ren undtagelse tænkes, at hjælp søges først f. ex. 1 år efter løsladelsen. Sådanne tilfælde bør da anføres i en anmærkning på oversigten.

Rubrikerne III og IV omfatte hver for sig i deres underafdelinger tilsammen antallet i rubrik II. Med hensyn til afdelingerne i IV ved jeg meget vel, at det ikke er en let sag altid at bestemme, under hvilken de pågældende skulle føres. I så henseende må hovedhjælpen blive den bestemmende, og den hele rubrik viser dog tilligemed III væsenligst, hvorledes selskabet arbejder.

Rubrik V giver tallet af dem, der indtil 5 år efter løsladelsen også i det pågældende år have henvendt sig til selskabet. Afdelingerne 2 og 3 give selvfølgelig tilsammen tallet i I.

Rubrik VI angiver det samlede antal og omfatter således også de i det pågældende år understøttede. Når der i rubriken står „fra 18 . . .“, så mener jeg, at det vilde være heldigst, om man valgte et bestemt år at gå ud fra, som var fælles for alle selskaberne. Dette måtte efter min opfattelse helst være det, hvormed den påtænkte ensartethed begyndte. Hvert selskab kan jo i en anmærkning anføre det tidligere antal understøttede.

Rubrik VII indeholder resultatet af selskabets virksomhed, forsåvidt et sådant kan findes og udtrykkes i tal. Afdeling 1 anfører de antagnes antal for årene, der ligge 5 år tilbage for oversigtsåret, og afdeling 2 slutter med dette, så at altså tilbagefaldene opgøres 5 år efter antagelsen til understøttelse. Denne beregning måtte jo helst begynde fra det år, ensartethed indtræder i den her omhandlede henseende. Hvad opgørelsen af resultatet angår, er det jo klart, at tilbagefaldene helst må opgøres nogle år efter løsladelsen, og 5 år er valgt, fordi det samme tidsrum er brugt under rubrik V og benyttes for dennes vedkommende af Københavns Fængselselskab. Oplysningerne om tilbagefaldene ville for straffeanstaltens vedkommende vistnok med al imødekommen kunne fås gennem fængselskontoret. For fængslernes vedkommende er sagen formentlig vanskeligere. Vi må dog formodenlig inden ret mange års forløb komme

såvidt, at der også foreligger statistiske oplysninger for disses vedkommende.

Under omtalen af denne oversigt skal jeg ikke undlade at bemærke, at småhjælpen eller den såkaldte medlidenhedshjælp vistnok bør indskrænkes og efterhånden vil antage en meget ubetydelig karakter. Der vil forøvrigt ikke være noget ivejen for at optage den på oversigten, hvor den vil vise sig, hvis den ydes i stort omfang, i rubrik III 2. og IV 2. Ønsker man særligt at fremhæve den, vil man have lejlighed dertil i en anmærkning.

Hvad angår tabel II, som omfatter de understøttedes personlige forhold, må denne selvfølgelig også blive dobbelt, nemlig 1 for løsladte fra straffeanstalterne og 1 for løsladte fra fængslerne.

Rubrikerne I og II behøve formentlig ingen omtale.

Rubrik III indeholder oplysninger, som ville kunne fås fra vedkommende straffested (se tabel IV). Det antal, som mangler ved sammenlægningen af 1 og 2 i antallet i rubrik I, har selvfølgelig ikke været straffet før.

Rubrik IV angiver alderen i 4 afdelinger. Af disse forsvarer den første sig selv. Afdeling 2 og 3 betegne efter min opfattelse to afsnit i den moralske og intellektuelle modenhedsudvikling, som karakteriseres netop ved de år, de omfatte. Medens nr. 2 endnu kan lade viseren fare skiven rundt med stærke udslag og uden fasthed, bringer nr. 3 i almindelighed en større stadighed tilstede, og hvad der falder i nr. 4 må for fængselsselskabernes gerning være folk, der ere satte i bevægelse ved særegne omstændigheder. Om disse ere komne mere eller mindre ud over den laveste grænse, 35 år, spiller ingen rolle til vurdering af selskabernes virksomhed.

Rubrik V om den forbrydelse, hvorfor den understøttede sidst var straffet, har ganske vist sin interesse. Det vil imidlertid tage for stor plads i en oversigt, hvis den gøres meget fyldig. Jeg har valgt de 6 afdelinger, fordi jeg tror, at man igennem dem kan få tilstrækkelig oplysning uden

at gøre alt for megen vold på forbrydelsens karakter. Under 2 må formentlig således også ulovlig omgang med hittegods anføres; under 3 drab, mord, røveri; under 4 bigami, blodskam, voldtægt; under 5 tillige fostermord og under 6 kommer således falskmøntneri, brandstiftelse, m. fl.

Når beretningerne nu indeholde flere personalia om fødsel, gift eller ugift m. fl., så har jeg ikke taget dem med, fordi de formentlig intet betyde ved bedømmelsen af selskabernes virksomhed. Desuden er i det rent skematiske en begrænsning altid nødvendig.

Tabel III indeholder endelig regnskabsoversigten. Tallene under II, III, V og VI må naturligvis tilsammen udgøre beløbet under I. Under V må som gaver opføres alle tilskud, der ikke ere legater eller renter og heller ikke kunne henføres under medlemsbidrag. De bidragydende kommuners antal har vistnok for selskabernes samlede oversigt mindre at betyde, da den samme kommune vil kunne komme til at optræde på flere selskabers oversigt. For det enkelte selskabs oversigt vil dette tal dog imidlertid kunne have nogen betydning.

Tallene under VIII og IX skulle naturligvis tilsammen svare til beløbet under VII.

Da en regnskabsoversigt, som den her foreslåede, ikke vil kunne være fyldestgørende for regnskabsaflæggelsen for hvert selskabs vedkommende, må en sådan jo altid særlig finde sted.

Tabel IV har jeg tænkt mig som en blanket, der udfyldt væsenligst var selskabets bogholderi ved siden af regnskabsførelsen, og som gav de oplysninger, hvoraf oversigterne I og II dannedes. Til de selskaber, som ikke have sluttet sig til en særlig straffeanstalt, måtte altså sådanne blanketter sendes udfyldte for de personers vedkommende, som henvises til dem; derved vil vistnok også adskilligt skriveri undgås. Det anførte løbe nr. bliver det vedkommende selskabs, som støtter den løsladte. Om de øvrige punkter tror jeg ikke, at det er nødvendigt at bemærke

noget. Dog skal jeg tilføje, at jeg havde tænkt mig disse blanketter heftede i et løst bind ved en særegen mekanisme, således at de dannede selskabets hovedbog, hvorved altså atter skriveri vilde spares.

Efter hvad jeg alt foran har bemærket, er det mig om at gøre gennem foranstående at opnå en ensartet oversigt over fængselsselskabernes virksomhed. Vil man føre et fællesskab imellem selskaberne videre, har det her opstillede sin betydning, og ønsker man i øjeblikket ikke et sådant fællesskab, danner det et grundlag, hvorpå mere kan udvikles. Ved hjælp af dette materiale vil det være muligt at give et tilstrækkeligt oplysende, samlet billede af fængselsselskabernes virksomhed, og det er gennem de heri forekommende oplysninger efter en større målestok, at publikums interesse for fængselsselskabernes opgave skal vindes. Jeg ønsker, som foran sagt, det størst mulige fællesskab mellem selskaberne og ser deri efter en mange år gammel overbevisning en nødvendig betingelse for en heldbringende udvikling af fængselsselskaberne. Det her givne bidrag er kun et moment i så henseende, men dog et moment, der har sin betydning, og som sådant anbefaler jeg det til villig overvejelse.

FR. STUCKENBERG.

Rottolso.

Side 78, tabel II, rubrik V, afdeling 2: mord — læs — mened.

FOREBYGGENDE FORHOLDSREGLER

ligeoverfor

FORSØMTE BØRN OG UNGE LOV- OVERTRÆDERE

i Frankrig og Tyskland

siden 1878.

I Tidsskriftets årgang 1879 har jeg dels søgt at påvise forebyggelsens betydning for forsømte og brødefulde børns yderligere fordærvelse, dels har jeg meddelt oplysninger om de forholdsregler, som i så henseende ere trufne i de lande, hvor man er nået længst i ordning og udvikling af disse. Da bevægelsen på dette område i Frankrig og Tyskland fra 1878 har været af betydning og har bragt disse lande videre i retning af organisation og omfattende forholdsregler, og da spørgsmålet endnu trænger til en løsning i de nordiske lande, har jeg anset det for at være af interesse at se den i de to nævnte lande foregåede udvikling mere i samling.

Af de to hovedretninger i ordningen af spørgsmålet har

den ene væsenlig en statsmæssig karakter, repræsenteret af Belgien, den anden væsenlig det private initiativ til grundlag, repræsenteret af England og De Forenede Stater i Amerika. Begge disse retninger give sig ganske i almindelighed taget tilkende i de to ovenfor nævnte landes udvikling, idet Tyskland nærmest synes at have en tilbøjelighed for den statsmæssige, medens Frankrig nærmest slutter sig til den sidste.

I Frankrig går virksomheden for denne sag omtrent ligeså langt tilbage i tiden som i England og Belgien, og det samme kan siges om flere andre lande, forsåvidt mere eller mindre enestående bestræbelser have været gjorte; men Frankrig, som imidlertid har været længst fremme, er endnu ikke nået til nogen organisation af sagen, hvis udvikling desuden i flere år har stået stille. De endnu gældende hovedbestemmelser indeholdes i code pénal § 66 og loven af 5 Aug. 1850, hvorom henvises til Tidsskriftet, årgang 1879, side 132—33 og 138—41. Den af nationalforsamlingen i 1872 nedsatte *commission d'enquête* afgav vel to lovforslag, som tilsigtede en ordning. Disse gik imidlertid som arv over til det i 1875 oprettede conseil supérieur des prisons. Med året 1878 er opmærksomheden for sagens betydning bleven vakt påny. Den i 1878 afholdte fængselskongres i Stockholm har bidraget sit til at give interessen næring. Særlig for Frankrigs vedkommende har *Société générale des prisons* haft afgørende betydning. Dette selskab har således snart i to år diskuteret spørgsmålet i sine månedlige møder, efterat emnet er behandlet af bekendte penitentiære skribenter som CH. LUCAS, d'HAUSSONVILLE og ROBIN. Som resultat af disse forhandlinger er der dels i 1879 af DUFAURE, TH. ROUSSEL, BÉRENGER og FOURICHON fremlagt i senatet de to ovennævnte forslag med nogle få ændringer, hvoraf her dog må nævnes den: at børn under 12 år anses for utilregnelige. Dels er et lovforslag, som senere skal nævnes, for kort siden indgivet i senatet af de forannævnte medlemmer. Desuden har G. BONJEAN for nylig stiftet et selskab til beskyttelse af

forsømte og brødefulde børn. Enkelthederne i dette selskabs opgave foreligge imidlertid ikke, sålænge dets egentlige virksomhed endnu ikke er begyndt, idet man nemlig for tiden er beskæftiget med at opføre to anstalter, hvori børnene skulle anbringes. Hertil kommer endnu to ny foretagender, som, med samme formål for øje: tidligst muligt at få bugt med den vågnende fordærvelse hos børn, i dette år ere satte i værk i Paris.

Kommunerådet i Paris har således fra 1ste April 1881 taget opfostringen og opdragelsen af ulykkeligt stillede børn, som ikke høre ind under det offentlige understøttelsesværk (*Assistance publique*), i sin hånd. Det har oprettet en dertil sigtende institution under navnet „*caisse des pupilles de Paris*“ og har for året 1881 bevilget 72000 kr. til dette øjemed. Det er hensigten at lade institutionen omfatte 1000 fripladser, efterhånden som trangen dertil er tilstede, således at der oprettes tilnærmelsesvis 100 årlig. Fripladserne deles i friplads med beklædning, friplads, og delvis friplads. Pladserne besættes med forældreløse børn, som dog ikke stå ene i verden, børn, som ere fader- eller moderløse, og børn, hvis forældre på grund af indtrufne omstændigheder eller af sygdom ikke kunne sørge for opdragelsen.

Børn fra 7 til 12 år søges anbragte i pensionater, hos lærere og lærerinder i Paris, i Seinedepartementet og de tilgrænsende departementer. De forblive her, indtil de have gennemgået almueskolen, og indtræde da i håndværksskolerne, hvorfra de sættes i lære. Under 7 år søges de anbragt i pleje hos håndværkere og jordbrugere i Paris og Seinedepartementet. Disse børn skulle, så snart deres alder tillader det, anbringes i nabolavets asyl eller skole. Når de have fyldt 7 år, kunne de blive i plejen eller indtræde i opdragelsesanstalterne, indtil de 12 år gamle have gennemgået almueskoleundervisningen. Et ordnet tilsyn føres gennem mairernes overledelse, og hvert fjerdingår indgives en beretning om tilstanden. I tilfælde af sygdom tilses børnene af lægerne, som ere ansatte ved kummuneskolerne.

Når ikke særlige grunde tale derimod, skulle børnene anbringes så nær ved deres familie som muligt.

Denne institution slutter sig nøje til bestræbelserne for moralsk fordærvede børn og står i første række blandt midlerne til at forebygge fordærvelse blandt børn. Det er derfor ret besynderligt, at medens rådet er gået meget beredvilligt ind på dette forslag, har det forkastet en bestemmelse i forslaget om, at den religiøse undervisning skulde rette sig efter familiens ønske, idet modstanderne påstod, at der ikke skulde gives nogen religionsundervisning.

Et skridt i samme retning, for itide at forebygge børns fordærvelse, er de beslutninger, som fra 1ste Januar 1881 ere satte i værk af det offentlige understøttelsesværk (*Assistance publique*) i Paris. Dette, som efter dekret 19 Jan. 1811 skal tage sig af waiser, hittebørn og uægte børn, modtager nemlig fremtidig også moralsk forsømte børn, anbringer dem i lære, fører tilsyn med dem og skaffer dem et ærligt erhverv. Disse børn deles i fire klasser og behandles derefter.

1) Børn under 16 år, hvis forældre skulle afsone over 6 måneders fængselsstraf, anbringes under forældrenes ophold i varetægt, i optagelsesanstalterne. Dersom forældrene frifindes, leveres børnene tilbage til dem på deres forlangende; dømmes de, anbringes børnene på landet. Man er herved gået ud fra den kendsgerning, at øvrighederne ofte have været i forlegenhed med at skaffe således stillede børn over 12 år en passende opdragelse.

2) Børn under 16 år, som ere arresterede for gadestrygen og tiggeri og som kunne frifindes som havende handlet uden skelneevne og sendes til en korrektionsanstalt, kunne strax af dommeren sendes til optagelsesanstalterne. Dog gælder dette navnlig børn, som kun af mangel på tilsyn fra forældrenes side have begået mindre gavtyvestreger, hvorfor de ere arresterede, og optagelsen er kun foreløbig i 14 dage til observation. Først efter denne tid, efter en nøjagtig undersøgelse af deres fortid, deres tilbøjeligheder

og vaner, og når der er udsigt til at redde dem ved at vænne dem til at arbejde, tages der bestemmelse om deres endelige optagelse. Børnene ønskes ikke overgivne ifølge dom, medmindre forældrene meget hårdnakket fordrer børnene tilbage, selv om de skulle frifindes, fordi dommen senere kan skade dem. Af de 1600 børn, som årlig står for politiretten, venter man, at omtrent 200 kunne henvises til Assistance publique.

3) Børn, som anholdes af forskellige årsager af politiets agenter. Af disse stilles en del for politiretten, og de danne den kategori, som er nævnt under punkt 2. Størstedelen derimod dimitteres efter et kort ophold på politistationen eller gives tilbage til forældrene, når de fordrer det. Antallet af disse børn kan blive betydeligt, men det vil bero på politiassistenternes indflydelse i deres distrikter, i hvor stort et omfang de ville kunne bevæge forældrene til at overgive børnene til Assistance publique. Disse børns anbringelse vil væsentlig bidrage til en moralsk forbedring af det offentlige liv på gaderne.

4) Børn, som ere moralsk forsømt og som af øvrighederne angives som i alle henseender opgivne og forladte af forældrene. De skulle være 12 til 16 år gamle (dog kunne også børn i 10 års alderen modtages) og må ikke være sygelige. Ved disse børns overlevering af øvrigheden går man ud fra, at denne anser dem for at stå til at reddes. De blive efter et kort ophold under observation anbragte i provinserne. (Denne korte prøvetid i optagelsesanstalten er af amerikansk oprindelse). Det er en selvfølge, at forældrene forpligte sig til at respektere de i så henseende indgæede kontrakter.

Ikke desto mindre erkender man, at disse skriftlige forpligtelser fra forældrene ikke give Assistance publique nogen evne til at hævde sin myndighed, hvis barnet opfører sig slet, eller hvis det vil forlade læren eller forældrene ville have det tilbage, ligesom børnene ikke kunne falde ind under dekretet af 1811. Formen for forældrenes

overgivelse af barnet har man hentet fra New York; men ifølge de Forenede Staters lovgivning fraskrive forældre, som overgive deres barn til et patronageselskab, sig derved fædremyndighedens udøvelse. En sådan lovbestemmelse mangler i Frankrig. Imidlertid er der d. 27 Jan. d. å. i det franske senat af DUFAURE og BÉRENGER m. fl. fremlagt et forslag om beskyttelse af forsømte og dårligt behandlede børn, hvilket forslag er blevet forberedt, som før nævnt, af *Société générale des prisons*.

Man har også gjort den indvending, at man ved den besluttede fremgangsmåde gjorde brud på loven, som fordrer børnenes anbringelse i en korrektionsanstalt. Sagen er imidlertid den, at øvrighederne ofte bære sig ad på samme måde, idet de dimittere børnene, selv om forældrene ikke ville tage imod dem, istedenfor at sende dem til opdragelsesanstalter. Ved den iværksatte beslutning håber man at forebygge, at børnene overgives til deres gamle, fordærvelige forhold. Desuden er der kun tale om børn, som have begået små forseelser og som kunne ventes at blive reddede. De, om hvis redning man efter den korte prøvetid tvivler, sendes tilbage til politiet og stilles for domstolen.

Hvad der end kan siges imod enkelte bestemmelser i disse forholdsregler, særligt fra et fransk standpunkt, kan det jo ikke negtes, at disse de sidste måneders bestræbelser i Frankrig have bragt sagens udvikling et langt skridt frem, ligesom de også vidne om, at man erkender og føler dens store betydning for samfundet. Denne betydning illustreres ved nogle oplysninger, BONJEAN giver i et nylig offentliggjort brev. Man regner nemlig, at der i Frankrig findes 100000 børn af begge køn mellem 12 og 16 år, som leve i en såvel fysisk som moralsk fuldkommen forsømt tilstand. „Mindst 90 pct. af disse blive forbrydere eller landstrygere, som i et årligt antal af over 20000 rekruttere lastens og forbrydelsens skarer.“

I Tyskland, som i den her berørte sag har stået meget

tilbage, har ligeledes fra 1878 opmærksomheden være rettet på at bringe grundlaget for en ordning tilveje, hvorpå en udvikling kan bygges. Her er det imidlertid regeringerne, som før bemærket, der i forskellige stater ad lovgivningens vej have søgt at føre en ordning igennem. Den tyske rigsstraffelovs § 55 bestemmer, at et barn først fra det tolvte år kan straffes efter loven. Mod denne aldersgrænse rejstes der snart mange indvendinger, og de tiltagende lovovertrædelser også af børn under tolv år førte til en lov for Preussen af 13 Marts 1878 (se Tidsskriftet, årgang 79, side 79), hvorefter børn fra 6 til 12 år, når de have begået en strafbar handling, kunne anbringes af øvrigheden enten i dertil egnede familier eller i en opdragelsesanstalt indtil deres 16de og i særegne tilfælde til deres 18de år. Loven pålægger de enkelte provinser at sørge for indretningen af offentlige opdragelses- og forbedringsanstalter. Senere har et cirkulære af 31 Juli 1880 henledet opmærksomheden på nødvendigheden af, at loven benyttes, idet der erindres om, at antallet af unge personer, som ere anholdte og stillede for retten, er steget fra 6615 i 1869 til 13318 i 1878. Imidlertid ere kun 612 børn behandlere efter loven af 1878 indtil 1 April 1880. Dette tal var dog til 30 September f. å. steget til 1046, hvoraf 134 vare anbragte i familier, 98 i kommunale anstalter og 832 i private.

Denne lov af 1878 for Preussen er i 1879 bleven fulgt af en lov om tvangsopdragelsen af forsømte børn og unge lovovertrædere for Hertugdømmet Oldenburg. Dog er loven endnu ikke, i det mindste ikke til den seneste tid, offentliggjort. Det er nemlig hensigten først at have organisationen færdig, førend loven emanerer. Loven, som er et omfattende lille arbejde, meddeles her i oversættelse efter „Nordwest-deutscher Verein für Gefängniswesen, Vereinsheft 5“ således som den er vedtagen af landdagen i Oldenburg.

Lovforslag for Hertugdømmet Oldenburg om tvangsopdragelse af forsømte børn og unge lovovertrædere.

Art. 1. § 1. Den, som efter det fyldte ottende år og før det fyldte attende år begår en strafbar handling, kan anbringes i en dertil skikket familie eller i opdragelses- og forbedringsanstalten (art. 11), når denne anbringelse er nødvendig af hensyn til den strafbare handlingens beskaffenhed, til forældrenes eller barnets opdragets personlige forhold og til dets øvrige levevilkår for at forebygge en større sædelig fordærvelse.

§ 2. Anbringelsen til tvangsopdragelse sker ifølge statsministeriets justitsdepartements anordning, efterat formynderiautoriteten (Amtsgericht-underretten) har godtgjort tilstedeværelsen af forudsætningerne i § 1 ved angivelse af de kendsgerninger, som må anses for beviste, og har erklæret anbringelsen for nødvendig.

Art. 2. Formynderiautoriteten beslutter på embedsvegne eller ifølge et andragende. Statsanklageautoriteten er forpligtet til at gøre formynderiautoriteten meddelelse om de i art. 1 anførte strafbare handlinger, som ere komne til dens kundskab.

Formynderiautoriteten skal, forinden den tager sin bestemmelse, høre forældrene, eller, hvis de ere døde, bedsteforældrene, formynderen eller kuratoren og kommunalbestyrelsen, hvis dette kan ske uden særdeles vanskelighed, såvelsom i alle tilfælde amtet (magistraten i en stad af første kl.) for at indhente dets erklæring.

Formynderiautoriteten kan tage vidner i ed.

Formynderiautoritetens beslutning forkyndes i en slutningsforhandling. Om den til denne slutningsforhandling berammede termin skal der meddeles de i det andet afsnit af denne art. nævnte personer og autoriteter underretning og tillige skolebestyrelsen. Disse ere berettigede til at afgive en skriftlig erklæring om genstanden for forhandlingen til denne termin eller før denne.

Art. 3. Mod formynderiautoritetens beslutning står det de i art. 2, afsnit 2 og 4 nævnte personer og autoriteter frit for at indgive en besværing, for forældres og bedsteforældres vedkommende dog kun, når beslutningen lyder på anbringelse.

Besværingen medfører en udsættelse, når den indgives til formynderiautoriteten inden 1 uge fra beslutningens forkyndelse at regne.

Art. 4. Hvis den i art. 2 befalede afhøring af forældre, bedsteforældre, formynder eller kurator ikke har kunnet finde sted, ere disse til enhver tid berettigede til at forlange behandlingen af sagen foretaget påny.

Art. 5. § 1. Formynderiautoriteten forelægger sin på anbringelse lydende beslutning, bilagt med akterne og en udtalelse om formen for anbringelsen, for statsministeriets justitsdepartement. Dette be-

stemmer, forsåvidt det er fornødent, efter at have indhentet amtets (magistratens) og den vedkommende fattigbestyrelses erklæring, om barnet skal anbringes i en dertil skikket familie eller i opdragelses- og forbedringsanstalten og underretter formynderiautoriteten derom.

§ 2. Anbringelsen skal i reglen nærmest finde sted i en dertil skikket familie. Er der grund til at antage, at en sådan anbringelse ikke vil være fyldestgørende, navnlig på grund af barnets personlige egenskaber, eller synes den af andre grunde ikke udførlig eller passende, sker den i opdragelses- eller forbedringsanstalten. Det samme kan anordnes efter andragende fra plejeforældrene eller formynderen, såvelsom fra amtet eller skolebestyrelsen, når opdragelsen i familien viser sig at være utilstrækkelig til at nå målet, især når barnet viser sig gentagende ulydigt mod plejeforældrene eller atter begår en strafbar handling.

§ 3. Kun sådanne familier kunne anses for skikkede til at overdrages tvangsopdragelsen, som

1. have et godt navn og rygte,
2. høre til samme trosbekendelse som barnet,
3. ere rede til at optage barnet som lem af familien,
4. leve under vel ordnede formuesforhold.

Art. 6. § 1. Tvangsopdragelsen ophører, afset fra ophævelse af beslutningen om anbringelsen ifølge art. 4:

1. med barnets fyldte 16de år,
2. før dette tidspunkt efter statsministeriets justitsdepartements foranstaltning, når der er sikker udsigt til opnåelsen af heusigten med tvangsopdragelsen på anden måde eller målet for denne er nået. Er dette tvivlsomt, kan en genkaldelig ophævelse finde sted. Denne kan tilbagekaldes, når barnet ikke opfylder de opstillede betingelser.

§ 2. Andrage forældre, henholdsvis bedsteforældre, formynder eller kurator om ophævelse af tvangsopdragelsen, fordi der er sikker udsigt til at nå målet for opdragelsen, så træffer formynderiautoriteten afgørelse om andragendet på andragerens opfordring, i tilfælde af, at amtet (magistraten) eller fattigbestyrelsen modsætter sig det. Retten til besværing står åben for andrageren over formynderiautoritetens afvisende afgørelse af andragendet, for amtet, henholdsvis for fattigbestyrelsen, over den besluttede ophævelse. Besværingen må inden 1 uge være indgivet til formynderiautoriteten og har en udsættende virkning.

Et afvist andragende kan først gentages efter 6 måneders forløb.

§ 3. I usædvanlige tilfælde kan tvangsopdragelsen efter amtets (magistratens) eller fattigbestyrelsens andragende udstrækkes ifølge bestemmelse af formynderiautoriteten til det fyldte 18de år, når en sådan udvidelse synes nødvendig til opnåelsen af tvangsopdragelsens formål.

Art. 7. § 1. Forhandlingerne for formynderiautoriteten ere fri for afgifter.

De rene udgifter falde statskassen til byrde.

§ 2. Besværingerne foretages i den for formynderisager bestående række af instanser.

Art. 8. Bliver en anklaget frifunden ifølge straffelovens § 56, og det alligevel bestemmes i dommen, at den anklagede skal anbringes i en opdragelses- eller forbedringsanstalt, så fastsætter statsministeriets justitsdepartement efter derom af statsanklageren afgiven beretning sammes anbringelse i opdragelses- og forbedringsanstalten i så lang tid, som anstaltens bestyrelse (art. 11) anser det for nødvendigt, dog ikke udover det fyldte 20de år.

Art. 9. § 1. Tvangsopdragelse kan også anordnes af statsministeriets justitsdepartement:

1. mod unge personer, som efter straffelovens § 57 ere idømte en frihedsstraf på mindre end 6 måneder, når tvangsopdragelsen af hensyn til vedkommendes alder og tidligere opførsel synes at være nødvendig til opnåelsen af en sædelig forbedring.
2. mod børn under 16 år, som opføre sig så genstridigt og ulydigt mod deres forældre eller foresatte, at familiens eller fattigvæsenets forsorg viser sig utilstrækkelig til deres forbedring, forsåvidt deres henvisning til tvangsarbejdsanstalten ikke anses for nødvendig eller mere hensigtssvarende.

§ 2. Såvel amtet (magistraten), faderen, ved uægte børn moderen, ved børn under formynderskab formynderen med formynderiautoritetens billigelse, som skole- og fattigbestyrelsen kunne andrage på anordning af tvangsopdragelse hos amtet, som da har at sørge for det øvrige fornødne.

Det amt (magistrat), i hvis kreds faderen, ved uægte børn moderen, har sit forsørgelsessted eller i tilfælde af død sidst har haft det, eller også formynderiautoriteten, efter at have hørt den vedkommende kommunes forstanderskab, er kompetent til at indgive et andragende, eventuelt til at forelægge et til det indsendt andragende for statsministeriet. Står barnet under fattigvæsenet på landet, er forstanderskabet for fattigdistriktet den kompetente autoritet, og amtsrådet skal høres i sagen.

Modtager den, som er forpligtet til at underholde et barn, der hører ind under § 1, eller dette selv ingen fattigunderstøttelse, er den førstes indvilligelse nødvendig, og, når barnet står under formynderskab, ligeledes formynderens og formynderiautoritetens.

§ 3. Tvangsopdragelsen udføres under hensyn til de i § 1 angivne personers alder og tidligere opførsel, såvelsom til ønsker og andragender fra faderen, eventuelt formynderen, og fra skole- og fattigbestyrelsen, enten ved anbringelse i en dertil skikket familie (art. 5. § 3) eller ved henvisning til opdragelses- og forbedringsanstalten. Bliver det første bestemt, kommer i påkommende tilfælde art. 5. § 2 til anvendelse.

Art. 10. § 1. Varigheden af tvangsopdragelsen for de i art. 9 § 1 anførte personer bestemmes af statsministeriets justitsdeparte-

ment, dog skal den i reglen ikke udstrækkes over det fyldte 18de år, medmindre en i art. 9 § 1 anført person på den tid, tvangsopdragelsen anordnes, har fyldt 15 år, i hvilket tilfælde varigheden kan udstrækkes til det fyldte 20de år.

§ 2. Ophævelsen af tvangsopdragelsen kan tilstås allerede ved udløbet af den skolepligtige alder og efter den påfølgende konfirmation under visse betingelser og forudsætninger, som fastsættes ad administrativ vej. Denne ophævelse er dog kun foreløbig indtil det fyldte 18de år og kan indtil det tidspunkt tages tilbage ved statsministeriets justitsdepartements foranstaltning. I dette tilfælde indtræder altid henvisning til opdragelses- og forbedringsanstalten, såfremt en indlæggelse i tvangsarbejdsanstalten ikke efter de for denne gældende bestemmelser må anses for hensigtsmæssigere og anordnes af statsministeriets indenrigsdepartement.

Art. 11. Til at optage de mandlige personer, som efter denne lovs bestemmelser skulle anbringes i en opdragelses- og forbedringsanstalt, skal der indrettes en statsanstalt i *Vechta*, som underlægges direktionen for straffeanstalterne, hvad tilsyn og ledelse angår, men som iøvrigt skal holdes fuldstændig adskilt fra straffeanstalterne og tvangsarbejdsanstalten.

Statsministeriets justitsdepartement fører overtilsynet med anstalten. De kvindelige personer skulle indtil videre ligesom de kvindelige tvangsarbejdere indsættes i den for de sidstnævnte bestemte afdeling af kvindefængslet i *Vechta*.

Art. 12. De nærmere bestemmelser om tilsyn, undervisning (som med hensyn til religionsundervisningen skal være konfessionel), beskæftigelse, behandling, beklædning og forplejning af de til tvangsopdragelse indsatte børn og unge personer, fastsættes af statsministeriets justitsdepartement i en for opdragelses- og forbedringsanstalten udstedt husorden.

Art. 13. Anbringelsen af et barn eller en af de i art. 9 anførte unge personer i en anden opdragelses- og forbedringsanstalt end den i art. 11 nævnte henhører under statsministeriets justitsdepartements afgørelse.

Art. 14. Omkostningerne ved underholdet af de tvangsopdragelse underkastede personer, deri indbefattet undervisning og beklædning, skulle, når og for såvidt de ikke kunne afholdes af den forplejedes egen formue:

1. for de i art. 8 nævnte anklagedes vedkommende bæres af staten;
2. for de i art. 1 og 9 nævnte børns og unge personers vedkommende erstattes af dem, som ere forpligtede til at underholde dem, i tilfælde af disses uformuenhed af den offentlige kasse, som det vilde påligge at udrede en eventuel fattigunderstøttelse til den forplejede eller til den, som er forpligtet til at underholde denne, for den sidstes vedkommende dog kun til et årligt beløb af 75 m. (66 kr. 67 øre). Det over-

kydende udredes af statskassen. For uformuende anses den, som efter statsministeriets justitsdepartements skøn ved at betale omkostningerne til underholdet vilde blive ude af stand til at ernære sig og sin familie på en passende måde.

Art. 15. Tidspunktet for denne lovs træden i kraft skal bestemmes ved en forordning.

Foruden hvad der hidtil er meddelt, og som sågodt-som udelukkende har berørt udviklingen i dens hovedtræk, er der endnu et par principielle enkeltheder, som i det her berørte tidsrum ere blevne behandlere i Tyskland. Resultatet, hvortil man kom, er særlig for den enes vedkommende af interesse. Det var i „Nordwestdeutscher Verein für Gefängniswesen,“ at forhandlingen førtes på dennes møde i Hamburg, i efteråret 1879. Spørgsmålet var gammelt og omstridt: Skal en opdragelsesanstalt indrettes efter familie- eller kasernesystemet? Jeg har i den tidligere nævnte artikel i årgang 1879 alt omtalt dette spørgsmål. Her skal jeg ikke komme nærmere ind på enkelthederne i forhandlingerne. Skønt striden førtes, om jeg så må sige, på familiesystemets moderjord „Das Rauhe Haus,“ gik dog udfaldet dette imod. Næsten alle talere udtalte sig imod familiesystemet, og forsamlingen vedtog med stor stemmeflerhed at anbefale et kollektivsystem omfattende indtil 300 børn, samlede i en bygning og inddelte i underafdelinger på c. 50. Indvendingen mod familiesystemet var især den, at det var illusorisk i sit begreb og let førte til elskværdige misforståelser af opgaven, ligesom det var vanskeligt at skaffe de fornødne kræfter til husfædre. Uden interesse er det ganske vist ikke, at det er Tyskerne selv, som give det af deres egen jordbund udsprungne familiesystem nådestødet. Men det må måske tillige erindres, at det er Tysklands „Nordwest“, som der her er tale om. Afgørelsen fortjener i hvert tilfælde bifald og vidner om et sundt blik hos systemets modstandere, hvis hovedtaler var Dr. FÖHRING.

Det andet spørgsmål drejede sig om adskillelsen af piger og drenge i særskilte anstalter for hvert køn. Herom

var enigheden fuldstændig. For at sætte denne adskillelse i værk har „Rauhe Haus“ for kort tid siden købt „Kastanienhof“ ved Hamborg til en særlig anstalt for pigebørn.

Skønt det således for Frankrigs vedkommende ikke har manglet på tilskyndelser til gennem lovgivningsmagten at opnå organisatoriske bestemmelser, er man dog endnu ikke nået såvidt. Muligt har dette for en del sin grund i Frankrigs nuværende mere upersonlige regering, og sandsynligvis vil den ny ordning af conseil supérieur des prisons ikke bidrage til, at tilskyndelserne i så henseende tiltage i styrke. På den anden side virker mangelen på tilstrækkelige og tidssvarende organisatoriske bestemmelser hæmmende på det private initiativs bestræbelser. Ikke desto mindre brede disse sig, som det af det foran omtalte ses, i stedse større og større kredse. Den af kommunerådet i Paris stiftede *caisse des pupilles*, og den kan vel, om end indirekte, regnes det private initiativ til gode, går således så langt ud i omkredsen af præventive bestræbelser, som det for tiden er muligt. Ja det kan måske endog påstås, at de nærværende franske forhold også have deres del i denne foranstaltning. Det samme kan vel ikke siges om den af *Assistance publique* trufne foranstaltning, men begge ere de vidnesbyrd om, at bevægelsen i det hele taget, støttet stærkt af Société générale des prisons, også er begyndt at nå autoriteterne. På samme tid bidrager mangelen på den nødvendige organisation til, at de private bestræbelser støde sammen og ligesom konkurrere på enkelte punkter. Dette gælder uden tvivl således om det af BONJEAN stiftede selskab ligeoverfor *Assistance publique*. Hvorom alt er, kan det ikke undgås, at lovgivningsmagten dog må blive tvungen til at støtte disse ganske vist storartede anstrengelser, der fra forskellige sider gøres i Frankrig for at fremme denne betydningsfulde sag.

Hvad Tyskland angår, stiller bestræbelsen sig, som alt tidligere bemærket, anderledes. Her er det ikke det private initiativ, som træder frem i store foretagender. Tværtimod,

man mærker kun lidet til det endnu. Dog må det bemærkes, at Nordwestdeutscher Verein igennem flere år har beskæftiget sig meget med dette spørgsmål. — Derimod er det næsten ene lovgivningsmagten, som søger ved organisatoriske bestemmelser at sætte sagen i scene og drive den frem. Den preussiske lov af 1878 og den i oversættelse foran gengivne lov for Oldenburg ere i så henseende de vigtigste. Særlig er den sidste af ikke ringe interesse og skiller sig i flere væsentlige punkter fra den preussiske, ligesom den på samme tid, som den i meget slutter sig til denne, er mere udførlig. Således sætter den minimalgrænsen for barnets straffefrihed til 8 år, medens den preussiske har 6 år. Jeg skal ikke her komme ind på den forskellige opfattelse, der i fastsættelsen af denne grænse er gjort gældende i de forskellige lovgivninger, men jeg tror at have gjort den erfaring, at først med det fyldte 7de år vågner evnen til at opfatte en handlings betydning, og denne alder findes også i Finlands endnu gældende lov af 1734 ligesom i den russiske straffelovbog af 1866, medens først med det 12te år evnen begynder at komme frem til at forstå handlingens betydning og således bevare indtrykket deraf. Derfor tror jeg, at den preussiske lovs bestemmelse er at foretrække i dette tilfælde, når man ikke vil undlade at sætte nogen grænse, hvad jo adskillige lovgivninger gøre.

I hele fremgangsmåden ved beslutningen om barnets anbringelse er der ligeledes nogen forskel. Den preussiske lov lægger således den afgørende beslutning i formynderirettens hånd. Derimod sker afgørelsen i Oldenburg alene af justitsdepartementet, efterat først enhver person eller autoritet, som er berettiget dertil eller kan have en mening i sagen, har haft lejlighed til at erklære sig derom. Om dette punkt må jeg af hensyn til den plads, Tidsskriftet kan indrømme, nøjes med at gøre opmærksom på, at det i Frankrig, Belgien, England og Amerika er den vedkommende dommer, som træffer afgørelsen. — Når man erindrer, at det er af interesse, at barnet kortest muligt er under vare-

tægt, vil den hurtigst mulige afgørelse være at foretrække, ligesom også sandsynligheden taler for, at ved at give dommeren afgørelsen gør man hans interesse for sagen større. Derimod kunde man udøve en muligt gavnlig kontrol ligeoverfor en indifferent dommer ved at fordre de afgjorte sager indsendte til overøvrigheden. På dette punkt er det nemlig, at der lyder klager over dommernes mangel på øje for afgørelsens betydning, og disse klager lyde fra mange lande, dog ikke fra Belgien, og det vistnok takket være dets fuldstændige, statsmæssige organisation.

I formen for anbringelsen er der ligeledes den væsentlige forskel, at den oldenburgske lov udtrykkelig siger, at den i *reglen* skal ske i en dertil skikket familie, medens den preussiske ikke fremhæver dette. I følelsen af det usikre i betegnelsen af udtrykket „en dertil skikket familie“ søger loven nærmere at angive forståelsen deraf. Disse her omtalte enkeltheder ere hver for sig af ikke ringe omfang, men nødvendigheden kræver, som før sagt, at jeg kun kort berører dem. Jeg skal derfor blot bemærke, at vanskeligheden ved at få gode plejesteder for børn i almindelighed voxer i vor tid, end sige for moralsk forsømte børn. I Nordwestdeutscher Vereins tidligere omtalte forhandlinger om spørgsmålet blev det derfor også fra alle sider fremhævet, at den betryggende anbringelse kun kunde finde sted i anstalter og væsenligst kun i offentlige anstalter.

Endelig skal fremhæves, at den oldenburgske lov tillige indeholder bestemmelser om, at unge personer mellem 12 og 18 år, som efter straffelovens § 57 idømmes under 6 måneders frihedsstraf, og børn under 16 år, som ere genstridige og ulydige mod deres forældre eller foresatte, også kunne pålægges tvangsopdragelse. Justitsdepartementet bestemmer varigheden, som kan gå til det 18de år og extraordinært til det 20de år. Denne bestemmelse findes ikke i den preussiske lov, men den er ganske vist af stor betydning, idet den udstrækker opdragelsens rækkevidde såvel til dem, der kunne idømmes mindre straffe, som til dem,

straffeloven ikke kan nå. Der er endvidere, hvad de personer, som kunne inddrages under loven, angår, den forskel på de to love, at medens den oldenburgske i art. 1, § 1 nævner børn fra 8 til 18 år og bestemmer, at de kunne anbringes i en familie eller en anstalt indtil det 16de eventuelt det 18de år, taler den preussiske kun om børn fra 6 til 12 år med samme grænse for varigheden. Børn fra 12 til 18 år derimod, som behandles efter straffelovens § 56, kunne kun tilbagegives familien eller anbringes i en anstalt indtil det 20de år.

Det kan jo ikke betvivles, at den her omtalte trufne ordning af spørgsmålet om forsømte og brødefulde børns behandling afgiver et godt og solidt grundlag for en udvikling af de forebyggende forholdsregler i det omhandlede øjemed, navnlig når regeringerne, således som den preussiske i det foran omtalte cirkulære, holder øvrighederne til at benytte loven. Er kredsen for forholdsreglernes rækkevidde endnu meget begrænset — vi have jo forøvrigt set, at den oldenburgske lov udvider den endel —, så vil den ganske vist nok blive videre. Det, som det gælder om, er, at jordbunden, hvoraf træet skal voxe, er sund.

FR. STUCKENBERG.

OM
ÅRSAGERNE TIL OG MIDLERNE
IMOD TILBAGEFALD.

I slutningen af forrige år fandtes der i vor presse nogle artikler fra forskellige straffeanstalters embedsmænd om vanskeligheden i at få løsladte fanger anbragte i samfundet. Man så i denne vanskelighed en årsag til de hyppige tilbagefald til forbrydelse. Året i forvejen klagede man fra en anden kant over den lidet afskrækkende måde, hvorpå straffearbejdet blev fuldbyrdet. Da så man heri årsagen til tilbagefald. Til andre tider har man endelig søgt årsagen i straffelovens altfor milde straffebestemmelser. Det var altsammen den samme sag, sagen om årsagerne til tilbagefald til forbrydelser. Senere har sagen så vidt jeg ved ikke været genstand for offentlig forhandling her i landet, skønt den i fornævnte artikler kun fik en lidet udtømmende behandling.

Når jeg nu her i Tidsskriftet påny optager sagen, som i Norden har fået en så udmærket behandling af Dr. OLIVÉCRONA i hans bekendte skrift „om orsakerne till återfall till brot,“ er det ikke såmeget, fordi jeg tror at kunne afvinde sagen ny sider, som for at henvise til kongressen i Stockholm 1878, hvor den under emnet: *Quel serait le meilleur moyen de combattre la récidive* blev drøftet af ansete mænd fra alle verdens lande. Spørgsmålet er så vigtigt og trænger så dybt ind i hele fængselsreformen, at det vel kan gøres til genstand for fornyet overvejelse.

At overføre på dansk grund hvad der på kongressen blev sagt fra et internationalt standpunkt, er hensigten med nærværende lille artikel. Sagen vedrører forhold i samfundet, i fængslerne og i lovgivningen, der ere forskellige i de forskellige lande, hvoraf følger, at årsagerne til ondet og midlerne derimod kunne være særlige for det enkelte land.

Det nævnte emne indledes ved 2de til kongressen afgivne rapporter nemlig af Professor WAHLBERG i Wien, der har skrevet: *Das princip der individualisirung*, og af Grev SOLLOHUB i Rusland, hvortil OLIVECRONA var korapportør. I den mundtlige diskussion i sektionsafdelingen deltog BRUSA, YVERNÈS, HARDOÛIN GUILLAUME, WINES, BAKER, LEFÉBURE, ROBIN og DUBOIS. Af disse, i fængsels-sagen lutter bekendte mænd, var BRUSA den, som i sektionens navn afgav mundlig rapport for den samlede kongres.

WAHLBERG begynder sin rapport med at skelne imellem *les criminels d'habitude* og *les criminels d'occasion*. Lejlighedsforbryderen er det muligt at påvirke ved straffen, vaneforbryderen derimod ikke. Denne kommer efterhånden til den yderste grænse af fordærvelse, hvor ingen straf mere virker, og hvor der kun kan anvendes et repressivt middel, nemlig livsvarigt fængsel. Ikke enhver tilbagefalden, siger han, er vaneforbryder. *Il faut encore pour cela une perpétration ténace du même acte à de courtes intervalles et à chaque occasion qui se présente sous la pression physique et morale de la volonté dégénérée.* Derfor definerer han vaneforbrydelsen således: *Le délit d'habitude est l'expression d'une dépravation physique et morale fondée dans la vie précédente du criminel, et se maintenant dès lors avec ténacité.*

Enhver, der kender lidt til vore straffeanstalters befolkning, må erkende rigtigheden af den givne definition. Den passer træffende på vore vaneforbrydere, og, når jeg siger vaneforbrydere, underforstår jeg særlig *vanetype*, thi det er disse, som tilbagefaldene heri landet næsten ude-

lukkende gælde, og det er disse, som vor lovgivning fastsætter højere straffe for i gentagelsestilfælde. Da nu tilmed af befolkningen i vore straffeanstalter næsten $\frac{2}{3}$ ere ejendomsforbrydere, og da af disse atter omtrent halvdelen ere recidivister, skal jeg i det følgende ved tilbagefaldene alene have ejendomsforbrydelsen for øje. Kunde man forhindre tilbagefald til denne forbrydelse, vilde sagen dermed for den allerstørste del være afsluttet.

Hvad der her som andre steder gør tyven til vanctyv og sløver den moralske kraft, er ikke alene den forbryderiske tilbøjelighed til at stjæle, men også det at han i en tidlig alder vænnes til ørkesløshed, uvirksomhed og et uregelbundet liv. Følgen heraf er vagabondering, løsagtighed og drukkenskab, og herved svækkes den legemlige kraft. I tidens længde bliver han fortrolig med fattighuse, arbejdsanstalter og fængsler, og herved går følelsen for eget værd, sansen for borgerlig ære og agtelse tilsidst til grunde. Villiekraften bliver efterhånden brudt og som WAHLBERG ytrer sig: *le voleur d'habitude finit par voler toutes choses indifféremment; il voit une satisfaction de sa passion dans l'habitude de voler.*

Medens nu WAHLBERG og tildels også SOLLONHUS indskrænker sig til at angive repressive midler, urgerer OLIVECRONA de præventive. Han ser den første almindelige årsag til de idelige tilbagefald i manglen på tilstrækkelig moralsk kraft til at modstå de slette tilbøjeligheder, og da denne mangel er en følge af en dårlig og forsømt opdragelse, foreslår han som det første præventive middel *en særlig omsorg for børnenes opdragelse.*

Det at give forsømte og hjemløse børn en god opdragelse for derved at forhindre dem i at komme ind på forbrydervejen har alt længe været en opgave fælles for alle civiliserede lande. I denne retning står Danmark visselig ikke tilbage. Vi have opdragelsesanstalter på Flakkebjerg og Landerupgård, og vi have, hvad næsten mere er, en bestyrer deraf, som snart i et halvt århundrede med et altid lige varmt hjerte, med et altid usvækket skarpt blik og

med en sund praktisk sans har frembragt så forbavsende resultater, som man næppe nogensinde havde tænkt sig, da man i 1830 trådte sammen for at grundlægge en anstalt for den opvoxende ungdoms forbedring*) Og lignende anstalter besidde vi på Holsteinsminde og Bøgildgård. Men nævnte anstalter ere imidlertid langt fra tilstrækkelige til at tilfredsstille den med den betydeligt tiltagende folkemængde stedse stigende trang til dem. Det er *samfundets* pligt mod sig selv at modarbejde slig en kræftskade, og derfor tør man vel sige, at den første bebrejdelse for de mange tilbagefald og for de mange fra fødslen af forhærdede vanetyve falder på *samfundet*.

Dette er de første præventive foranstaltninger, hvis resultater, skønt de have en lang fremtid for sig, sikkert ikke udeblive, ligeså sikkert som man tør påstå, at forholdene med hensyn til tilbagefaldene nu vilde have været langt sørgeligere, hvis vi ikke havde haft hine omtalte opdragelsesanstalter, og hvis de ikke havde virket som de have.

Såvidt om foranstaltninger til at forebygge det første fald ved at sørge for barnets opdragelse, hvortil også hører, som OLIVECRONA bemærkede, som GUILLAUME gentog og som BRUSA for den almindelige forsamling fremhævede, at alle de forholdsregler, der tages for at forbedre de lavere klassers moralske og økonomiske forhold, ligeledes ere skikkede til at formindske antallet på forbrydere og recidivister.

De næste præventive foranstaltninger gå ud på, *når faldet er begået, da at forebygge tilbagefaldet*, at forhindre tyven fra at blive vanetyv.

Som sådanne foranstaltninger anførtes der på kongressen:

*) Om den af forstanderen Justitsråd MØLLER benyttede fremgangsmåde henvises til hans beretninger om opdragelsesanstalten på Flakkebjerg med dens filial på Landerupgård, og særlig til den af 1875, hvor der findes en historisk oversigt over disse anstalter fra 1835—1875.

formålstjenlige straffe og disses rette ordning og fuldbyrdelse samt virksom deltagelse fra samfundets side med at tilvejebringe den løsladte forbryders rehabilitation.

Som alt sagt regner WAHLBERG ikke tyven for vanetyv, fordi han første og anden gang gentager forbrydelsen, når ikke den slette tilbøjelighed er bleven den pågældendes anden natur, når ikke den strafværdige handling er begået under de samme omstændigheder*) og af de samme motiver. Det er kun, når tyven efter at være dømt og straffet 3 à 4 gange med korte mellemrum**) begår under lignende forhold eller ved hver lejlighed, der byder sig, tyverier, der vise en hårdnakket tilbøjelighed til at stjæle, en sløvet viliekraft og en moralsk depravation, hvoraf den begåede forbrydelse er et udslag.

*) Vanetyvene, så længe de endnu ere i en kraftig alder og endnu ikke ere svækkede af drik, ere specialister. De have uddannet sig i en bestemt retning. Nogle ere alene lommetyve, andre boutikstyve. Nogle stjæle kun kontante penge, andre klædningsstykker og effekter, som de pantsætte. Nogle begå kun simple tyverier, andre kun indbrud og vise deres mesterskab snart i at opdirke låse, snart i at trykke ruder ind, snart ved at klatre over mure og opad tagrender o. s. v. Derfor ved også den erfarne politimand, når han har undersøgt måden, hvorpå tyveriet er begået, strax hvilken eller hvilke personer han skal henlede opmærksomheden på.

**) Straffelovens § 61 bestemmer, at når der, efterat den tidligere straf er udstået, er forløbet en tid af 10 år, førend den ny handling er begået, komme istedetfor bestemmelserne om gentagelse de almindelige regler om straffens udmåling til anvendelse. WAHLBERG sætter herfor kun et tidsrum af 5 år. Det første år efter løsladelsen er som bekendt det farligste. Har den løsladte i 2 à 3 år ærlig kæmpet for sin existens, vil han under almindelige forhold anses for reddet. Varigheden af tiden fra løsladelsen til genindsættelsen har for cellestraffens vedkommende været efter fængselskontorets sidste beretning i løbet af 15 år således:

Inden 1 år	faldt	38,1	pet.
— 2 —	—	23,5	—
— 3 —	—	10,6	—
— 4 —	—	7,0	—
— 5 —	—	7,6	—
Efter 5	—	13,2	—

For at få et begreb om, hvorledes tyvsforbrydelsen finder sted allerede i den tidlige alder, og hvorledes den senere udvikler sig, skal jeg fra den sidst udgæede statistik over den kriminelle retspleje her i landet for femåret 1871—75 hidsætte følgende tavle over de begæede tyverier samlet for begge kjøen *efter alderen*.

15—20														
	Imellem 10—15 Aar	15—18	18—20	20—25	25—30	30—35	35—40	40—45	45—50	50—55	55—60	60 Aar og derover.	Alleen uoplyst.	Til sammen.
Iste gang beg. tryk.	692	863	652	1095	662	504	453	378	289	211	106	134	24	6063
2den gang —			91	296	185	116	112	81	76	52	22	21	1	1053
3die gang —			12	129	105	80	47	48	46	33	17	10	1	528
Iste gang og efter.			1	54	84	74	77	78	45	53	30	27	3	526
Til sammen	692	863	756	1574	1036	774	689	585	456	349	175	192	29	8170

1619

Fra det 10de år er stigningen af antallet af tyvsforbrydere betydelig og har allerede i 18—20 års alderen sit højdepunkt, hvorefter den gradevis taber sig, stærkest fra det 25de år. Efter WAHLBERG hører til vanetyve alle, der ere straffede for 4de gang eller oftere med korte mellemrum begåede tyverier. Hvor hurtig gjentagelsen af denne forbrydelse sker her i landet, ses tydeligst af forannævnte tavle under 18—20 års klassen. I nævnte to år ere 652 straffede for første gang tyveri, deraf 91 for 2den gang, af disse igen 12 for 3die gang og deraf atter 1 for 4de gang tyveri. Dette er nu slemt nok, men i virkeligheden er det langt værre, thi man erindre, at i henhold til straffelovens § 61 regnes gentagelse af forbrydelser ikke førend det 18de år, hvorfor man med sikkerhed kan antage, at en stor del af de 652, der under 18—20 års alderen ere opførte som 1ste gang straffede, har allerede før det 18de år været straffet og det vistnok mere end én gang. Endvidere lægge man mærke til, at her er kun tale om tyvsforbrydelser; men mange af dem, som her ere opførte som tyve, have tidligere begået andre forbrydelser og ere straffede derfor, hvad der har bidraget til at gøre deres forbryderiske sindelag endnu slettere. Således var efter statistisk tabelværk imellem

10—15 år straffet foruden	692 for tyveri	81 for andre forbrydelser
15—18 — — —	863 - —	275 — —
18—20 — — —	756 - —	400 — —
20—25 — — —	1574 - —	1232 — —

o. s. v.

Og under disse straffe er dog ikke medregnet straffen for løsgængeri og betleri efter lov af 3 Marts 1860.

Når nu hertil kommer, at tyvsforbrydelsen overhovedet er i en betydelig stigen for den unge alder, må det blive klart, hvor vigtigt det er at bekæmpe forbrydelsen i dens vorden og derfor at være opmærksom på de yngre aldersklasser. Her som overalt i udlandet byggede man straffeanstalter til fuldbyrdelsen af den største og strengeste

frihedsstraf: straffearbejde, der i reglen først anvendes på den modnere alder, medens man forsømte de mindre og mildere straffe, der når det gælder tyvsforbrydelsen i reglen falde på den yngre alder. Man agter ikke sygdommen, førend den er indgroet, og da lader den sig sjælden helbrede. Ved ikke at bekæmpe forbrydelsen fra roden af, voxer den både i kvantitet og kvalitet, og straffeanstalterne blive hvad tyvene angår kun til et hospital for inkurable.

De præventive foranstaltninger bør altså først bringes i anvendelse på børn og unge mennesker. Men hvorledes?

Spørgsmålet herom kom ikke ved denne lejlighed til en nøjere forhandling på kongressen. Nogle dage i forvejen var det nemlig drøftet særlig under 2 andre emner betræffende principerne for indretningen af anstalter for børn, der vagabondere og tigge, og for unge forbrydere, mod hvem påtale frafaldes på grund af utilregnelighed*). Hertil havde R. PETERSEN fra Norge, BRACE fra Nordamerika og den nu afdøde Miss CARPENTER fra England skrevet rapporter. Diskussionen i sektionen lededes af Gehejmeråd ILLING fra Berlin, der afgav beretning for den almindelige forsamling. ILLING bemærkede i sit foredrag, at her handledes om personer, som kun havde gjort det første skridt på forbrydervejen, som havde røbet slette tilbøjeligheder, børn, mere ulykkelige end skyldige, som man vilde frelse ved at give dem en opdragelse, der satte dem i stand til at erhverve brødet på en ærlig måde. Han ytrede, at det var et stort fremskridt, måske det største, *qui soit possible dans le régime pénitentiaire*, at man for at bekæmpe forbrydelsen søgte andre midler end straffene og fængslerne. Han stillede forbrydelsen sammen med en sygdom, som man måske kan lappe på, men ikke ganske helbrede, når det onde først er indgroet. Han mente, at Englændernes *never too*

*) I den franske text hedder det: — — — — organiser les établissements affectés aux jeunes gens acquittés comme ayant agi sans discernement — — — —

late to mend var en smuk tanke, men erfaringen viste, at håbet om en moralsk helbredelse er svagt, når det gælder forbrydere, som gøre forbrydelsen til håndværk, som have tilbragt lange år i lasten, som vende tilbage og atter tilbage til fængslet som til en arne, for hvilke friheden kun er en afsked, og til hvilke fængselsinspektøren med grund kan sige på løsladelsesdagen „på snarligt gensyn“. Efterat Hr. ILLING havde udtalt kommissionens formening om nødvendigheden af at angribe ondet fra roden af og ikke at vente til det var indgroet, og i denne hensigt anbefalet oprettelsen af særlige anstalter til at opdrage mindreårige forbrydere, udviklede han nøjere, hvordan disse anstalter burde indrettes, og man vedtog næsten enstemmig resolutioner, der som sagt gik ud på at give fordærvede børn og unge forbrydere en opdragelse, der sigtede til at sætte dem i stand til at finde et ærligt erhverv og til at være nyttige for samfundet istedenfor som nu at skade det.

Vor straffelov står nu på det her omhandlede punkt ikke i modstrid med de principer, kongressen ønskede at gøre gældende. Begge ville, at straffen for børn ikke skal betragtes på samme måde som straffen for voksne, og at der istedenfor straf skal finde en opdragelse sted. Altså i princippet ere vi i overensstemmelse med kongressen, men som det for tiden er her i landet, handle vi næppe efter dette princip.

Det sker vel, at børn under 10 år efter straffelovens § 35 på foranstaltning af det offentlige tages bort fra det fædrene hjem og anbringes hos familier for at opdrages, men en slig opdragelse viser sig ofte at være illusorisk, da det vistnok kun er i meget sjældne tilfælde, at man finder en dertil skikket familie*). For børn imellem 10

*) ILLING bemærkede i denne retning. *La section a été unanime pour reconnaître, que la meilleure éducation est celle qui est donnée dans une honnête famille. Mais le moyen de trouver, pour des milliers d'enfants abandonnés ou vicieux, des familles rangées et intelligentes, qui nous donnent la garantie d'une bonne éducation et qui soient disposées à s'en charger?*

og 15 år, når de efter lovens § 36 ikke straffes, eller når justitsministeriet lader frafalde tiltale, har man heller ikke anden udvej end den, som ovenfor nævnedes, at anbringe dem hos familier eller at henvise dem til de private anstalter, som vel ikke ere pligtige til at modtage dem. Medens der nu af den sidstnævnte alder vel gives nogle, der om end de fritages for straf dog ikke sikres en tilfredsstillende opdragelse, er der mange, der i virkeligheden blive straffede efter straffelovens § 233 med ris eller med simpelt fængsel, og med hensyn til alderen 15—18 år gives der her i landet efter § 37 ingen fritagelse for straf, hvorimod den lovbestemte straf efter omstændighederne nedsættes indtil det halve, dog således, at vand- og brødsstraffen efter § 21 substitueres enten med fængsel på sædvanlig fangekost eller med rottingslag*).

Sådanne straffe kunne nu ikke siges at virke opdragende. De korporlige straffe ere kun afskrækkende, men ikke i og for sig forbedrende. De ere for børn hensigtsmæssige, ja tildels uundværlige som korrektionsmiddel under en virkelig opdragelse, men formentlig uden indflydelse, navnlig når der efter straffen ikke skænkes dem nogen videre omsorg. Fængselsstraffene (simpelt fængsel og fængsel på sædvanlig fangekost) kunne være af større betydning, men opdragende ere de ikke. Først i straffeanstalterne har man stræbt hen til en opdragelse, men børn under 15 år blive ikke idømte straffearbejde for tyveri. Hertil kommer, at disse straffe ikke alene ikke virke opdragende, men formentlig endog skadeligt; thi som flere af talerne på kongressen henledede opmærksomheden på, taber barnet ved at fremstilles for retten og ved at hensættes i fængsel skamfølelsen, kommer i selskab

*) I femåret 1871—75 faldt der af tyvsstraffe betreffende alderen 10—15 og 15—18 år 993 på „legemlig straf“ (en specifikation af ris og rotting angives ikke), 161 på „simpelt fængsel“ og 512 på „fængsel på sædvanlig fangekost“, foruden at der med hensyn til alderen 15—18 år straffedes en del med straffearbejde.

med ældre forbrydere og erhverver sig tidlig en sørgelig modenhed, en fripostighed og en frækhed, som gør det uimodtageligt for god påvirkning.

Af statsinstitutioner (til forskel fra de private anstalter, der i udlandet ligesom her ere oprettede ved private bidrag) til opdragelse af børn og unge mennesker (eller hvad der i England og Nordamerika kaldes reformskoler), findes der alt en betydelig mængde såvel i Frankrig (blandt andre det bekendte Val d'Yèvre) som i Belgien (Ruysslède, Beernem o. a.), i Tyskland, Holland, Rusland og Sveits.

En bestemt alder for hvad der benævnes børn og hvad unge mennesker blev ikke slået fast af kongressen, hvad der i og for sig også var vanskeligt, da barnets såvel åndelige som legemlige udvikling ikke altid er afhængig af alderen, ligesålidt sattes der nogen begyndelsesalder for hvad man kaldte børn. Af diskussionen fremgik det, at man ligesom i vor straffelov satte 18 år som den alder, hvor den fulde tilregnelighed begynder. Ligeledes synes det, som man var enig i, at der førend det 18de år er 2de aldere, en med en mindre og en med en større grad af tilregnelighed, hin gælder barnet og denne det unge menneske, ligesom man også gav forbrydelsen begået af børn navn af uvornhed, medens den begået af unge mennesker benævnedes slet tilbøjelighed. Med hensyn til begyndelsesalderen for børn omtalte Hr. ILLING en ændringslov af 13 Marts 1878 til den nordtyske straffelov af 31 Maj 1870 § 55, hvorefter børn imellem 6 og 12 år, når de have begået en hvilken som helst lovovertrædelse, ikke blive at straffe, men at hensætte til opdragelse enten hos en familie, hvor der er garantier for at opdragelsen kan ske (*eine geeignete familie**), eller i en opdragelsesanstalt, hvor de forblive ind-

*) Texten lyder således: *In dem urtheile ist zu bestimmen, ob der angeschuldigte seiner familie überwiesen oder in eine erziehungs- oder besserungsanstalt gebracht werden soll. In der anstalt ist*

til det 16de år. Nævnte straffelovs § 56 bestemmer endvidere, at når et ungt menneske imellem 12—18 år begår en strafbar handling, hvis strafbarhed han ikke tilfulde indser, bliver han at frikende mod at han henvises til sin familie eller til en opdragelsesanstalt, hvor han forbliver, dog ikke længer end til sit 20de år. Derimod hedder det i § 57 om den samme alder, at, når pågældende har indset handlingens strafbarhed, bliver han at idømme en nærmere angivet mildere straf, som afsones i anstalter bestemte for unge personer eller i særlige afdelinger af straffeanstalter.

. Fra Belgien oplystes det, at man alt i flere år har haft særlige anstalter for børn og for unge mennesker. Aldersgrænsen synes der at være 14 år. I anstalterne for børn lægger man nærmest vind på undervisningen, mindre på arbejdet, men målet er at vænne dem til orden, til lydighed og til renlighed. I anstalterne for unge mennesker er det nærmest arbejdet, man lægger vægt på. Saint Hubert, der er beliggende på landet, er således for børn indtil det 14de år. Når de have nået denne alder, overføres de, hvis de høre til købstadsbefolkningen, til Namur for at lære et håndværk, men forblive der, hvis de høre til landbefolkningen, indtil opdragelsen er afsluttet.

Med hensyn til opdragelsesanstalterne i England (*Reformatory and industrial schools*) bemærker Miss CARPENTER angående behandlingsmåden: *l'individu doit être formé, pas réformé*. Lastefulde børn bør sættes i en anstalt *de detention l'egale*. De må fjernes fra alle slette forbindelser med familien. De åndelige og legemlige evner må udvikles, og det er nødvendigt at styre villien således, at de selv lære at vælge det gode. Anstalten bør ikke beholde børnene længere end til det 14de år, hvorefter de overføres til andre anstalter for unge mennesker fra det 14de til det 18de år.

er so lange zu behalten, als die der anstalt vorgesetzte verwaltungsbehörde solches für erforderlich erachtet, jedoch nicht über das vollendete zwanzigste lebensjahr.

Vil man derfor her i landet gennemføre straffelovens princip ikke at straffe børn*), men opdrage dem, burde det formentlig udtales i dommen. Men da vilde det selvfølgelig også være nødvendigt at være i besiddelse af midlerne dertil, opdragelsesanstalter, thi at overlade opdragelsen til private familier vil ikke indeholde nogen garanti for domstolene. Imidlertid synes det ikke at være aldeles nødvendigt, at slige anstalter ere statsinstitutioner. I udlandet ser man private og offentlige anstalter benyttede i fleng, og enkelte steder synes endog de private at virke heldigst, men de burde da stå under statens tilsyn. Betræffende unge mennesker imellem 15 og 18 år anses disse efter vor straffelov som tilregnelige, skønt i en mindre grad end fuldvoxne mennesker. At der imidlertid blandt dem findes ikke få, der ere ligeså uudviklede og der trænge ligesåmeget til at opdrages som børnene i 10—15 års alderen, er vel utvivlsomt. På sådanne kunde formentlig lignende bestemmelser, som dem vi have set benyttede efter den tyske straffelovs § 56 og 57, finde anvendelse, hvorefter de, som fritoges for straf, ville blive at hensætte i en opdragelsesanstalt, hvorimod de, som tillagdes straf, ville være at afgive enten til fængselsstraf eller til straffearbejde, hvor der måtte tages særlige foranstaltninger med hensyn til måden, hvorpå de ville være at behandle.

Fra det 18de år indtræder den fulde tilregneligheds alder, og spørgsmålet bliver nu om, hvilke foranstaltninger der bør tages for at forhindre den voxne forbryder i at blive en vaneforbryder. Det gælder her ikke længer om *former*, men om *reformer*. Reformen skal komme frem igennem straffen, der skal være en lidelse, dog ikke som formål, men som middel til forbedring. Spørgsmålet er da, om straffen, som loven sætter, er tjenlig for dette formål,

*) I de på kongressen vedtagne resolutioner hedder det udtrykkeligt: *on doit s'inspirer avant tout de ce principe qu'il ne s'agit pas de faire exécuter une peine ou un châtiment, mais de donner une éducation.*

og dernæst, om straffefuldbyrdelsen sker på en med dette formål for øje overensstemmende måde. Men hertil kommer endnu en 3die faktor, om samfundet virker med ved at genoptage den løsladte, når han har afsonet straffen. Som det fremgik af forhandlingerne på kongressen er det kun ved en fælles samvirken af *lovgivningen*, *straffefuldbyrdelsen* og *samfundet*, at tyven skal reddes fra at blive vanetyv.

Efter straffelovens § 228 og § 230 er den laveste straf for første og anden gang begået simpelt tyveri fængsel på vand og brød henholdsvis i 5 og 3 gange 5 dage, for 3die gang begået simpelt tyveri er straffen straffearbejde ikke under 8 måneder. Hvad der ovenfor blev sagt om den korporlige straf, da talen var om børn og unge mennesker fra det 10de til det 18de år, passer formentlig også på vand- og brødstraffen, når talen er om voksne. Som en art af legemlig straf kan den virke afskrækkende og som sådan være brugbar i en straffeanstalt som *disciplinær* straf, når man ikke vil benytte rotting eller tamp, men som led i straffesystemet synes den ikke forenelig med grundsætningerne for frihedsstraffens fuldbyrdelse. Som frihedsstraf med målet at forbedre kan vand- og brødstraffen ikke betragtes. Frihedsberøvelse er kun tilstede som en betingelse for at vand- og brødstraffen overhovedet kan fuldbyrdes. Straffens lidelse er her målet, men ikke midlet til forbedring. I varetagtsfængslet, hvor vand- og brødstraffen fuldbyrdes, gøres der ikke nogetsomhelst for at påvirke til det bedre. (Det beror således på domfældte selv, om han vil arbejde eller ikke. Kun i 3 arresthuse af landets 93 er der ansat en sjælesørger. Arrestforvareren har kun at exekvere straffen og intet videre). Såsnart den sidste dag af straffen er endt, løslades den straffede, og når han ikke har et hjem at ty til, går han på lykke og fromme ud i samfundet. Han er stemplet som tyv, han trænger til at mættes, men folk vægre sig for at tage ham i deres brød. I sin betrængte tilstand, med bitterhed i sindet, vender han sig fra samfundet, der har stødt ham fra sig, eller han beklager sin

nød for vedkommende øvrighed i kommunen, og får han da, som det nylig berettedes andenstedsfra, enten en drikkeskilling, at han selv kan søge sig arbejde, o: at man kan blive af med ham, eller han hensættes i en arbejdsanstalt. Intet under da, at han atter falder og bliver anden gang tyv, og dette sker i reglen meget hurtigt*). Samme straf gentages, den er lidt længere end første gang, men med værre følger, idet han nu er falden dybere i samfundets omdømme. Af den grund kommer tilbagefaldet også hurtigere, og han føres nu til straffeanstalten. Her er det så, at den første frihedsstraf med det formål at reformere kommer til anvendelse.

Dette viser nu hen til, hvad alle på kongressen vare enige i, og hvad der fra en mængde stater var bekræftelse på, *at korte, gentagne straffe uden noget andet formål end at virke afskrækkende kun forøge forbrydelserne og skabe vanetype.*

I stedet for vand- og brødstraffen synes det derfor heldigere at anvende frihedsstraffe, der fuldbyrdes i varetægtsfængslet på betingelse af, *at de afsones i enkeltcelle, at de ere forbundne med arbejdstvang og at der finder sjælesorg sted.* Lidelsen, der ligger i frihedsberøvelsen, må anses for tilstrækkelig afskrækkende**). Det bliver da samfundets pligt at drage omsorg for den efter straffen løsladte, at han anbringes således, at der er håb om, at den gode påvirkning ikke går tabt.

I så tilfælde bliver det et uafviseligt krav at give varetægts-arresterne en med det forandrede øjemed overensstemmende forbedring. Vel ere de nu på få undtagelser nær indrettede

*) Mere end et eksempel kan der anføres på, at den fra vand- og brødstraffen løsladte umiddelbart derefter har begået ny forbrydelser.

**) GUILLAUME bemærkede: *on arrivera bientôt à comprendre que la discipline pénitentiaire la plus douce est toujours accompagnée de la privation infamante de la liberté, qui est bien la punition la plus sévère que l'on puisse infliger à l'homme.*

på, at straffen kan afsones i enkeltcelle, og det er et meget betydeligt fremskridt, men på at gøre straffen reformatorisk ere de det ikke. Hvad der navnlig skal bidrage hertil er som sagt det, at fangen ikke savner sjælesorg, og at han ikke hensidder ørkesløs i cellen, men tvinges*) til at arbejde, thi ellers bliver cellen mere til fordærvelse end til forbedring.

Når straffen for første og anden gang begået simpelt tyveri var en sådan frihedsstraf, vilde tilbagefaldene derved efter al sandsynlighed formindskes, og straffearbejdet blive sjældnere. Sidstnævnte frihedsstraf, der alt i årrækker her i landet har været fuldbyrdet i en reformerende retning, udstås nu altid i enkeltcelle. I så henseende vilde straffearbejde blive ensbetydende med fængselsarbejde, men de vilde dog i måderne, hvorpå de fuldbyrdes, være væsentlig forskellige. I begge tilfælde vilde fangerne være underkastede sjælesorg og blive vænnede til lydighed, til arbejde og til orden, men under en strengere tugt og disciplin i straffeanstalten end i fængslerne. Undervisning burde finde sted i straffeanstalten, men ikke i fængslerne, hvor straffens korthed forbyder det, hvorhos det dog begge steder vilde blive af særlig vigtighed at søge at bringe domfældte til erkendelse af hans begåede skyld samt til en klar bevidsthed såvel om samfundsforholdene i almindelighed som om hans forhold til samfundet i særdeleshed. Begge steder vilde arbejdet være obligatorisk, men med den forskel, at en højere arbejdsfortjeneste tilstedes i fængslerne end i straffeanstalten. Ligeledes vilde den progression, som nu finder sted ved cellestraffens afsoning i straffeanstalten, ikke på grund af straffetidens korthed være anvendelig i fængslet. Der vilde således blive 2 arter af frihedsstraffe, den ene, *fængselsarbejde*, kortere og mildere, den anden, *straffearbejde*, længere og mere intensiv, men begge med det samme formål at reformere. Hensigtsmæssigheden af straffen og af

*) Nu beror det på fangen selv, om han vil arbejde eller ikke.

dens fuldbyrdelse er imidlertid ikke tilstrækkelig sikkerhed mod tilbagefald. Når straffen er endt, træder den straffede tilbage i samfundet. Men om han der, belært af straffen, vil respektere samfundets love, vil for en stor del afhænge af den modtagelse, samfundet giver ham. At den straffede, sålænge han var under trykket af straffen, bøjede sig for *fængslets* love, deraf følger ikke, at han, når trykket er hævet, og når han er gengivet den fulde frihed, vil bøje sig for *samfundets* love. Fordi han var en god fange, bliver han derfor ikke en god borger.

Cellestraffen er en straf, som vistnok af alle uden undtagelse er anset som den hensigtsmæssigste for *korte**) straffes vedkommende. Den har uimodsigelig det store fortrin, at den lettest af alle kan bringe fangen til *erkendelse og til det gode forsæt*, fordi han er ene og ikke udsat for skadelig påvirkning, men den har på den anden side også den store mangel, at den ifølge sin natur ikke kan bringe påvirkningen videre, da der i cellen ikke frembyder sig fristelser. Lige fra cellen træder den løsladte ud i det fri samfund og er som en spæd spire, der pludselig omplantes i den fri jordbund. Det er en mangel, som truer stærkt med at tilintetgøre straffens virkninger, og derfor er det næsten en nødvendighed, at der dannes en overgang til det fri liv, som det bliver samfundets pligt at påtage sig. Samfundet skal altså modtage den løsladte og ikke forkaste ham.

Tilbage i tiden — vi behøve ikke at gå mange decennier — da frihedsstraffen afsonedes i fængsler og straffeanstalter, hvor de domfældte levede et uhindret samliv, og da fængslerne ikke utræffende kaldtes højskoler for forbryderne, var det let forklarligt, at samfundet værgede sig

*) Her er talen kun om de korte cellestraffe. For 3die gang simpelt tyveri eller for 1ste gang groft tyveri vil straffen ordenligvis ikke overstige 2 år, der ifølge straffelovens § 13 som bekendt afsones med 16 måneder.

imod de løsladte straffefanger. Man frygtede dem og stængede sin dør for dem. Nu har samfundet ved at opbygge og forbedre fængsler og straffeanstalter ofret betydelige summer på at rejse den faldne, men det må da ikke, hvad der før er sagt, komme i modstrid med sig selv og støde den løsladte fra sig og lade ham falde tilbage. At samfundet nærer mistro er berettiget, det kan kun dømme den løsladte efter hvad han var før straffen, men nu efter straffen bør det nære håb om fængslets gerning og arbejde videre derpå. At mistroen er tilstede føler den løsladte desuden meget vel selv. Han ved, at han har tabt tilliden. Det er den, han atter skal erhverve og for fremtiden søge at beholde.

Fængselsselskabet er nu det organ, hvorigennem samfundet virker. Det er mellemedet imellem fængslet og samfundet. Samfundet afgav den skyldige til straf, fængslet fuldbyrdede straffen og leverer ham igen tilbage, overgangen til samfundet er det farlige punkt. Den løsladtes tidligere livsvirksomhed før straffen er afbrudt, han skal begynde en ny, men har intet at begynde med. De forhold, hvorunder han tidligere levede, og som måske bevirkede hans fald, ere som oftest de samme, hvortil han vender tilbage. Under straffen, da friheden til at handle var ham berøvet, viste fristelsen sig ikke, nu træder den frem, stundom med fornyet styrke. Alt tyder på, at tilbagefaldet vil ske, når overgangen ikke sker gradevis, når der ikke er et øje, der vogter ham, når der ikke er en hånd, der leder ham, indtil han har vundet fodfæste. Han er stundom ved sin indtrædelse i samfundet som en blind, der pludselig har fået sin sekraft tilbage. I fængslet har man åbnet hans øje for meget og meget, som han tidligere ikke så, nu kender han ikke den verden, han pludselig føres ind i.

Den løsladte bør derfor stilles under et *tilsyn*. Han må have en bestemt person, der vil tage sig af ham, og til hvem han kan henvende sig, og af hvem han i tvivlsomme tilfælde kan få råd og hjælp, han må rives ud af de for-

hold og de forbindelser, der tidligere voldte hans fald, han må skaffes arbejde,*) hvorved han kan fortjene sit brød, og således sættes i stand til at begynde et nyt liv.

At den løsladte således bliver at stille under et tilsyn må anses for aldeles nødvendigt. Dette tilsyn bør imidlertid ikke føres på en sådan måde, at det bliver en hindring for den løsladtes fri virksomhed. Imellem tilsynet og den løsladte må bestå et gensidigt tillidsforhold. Af denne grund er det derfor også heldigst, at tilsynet overlades til fængselselskabet og ikke til politiet, men spørgsmålet bliver kun, *om fangen selv vil underkaste sig et sådant tilsyn*. I reglen vil nu fangen, når straffen har virket, som den skulde,

*) Her ligger stundom den største vanskelighed, fordi den løsladte ofte er uskikket til arbejde. I de fleste tilfælde var årsagen til faldet ulyst til arbejde. Howards ord: „lær fangen at arbejde og du gør ham til en ærlig mand“ ere vistnok sande og rigtige, men hvorledes lærer man ham det under straffen? Som det nu er i varetægtsfængslerne kommer det an på fangen selv, om han vil arbejde eller ikke. Vælger han at arbejde, er det kun for at fordrive kedsomheden. Og det arbejde, der gives ham, er ham tildels noget nyant og fremmed, noget, hvorved han som fri ikke kan ernære sig. Derhos ere fængselsstraffene så korte, at han ikke under straffen kan erhverve sig den til at leve deraf fornødne færdighed. I straffeanstalten er fangen i sin celle ganske vist pligtig til at arbejde, men også her er det meget vanskeligt at finde et passende arbejde, der både kan holde hans legemlige kræfter vedlige og kan afvinde ham interesse for arbejdet. Yderst sjælden er der lejlighed til at beskæftige fangen ved hans håndværk. Heraf følger det, at når han løslades, er han afvant med at arbejde, så at principalen eller husbonden bliver utilfreds med ham, ligesom også den løsladte føler sig utilfreds med, at han ikke kan opnå den samme løn som de andre arbejdere. Dette giver gensidig misfornøjelse og bevirker ofte, at den løsladte skifter kort efter fra den plads, han har opnået, hvad der må anses for meget uheldigt.

For at råde bod herpå er af private oprettet Lindovangshjemmet i nærheden af København. Dets øjemed er at uddanne unge kvindelige fanger efter udstået straf enten fra fængslerne eller fra straffeanstalten til dygtige tjenestepiger.

og fremkaldt gode forsætter, og når man under straffen har overtydet fangen om den mislige stilling, han kommer i ved løsladelsen, selv begære hjælpen, men vil han det ikke*) og vil selv bane sig en vej, bør politiet underrettes derom, ligesom også når den løsladte efter at være kommen under fængselselskabet unddrager sig dette.

Fængselselskabet er og har således været til uberegnelig nytte, når det gælder om at hindre tilbagefaldet. Men der er tvende retninger, i hvilke det hidtil formentlig ikke fuldt ud har virket. Først nemlig med hensyn til tilsynet. Man indskrænker sig i reglen til at tilvejebringe en plads, og gennem vedkommende mand, hos hvem den løsladte er anbragt, sætter man sig i forbindelse med den løsladte. Dette er stundom uheldigt i tilfælde af, at der opstår uoverensstemmelser, thi principalen eller husbonden er selv part i sagen. Selskabet bør have agenter rundt om i landet, der skaffe passende pladser og tjenester, der føre tilsynet og ere mæglere, når der opstår utilfredshed fra en af siderne. Dernæst have selskaberne, med undtagelse af det i København, hidtil kun antaget sig de fra straffeanstalterne løsladte fanger og ikke dem fra *fængslerne*. Det, at man ikke søger at kvæle det onde i sit udspring, hvad der er lettest, bidrager til, at tyven bliver vanetyv, og før arbejdet besværligere for straffeanstalten. Ligesom man her i landet med hensyn til straffens fuldbyrdelse kastede sig først over ondet, hvor det viste sig størst, og derfor reformerede straffeanstalterne førend varetægtsfængslerne, således forsømte også fængselselskaberne fængselsstraffen for straffearbejde, hvad der formentlig kan forklares deraf, at samfundet først vil træde til, når det ser, at straffefuldbyrdelsen er en sådan, at dets virksomhed ikke bliver frugtesløs.

*) Når fangen undslår sig for at modtage hjælp, er det stundom hverken af mistillid eller af trods. Han kan have familie, der vil hjælpe ham, eller han kan være i besiddelse af midlerne til selv at hjælpe sig.

Endelig turde det være at anbefale, at de forskellige selskaber, der bestå her i landet, virke i fuld overensstemmelse med hverandre, og at de få en større tilslutning fra samfundets side, da det er klart, at den til fængslerne udvidede virksomhed dels kræver større midler, dels større personlig deltagelse. Når en samvirken af selskaberne fandt sted, vilde det således være tilstrækkeligt at have på de forskellige steder i landet én agent for samtlige selskaber, og betræffende pengemidlerne vilde det forhindres, hvad der nu mulig kan ske, at medens et selskab af mangel på midler ikke formår at yde hjælp til virkelig trængende, understøtter et andet selskab rigeligere måske end strengt taget behøves eller giver personer, der ere uværdige dertil, hjælp*).

At overgangen fra cellestraffen til det fri samfundsliv er et farligt punkt, blev ikke ubemærket af kongressen. Det blev forhandlet under spørgsmålet: *Examiner la question de la libération conditionnelle des condamnés, abstraction faite du système irlandais?* hvortil Professor, Dr. juris POLS fra Holland havde skrevet en rapport. I denne omtaler han først, at institutionen af den betingede løsladelse forskriver sig fra en nyere tid, uagtet princippet egenlig er gammelt, idet der som også her i landet til benådningen

*) Det turde her måske ikke være overflødigt at gentage en bemærkning, der alt ved forskellige lejligheder tidligere er gjort. Den kraftigste bistand til en heldig gennemførelse af fængselsreformen skal søges hos samfundet, men dette har kun meget liden kendskab til de herhenhørende områder. Kundskaben til fængselsagen, som i det sidste tiår har fået et så betydeligt større opsving ved de såvel internationale som nationale møder, der afholdes i landene, har hidtil for en stor del kun været fagmændenes ejendom. Det turde være på høje tid at skaffe denne kundskab en større udbredelse og at vække samfundets interesse herfor, hvad der formentlig vilde være en opgave for fængsels-selskaberne samtidig med den at forhindre de løsladtes tilbagefald. I denne retning måtte det anses for et stort gode, om nærværende Tidsskrift kunde opnå den størst mulige udbredelse.

knyttedes visse betingelser, som den benådede havde at iagttage, da han i modsat fald uden nogen domfældelse atter indsattes i straffeanstalten. Herfra bortset knyttedes den betingede løsladelse først til deportationssystemet i England, hvor den i 1862 for en tid ophævedes under indtryk af den panik, som episoden med Garotterne havde på den offentlige mening. Imidlertid havde CROFTON anvendt den på sit progressive system som det fjerde stadium, men kun for en straffetid af mindst 5 år. Senere blev den fra 1862 indført i kongeriget Sachsen, fra 1870 i Tyskland og i flere kantonen i Sveits. Derefter er den optaget i forslaget til straffelov i Italien, Østerrig og Holland. I England og Irland gælder den betingede løsladelse kun for *straffe-arbejde*, i Sachsen og i kanton Zürich tillige for *peines de la reclusion*, i andre lande (Tyskland, Italien, Østerrig og Holland) har man udstrakt den endog til *fængselsstraffe*. Overalt har man imidlertid anset den som ubrugelig for korte straffes vedkommende, idet man almindelig fordrer, at forbryderen idetmindste må have afsonet 1 år af straffen. Maximum for perioden af den betingede løsladelse er bestemt snart til $\frac{1}{4}$ af den domsbestemte straffetid (England, Irland, Tyskland, Italien og Østerrig) snart til $\frac{1}{3}$ (kanton Zürich og Holland). I Sachsen har man indskrænket sig til den fordring, at „en betydelig del“ af den idømte straf skal være afsonet, førend man benytter den.

Den betingede løsladelse, siger fremdeles PONS, afhænger overalt af en god opførsel under straffetiden. Ikke en sådan, der kun består i en afholdelse fra brud på disciplinen, men en sådan, der tilsteder troen på en moralsk forbedring, på en villie, der er bestemt på at opføre sig vel. At bedømme fangens værdighed i så henseende må overlades til den, der fuldbyrder straffen, og må udøves med stor varsomhed, hvad erfaringen fra flere lande har vist at være nødvendigt. De slette følger, som denne institution havde i England før 1862, rejste sig fra en altfor lemfældig bedømmelse af fangens opførsel. Det samme viste sig i

Preussen strax efter institutionens indførelse, indtil man lidt efter lidt lærte bedre at vurdere fangen. I almindelighed tager man hensyn til, hvorledes fangen underkaster sig disciplinen, hvorvidt han viser iver for arbejdet og om han gør fremskridt i undervisningen.

Den betingede løsladelse skal ikke efter POLS' formening være en ret, som fangen kan erhverve ved god opførsel, men en gunst, som han kan håbe at gøre sig værdig til, og den bør ikke alene være knyttet til det progressive system, men til ethvert penitentiær system, som gør sig til opgave at forbedre fangen. Den skal bidrage til fangens rehabilitation og til at beskærme ham mod de farer, som en altfor pludselig overgang fra fængslet til det fri liv frembyder. Derfor skal der altid med den betingede løsladelse være forbundet et nøjagtigt og samvittighedsfuldt polititilsyn.

På kongressen blev man nu enig om at anbefale den betingede løsladelse til anvendelse på cellestraffen, som fortrinsvis trænger til en forberedelse til det fri samfundsliv. Der var imidlertid talere, som, heftigt opponerede herimod, navnlig Generalinspektør BERDEN fra Belgien og Dr. PLOOS van AMSTEL fra Holland, som, skønt ivrige tilhængere af cellestraffen, mente, at man aldrig i cellen kunde nå til at bedømme rigtigt, om fangen havde bedret sig eller ikke. Dyden, mente de, eksisterede ikke, sålænge den ikke var sat på prøve. Imod dem talte foruden POLS, navnlig CANONICO, GUILLAUME, PESSINA, DESPORTES og de GROT, idet de anførte, at det, at man ikke var i stand til at bedømme fangen tilstrækkeligt, sålænge han var i cellen, netop var et argument for at anbefale den betingede løsladelse, hvorefter forsamlingen vedtog følgende resolution.

La libération conditionnelle n'étant pas contraire aux principes du droit pénal, ne portant aucune atteinte à la chose jugée, présentant d'ailleurs des avantages pour la société comme pour les condamnés, doit être recommandée à la sollicitude des gouvernements. Cette institution devrait

néanmoins être entourée de toutes les garanties pour prémunir contre les inconvénients d'une libération anticipée.

Hos os benyttes nu den betingede løsladelse som bekendt kun i forbindelse med det progressive system, men det fortjener vel at blive taget under nøjeste overvejelse, om den ikke burde anvendes også på cellestraffen, idet den upåtvivelig vilde bidrage til at formindske tilbagefaldene, når den fra cellen løsladte fik lejlighed til under et årvågent tilsyn at vænne sig til samfundslivet en kort tid førend den domsbestemte straffetid var endt, hvis han forøvrigt under straffens afsoning havde gjort sig værdig til at modtage en slig gunstbevisning. I så tilfælde kunde formentlig den afkortning i cellestraffen, som loven nu tilsteder, men som ikke er uden forskellige misligheder, bortfalde og anvendes til fordel for en betinget løsladelse. Selvfølgelig måtte da fangen, der ikke opførte sig vel, udholde hele den idømte straffetid.

Når der nu til slutning skal tales om de egentlige vaneforbrydere, om vanetyve, som efter at være straffede med den højeste frihedsstraf, straffearbejde, vedblivende påny idømmes den samme straf og som egentlig udgøre så at sige straffeanstaltens faste stok, ere vi komne til det punkt, som WAHLBERG i sin rapport egentlig gik ud fra. Til at bekæmpe denne *classe abnorme des criminels d'habitude et des récidivistes invétérés* har han hovedsagelig kun repræsentative midler. Denne klasse, siger han, kan kun modvirkes ved en udholdende strengthed såvel fra straffens og dens fuldbyrdelses som fra polititilsynets side. Han mener for *straffelovens* vedkommende, at de for lejlighedsforbrydere gældende straffe bør fordobles, når det gælder vaneforbrydere, således at en straffevarighed på 2, 5, 10 og 15 år for lejlighedsforbrydere forhøjes til 5, 10, 20, 25 til 30 år for vaneforbrydere, men at denne forhøjelse af straffene ikke bør finde sted, når den skyldige efter den sidste strafs afsoning har nydt den fulde frihed i 5 år. Ved bestemmelsen af straffen skal dommeren tage særlige hensyn til hvor

lang tid, der er medgået siden den sidste forbrydelse blev begået, til hvorledes den pågældendes forhold var under afsoningen af den sidste straf i straffeanstalten, og til om den nuværende forbrydelse er begået under lignende omstændigheder og på samme måde som tidligere.

Med hensyn til straffens *fuldbyrdelse* er det WAHLBERGS formening, at almindelig streng disciplin og tvungent arbejde sådelt som isolation i celle er tilstrækkelig til at påvirke vaneforbryderne. Som det ene rigtige system til at opdrage vanetyven til den rette brug af friheden anbefaler han det progressive system, hvorefter begyndelsesstraffen er celle, derefter fællesskab med forskellige grader, dernæst et overgangsstadium og endelig en betinget løsladelse. Endvidere holder han på særegen dragt og på særlige anstalter, fordi vaneforbryderne bør underkastes en fra andre forbrydere ganske særegen behandling, endvidere på udelukkelse fra de begunstigelser, som ellers tilstås fangerne (som f. ex. tilladelse til at korrespondere med og modtage besøg af familien), hvorhos han mener, at det bør udtales i dommen, at den strafskyldige bliver at behandle som vaneforbryder.

Endelig anser WAHLBERG det som aldeles nødvendigt, at vaneforbryderen stilles efter straffen under politiets specielle *tilsyn*, et mildere og et strengere efter de forskellige personligheder. Denne hensættelse under politiets tilsyn bør ligeledes udtales i dommen. Den bør finde sted for et tidsrum af 2 til 5 år, men når den pågældende har stået derunder i 3 år og opført sig vel, må han på ansøgning derom kunne befries derfor. For overtrædelser af de regler, som politiet foreskriver den løsladte under tilsynet, skal han kunne straffes med indsættelse i en korrektionsanstalt indtil 5 år. Individet under 20 år blive i dette tilfælde at internere i en opdragelsesanstalt for unge forbrydere, hvor de skulle beskæftiges med markarbejder. Sluttelig erklærer WAHLBERG det for umuligt for staten at bekæmpe vanetyvene uden hjælp fra samfundets side.

Man var på kongressen med WAHLBERG fuldkommen enig i, at det er igennem de 3 faktorer: lovgivningen, straffens fuldbyrdelse og samfundet, at der skal kunne virkes for at bekæmpe vaneforbryderen*).

Men hensyn til lovgivningen samstemmede alle talerne i at anbefale en mindre anvendelse af korte straffe, under hvilke det er en umulighed at rette på vaneforbrydere. Under diskussionen fremkom forskellige forslag med hensyn til afsigelsen af dommen. Således foreslog nu afdøde Dr. WINES istedenfor, at varigheden af straffetiden nu bestemmes efter forbrydelsens størrelse og ikke efter det forbryderiske sindelag**), „*des sentences indéterminées*“, hvorefter forbryderen holdes tilbage i straffeanstalten, indtil han anses for korrigeret. Andre talere (BAKER, MOUAT) foreslog derimod „*des sentences cumulatives*“, som på sine steder i England er anvendt af MURRAY, BROWN, og som BAKER udviklede nærmere, idet han oplyste, at når én havde gjort sig skyldig i en ubetydelig forbrydelse og han kunde bevise, at denne var hans første brøde, eller at han i de sidste 5 år ikke havde været straffet, blev han idømt fængsel på 1 måned. Under denne strafs afsoning blev det ham betydet, at han, hvis han næste gang forbrød sig, vilde få en straf på 6 måneders fængsel og blive sat i 5 år under politiets tilsyn, samt at han, hvis han atter faldt

*) YVERNÈS udtrykkede den samme tanke, når han sagde, at for at søge midlerne til at bekæmpe tilbagefaldet, måtte man gå tilbage til årsagerne, som havde fremkaldt det. Som sådanne årsager anfører han følgende fire: *l'indulgence de la législation pour les récidivistes, la faiblesse de la répression de la part du juge, l'insuffisance du régime pénitentiaire au point de vue moralisateur, et la difficulté du reclassement des libérés dans la société.*

**) I denne anledning bemærkede GUILLAUME, hvor fejlagtigt det var at vurdere straffefuldbyrdelsen efter antallet af recidivister, thi når den tid, man gav fængslerne til at korrigere fangen i, ikke var tilstrækkelig dertil, var det ikke straffefuldbyrdelsens skyld, at fangen løslodes upåvirket.

tilbage, vilde blive indsat til straffearbejde i 7 år og under politilsyn i ligeså lang tid, alt uden hensyn til de begåede forbrydelsers størrelse. Det, som det kom an på, er, at den pågældende, førend han begår en forbrydelse, må sige til sig selv: „jeg er vis på, at dersom jeg opdages, vil jeg blive dømt til sådan og sådan en straf“. BAKER bemærkede endvidere, at dette system havde været i kraft i 7 år, og at det havde udøvet en så gavnlig frygt, at antallet på domfældelser til straffearbejde var formindsket med 20 pct. Iøvrigt oplyste BAKER, at disse domme kun anvendtes på *ejendomsforbrydere*. Dr. MOUAT fra Indien bemærkede, at *des sentences cumulatives* vare allerede optagne i den indiske straffelov netop i den hensigt at bekæmpe tilbagefald*).

Hvad angår straffens fuldbyrdelse vare alle enige i at anbefale det progressive system i fællesskab med natceller. Blandt mange andre anbefaledes det med varme af Grev SOLLOHUB, der støttede sig til CHARLES LUCAS**), *le doyen*

*) I anledning af disse forslag yttrede BRUSA, som fra sektionen afgav rapport til den samlede kongres: *Mais, quoique la section, par défaut de temps, (det var det sidste emne der forhandlede på kongressen) n'ait fait de cette proposition le sujet d'aucune résolution, il a paru à votre rapporteur qu'elle n'était pas partagée par la majorité et avec raison. Car, à tout prendre s'il est vrai que le récidiviste montre une nature si rebelle, si réfractaire à l'action répressive et amélioratrice de la peine, c'est encore à la loi et au juge de le déclarer. Du reste, il semble même prudent de ne pas donner appui à des idées si réfractaires à tout principe de droit public et privé, et notamment à la division des pouvoirs qui est, chez les sociétés civilisées, le pivot de toute constitution politique et juridique. Nous venons de conseiller aux législateurs la généralisation de la mesure très-opportune de la libération conditionnelle, qui se fonde sur un véritable principe de justice; il ne faut pas exagérer si nous ne voulons pas tomber d'un défaut dans un autre et être considérés comme des révolutionnaires et non pas comme des réformateurs.*

**) Om CHARLES LUCAS, der tidligere var en tilhænger af cellesystemet, siger SOLLOHUB: *Pour aborder ce sujet, je dois d'abord invoquer de nouveau le nom justement respecté de notre patriarche,*

de la science pénitentiaire. Cellestraffen alene vilde ligeoverfor vaneforbryderne være absolut forkastelig. Cellestraffen på længere tid slapper og sløver villickraften, som netop er den, der skal styrkes hos vaneforbryderne*). Cellen bør være begyndelsen, den betingede løsladelse slutningen. Hvad der dernæst almindelig anbefalede var først og fremmest arbejde og streng disciplin. Med hensyn til at WAHLBERG tilrødede at holde vaneforbryderne i særlige anstalter bemærkede BRUSA: *évidemment, celle remarquable proposition n'a qu'un défaut, c'est de ne pas se soucier des difficultés économiques qu'entraînerait son application.*

Til slutning delte forsamlingen også WAHLBERGS forslag om et energisk tilsyn fra politiets side, der udfyldes ved hjælp og tilslutning fra samfundet. I de lande, hvor den foreløbige løsladelse finder sted, bliver et sådant tilsyn selvfølgelig overflødigt at indføre, thi det er en betingelse for løsladelsen, og når den endelige straf er afsonet, må fængselselskaberne påtage sig et videre tilsyn, hvis et sådant anses nødvendigt.

Hvorledes står det nu til her i vort land med hensyn til spørgsmålet om måden at bekæmpe indgroede recidivister eller vanetyve?**) I begyndelsen af min artikel har

l'éminent M. CHARLES LUCAS, le vieillard, qui est si jeune de coeur, cet aveugle qui voit si clair, est ennemi de toute routine; il suit pas à pas les progrès de la science, sans s'arrêter aux idées préconçues dont quelques-unes ont déjà fait leur terme. Ce qu'il cherche, c'est la vérité; ce qu'il demande, c'est le bien public.

*) Om cellestraffe på lang tid bemærker SOLLUM: *Il y a, sur la terre, bien peu d'individus capables de supporter le régime prolongé de la cellule. Il faut vraiment trop d'énergie morale, trop d'humilité chrétienne, trop de foi dans la justice divine etc. pour se soumettre sans murmures au régime de l'enfer du Dante. Il faut être, sauf les exceptions, un saint, un idiot ou un récidiviste.*

**) Af kongressens forhandlinger fremgår det tydeligt, at man ved vaneforbrydere underforstod vanetyvene, hvad endog flere gange såvel af WAHLBERG som af flere andre udtrykkelig udtaltes.

jeg givet en skildring af dem, der passer med WAHLBERGS definition „*l'expression d'une dépravation physique et morale fondée dans la vie précédente du criminel, et se maintenant dès lors avec ténacité*“, og som passer på de skildringer, der flere gange ere givne af dem i Fængselskontorets officielle beretninger. Vanetyvene ere overalt de samme.

For vanetyvene kan vor straffelov siges at have en bestemt paragraf, nemlig § 232 om straffen for 4de gang og oftere begået tyveri. Som bekendt have vi to slags af straffearbejde: tugthusarbejde og forbedringshusarbejde. Det første idømmes enten for livstid eller på visse år, ikke under 2 og ikke over 16 år, hvilken straf afsones i henhold til den kongelige anordning af 13 Februar 1873 i fællesskab med natceller efter det progressive system. Det andet idømmes kun på tid, ikke under 8 måneder og ikke over 6 år, hvilken straf afsones dag og nat i celle med den for denne straf bestemte afkortning i henhold til straffelovens § 13. Der bliver altså en vis straffetid (fra 2—6 år), hvor der er givet domstolene valget imellem tugthus- og forbedringshusarbejde. Herom hedder det i § 14, at *tugthusarbejde bliver at idømme de ældre eller mere forhærdede forbrydere og navnlig dem, der tidligere have været straffede med sådan straf eller med flerårigt eller gentaget forbedringshusarbejde*. Herunder samles nu ikke alle vanetyvene dømte for 4de gang eller oftere begået tyveri, thi en ikke ringe del dømmes til forbedringshusarbejde enten på 2 år og derover, når dommeren formener, at cellestraffen bør foretrækkes, eller på under 2 år,*) der altid er forbedringshusarbejde.**)

*) I straffelovens § 232 bestemmes straffen for 4de gang eller oftere begået simpelt tyveri til straffearbejde fra 1 til 10 år.

**) I femåret 1871—75 blev for 4de gang og oftere begået tyveri dømt i det hele 526 personer, deraf 292 til tugthusarbejde (6 på livstid og 286 til imellem 2 og 6 år) og 234 til forbedringshusarbejde (99 til imellem 2 og 6 år og 135 til imellem 1 og 2 år).

I det sidste finansår (1879—80) idømtes straffearbejde for 4de gang eller oftere begået simpelt og groft tyveri således, som den følgende tabel viser.

	Tugthusarbejde.										Forbedringshusarbejde.									
	Den idømte straffetid i år.								Det samlede antal af		Den idømte straffetid i år.								Det samlede antal af	
	2	2½	3	3½	4	5	6	8	per- soner.	år.	1	1¼	1½	2	2½	3	4	per- soner.	år.	
4. gang tyveri...	7	"	1	"	"	"	2	1	11	37	19	2	22	9	4	2	3	61	100½	
5. — do. ...	13	"	5	"	6	1	"	1	26	78	3	"	7	2	"	2	1	15	27½	
6. — do. ...	4	2	9	1	7	3	"	"	26	86½	2	"	1	1	"	1	"	5	8½	
7. — do. ...	"	"	1	"	3	1	"	"	5	20	1	"	1	1	"	"	"	3	4½	
8. — do. ...	"	"	1	"	"	"	"	"	1	3	"	"	"	"	"	"	"	"	"	
Tilsammen	24	2	17	1	16	5	2	2	69	224½	25	2	31	13	4	5	4	84	141	

For tugthusarbejde var den gennemsnitlige straffetid 3,25 år
— forbedringshusarbejde 1,68 —
og for begge slags straffearbejde var den . . . 2,39 år.

Tager man derhos hensyn til den forkortede cellestraf, bliver gennemsnittet af straffetiden for tyveri efter § 232 omtrent 2 år.

Efter forordningen af 11 April 1840 var for 4de gang tyveri straffearten altid tugthusarbejde. Minimum af straffetiden for 4de gang begået simpelt tyveri var 8 år og for 5te gang livstid. Beregner man livstid til 16 år, var dengang gennemsnitstiden 12 år. Efter vor ældre lovgivning fulgte man altså et rent repressiv system. Om ved straffen at påvirke vanetyven var dengang ikke talen, det galdt kun om at gøre ham uskadelig for samfundet. Nu er målet for straffen at korrigere tyven, men dertil synes straffetiden i de fleste tilfælde at være for kort (i 1879—80 var af 153 domfældelser straffetiden for 58 o: omtrent 40 pct. kun 1 til 1½ år)*). At stille den fordring til straffeanstalten i en tid af 1 til 1½ år at bøje en både fysisk og moralsk slappet og fordærvet personlighed**) til lydighed mod loven vil formentlig være aldeles urimeligt. Det går da også som det i almindelighed sker, at når den pågældende efter straffens afsoning løslades, vender han om kort tid tilbage igen til straffeanstalten.

*) I reglen sker det, at jo ældre og jo mere sløvet og svækket recidivisten bliver, desto ubetydeligere ere de tyverier, han begår, han stjæler ofte kun for at tilfredsstille sit øjeblikkelige hang til drik. Når derfor straffen skal udmåles alene efter tyveriets størrelse, er det intet under, at straffetiden bliver mindre, istedenfor den vilde blive større, når der toges hensyn til det fordærvede sindelag.

**) Hvad der gør vanetyven endnu mere fordærvet er ikke alene hans stedse stigende tilbøjelighed til at stjæle, men også hans stedse voxende hang til drik, lediggang og løssagtighed. De aller fleste af dem, der indsættes i straffeanstalten efter straffelovens § 232, ere straffede foruden for tyveri mangfoldige gange (endog til over 20) for politiuorden, for løssagtighed, for løsgængeri og betleri med vand og brød eller tvangsarbejde.

Hvad straffefuldbyrdelsen angår vil det af det foregående ses, at en ikke ringe del af vanetyvene idømmes forbedringshusarbejde o: cellestraf. Såvist som denne straf er fortrinlig hensigtsmæssig for den, der første gang straffes, eller for den, der endnu er ung og ikke ganske fordærvet, hos hvem der endnu er gode følelser og hos hvem villiekraften ikke er fuldkommen slappet, ligeså vist anser jeg den også for skadelig, ja endog for demoraliserende og udhulende for ældre og aldeles indifferente individer, hvis villiekraft er brudt, og hvis sans for ære og frihed er tabt. I sidste tilfælde sker det nu også efter den bemyndigelse, som straffelovens § 13 giver, at justitsministeriet på indstilling af vedkommende straffeanstalts bestyrelse lader en sådan, „når cellestraffen af særegne grunde anses for skadelig“, overflytte til arbejde i fællesskab, men i reglen er den pågældende selv ikke tilfreds hermed, da han derved går glip af den med cellestraffen forbundne afkortning af straffetiden.

Således sker det altså, at kun en mindre del af vanetyvene kommer til at afsoner straffen i celle, den større del af dem idømmes tugthusarbejde og afsoner straffen, i overensstemmelse med det på kongressen udtalte, i fællesskab med natcelle efter det progressive system. Ved denne behandlingsmåde søger man som bekendt at styrke den brudte villiekraft ved at lade fangen oprykke til en mindre tvang, når han ved flid og ved selvbeherskelse gør sig fortjent dertil, hvorimod han i modsat fald forbliver under streng tugt og mister enhver begunstigelse.

Hvad angår fuldbyrdelsen af det progressive system her i landet, ere vi i nogle punkter på grund af vor særlige lovgivning ikke aldeles samstemmende med den almindelig antagne måde at udføre progressionen på. På det nordiske penitentiære møde, som f. å. holdtes her i København, blev det progressive system således som det fuldbyrdes her i landet underkastet en kritik, der, uagtet den synes mig noget

forhastet*), dog henlede opmærksomheden på enkelte punkter, som vel fortjente at tages under nøje overvejelse, og som jeg her skal berøre, særlig med hensyn til *de omhandlede vanetyper*.

Man formentlig således betræffende det første stadium, forberedelsesstadiet, at der ikke burde indrømmes fangen valget, om han vil afsonde det i celle eller i fællesskab. Det er ganske i overensstemmelse med mine egne anskuelser, hvad jeg også udtrykkelig har bemærket i motiverne til mit forslag. Grunden til, at man overlod fangen valget, var imidlertid den, at der til at hensætte fangen i celle udfordredes en ændring til straffeloven, som ministeriet ikke var tilbøjelig til at fremkomme med, i alt fald ikke, førend man i det hele taget havde vundet erfaring om systemets hensigtsmæssighed. Endvidere indvendte man, at et ophold af 3 måneder i celle på det nævnte stadium var meget for kort. Også heri kan jeg være enig, når det gælder andre forbrydere end netop vanetyven. På ham er cellestraffen allerede en eller flere gange anvendt uden nogen virkning, førend han som tugthusfange indsættes til fællesarbejde, og som en forberedelse til den forestående straf er en tid af 3 måneder formentlig mere end tilstrækkelig. Cellens bestemmelse er her hverken at afskrække eller at forbedre, men at forberede til den forestående straf. For vanetyven, for den, der alt et par gange har udholdt cellestraf, er opholdet i celle i reglen ikke afskrækkende. I cellen indretter den indifferente sig det så mageligt som muligt, han besværes ikke af anger og føler ikke trykket af cellen mere end af enhver anden frihedsstraf. Tværtimod føler han sig i cellen fritaget for opsynets iagttagende øje og længes ikke efter et fællesskab, hvor enhver mine og bevægelse bliver kontrolleret, og hvor han ligeoverfor sine kammerater und-

*) Direktør R. PETERSEN ytrede i denne anledning: „Jeg synes, man er noget utålmodig af sig, og at man som barnet graver frøet op nogle dage efter, at det er lagt i jorden, for at se efter den grønne spire“.

ser sig for at blive bøjet til lydighed og til underkastelse. For den indgroede og forhærdede recidivist har det velordnede fællesskab noget mere opdragende eller om man vil disciplinerende end cellen.

Betræffende tvangsstadiets nederste klasse blev der af flere talere på det nævnte møde bemærket, at opholdet dér burde gøres noget længere for at forøge lidelsen og derved gøre straffen mere afskrækkende. For de korte straffetider eller for vanetyvene, hvad der her er ensbetydende*), kan jeg også heri være enig, men kun forsåvidt derved ikke ethvert fremskridt, der er princippet i behandlingsmåden, umuliggøres. Selv for den mest forhærdede vanetyv må der dog sættes et mål, en forbedring i kår, om den endog er nok så ringe, som han har at kæmpe for. En på 2 år domfældt fange burde f. eks. dog have udsigt til at nå op i 3die klasse af tvangsstadiet.

Hvad overgangsstadiet angår indvendte man, at det er uheldigt, når dette afsones i samme anstalt, hvor fangen hidtil har været. Hertil skal jeg gjøre samme bemærkning, som BRUSA gjorde i Stockholm til WAHLBERGS forslag om at indrette særlige fængsler for vanetyvene, nemlig at det kunde være godt nok, hvis der intet var, der hed penge. Hertil kommer, at forholdene i vort land ere så små, at slig en anstalt ikke vilde komme til at rumme mere end højst 30 personer.

Om den betingede benådning, som kongressen i Stockholm særlig lagde vægt på som det bedste middel til at bekæmpe vaneforbryderen, og som man ønskede anvendt i større omfang, end her er tilfældet, skal jeg kun bemærke, at det efter min erfaring vilde være højst urigtigt at knytte den til kortvarige straffe, *når det gælder vanetyvene*. Foruden det at straffen derved vilde tabe en del af sin afskrækkende betydning, vilde den heller ikke kunne give nogensomhelst

*) Tugthusstraf på 2—6 år er som ovenfor sagt egentlig kun for vanetyvene.

sikkerhed for, at den tilståede frihed ikke vilde blive misbrugt. Her gives den kun for tugthusstraffe på over 6 år. Straffe derunder gælde som før er sagt alene vanetyvene, og disse, når de ere dømte på kort tid, mener jeg fortjene ikke den betingede benådning.

Når straffen er endt, bliver vanetyven hjemsendt, og den eneste forholdsregel, som efter min mening da er at tage, er at sætte ham under *et strengt polititilsyn*. Det udelukker selvfølgelig ikke, at fængselselskabet kan anbringe ham i tjeneste og forskaffe ham en plads, når en sådan kan tilvejebringes, men han bør ligefuldt stilles under et årvågent tilsyn, hvilket kun med politiets tilladelse kan overlades til private. Hvis man for alvor vil bekæmpe vanetyven, må man gå frem med strenghed, og det er efter min mening en utidig svaghed af fængselselskaberne, når de hjælpe en sådan, førend han har vist, at han vil hjælpe sig selv, og når de søge at skjule for samfundet, hvad han er for en person. Viser den løsladte vedholdende et godt forhold, da kan man slappe tilsynet og tilsidst lade det ganske ophøre.

Der er klaget over, at man har vanskelighed ved at skaffe en løsladt plads i samfundet, men denne klage synes mig uberettiget, når det gælder vanetyven, navnlig når han er i sit dybeste forfald. Ilvilken husbond vil ikke krympe sig ved at tage en person i sin tjeneste, der 4, 5 gange og oftere er straffet for tyveri og der idelig og idelig med korte mellemrum er faldet tilbage, ikke at tale om, når samme person er lad, drikkelig eller løsagtig? Og hvilken arbejdsherre er der, som i en på arbejds kræfter overflødig tid ikke foretrækker at give arbejde til den, hvem ingen forbrydelse hviler på, fremfor den, som oftere er straffet? Vedkommende kommune skal modtage den løsladte, og det er dennes pligt i forbindelse med politiet at sørge for ham ved at skaffe ham arbejde. Kan det ikke erholdes, må den løsladte finde sig i midlertidig at anbringes i en arbejdsanstalt, indtil der derfra kan skaffes ham arbejde, men kommunen opfylder selvfølgelig

ikke sin pligt ved at lade ham på egen hånd forskaffe sig erhverv, hvad der som oftest er ensbetydende med, at han atter falder tilbage. Det er en byrde for kommunen, som den ikke bør kunne frigøre sig for, og det er navnlig i dette punkt, at samfundets bistand påkaldes for at bekæmpe vanetyven.

Men selv om nu samfundet gør sin pligt, har man derfor aldeles ingen sikkerhed for, at tilbagefaldet ikke sker. Det beror på, om den løsladte ikke selv unddrager sig kommunens forsorg. Man erindre, hvor overordenlig vanskeligt det er at styrke og rette på den moralske villie, når dens kraft først er slappet og brudt. Det er kun under en streng tugt og fortsat tvang, at man i straffeanstalten er i stand til at holde den i ave. Sålænge straffen varer, ved fangen at beherske sig af frygt for straf, men når straffen er endt, er tvangen det første han frigør sig for, og derfor bliver samfundets virken så ofte frugtesløs. Man har foreslået store arbejdsanstalter, hvor den løsladte, der ikke kunde erholde tjeneste, kunde skaffes arbejde, når han *frivillig* vilde underkaste sig den orden og tvang, der nødvendigvis måtte finde sted på en sådan anstalt, men bortset fra mange andre ulemper, hvorlænge vilde den løsladte underkaste sig denne tvang? Og hvad så? Sagen er, at vanetyven, når han løslades fra straffeanstalten efter en kortvarig straf, ikke kan og må betragtes som en person, der er værdig og skikket til at nyde den fulde frihed. Dette må han i samfundet selv først uddannes til. Men hertil kræves den nødvendige betingelse, at samfundet har ret og magtfuldkommenhed til at tvinge den løsladte, og at denne ikke uden straf kan være politiets påbud overhørig. Det er derfor at jeg aldeles samstemmer med Professor WAHLBERGS forslag, *at vanetyven efter straffen sættes under politiets tilsyn, og for at gøre enhver af dets foranstaltninger legale, da at dette udtales i dommen.* Jeg skal kun tilføje, at det må bero på den løsladtes hele personlighed (på hans slette tilbøjeligheder, laster og a. m.), hvor strengt dette tilsyn skal udføres,

hvorfor politiet i så henseende må meddeles alle fornødne oplysninger fra straffeanstalten. Også af den grund anser jeg de foreslåede arbejdsanstalter for uhensigtsmæssige, thi skal det lykkes i selve samfundet at bøje den løsladte vanetyv til lydighed, kan det formentlig kun ske ved at underkaste ham en individuel behandling.

Efter alt hvad der således i det foregående er sagt mener jeg, at årsagerne til de hyppige tilbagefald komme fra mangelen på: *Omsorg for og tilsyn med ungdommens opdragelse, hensigtsmæssige foranstaltninger til at standse forbrydelsen i dens vorden, kraftige midler til at undertrykke forbrydelsen, når den gentages.* Tilsvarende midler herimod må søges i forenede bestræbelser af lovgivningen, straffefuldbyrdelsen og samfundet.

Spørgsmålet om måden, hvorpå man skal bekæmpe tilbagefaldet, er som BRUSA bemærkede på kongressen ikke blot et af de største og mest betydningsfulde, *mais, sans contredit, elle résumé, pour ainsi dire, toutes les questions de droit pénal et de discipline pénitentiaire.* Det er en opgave, der vel aldrig tilfulde bliver løst. Kun ved en fortsat stræben, ikke mindst fra samfundets side, og ved et stedse større kendskab til den penitentiære sags enkeltheder vil man kunne opnå med held at føre løsningen videre henimod målet.

FR. BRUUN.

BLANDET INDHOLD.

DANMARK. Fængselselskabet i København har udgivet sin otte og tyvende beretning for 1880. Ifølge denne har Selskabet antaget sig 17 kvinder, løsladte fra kvindefængslet, og 8 fra arresthuset. Desuden har det ved løsladelsen støttet 25 fra straffeanstalten og 38 fra arresthuset med penge, foruden at adskillige i foregående år løsladte ere støttede p[å]ny. Hvad denne sidste kategori ang[år], har man holdt sig til det tidligere vedtagne princip: ikke at støtte nogen, som i 5 år har været p[å] fri fod. Illegemåde har man søgt at komme bort fra den i små beløb uddelte, såkaldte medlidenhedshjælp, der som oftest var resultatløs og misbrugtes. Vanskeligheden ved at komme bort fra denne form for hjælp er ikke ringe; men det må erkendes, at den ikke stemmer med fængselselskabernes opgave. — Selskabets mangeårige formand, Kmherre. Rosenørn er med regnskabsårets udgang udtrådt af bestyrelsen, som har valgt Professor Goos til formand. — Selskabets indtægt har været 5503 kr. 10 øre, deraf gaver 2000 kr. og bidrag fra 14 kommuner 497 kr. Udgifterne vare 4604 kr. 79 øre, hvoraf 1846 kr. 98 øre til optagelseshusets drift, 923 kr. til løsladte fra kvindefængslet og 1237 kr. til løsladte fra arresthuset. Selskabets kapitalformue er 2800 kr.

Viborg Fængselselskab har ifølge sin en og tyvende beretning for 1880 i dette år taget sig af 94 løsladte fra straffeanstalterne, og 1 løsladt fra fængslet. Af disse have 32 ikke været straffede før og 1 er straffet 11 gange. Medlidenhedshjælp er kun ydet 10. Desuden ere 44 tidligere støttede p[å]ny hjulpe i 1880. Selskabet har i alt støttet 1060 løsladte fanger, af hvilke 263 ere straffede p[å]ny og 19 døde. Årets indtægt har udgjort 16887 kr. 73 øre, hvori dog er indbefattet Selskabets grundfond 11781 kr. Indtægten består forøvrigt i gaver 190 kr., kommunale bidrag 1384 kr. og medlemsbidrag 694 kr. samt 150 kr. tilskud af statskassen. Udgifterne til løsladte fanger have udgjort 2481 kr. 95 øre.

Beretningen indeholder en kortere udtalelse om fængselselskabernes opgave i almindelighed, som slutter sig til det af Hr. Pastor WAMBERG i en artikel i „Berlingske Tidende“ sidste efterår hævdede standpunkt, at fængselselskabernes virken er i det rette

spor og er sund, hvad angår anbringelsen af løsladte efter udstået straf. — Tillige henstiller beretningen til de jydskes amtsråd at underrette sognerådene om, at der ikke lægges nogen hindring ivejen for, at disse yde bidrag til fængselselskaberne.

NORGE. Chefsposten for Fængselsvæsenet. Hr. C. C. SMITH er fra 1ste Maj d. å. afløst af Hr. Højesteretsadvokat BIRCH-REICHENWALD i denne post.

Bergens Fængselselskab har efter den udkomne beretning i 1880 understøttet 80 straffede personer. Fra Bergens tugthus er der i samme år løsladt 42 fanger. Indtægten har udgjort 3868 kr. 45 øre. Deraf have 397 medlemmer bidraget 791 kr., tugthuset 336 kr., storthuset 300 kr., gaver 5 kr. og 3 kommuner 40 kr. Udgiften har været 1495 kr. 61 øre, hvoraf understøttelserne alene have udgjort 1340 kr. 1 øre. Selskabets kassebeholdning ved årets udgang er 2372 kr. 84 øre, altså forholdsvis betydelig. Af regnskabsoversigten i beretningen, som desværre ikke oplyser meget, fremgår det, at Selskabet også har understøttet fanger løsladte fra forskellige fængsler (arresthuse) og det med ikke ganske ubetydelige beløb. Det vilde derfor være ønskeligt, om virkelig publikum og kommuner vilde komme Selskabets indtrængende opfordring til at støtte det imøde. Jo mere den sidstnævnte hjælp kan anvendes, desto større udbytte af sin virksomhed kan Selskabet også vente at opnå.

SVERIGE. Fängvårds-Styrelsens underdåniga berättelse för år 1879 är afgifven den 13 December 1880 och upptager först en förteckning öfver statens fängelser och arbetsinrättningar. Jemlikt denna förteckning voro desse dels A). *Läns- och Kronocellfängelser* till ett antal af 44 med 2385 ljusa och 97 mörka celler till förvarande af ransakningsfångar samt för verkställighet af straffarbete till och med 2 år, af fängelsestraff, fängelse vid vatten och bröd samt allmänt arbete under ett år, dels B). *Centrala Straffanstalter*, 9 till antalet, af hvilka de i Malmö och å Nya Warfvet voro inrättade med såväl natceller för hvarje fänge, som dagceller för undergående af cellstraff under första delen af strafftiden, samt afsedde, det förstnämnda för män under 45 år från södra delarne af riket, dömda för vanärande brott till straffarbete öfver 2 år, det sistnämnda för manliga straffångar med öfver 2 års strafftid, hvilka antingen ej fyllt 18 år eller ock blifvit dömda för icke vanhedrande brott; de öfriga centrala straffanstalterna voro anordnade med gemensamma sofrum (logement) samt dagceller till undergående af första delen af strafftiden. Af dessa senare voro straffängelserna å Långholmen och i Karlskrona afsedde för män dömda för vanärande brott (det förra för dem från mellersta och norra delarne af riket, det senare för dem, som voro öfver 45 år från södra delarne), i Landskrona för orkeslöse och i Warberg för fullt arbetsföra manliga listidsfångar samt straffängelserna å Norrmalm, Norrköping och Göteborg

för kvinnor (det sistnämnda för dem, som begått barnamord). Dels C). Centralarbetsanstalter för män å Tjurkö, Borghamn och Waxholm, för kvinnor särskild afdelning vid fängelset å Norrmalm. Samtliga rikets centrala straff- och arbetsanstalter innehöllo 451 dagceller, 540 nattceller och gemensamma sofrum för omkring 3150 fångar. I sjelfva berättelsen meddelas redovisning för:

1). **Fångantalet**, hvilket in summa uppgick till 24463. —

A). **Ransakningsfångar**, häktade för brott: vid årets början qvarvarande 229 män, 24 kvinnor, summa 253; under året tillkomne 2269 män, 353 kvinnor, summa 2622; under året afgångne 2252 män, 349 kvinnor, summa 2601*) och vid årets slut qvarvarande 246 män, 28 kvinnor, summa 274.

B). **Straffångar**, dömda

a). till **straffarbete**: qvarvarande vid årets början och under året tillkomne, för *lifstiden* 446 män, 77 kvinnor, summa 523, på *viss tid* utöfver 2 år 1440 män, 362 kvinnor, summa 1802, i 2 år och derunder 1815 män, 297 kvinnor, summa 2112. Af dessa voro vid årets slut qvarvarande: straffångar för *lifstiden*, 409 män, 70 kvinnor, summa 479; på *viss tid* öfver 2 år, 1167 män, 301 kvinnor, summa 1468, i 2 år och derunder 695 män, 100 kvinnor, summa 795. Med afseende på de nykomne var straffets *tidslängd*: för 880 män och 156 kvinnor från 2 månader till 1 år, för 243 män och 31 kvinnor från 1 till 2 år, för 292 män och 59 kvinnor från 2 till 10 år och utöfver 10 år för 2 män. Antalet af *lifstidsfångar* hade, jemfördt med antalet under nästföregående år, minskats med 23 och de på *viss tid* under 2 år med 6, hvaremot antalet straffångar utöfver 2 år ökats med 21. — Vid utgången af efternämnda år var straffarbetsfångarnes antal: år 1835 — 1150; 1845 — 1967; 1855 — 3021; 1865 — 3334; 1875 — 3114 och 1879 — 2742. Antalet *nykomne lifstidsfångar* hade för året varit 7 mindre än år 1878, hvaremot antalet *nykomne* straffångar öfver 2 år ökats med 27 och nykomne straffångar i 2 år och derunder med 6. *Procenten af återfall* i förhållande till antalet nykomne hade för berättelseåret utgjort 29,1 samt för perioden 1870—1879 i medeltal 31,6. *Procenten af återfall i tjufnadsbrott* under sistnämnda tioårsperiod uppgick till: bland män 40,5, bland kvinnor 34,9. Då summan af de för tjufnadsbrott dömda år 1870 utgjorde 1281 män och 237 kvinnor, hade den år 1879 nedgått till 1019 män och 158 kvinnor.

b). **Till fängelsestraff**. Desse, som utgjordes dels af dem, som undergått urbota bestraffning, dels af sådana, hvilka med fängelse aftjenat dem ådömda böter, hade uppgått till 831 män och 111 kvinnor. Jemföres antalet nykomne fängelsefångar under de sista

*) Bland desse hade en, för mord å sin hustru till döden dömd, blifvit å fängelsegård afträttad, hvarvid tillämpades för första gången Kongl. Majts. Nådiga förordning den 10 Augusti 1877.

10 åren, så har männernas antal ökats med omkring 45 pct. men deremot kvinnornas minskats med nära 25 pct.

c). *Fångar, som undergått fängelse vid vatten och bröd*, uppgingo till ett antal af 10261 män och 608 kvinnor, summa 10869. Äfven bland dessa har männernas antal varit i oupphörligt stigande ända sedan år 1873 eller från 6197 till 10261, men kvinnornas i fallande från 805 till 608, hvadan medelsiffran 8397 under de 10 senaste åren för år 1879 öfverskridits med 2472. Endast 13 hafva undergått högsta vatten- och brödbestrafningen eller 20 dagar.

D). *För försvarslöshet och olofligt kringstrykande häktade* utgjorde antalet 6671 män och 991 kvinnor, summa 7662, hvaruti ock voro upptagne 1552 män och 195 kvinnor, hvilka efter undergången ransakning eller bestraffning såsom försvarslöse behandlats. Då deras antal under år 1870 utgjorde 3884 hade det för redogörelse-året stigit till 5915 och öfverstigit det för år 1878 med 119.

E). *Fångar, som på grund af försvarslöshets- och fattigvårdsförrordningen hållits till allmänt arbete*. Nykomne sådana uppgingo till 1,064 män, 219 kvinnor, summa 1283. Då antalet af ifrågavarande slags fångar vid slutet af år 1870 var 1226 utgjorde det år 1879 — 1235, de under året nykomnes antal öfversteg det för år 1878 med 71.

Förhållandet mellan straffarbetsfångar och folkmängden var 1 på 2809 och mellan nykomne till allmänt arbete dömda personer och folkmängden 1 på 3625.

2). *Ordningen och disciplinen samt fångpersonalens sysselsättning.*

Antalet *extra judiciella bestraffningar* vid läns- och kronocell-fängelserna var 155 och de straffades antal 143 eller 9,4 pct. af fångarnes medeltal. De flesta bestraffningarne eller 114 hade bestått uti mistning af sängkläder, 4 förbrytelser af svårare art hade förekommit, som medfört ytterligare tillökning i ådömda straffet. 2ne verkställda och 3 misslyckade rymningsförsök hade förefallit. Under transport hade 2 fångar lyckats undkomma. 4 själfmord hade utförts och försök dertill hade verkställts af 4 fångar. Vid *straffängelserna för män* hade bestraffningarne uppgått till 5,99 pct. af hela fångantalet och 7,47 pct. af fångarnes medeltal. En förbrytelse af svårare art, som påkallat åtal vid domstol, hade förekommit. En rymning hade verkställts och försök dertill företagits af blott 1 fånge. 2ne själfmord hade under årets lopp blifvit begångna. Vid *straffängelserna för kvinnor* hade procenten af antalet extra judiciellt bestraffade i förhållande till hela fångantalet varit 11, 45 och 16,89 af fångarnes medeltal. Rymning, själfmord eller försök dertill hade under året ej förekommit. Procenten af bestraffade vid *kronoarbetsskåren* var i förhållande till hela fångpersonalen 3,61 och 6,83 af medelantalet. En enda förbrytelse af svårare art hade under året föranlett tillökning i ådömda strafftiden. 11 kronoarbetsskarlar hade beredt sig

tillfälle att afvika. — Vid *läns- och kronocell/fängelserna* hade utaf hela fängspersonalen 11,5 pct. i brist på arbete varit utan sysselsättning. Vid *de öfriga straffanstalterna* voro de utgjorda dagsverkens summa med inkomst 48,83 pct., utan inkomst 25,59 pct. och hindrade dagsverken 25,58 pct. Besparingskassornas behållningar uppgingo till 296,301 kronor 43 öre.

3). **Religions- och Skolundervisningen.** 2 nykomne fångar hade befunnits sakna kunskap i innanläsning. Kristendomskunskapen var god hos 12,05 pct., försvarlig hos 61,77 och ringa hos 26,18 pct. 43 fångar blefvo konfirmerade och 54 hade åtnjutit förberedande konfirmationsundervisning. Vid fängelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet var ordnad skolundervisning införd under ledning af vid hvardera en skolföreståndare och en lärare. Första delen af celltiden upptages med religionsundervisning; derpå jemte denna, lemnas undervisning i historia, geografi och naturlära samt teckning och sång. Skolpligtige äro alla under 35 år. Vid straffängelset för kvinnor å Norrmalm meddelas skolundervisning af der anställd lärarinna; dessutom hade undervisningen om söndagseftermiddagarne vid nämnda fängelse, äfvensom vid straffängelset för kvinnor i Norrköping, blifvit upprätthållen af fruntimmerssällskapen. Vid öfriga centrala anstalter erhålla fångarne undervisning i räkning och skrifning; vid alla centralfängelser hållas dessutom passande föredrag om söndagseftermiddagarne. Bokvolumernas antal vid samtliga fängelserna uppgick till 29,877.

4. **Helsovården.** Sjukdomsfall hade inträffat till ett antal af 3,484; 3,127 fångar hade tillfrisknat, 134 voro obotade, 19 afförts till hospital och 53 aflidit. De talrikast förekommande sjukdomsformerna hade varit katarrher och rheumatismer.

5). **Fångvårdens inkomster och utgifter.** Då arbets- och diverse andra inkomster 170,215, 95 kr. afräknas, hade statens direkte utgift uppgått till 1,718,222 kronor 21 öre. Inkomsten för dagsverken vid straff- och arbetsanstalterna hade varierat från 21 till 55 öre, eller i medeltal 29 öre. Dagkostnaden för fånge hade utgjort 26,67 öre.

S—m.

PREUSSEN. Disciplinære straffe for tugthusfanger. Ved reskript af 9 Juni 1880 er følgende disciplinære straffes anvendelse tilladt på tugthusfanger: 1. Unddragelse af bevægelse i fri luft i højst 8 dage. 2. Kostformindskelse ved at indeholde brødportionen til morgen, middag eller aften, eller morgen- eller aftensuppen, eller kødportionen, eller alle de forskellige portioner i forening til morgen, middag eller aften i højst 14 dage. 3. Indespærring i celle kan skærpes enten ved indsættelsen i et lokale, hvis gulv er belagt med lægter, eller hvor der til sengested findes en træbrix, dette sidste dog med den indskrænkning, at der ved længere straf af den slags hver fjerde dag gives et almindeligt sengested.

LITTERATUR.

Beretning om Budsængslets Virksomhed i Iste Halvår 1880. Christiania 1881. Denne beretning indeholder kun meddelelser for det nævnte halvår, fordi fremtidig skulle beretningerne omfatte tidsrummet fra 1ste Juli til 30 Juni, medens de tidligere fulgte kalenderåret.

Dreiundfünfzigster Jahresbericht der Rheinisch-Westfälischen Gefängnis-Gesellschaft über das Vereinsjahr 1879—80. Düsseldorf. 1881. Beretningen indeholder meddelelser om Selskabets 52de generalforsamling, som afholdtes d. 25—26 Aug. 1880 og var besøgt af 82 medlemmer. Præsidenten, Konsistorialråd NATORP afgav beretning om Selskabets virksomhed. Derefter holdt Geheimeråd STARKE fra Berlin et foredrag om fangernes udearbejde, især om deres anvendelse ved landbrugsarbejder og om oprettelsen af landbrugs-kolonier for fanger. Endvidere indeholder beretningen meddelelser om forhandlingerne i møderne. De behandlede emner vare: om den hensigtsmæssigste anvendelse af rentefonden; om extragoddgørelse til betjentene ved straffeanstalterne af særlige fonds; om sjælesorgen hos fællesfanger; om årsberetningens forelæggelse for statsautoriteterne og for det kgl. konsistorium; om retsforhandlingernes offentlighed med særligt hensyn til straffeprocessen i Rhin-provinsen; om udvidelsen af den foreløbige løsladelse efter den tyske straffelovbogs § 23 og 24 til de efter sammes § 362 i arbejdsanstalterne indsatte; om asylisterne forsørgelsesret. Beretningen indeholder desuden en regnskabsoversigt og beretninger fra Selskabets filialer.

The Reformatory and Refuge Journal, Jan.—March, 1881. Indhold: Behandlingen af unge lovovertrædere, en konference af Reformatory and Refuge Union. Unge lovovertrædere, udtalelser af skolekommissioner og øvrigheder efter indenrigsministeriets opfordring. Sang for børn. Forskellige meddelelser. Amerikanske institutioner. Handel på gaderne.

Nordwestdeutscher Verein für Gefängniswesen. Vereinsheft 7. Oldenburg, 1881. Indhold: Forhandlingerne på Foreningens 5te konference. Om den foreløbige løsladelse, af Fængselsdirektør HEINE. Belgiens statsanstalter til straffe- og tvangsopdragelse, af Dr. FÖHRING.

Cirkulære fra det preussiske indenrigsministerium angående udførelsen af loven 13 Marts 1878. Efterskrift til: Ein Blick auf das Fürsorgewesen etc., af Dr. FÖHRING. Foreningsmeddelelser. Medlemsfortegnelse.

Bulletin de la Société générale des prisons 1881. Nr. 1. Indhold: Meddelelse om de forholdsregler, som ere tagne af staden Paris til fordel for moralsk forsømt børn, af BRUEYRE. Omordningen af conseil supérieur des prisons. Kongeriget Preussens penitentiære statistik (1878—79), af C. DUBOIS. Den penitentiære videnskab, af LIÈGE-DURAY. De unge forbrydere i England, af C. de CORNY. To indflydelsesrige videnskabelige selskaber i Frankrig, af LUCCINI. Paris's fængsler af ARBOUX, ved PAULIAN. Forskellige meddelelser.

Nr. 2. 1881. Indhold: Fortsættelse af forhandlingerne om lovgivningen med hensyn til forbryderiske sindssyge. Den internationale penitentiære kommissions møde (Novb. 1880), af FERN. DESPORTES. Fængselsarbejdets indflydelse på det fri håndværk i Tyskland og Italien, af A. B. SIFORATA. Kolonien Studzienice, af A. de MOLDENHAYEN. Oversigt over forskellige fængselselskaber, ved C. de CORNY. Mundlig beretning til Akademiet om meddelelsen om Miss CARPENTER af Md. d'OLIVECRONA, af CH. LUCAS. De unge forbrydere i Massachusetts. Agerbrugskolonien Ste-Foy. Lov af 11 Debr. 1879, som opstiller de almindelige principer, der skulle tjene til grundlag for omordningen af fængslerne i Rusland. Forskellige meddelelser.

Nr. 3. 1881. Indhold: Fortsættelse af forhandlingerne om lovgivningen med hensyn til forbryderiske sindssyge. En supplerende beretning, af PROUST. Beretning om straffedes rehabilitation, af G. DUBOIS. Det øverste fængselsråds samling (Febr. 1881), af PAULIAN. Den penitentiære reform i Sverige, af FERN. DESPORTES. Lovforslaget om beskyttelse af forsømte, forladte og mishandlede børn, af TH. ROUSSEL. Brev til generalsekretæren for Société générale des prisons, CH. LUCAS. Mødet i det sveitsiske Selskab for den penitentiære reform. Nekrolog: Drouin de Lhuys. Forskellige meddelelser.

Rivista di discipline carcerarie. 1880. Nr. II—12. Indhold: Oversigt over de arbejder, som i 1880 ere indgivne til den af Revista 31 Debr. 1879 åbnede konkurs. Vore arresthuse, brev fra BESSELLI til FEL. OLIVERI, præsident for fængselselskabet i Turin. Officielle aktstykker fra forskellige lande. Parlamentariske aktstykker. Forbedringsanstalten i Mantua, af BENELL. Bibliografi. Af blandet indhold fremlæves: Det almindelige patronageselskab for brødefulde og forsømte børn. Forbrydelsesstatistik. Notice om Ny-Caledonia. Straffereformen i Japan. Studie over recidivisterne. Fængselselskabet i Lodi. Fængselselskabet i Modena. Fængselselskabet i Grækenland. Den betingede løsladelse i Sveits (kanton Vaud).

OM DØDSSTRAFFEN.

- 1) En tale af den hollandske Justitsminister MODDERMAN i generalstaternes andet kammer den 26 Okt. 1880.
- 2) Faktiske oplysninger, meddelte af Howard-Association.

Den nedenstående tale er i oversættelse tilsendt Tidsskriftets redaktion med anmodning om dens optagelse. Talen har vakt opmærksomhed rundt om iblandt dødsstraffens forsvarere og modstandere; således har også Howard-Association gentagende henvist til den i de meddelelser, som dette selskab af og til sender ud. Ved siden af dens formelle fortrin giver den i skarpt pointerede træk en udsigt over grundene for og imod dødsstraffen og kan kun læses med interesse. — Den fremkaldtes ved behandlingen af udkastet til en ny straffelov for Holland i generalstaternes andet kammer, idet der ved samme var fremsat et forslag om dødsstraffens genindførelse. Denne er i Holland nemlig afskaffet i 1870. En særlig foranledning til dette forslag var en begivenhed, hvortil talen strax i begyndelsen sigter, nemlig at en i Haag bosat, rig mands tolvårige søn var bleven lokket fra skolen for at tjene som gidsel ved et forsøg på at afpresse faderen en sum penge og endelig blev funden myrdet. Forslaget om dødsstraffens genindførelse blev imidlertid forkastet af kammeret med stor majoritet.

Redaktionen har anset det for oplysende sammen med denne tale at anføre nogle af Howard-Association for kort siden givne meddelelser om dødsstraffen.

I. Hvis der ikke i de sidste uger under indtrykket af en skrækkelig forbrydelse havde gjort sig en vis reaktion gældende i landet mod den i 1870 stedfundne afskaffelse af dødsstraffen, vilde jeg nu kunne fatte mig meget kort, thi alt, hvad der under denne debat er fremført af døds-

straffens tilhængere, er allerede for største delen gendrevet. Dog synes det mig, at denne diskussions hensigt ikke udelukkende kan rummes indenfor denne sals fire vægge, thi jeg anser det for en pligt for regeringen også at berolige nationen udenfor dette kammer og at lede den bort fra betragtninger, som omend i god tro så dog på en højst letsindig måde og med utrolig overfladiskhed i de sidste uger ere blevne anførte til lovprisning af skafottet. Tillad mig først at kaste et blik på debattens terrain for at se, hvem det er, der kæmper på begge sider, hvilke våben de betjene sig af, og hvilke fordringer de stille.

Tilhængerne af dødsstraffen påstå, at hele nationen slutter sig til dem, og at den offentlige mening fordrer tilbagevenden til dødsstraffen. Var dette nu end virkeligt tilfældet, vilde det ikke være et tilstrækkeligt argument. Den offentlige mening kan aldrig være kriteriet for ret og uret. Retten er noget objektiv, rettesnoren for vor villie, prøvestenen for vort begær, medens den offentlige mening altid kun er noget subjektiv. Retsgrundsætningerne må lære os, om det, som folket forlanger, er retfærdigt. Påstår jeg hermed, at den offentlige mening slet ikke har noget værd? Nej! Den har i dobbelt henseende sin betydning. For det første bør ikke blot lovgiveren men også videnskaben indrømme den en rådgivende stemme, som man lytter til uden at underkaste sig den, mindst af alt ved valg af straffemidler. Erfaringen lærer, at den store mængde endnu ikke er ganske fri for en vis „fond de barbarie“, som efter Guizot skjuler sig i mennesket, og at en forbedring af strafferetten kun er mulig, når tænkere og lovgivere have mod til at være noget visere end folket. Dernæst har den offentlige mening forsåvidt værd, som det er lovgiverens pligt kun at fjerne sig fra den med den største forsigtighed og aldrig længere, end retten bestemt forlanger.

Når jeg anvender dette på dødsstraffen og tillige på ægteskabsbrud — man har i bladene beskyldt mig for inkonsekvens med hensyn til disse to punkter — da siger

jeg, at jeg i henseende til ægteskabsbrud, hvor jeg følger den offentlige mening, ikke befinder mig i modsigelse med min retlige overbevisning. Jeg venter ganske vist ikke meget af en straffetruel, men ægteskabsbrud er og bliver dog uret, og min samvittighed betynges ikke, ved at ægteskabsbrydere sendes til fængslet, forudsat at der ikke gøres forskel mellem kønnene, således at manden behandles gunstigere end hustruen. Derimod vilde jeg handle mod min overbevisning og samvittighed, hvis jeg vilde yde min medvirkning til atter at indføre dødsstraffen.

Forøvrigt indrømmer jeg ikke, at den offentlige mening er for at genindføre dødsstraffen. Under det første indtryk af en grov forbrydelse vil man, og det er let forståeligt, helst have misgerningsmanden radbrækket eller parteret, men når man måneder efter ser den dømte på skafottet, har forbitrelsen vejet pladsen for en betænkelig medlidenhed.

Det er sagt udenfor kammeret, og man har også her henvist til, at forsvarerne for dødsstraffens afskaffelse hovedsagelig høre til dem, der gøre fælles sag med vantro og revolution. Den sidste taler har allerede kraftigt bekæmpet henvisningen til vantro, men jeg føler dog trang til selv at føje noget dertil. Hvem var det, som i oldtiden først bekæmpede dødsstraffen? Det var de ældste kristne, kirkefædrene i de første fire århundreder efter Kristus. Hvem var det i middelalderen? Det var Valdenserne, om hvem jeg ikke skal udtale mig videre, men blot fremhæve den historiske sandhed, at de ikke vare ugudelige men tværtimod meget religiøse. Hvem står i den nyere tids historie som den første bekæmper af dødsstraffen? RONBOUT HOGERBEETS — ifølge et bibelsted, som han i et brev af 5 Okt. 1623 fortolker på en måde, som i al fald godtgør, at hans sind var fuldstændigt gennemtrængt af den kristelige tro. Og når vi begive os over på den anden side af oceanet, hvem finde vi da i Amerika som de første, der have afskyet ideen om skafottet? Kvækerne, hvis ejendommelige religiøse

anskuelser jeg ikke her skal indlade mig på, men om hvem dog såmeget er vist, at de ikke ere troens fjender, men til alle tider have været inderligt troende mennesker.

Man vil måske påstå, at vantroen først senere har stillet sig som fører af bevægelsen mod dødsstraffen? Jeg har aldrig mærket det. Såvel blandt dødsstraffens tilhængere som blandt dens modstandere finder jeg repræsentanter for tro og for vantro. De, der forsvare dødsstraffen, kunne henvise til meningsfæller som ARTHUR SCHOPENHAUER og DAVID FRIEDERICH STRAUZ, og vi, som bekæmpe den, bl. a. til SCHLEIERMACHER og tildels også KARL HASE. Jeg skal ikke omtale disse mænds theologiske fortjenester, men ingen vil påstå, at SCHLEIERMACHER, der har bevaret så mange videnskabsmænd for troen og kristendommen, var længere borte fra den kristelige sandhed end vantroens apostel STRAUZ eller SCHOPENHAUER, hvis lære minder mere om Buddha end om Kristus.

For mig er spørgsmålet om dødsstraffen et rent videnskabeligt; det bør kun løses ved hjælp af grunde hentede fra erfaringen, altså ved en videnskabelig argumentation. Men jeg indrømmer gjerne, at også den religiøse følelse gør sin ret gældende ved spørgsmålets undersøgelse og dens resultat. Denne følelse og den faste overbevisning, at dødsstraffen i det nuværende samfund strider mod kristendommens ånd, tilskyndede mig til allerede for over tyve år siden at gøre spørgsmålet til genstand for en alvorlig prøvelse, og det er ligeledes nu min religiøse følelse, som bringer mig til at tale med varme om spørgsmålet. Hvis jeg som STRAUZ drog den personlige udødelighed i tvivl, vilde dødsstraffen ikke interessere mig synderligt. Jeg vilde da måske sige: Lad os dræbe morderen, så er han befriet fra sin samvittighed og samfundet fra ham. Men da jeg nu tror, fast og inderligt, at menneskets hovedsag ikke ligger i denne men i en tilkommende verden, kan jeg ikke slutte mig til STRAUZ' apologi for dødsstraffen. Et af to: enten er morderen „omvendt“ som man kalder det, eller han er det

ikke. Men med hvilken ret kunne vi kristne under den førstnævnte forudsætning fordre et menneskes død, om hvem der står i den hellige skrift, at der er større glæde over ham end over mange retfærdige, som ikke have omvendelse behov, og hvis forbryderen ikke er omvendt, hvorledes kan man da som kristen tro sig berettiget til at prisgive ham til hans usikre fremtid? Jeg skal villigt erkende, at disse argumenter ikke kunne tilfredsstille dem, som forsvare døden ved at erklære den for nødvendig for samfundet, men de kunne bevise, at bekæmpelsen af dødsstraffen ikke kan henføres til vantroen, og at de blot theologiske argumenter ere et altfor svagt grundlag for skaffet.

Det er, siger man endvidere, de revolutionære, som bekæmpe dødsstraffen. Mod denne påstand har allerede et medlem af dette kammer protesteret. Rundt om i Europa findes der mænd af forskellige politiske retninger, som udtale sig imod dødsstraffen. Tre kronede hoveder, foruden LOUIS PHILIPPE, nemlig Kong LUDVIG af Portugal, Kong JOHAN af Sachsen og Kong OSCAR af Sverige have stået i spidsen for bevægelsen. Forøvrigt have juristerne været de egenlige kæmpende parter. Fyrst BISMARCK, der er partisk som tilhænger af dødsstraffen og altså sikkert ikke i den modsatte retning, sagde den 1ste Marts 1870 i den tyske rigsdag, at oprindelsen til bevægelsen mod dødsstraffen egenlig ligger hos juristerne, hvorved han uden tvivl sigtede til juristerne i dette århundrede. Det er en mærkelig og uomstødelig rigtig erklæring! Og læg vel mærke til, at vi her møde jurister af forskellig politisk retning. I Belgien står Professor ved det katholske universitet i Løwen, Dr. THONISSEN i første række, og hos os VREEDE, de BOSCH-KEMPER og A. de PINTO. Forresten lægger jeg også af andre grunde gerne vægt på Fyrst BISMARCKS erklæring. COPERNICUS' system tror jeg ikke er slettero, fordi det nu forsvares af astronomer. Læg mærke til, at de jurister, som bekæmpe

dødsstraffen, med hvert år blive talrigere, at dens modstandere allerede have majoriteten blandt kriminalisterne, som særligt må beskæftige sig med dødsstraffen, at de første kriminalister i Tyskland, Italien, og Belgien næsten uden undtagelse høre til disse modstandere, en omstændighed der giver rigeligt stof til eftertanke. Man kan gå endnu videre. Utallige gange har man set kriminalister, som vare for dødsstraffen, gå over til dens modstandere, medens det omvendte tilfælde mig bekendt aldrig er forekommet. FEUERBACH, MITTERMAYER, CARMIGNANI, HAUS og SCHWARZE, fem af strafferettens koryfæer, som oprindeligt vare tilhængere af dødsstraffen, have efter fortsat studium forandret mening og i deres senere år forkastet dødsstraffen, ja endog offentlig bekæmpet den. Vil man svare, således som det skete i dette kammer 1870, at disse mænd endnu vare i deres fulde kraft, da de forsvarede dødsstraffen? Hos ingen af dem kan der være tale om alderdomssvaghed, da de forandrede deres mening. FEUERBACH nåede endog kun en alder af 59 år, med andre ord omtrent en alder, hvori videnskabsdyrkeren først når den fulde modenhed. Hvad vilde man sige, hvis de som unge mænd havde anbefalet dødsstraffens afskaffelse?

Lad os nu se, med hvilke våben' der kæmpes. Tilhængerne af afskaffelsen blive bestandigt mere og mere enige. De beråbe sig ikke på en „contrat social,“ på en umistelig eller absolut ret til livet. Nej! de erkende, at staten besidder alle de rettigheder, uden hvilke den ikke kan opfylde sine pligter, og dertil hører først og fremmest retshåndhævelsen. De godkende alt, hvad samfundets sikkerhed fordrer, og hvis det stod fast, at retsordenen ikke kunde håndhæves uden dødsstraffen, vilde de sætte sig ud over alle betænkeligheder ved denne straf. Men de bestride denne nødvendighed og dermed retten til at anvende den. Samme overensstemmelse finder man ikke hos dødsstraffens tilhængere. I deres lejr hersker der den allerstørste forskellighed. Den ene forsvarer dødsstraffen

på grund af en abstrakt retssætning eller et theologisk dogme uden at ville vide noget af utilitet, den anden påberåber sig netop utilitet. Nogle holde lige som PLATO og den østerrigske regering i 1803 kun på dødsstraf for uforbøderlige, andre anbefale den som et udmærket middel til omvendelse, eller snarere som det middel, hvorved den omvendte synder betaler sin skyld, thi erfaringen har forlængst fældet dom over, hvorvidt man i almindelighed kan tillægge anger ved galgen betydning. Nogle fordre dødsstraf for de almindelige, men ikke for de politiske forbrydelser. Således er tilstanden f. ex. siden 1848 i Frankrig. Andre fordre det stik modsatte. Således er tilstanden faktisk i Rusland, ligesom også en hollandsk justitsminister, som endnu ikke anså tiden for afskaffelsen for kommen, i 1854 erklærede, at han mindst af alt betragtede afskaffelsen som ønskelig for politiske forbrydelsers vedkommende. I forbigående skal jeg henvise til, at medens ALEXANDER I og NIKOLAUS I i Rusland faktisk have afskaffet dødsstraffen for almindelige forbrydelser og bibeholdt den for politiske, er netop de almindelige forbrydelsers antal forblevet stationært. Ere derimod de politiske forbrydelser, mod hvilke dødsstraffen er rettet, udryddede i Rusland eller blevne færre i antal? Men endnu skarpere træder uenigheden frem, når vi gå længere ind på enkeltheder. For hvilke almindelige forbrydelser fordrer man dog dødsstraffen? Det hjælper ikke, om vi også vedtage et amendement, hvori det hedder: „straffene ere, primo dødsstraffen“, når vi ikke samtidigt gøre os regnskab for, hvad det er for forbrydelser, hvorpå straffen skal anvendes. Hvilke almindelige forbrydelser skulle vælges? Man nævner for øjeblikket ofte mord og attentat på statsoverhovedets liv. Vore forfædre, på hvem man så gerne beråber sig, tænkte anderledes; hvilke forbrydelser vare dengang ikke dødsstraf undergivne! Ja, der har været lange tider, hvor dødsstraffen mest anvendtes som våben mod politiske eller kirkelige modstandere —

et faktum, som med henblik til fremtiden vel bør lede til eftertanke.

Hvorfor har man først i vore dage vist det mådehold at indskrænke straffen til to forbrydelser, medens forhen dødsstraffen anvendtes for et utroligt antal forbrydelser, i England endog for over to hundrede? Er det ikke en kendsgerning, at dødsstraffens anvendelse for alle de andre forbrydelser blev forsvaret med de selvsamme argumenter, som nu anføres med hensyn til mord? Oger det ikke ligeledes en kendsgerning, at efterat dødsstraffen var afskaffet for de andre forbrydelser trods den heftigste opposition mod straffeformildelsen, ere alle de mørke spådomme ikke i mindste måde gæede i opfyldelse?

Hvorpå støtter denne indskrænkning sig? På theologiske grunde? Sikkert ikke. Der står skrevet: „Hvo som udgyder menneskets blod, hans blod skal og ved et menneske udgydes“. Her gøres altså ikke nogen forskel mellem drab og mord, og her er ikke tale om baghold (guetapens) eller overlæg. Og når man desuagtet ikke føler sig betyngtet ved at lade drabsmanden leve, kan man konsekvent lige så lidt føle sig religiøst betyngtet ved at holde morderen fangen. Gives der moralske eller juridiske grunde for indskrænkningen? Ligeså lidt, thi om det end er fuldkomment sandt, at mord i almindelighed er en grovere forbrydelse end drab, så kan der dog tænkes tilfælde, hvor drabsmanden fortjener samme straf som den, der er sat som maximum for mord. Sammenligningen mellem mange drabsmænd og morderer leder endog til det resultat, at minimum af straffen for mord bør være lavere end maximum for drab. Have de, som forsvare dødsstraffen alene for mord, gjort sig det klart, til hvilken håndgribelig uretfærdighed dette fører. Ved de skrækkeligste forbrydelser her-tillands, som jeg erindrer — (den sidste lader jeg selvfølgelig ude af betragtning, thi enhver vil føle, at jeg ikke tør ytre nogen mening om, hvorvidt der i en endnu ikke endelig pådømt sag foreligger mord eller drab) — manglede

der overlæg, og der dømtes til døden ikke på grund af mord, men på grund af drab i forbindelse med en anden forbrydelse. Det ene tilfælde angik KÄMPER, som henimod slutningen af Juli 1854 og få uger, efterat vor lovgivning havde gentaget bestemmelsen om dødsstraf for et drab, som det af ham begåede, af frygt for opdagelse af et tyveri dræbte flere mennesker, jeg tror det var to kvinder og to eller tre børn. Det andet tilfælde angik de LOEL, som blev henrettet i Middelburg 1850. Han havde i tre år groft mishandlet sin hustru, negtet hende tilstrækkelig næring, lukket hende inde og ladet hende sove på gamle pjalter; tilsidst bandt han hende nøgen fast til gulvet med en lænke, så at den ulykkelige hverken dag eller nat kunde ligge eller sidde, medens han ikke gav hende anden næring end rå hvide bønner og lod hende slå af sin datter, med hvem han levede i blodskam. Al denne mishandling, ved hvilken han naturligvis gik fremskridende tilværks, varede med korte afbrydelser omtrent tre år. I al den tid kunde han vide, at dødsstraffen forestod ham, thi i code pénal står med klare ord, at ulovlig frihedsberøvelse forbunden med „tortures corporelles“ straffes med døden. Endelig kommer han en dag i vrede og dræber hustruen. Han blev dømt til døden, ikke for mord, men 1. for manddrab i forbindelse med en anden forbrydelse, 2. for ulovlig frihedsberøvelse forbunden med „tortures corporelles“. Er den slags kendsgerninger mindre grov end et almindeligt mord? Og når vi på grund af den offentlige mening fordre dødsstraf alene for mord, hvor bliver da agtelsen af for den offentlige mening, som stærkere end i noget andet mig bekendt tilfælde fordrede dødsstraffen for KÄMPER og de LOEL?

Støtter indskrænkningen sig måske på, at morderen er farligere end drabsmanden? Fra det rene utilitetsstandpunkt betragtet viser drabsmanden sig i mange tilfælde farligere. Morderen har i reglen kun en bestemt person for øje, er denne dræbt, er det muligt, at han vil skåne andre; men drabsmanden — også her drejer det sig ikke om

undtagelser — dræber i en pludselig sindsbevægelse, i angst eller vrede den første den bedste, hodie me cras to, og er farligere end morderen.

Det er imidlertid på tide, at jeg afbryder min forpostfægtning og rykker frem med det svære skyts, med andre ord at jeg fremsfører de juridiske hovedindvendinger mod dødsstraffen. Et resumé må på grund af tidens knaphed være tilstrækkeligt.

Et medlem af dette kammer har sagt: „Straffen bør være en moralsk udsoning.“ Jeg har i og for sig ikke noget at indvende mod dette udtryk, men det store spørgsmål er, hvad derved forstås. Og da må jeg rent ud sige, at denne moralske udsoning, som min ærede ven tager i beskyttelse, allerede forlængst er fordømt af strafferetsvidenskaben som en staten uværdig hævn, der indhyller sig i et smukt videnskabeligt draperi. På den anden side kan den samme taler som kyndig jurist ikke bestride, at dødsstraffen lider af alle de tænkelige skrøbeligheder, som en straf fra et rent juridisk standpunkt betragtet kan have. Jeg skal blot anføre nogle hovedpunkter. For det første kan dødsstraffen ikke proportioneres efter brøden. I reglen er den hårdere, når brøden er ringere, og omvendt. Er brøden særdeles stor, bliver livet til en byrde, såsnart samvittigheden vågner, (og det vil man dog ikke udelukke). At vende tilbage til samfundet er dog umuligt, og jeg kan da forestille mig, at en eller anden selv vilde længes efter exekutionen, hvorved han bliver noget mindre afskyelig i folkets øjne. Derimod bliver straffen hårdere i samme grad, som brøden bliver mindre. BEATRICE CENCI og TROPPMANN! Man kender historien om denne unge pige, som blev først forført af sin fader og siden tvungen af ham til usædelighed, og som efter overlæg med hendes hjertes udkårede og andre medlemmer af familien begik fadermord for at unddrage sig faderens favntag. Således fortælles der i al fald i „der neue Pitaval“. Lad os dermed sammenligne en mand som TROPPMANN! — I Sverige dræbte 1856 en pige

sin fader, fordi hun ikke øjnede noget andet middel til at befri sin moder fra hans daglige mishandlinger. Lad os sammenligne hende med TIMM THODE, som 1867 dræbte fader, moder, broder og søster, ialt syv eller otte mennesker, medens de sov, for at blive enearving! Disse fire bleve alle henrettede. Hvor er retfærdigheden heri? Benådningsretten hjælper ikke ud over dette. Ville vi benåde enhver, der har begået et ringere antal mord, end de omtalte to uhyrer? Ligeså lidt hjælper det at give dommeren myndighed til at antage formildende omstændigheder. Derved kommer man fra det slette til det værre. Hvad vil ske? Frankrig giver svaret herpå. Loven af 28 April 1832 giver nævningerne ret til at umuliggøre dødsstraf ved at antage formildende omstændigheder. Følgen er, at straffeloven har tabt al objektivitet, at der mangen gang i 90 af 100 tilfælde er antaget formildende omstændigheder, og at de afskyeligste forbrydelser ere blevne besmykkede. Så snart der gives dommeren frihed til at omgå dødsstraffen på grund afformildende omstændigheder, sættes alle de dommere, der bekæmpe dødsstraffen, i den fristelse — og derved er intet at gøre, så længe mennesker ere mennesker — at besmykke de gruligste misgerninger. Ved denne besmykkelse vil der blive gjort mere ondt, end en eneste exekution (ifald en sådan var heldbringende) kunde gøre godt. Man kan ikke sige, at livsvarigt fængsel ikke kan indeholde gradationer. Det livsvarige fængsel er, forudsat at de første år tilbringes i ensomhed, ikke af samme betydning for alle, thi i cellen befinder der sig en usynlig regulator, som bærer navnet samvittighed. Desuden kan man give dommeren frihed til at gå ned til en tidsbegrænset straf uden at løbe den nys omtalte store fare.

En anden juridisk grund er, at ved dødsstraffen er en vildfarelse fra domstolens side uoprettelig. Når det her i kammeret er sagt, at det ikke her tillands forekommer, at en dommer tager fejl, da forbavses jeg over at høre et sådant sprog fra et medlem af dommerstanden. Det er en

kendsgerning, at der i dette århundrede er konstateret mindst 80 retslige fejltagelser i livssager i Europa og Amerika. Men i virkeligheden går antallet vistnok over 80, thi når det har været en person i hans levende live umuligt at godtgøre sin uskyldighed, hvor meget vanskeligere må denne bevisførelse da ikke senere være for hans pårørende? De opdagede fejltagelsers antal er endog ringe sammenlignet med det hele antal. I England har man konstateret 17 fejltagelser før 1868 (i otte tilfælde var den dømte bleven hængt), i Frankrig 9 alene i 1826. I Italien var i 1855 en uskyldig, der endnu lever i Paris, lige ved at blive guillotineret. Han lå allerede på brædtet. Øxen faldt, men blev ved en fejl ved posten hængende nogle tommer over hans hoved. Et minut senere bragte et ilbud efterretning om, at manden var uskyldig og den rette skyldige funden. Skal jeg endnu antyde, hvad der gentagne gange i dette århundrede er sket i Belgien? Jeg minder blot om det skrækkelige drama i Eldagsen (1854—56), der fremkaldte så stor bevægelse i hele den dannede verden. En fejltagelse som den, der dengang blev begået af justitsvæsenet i Hannover, kan ske overalt, hvor der findes folk, som med forkærlighed beskæftige sig med andres virkelige eller fingerede skrøbeligheder, politimænd, der for enhver pris ville gøre karriere, og lægfolk, som i god tro føre justitsen på vildspor. Og alene i Nederlandene skulde justitsen være ufejlbarlig? Det være mig da blot tilladt at nævne DIRKJE VELDHUYZENS velbekendte navn. Med den dybeste alvor hentydede den næstsidste taler ved slutningen af sit foredrag til korset. Jeg vilde ønske, at vi også tænkte derpå, når vi regne på dommernes ufejlbarlighed. Man har påstået, at argumentet fra uopretteligheden beviser for meget, da også ved andre straffe fejltagelser ikke aldeles kunne genoprettes. Herpå kan jeg bedst svare med KØSTLIN, en udmærket wyrtembergsk kriminalists ord: „Men når man mod den indvending, at dødsstraffen er uoprettelig i tilfælde af en begået fejltagelse, strax hører den godtkøbs replik, at det

beviser for meget og altså intet, eftersom det samme også kan forekomme ved andre straffe, så må man forundre sig over den skamløse letsindighed, der finder en sådan samvittighedsberoligelse tilstrækkelig.“ Og nu tier jeg desuden ganske om de tilfælde, hvor sagkyndige endnu efter dommen og exekutionen have ført strid, om der forelå sindsforstyrrelse.

En tredje grund mod dødsstraffen er den, at ingen afstraffelse er så lidet sikker. Og det er ganske naturligt; jo sværere straffen er og jo mindre oprettelig, desto mere vil dommeren vige tilbage for domfældelse, og desto mindre vil publikum og vidner medvirke dertil. Den nylig i Haag udøvede forbrydelse er bleven sat i forbindelse med spørgsmålet om dødsstraffen, men indser man da ikke, at netop denne forbrydelse er et slående bevis mod dødsstraffen. En tidligere ven af forbryderen har vist justitsen vejen, og han fortjener al mulig ros derfor på grund af misgerningens overordenlige afskylighed. Er det så sikkert, at han også vilde have gjort det, når han derved vilde have overgivet sin tidligere kammerat til dødsstraffen? For mig som privatmand vilde det i det mindste have gjort en stor forskel. Dødsstraffen er usikker, også når hensyn tages til benådning. Hvis man mener, at der kun måtte gives benådning i få tilfælde, så henviser jeg til, at overalt i Europa, hvor dødsstraffen består, bliver ingen straf hyppigere eftergivet. I mange, ja de fleste lande er forlængst benådning bleven reglen, stadfæstelse undtagelse. Benådning i 80 af 100 tilfælde (som i Holland fra 1811—1860) er på kontinentet temmelig almindelig. Skulde der ikke ligge en naturlig og blivende årsag til grund for et så almindeligt fænomen? Og har man også vel betænkt, at den dømte istedenfor at benytte tiden til at angre hengiver sig til håbet og bliver overrasket ved dommens stadfæstelse. Selv i England er den tanke almindelig blandt forbryderne, at chancen for frifindelse er større, når der er spørgsmål om dødsstraf, end ved nogen anden straf.

Endelig er det min sidste juridiske grund, at dødsstraffen udelukker enhver afsoning. Jeg vil ikke forsøge at skildre det rige indhold, som ordet afsoning omfatter, men skal indskrænke mig til en bemærkning. Brøde er ikke simpelthen noget negativt, noget passivt, men det er noget positivt, noget aktivt. Ligesålidt bør afsoningen bestå i noget passivt, negativt, men i en aktiv sædelig genfødsel, en i gerningen sig åbenbarende forsoning med Gud og sig selv. Da THORPMANN i Januar 1870 blev guillotineret, husker jeg, at beretningen derom i et fransk blad sluttede med de ord: „Øxen faldt, et le crime de THORPMANN était expié.“ Denne sætning greb mig stærkt. Jeg finder, at en sådan afsoning dog er altfor bekvem.

Alt dette kan være sandt nok, sige mange, men samfundet kan ikke undvære dødsstraffen. Derved kommer jeg til mit tredje og sidste hovedpunkt, jeg vil opsøge fjenden i hans sidste forskansning, i utilitetens skanse. Når utilitetens påstand var rigtig, måtte vi sætte os ud over alle andre indvendinger, så underligt og bedrøveligt det end måtte være, at der alene med hensyn til denne genstand skulde bestå en uforsonlig strid mellem rettens fordringer og samfundets interesser. Men hvis noget er bevist, og hvis der overhovedet på samfundsvidenskabens gebet lader sig opnå sikkerhed for noget, da er det sikkert, at dødsstraffen kan undværes. Var den uundværlig, måtte det være enten som afskrækkelsesmiddel eller som middel til at gøre uskadelig.

Hvad afskrækkelsen angår, behøves man at bemærke, (og ikke sjældent overses dette), at spørgsmålet ikke er om dødsstraffen afskrækker, men om den afskrækker mere end f. ex. livsvarigt fængsel. Dernæst må det bemærkes, at spørgsmålet ikke er, hvor stor frygten for dødsstraf er i det øjeblik, da skafottet betrædes eller få dage forud, men hvor stor den er i det øjeblik, da beslutningen om forbrydelsen fattes, og da håbet om straffløshed endnu er tilstede. Men nu lærer erfaringen, at dette gør en meget

stor forskel. De LOEIL havde årelang lejlighed til at tænke på straffen, men hvad virkede frygten? Og det samme menneske var på sin sidste levedag så ængstet af døden, at han, som hans biograf udtrykker sig, i få timer blev over tyve år ældre. Siger man, at han tidligere ikke havde tænkt på straffen, hvorfor skal man da antage at andre gøre det? Når man spørger en forbryder: „Vilde du have forøvet gerningen, hvis du havde vidst, at du vilde blive ramt af dødsstraffen? svarer han i reglen: nej. Men vilde han have gjort det, når han havde vidst, at han måtte tilbringe hele sit liv i fængsel, så at han aldeles ikke kunde nyde nogen frugt af sin forbrydelse? Måske kun da, hvis en usædvanlig hævnthirst drev ham frem, men så stor hævn-gerrighed trodser også skafottet. Den, der vil begå en forbrydelse, vil enten roligt gøre sin beregning eller befinde sig i en sådan lidenskab og ophidselse, at enhver beregning derved er udelukket. I første fald afhænger straffens afskrækkende kraft ikke så meget af dens størrelse som af visheden om dens anvendelse — med andre ord her behøves dødsstraffen ikke. I det andet tilfælde vil selv dødsstraffen intet bevirke.

Man har i disse dage kunnet læse i et blad: „Hvem vil befri os fra den falske grundsætning, at straffens kraft afhænger af dens vished og ikke af dens størrelse?“ Man har også spurgt: „Qui nous délivrera des grecs et des romains?“ Ingen vil kunne omstøde Montesquieu's såkaldte lov, thi erfaringen har stadfæstet, hvad psykologien synes at lære a priori. Det være mig tilladt at anføre nogle kendsgerninger af vort lands historie. Der var en tid, hvor beklipning af mønter ofte skete, skønt det blev straffet med piskning og brændemærke. Ondet tiltog alligevel stadigt. Endelig kom der en klog finantsminister, som skaffede os en ny mønt, der gjorde beklipningen synlig og strax forrådte den første udgiver. Hvad blev følgen? Ved straffens vished er forbrydelsen så godt som forsvunden, og jeg har aldrig truffet på et beklippet pengestykke. Og dog er siden

1854 piskningen afskaffet. Et andet eksempel: En forbrydelse, der navnlig tidligere hyppigt forefaldt på landet og indtil 1870 blev straffet med døden, er tyveri under fem skærpende omstændigheder. Og denne dødsstraf bestod ikke blot på papiret, thi næstefter mord har i dette århundrede ingen forbrydelse leveret et større bidrag til skaffet. I de sidste tyve år er forbrydelsen meget aftaget, ja fra dødsstraffens afskaffelse indtil 1879 (for 1880 har jeg endnu ingen opgivelse) er der ikke forefaldet en eneste domfældelse. Hvad skarpretteren ikke formåede, det gjorde det i 1856 reorganiserede gode markpoliti.

Er dødsstraffen nødvendig for at gøre forbryderen uskadelig? Det forstår sig, at dødsstraffen gør uskadelig, men gør ikke det livsvarige fængsel det samme? „Nej! fangen kan undvige,“ svarer man. Dette sker dog ikke så let, når fængslet er ordentlig indrettet, og ifald han undløber, hvor skal han da ty hen, da penge og klæder ere ham fratagne? Det kan imidlertid forekomme, skønt der siden 1870 ikke haves noget eksempel derpå. Men hvorfor tillader man da zoologiske haver? Også løver og tigre kunne bryde ud. Har jeg valget, vil jeg hellere møde en undvegen morder end en undsluppen tiger. Man har også påstået, at en for livstid dømt person uden straf kan begå forskellige forbrydelser. Det er det bedste argument, hvorover dødsstraffens tilhængere råde, men efter min mening dog ikke synderlig kraftigt. Først må jeg bemærke, at de fleste motiver til at begå forbrydelser ville mangle hos den for livstid dømte, da han ved, at en ny forbrydelse kun vil skærpe hans tilstand. Dernæst må jeg tilføje, at den forventning, som mange nærede i 1870, om at se mange forbrydelser udøvede af livsfangerne, hidtil ikke er opfyldt. Som den tredje og vel væsenligste gendrivelse anføres, at netop der, hvor dødsstraffen består, udøves der ikke sjældent mord i fængslerne for at undgå fængselslivet ved døden. Jeg har haft en temmelig lang liste over sådanne tilfælde, bl. a. i Riom i Frankrig skete det to gange kort efter hinanden i det samme fængsel. Også i Herzogenbusch er,

om jeg ikke fejler, det samme hændt i 1869. Og hvad sige dødsstraffens tilhængere om det faktum, at endog frie mennesker ofte af tædium vitæ have begået mord for at dø på skafottet? Er der flere eksempler på, at folk have begået en forbrydelse for at blive dømt til livsvarigt fængsel?

Min hovedindvending mod dødsstraffen fra utilitetens standpunkt er exekutionen. Selv om intet af alt det, jeg har sagt, var rigtigt og godt, vilde dog exekutionens demoraliserende følger være et tilstrækkeligt argument for afskaffelsen af dødsstraffen. Hvorledes skal man exekvere den? Jeg taler ikke om instrumenterne. Dette emne hører hjemme paa en kongres af skarprettere. Jeg spørger blot, fordres der en offentlig eller en hemmelig exekution? Erfaringen har lært, at en offentlig exekution virker i højeste grad demoraliserende. DICKENS, som kendte menneskerne og ikke var nogen sygelig filantrop — man kan se det i DAVID COPPERFIELD, der, hvor han fører os til URMIAH HEEPS celle og spotter over den sygelige filantropi — samme DICKENS erklærede kort efter henrettelsen af de to brødre MANNINGS i November 1849: „Jeg kender Londoner-livet i dets hele fordærvedhed, men det er min inderlige overbevisning, at den største skarpsindighed ikke vil være i stand til at udklække noget, som i en så kort tid og på et så lille rum kan stifte så meget ondt som den offentlige henrettelse“. Dette udsagn af DICKENS er ikke for strengt. Jeg kan nævne talrige eksempler på forbrydelser, som ere begåede eller forberedte i anledning af eller under indtrykket af en henrettelse. Jeg vil kun anføre et fra vort eget land. I foråret 1870 blev i Leeuwarden en person henrettet for mord af en kvinde, med hvem han levede sammen. Dette skete på en Fredag. Den påfølgende Tirsdag foretog en mand, som boede på exekutionspladsen og havde overværet henrettelsen, et mordattentat på sin forlovede, og allerede på henrettelsesdagen havde han ladet sin plan skinne igennem. Der er sjelden

blevet begået så mange mord i London og nærmeste omegn som i dagene umiddelbart efter FRANZ MÜLLERS henrettelse (14 Novb. 1864); i en forstad endog den samme dag. I 1863 blev en mand hængt i Chatham — jeg minder herom med den sidste forbrydelse i Haag for øje — for mord af et barn; nogle uger senere begik en soldat i samme by samme forbrydelse, og kort efter skete endnu et tredje mord. Kort efter henrettelsen af Dr. PRITCHARD i Glasgow (en cause célèbre, som opfyldte hele England) blev der i England og Skotland begået ti mord — i Edinburg, London, Ramsgate, Chatham, Batley, Evetham, Southwark, Westham, Wolverhampton og Sheffield. Den engelske gejstlige ROBERT meddeler, at 161 af de 167 dømte, som han har forberedet til henrettelsen, have erklæret for ham, at de have overværet en eksekution. Præsident LINCOLNS morder I. W. BOOT var en lidenskabelig ynder af henrettelser og gjorde engang frivillig tjeneste som vagt ved skafottet, på hvilket JOHN BROWN led den politiske dødsstraf (2 Dec. 1859).

Have de hemmelige eksekutioner bedre resultater? I Massachusetts blev en person hængt i fængslet den 3 Januar 1845 for voldtægt og mord. Få dage efter blev der i nærheden af fængslet begået et mord, lidt senere en voldtægt, i Marts to drab og nogle måneder efter atter et mord. Hemmelige eksekutioner! Men dermed indrømmer man jo rent ud, at vore åndrige forfædre i århundreder have taget fejl med hensyn til afskrækkelsessystemet. Hemmelige eksekutioner! Men give da ikke aviserne alle enkeltheder? Lad de hemmelige eksekutioner være forbeholdte kommunarderne og septembermændene.

Endnu en bemærkning. Ingensteds har dødsstraffens afskaffelse medført bevisligt skadelige følger. Det er ikke tilfældet, at man i Toscana atter indførte dødsstraffen på grund af forbrydelsernes tiltagen. I Østerrige lige så lidt. Heller ikke i de tre så ofte fremdragne tyske lande (Oldenburg, Sachsen og Anhalt). Ligeledes er eksemplet fra Würtemberg aldeles fejlagtigt. Der konstaterede man

ganske vist en tiltagen af forbrydelserne, og dødsstraffen genindførtes 1852. Men senere indså kamrene, at man havde handlet overilet og besluttede atter 1865 med overvældende majoritet dens genafskaffelse. I aviserne findes for tiden en meddelelse om, at dødsstraffen atter er indført i Sveits. Dette er urigtigt og en forvexling af kanton Svyts med hele Sveits. Sveits er delt i 25 kantoner, som hvert har sin egen lovgivning. Der er nu givet hvert af kantonerne magt til at indføre dødsstraffen eller ej. Og muligvis vilde jeg selv have erklæret mig enig i denne ordning. Jeg vilde ganske vist som modstander af dødsstraffen modsætte mig dens indførelse i mit kanton, men ikke begrænse de andre kantoners ret til at handle anderledes. Erfaringen må først lære, hvor mange kantoner der ligesom Svyts ville gøre brug af denne ret.

Af statistiken fremgår, at de grove forbrydelser heller ikke her tillands ere tiltagne siden 1870, men tværtimod ere gæde ned fra 78 til 47, medens mordenes antal er blevet uforandret — 19 i 1861—69, 17 i 1871—79. Statistiken har ingen betydning, siger man. Men hvad vilde man sige, når den angav det omvendte forhold? Heller ikke jeg betragter statistiken som et positivt argument, men som et middel til at fornagle fjendens skyts.

Jeg må afholde mig fra at meddele nærmere oplysninger om de erfaringer, som man i udlandet har gjort efter dødsstraffens afskaffelse, og som af nogle ere blevne fremstillede ganske anderledes. Jeg håber senere at få lejlighed til her i parlamentet at udfylde dette. Den i Nederlandene gjorte erfaring, som dog vel først og fremmest må komme i betragtning, foreligger for kammeret i trykte tal.

Jeg har i mange år fordomsfrit undersøgt spørgsmålet og forlængst vundet en overbevisning, som hidtil ikke er blevet rokket ved en eneste kendsgerning.

Oversat af J. D.

II. Howard-Association har i den sidste tid fra forskellige lande samlet en del statistiske oplysninger om dødsstraffen. Af disse meddeles de væsentligste i det følgende.

I Østerrige er i 1870—79 dømt for mord 806 pers. og henrettet 16 pers.			
- Frankrig	— 1870—79 —	— 198 —	— 93 —
- Spanien	— 1868—77 —	— 291 —	— 126 —
- Sverige	— 1869—78 —	— 32 —	— 3 —
- Norge	— 1867—78 —	— 14 —	— 3 —
- Danmark	— 1868—77 —	— 92 —	— 1 —
- Baiern	— 1870—79 —	— 249 —	— 7 —
- N. Tyskl.	— 1869—78 —	— 481 —	— 1 —
- Australien og			
Ny Zeeland	er i 10 år —	— 453 —	— 123 —
- England og			
Wales	er i 1850—79 —	— 665 —	— 372 —
- Irland	er i de sidste 20 år —	— 66 —	— 36 —
- Scotland	er i samme tid —	— 40 —	— 15 —

I Italien regnes omtr. 1600 drab årlig, men meget få henrettelser finde sted. I de Forenede Stater i Amerika regnes 2500 mord årlig med omtr. 100 henrettelser og 100 „lynchings“ årlig. Den sidste afgørelsesmåde findes næsten udelukkende i de stater, hvor dødsstraffen er bibeholdt i loven.

Dødsstraffen er afskaffet i Michigan 1847, Rhode-Island 1852, Wisconsin 1853, Rumænien 1864, Holland 1870, Iowa 1872, Maine 1876 og i praxis tillige i Illinois, Tennessee, Finland, hvor den ikke er fuldbyrdet siden 1824, Toscana med ingen fuldbyrdelse siden 1830, Portugal ikke siden 1846 og Belgien ikke siden 1863. I Sveits afskaffedes den 1874, men dens indførelse blev som bekendt atter tilladt kantonerne i Maj 1879.

OPLYSNINGER

om

DØDSSTRAFFEN I DANMARK,

1848 til 1877.

Howard-Selskabet i London har, som bekendt, i adskillige år arbejdet med ihærdighed på dødsstraffens afskaffelse. Dets sekretær, *William Tallack*, har af hensyn til denne selskabets opgave i det sidste år søgt oplysninger fra mange lande om denne strafs fuldbyrdelse og dens betydning for domfældelser for manddrab. Det er efter en slig henvendelse til Tidsskriftets Redaktion, at de følgende statistiske oplysninger ere samlede ved det statistiske Bureau's og Justitsministeriets velvillige bistand. Da disse oplysninger må forudsættes at kunne have interesse også for Tidsskriftets læsere, meddeles de her, idet jeg har tilføjet forskellige bemærkninger om det resultat, som efter min mening må kunne drages af det oplyste om dødsstraffens betydning for begåelsen af manddrab i Danmark.

Hvad den vedføjede tabel angår, skal jeg oplyse, at tallene for domfældelser for manddrab fra 1866 til 1877 ere opgivne af det statistiske Bureau, medens de tilsvarende tal for 1848 til 1865 ere fundne ved fra dette Bureau's tal, som tillige for disse år omfatte domfældte for foster-

mord, at drage antallet for hvert år af eftergivne livsstraffe for denne sidste forbrydelse, der indtil 1866 ikendtes dødsstraf, som i de her omtalte år imidlertid ingensinde fuldbyrdedes. Disse tal ligesom tallene for dødsstrafs fuldbyrdelse ere søgte i Justitsministeriets arkiv.

Oversigt
over domfældte for manddrab og over fuldbyrdede dødsstraffe fra 1848 til 1877 i Danmark.

År.	Antal af domfældte for manddrab.	Antal af fuldbyrdede dødsstraffe.	År.	Antal af domfældte for manddrab.	Antal af fuldbyrdede dødsstraffe.
1848	6	"	1863	8	1
1849	3	"	1864	4	"
1850	14	1	1865	7	1
1851	1	"	1866	12	"
1852	6	"	1867	14	"
1853	13	6	1868	7	"
1854	6	2	1869	21	1
1855	7	1	1870	11	"
1856	10	5	1871	9	"
1857	14	1	1872	7	"
1858	4	1	1873	11	"
1859	13	3	1874	3	"
1860	4	1	1875	5	"
1861	3	2	1876	8	"
1862	5	"	1877	10	"

Tabellen omfatter 30 år, altså ikke noget ganske kort tidsrum. Den begynder med det år, da Danmark fik sin fri statsforfatning. Med dette år begyndte tillige en betydelig samfundsudvikling i alle retninger, som snart sporedes ikke blot på de materielle områder, men også på de intellektuelle, og som også gav sig tilkende i de lavere samfundsklassers liv og leven. I det her omhandlede tidsrum falder desuden den første Slesvigske krig 1848—50 og den anden 1864. Ligeledes indtræffer den såkaldte pengekrise i 1857 og senere en meget betydelig materiel udvikling, særlig for industri og håndværk i 1873—75, med

stærkt stigende priser og høj betaling for arbejdet. Endelig skal erindres, at med 1 Juli 1866 kommer en ny og mildere straffelov, der vel bibeholder dødsstraf for overlagt manddrab, men som forandrer straffen i almindelighed for forsætligt drab til tugthusarbejde.

Når de i tabellen meddelte tal skulle have nogen betydning, skulde det jo af dem fremgå, om fuldbyrdelsen af dødsstraffen eller dens ikke-fuldbyrdelse kan siges at have haft nogen indflydelse på nedgangen eller forøgelsen af domfældelserne for manddrab. Til opnåelsen af dette yde de faktiske forhold ganske vist en væsenlig håndsækning, forsåvidt som dødsstraffen årlig er fuldbyrdet fra 1853 til 61 og ikke er fuldbyrdet fra 1866 til 77, når undtages 1 eksekution i 1869. To så lange, hinanden modsatte perioder burde kunne give værdifulde oplysninger om dødsstraffens betydning for domfældelser for manddrab. Ser man imidlertid på de absolute tal, er der ingen forskel på de to perioder. Ligesom tallene nemlig igennem hele perioden 1848—77 stige og falde uden tilsyneladende regel, såvel når dødsstraffen fuldbyrdes, som når den ikke fuldbyrdes, således ere gennemsnitstallene for forskellige perioder temmelig ens. Gennemsnitstallet for 1848—77 er 8,2; for 1853—65: 7,5 og for 1871—77: 7,6. Kun for 1866—70 er gennemsnitstallet steget til 13,0 og som følge deraf bliver det i 1866—77: 9,8. Denne stigning, som er så betydelig i 1866—70, synes ikke at have nogensomhelst rimelig sammenhæng med dødsstraffens ikke-fuldbyrdelse — der fuldbyrdedes kun 1 dødsstraf, nemlig i 1869, — men må vel nærmest henføres til den ny straffelovs ikrafttræden i 1866. Med denne fulgte der nemlig i 1866—70 en stigning i domfældelser i det hele taget, som kulminerede i 1869. I det samme år nå også domfældelser for manddrab deres højeste tal, nemlig 21. Gennemsnitstallet går derefter, som ovenfor anført, i 1871—77 ned til 7,6 og bliver altså lig tallet for 1853—65. De absolute tal vise altså

hverken nogen stigen eller falden af antallet af domfældelser for manddrab, hvad enten dødsstraffen fuldbyrdes eller ikke.

Folkemængdens stigning er imidlertid også et moment, som må komme med i betragtning ved bedømmelsen af de i tabellen anførte tal. At bestemme disses forhold til folkemængden er ikke så let en sag. Naturligt er det i så henseende at dele de 30 år i to perioder, nemlig den ene 1848—65, som falder ind under de hidtil gældende straffebestemmelser for manddrab, og i hvilken dødsstraf jevnlig fuldbyrdes, og den anden 1866—77 med den ny straffelov og kun 1 fuldbyrdelse. For 1848—65 har jeg taget et gennemsnit af folkemængden i 1850: 1,407747 og i 1860 1,600551. Dette giver på 100000 individer gennemsnitlig årlig 0,47 manddrab. Tages gennemsnitstallet af folkemængden i 1850, 60, og 70, giver dette 0,44 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer. Benyttes for perioden 1866—77 folkemængden i 1870, bliver tallet 0,43 på 100000 individer, og tages et gennemsnitstal af 1870 og 80, og folkemængden i dette sidste år regnes til 2,000000, fås 0,40 på 100000 individer. — Endelig kan man tage gennemsnitstallet af folkemængden i 1860, 70 og 80; resultatet bliver da 0,42 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer. — Af disse gennemsnitstal synes de for de tre folketællinger i hver periode at være dem, det ligger nærmest at benytte, også fordi man derved behandler begge perioder nogenlunde ens. Resultatet bliver derefter 0,44 manddrab gennemsnitlig årlig på 100000 individer for 1848—65 og 0,42 for 1866—77, eller med andre ord ingen væsentlig forskel, og det uagtet dødsstraffen er fuldbyrdet i den ene periode og ikke i den anden.

De i det foregående omtalte mere forbigående begivenheder, som krigene og pengeforholdene, der i mange retninger bringe røre og bevægelse i samfundsforholdene, synes ikke at have haft nogen påviselig indflydelse på antallet af domfældelser for manddrab.

Efter det således anførte synes altså manddrab at have

holdt sig gennem de i tabellen omhandlede 30 år, med sine vekslede, stigende og faldende tal, i det samme forhold og upåvirket af dødsstraffens fuldbyrdelse eller ikke-fuldbyrdelse. Denne forbrydelse har således heller ikke deltaget i den almindelige stigning af forbrydelserne i de senere år. Snarere er der muligt i forhold til folkemængden en næsten umærkelig nedgang i 1871—77. Selv om manddrabsforbrydelsen imidlertid har forholdt sig indifferent ligeoverfor dødsstraffens fuldbyrdelse eller ikke-fuldbyrdelse, vil man dog også deri, hvis man kun vil holde sig til tallene, have en grund til at mene, at dødsstraffen meget godt kan afskaffes i Danmark.

Ikke desto mindre vil der vistnok være mange, som mene, at øjeblikket til at afskaffe dødsstraffen endnu ikke er kommet, eller som i hvert tilfælde stå tvivlrådige i så henseende, og til disse sidste hører jeg. Skønt det ikke er min hensigt at komme ind på det store spørgsmål om dødsstraffen, tror jeg dog at måtte bemærke, at man ikke bør lægge stor vægt på det afskrækkende i denne straf, hvorfor jo også de foran omtalte oplysninger tale. Ligeoverfor den dømtte kan det afskrækkende ingen betydning få, når straffen er fuldbyrdet på ham. Ligesålidt har jeg nogen tillid til betydningen af dette moment ligeoverfor samfundet og de eventuelle drabsmænd. Efter min overbevisning svinder nemlig det afskrækkende i straffen overhovedet ind i forhold til størrelsen af den affekt, som går forud for og er tilstede i gerningsøjeblikket, og dette må da navnlig gøre sig gældende i drabssager, selv om der er gået overlæg i forvejen. Det afskrækkende har åbenbart sin største virkning igennem fantasien; men denne mister sin kraft eller får en anden retning i forbrydelsens øjeblik. Jeg tror derfor også, at man ved den *offentlige* fuldbyrdelse af dødsstraffen, ligesom ved al anden offentlig exekution af en straf, fejler hensigten, at skræmme. Desuden giver man ganske vist derigennem ralheden næring og slapper moralen. Derimod har vistnok den pæl, som står på det afbenyttede

rettersted, opfyldt de vejfarende med mere rædsel ved tanken om, at her er en henrettelse foregået, end selve fuldbyrdelsen har frembragt på dem, der overværede den. Endnu mere forfejlet er den *offenlige* fuldbyrdelse af dødsstraffen, når den kan afføde en beretning, således som den stod at læse i et mindre blad om den sidste henrettelse d. 5 Januar 1881. Denne beretning var en vammel, opstyltet skildring af hele scenen, hvorefter forbryderen kom til at stå som en martyr ligeoverfor den skuelystne hob, der ærede ham med blottede hoveder. At vi ville komme til dødsstraffens afskaffelse, derom tvivler jeg ikke. Indtil da bør den vistnok foregå indenfor fængslets mure, i stilhed og uden en nysgerrig hobs nærværelse, og indtil da bør dens anvendelse indskrænkes om muligt endnu mere, end straffeloven gør. Men skal den bevares, så bør den også fuldbyrdes i de meget enkelte tilfælde, hvor den bør idømmes, fordi den almindelige bevidsthed rystes ved handlingens grulighed. Lader man den være ubenyttet i flere år i tilfælde, hvor den skulde fuldbyrdes efter loven, hidfører man nemlig let sådanne tilfælde som det i 1869, da morderen før forbrydelsens udførelse tillidsfuld udtalte, at dødsstraffen jo var afskaffet her i landet. Man forvirrer derved begreberne og slapper straffens betydning; thi denne ligger netop i, at straffen fuldbyrdes, og man må så langt hellere afskaffe dødsstraffen aldeles.

FR. STUCKENBERG.

BEHANDLINGEN
af
FORSØMTE BØRN OG UNGE
LOVOVERTRÆDERE

i Danmark.

I Tidsskriftets årgang 1879 ligesom i nærværende årgang har jeg forsøgt dels at godtgøre betydningen af en rationnel *opdragende* behandling af forsømte børn og unge lovovertrædere i almindelighed, dels at give oplysninger om de herhen hørende forhold i forskellige stater, hvor en betydeligere udvikling i retning af en slig rationnel behandling har fundet sted. Jeg har derigennem villet fremdrage de almindelige principer, som i større eller mindre omfang ere gjorte gældende ved de trufne eller tilstræbte forholdsregler, og som ved deres anvendelse og de derved vundne resultater ere blevne godkendte som tidssvarende og formålstjenlige.

Til de således givne meddelelser slutter sig naturligt en belysning af de tilsvarende forhold i Danmark. Det har også været hensigten at give en sådan. Når dette imidlertid først nu søges realiseret, så har det sin grund dels i, at min tid har været særdeles stærkt optaget, dels i, at spørgsmålet i sin helhed er så omfangsrigt og så sammen-

sat, at jeg har frygtet for ikke at skulle kunne gøre det klart nok. Jeg opfatter imidlertid sagen som så overordentlig vigtig, at jeg anser det for min pligt at gøre forsøget i det håb, at det må kunne få nogen betydning.

Hvad det i så henseende kommer til at dreje sig om er, 1) hvorvidt de almindelige principer, som andensteds ere opstillede og anvendte, kunne siges at have almen gyldighed også for vort samfund, og 2) hvorvidt de kunne siges at være tilstede i den i Danmark stedfindende behandling af de her omhandlede individer eller ikke.

Besvarelsen af det første af disse punkter vil jo bero på, om de samme betingelser for principernes anvendelse ere tilstede i Danmark som i de lande, hvor de ere bragte til anvendelse. Med andre ord, ligne samfundsforholdene i Danmark dem i de Forenede Stater i Amerika, i England, Frankrig, Tyskland og Belgien i retning af børns moralske forsømmethed og forbryderiskhed? De nævnte stater ere nemlig dem, til hvis udvikling der må tages hensyn. Ligesom i så mange andre henseender de store stæders forhold må blive dem, der må komme i betragtning ved bedømmelsen, således også i dette spørgsmål. Det er fortrinsvis livet i de store stæder, der skaber stoffet og giver det næring og væxt. Ligne da de tilsvarende forhold i København dem i New-York, London, Paris og Berlin? Svaret herpå må i nogle henseender blive: nej. Vi kende ikke i København den elendighed, den forsultede tilstand, den pjaltethed og nød i alle retninger, som kun har forbrydelsen til nabo og døden til redningsmand. Vi have ikke disse forladte børn, som ere udstødte fra et usselt hjem eller efterladte der af forældre, hvem de kun ere til besvær. Vi have ikke disse halvvoxne børn, der som Londons „Arab boys“ have gaden til hjem om dagen og om natten søge ophold, hvor det kan træffe; som, udgæede fra fordærvede hjem, kun kende en håndtering, nemlig at stjæle. Når jeg om de foran nævnte kategorier siger, vi have dem ikke, kan dette næsten tages bogstaveligt, idet de forekommende tilfælde blive sjældne,

for ikke at sige enestående undtagelser. — Vi have heller ikke disse tilflugtssteder, hvor omflakkende børn kunne søge hen, hvor de få ophold og føde, som de betale med at oplæres i alle forbrydelsens detaljer og med udbyttet af anvendelsen af det lærte. Vi have heller ikke disse i moralsk henseende fuldstændig fordærvede hjem, hvor laster af ethvert slags er den lærdom, som gives børnene, og som de sættes til at øve sig i. Når jeg siger, vi have ikke disse hjem, så må jeg dog føje til, vi have dem ikke i det uforholdsmæssige antal og med den yderlige grad af fordærvelse og forhærdelse, som går langt under moralitetens laveste barometerstand, således som de findes i de foran nævnte store stæder. Men vi have dog hjem nok, som, trods en i mange tilfælde ikke ringe gradsforskel fra hine, dog daglig give børnene lærdomme og eksempler, der kun kunne føde umoralitet og frembringe fremtidige forbrydelser. Og så have vi disse mange hjem, hvor forvirrede moralske begreber, svaghed i opdragelsen, nødvendigheden af at lade børnene være ene en stor del af dagen yde rige bidrag til børnenes tidlige fordærvelse. — Disse hjem karakteriserer den svenske forfatter WETTERBERGII (pseudonymen ONKEL ADAM) træffende, når han lader korporal SIGURD sige: „Så snart man taler til eder (mødrene) om eders børn, folde I eders hænder og mumle andægtigt, „de stå i Guds hånd“. Det er meget let at lægge hænderne i skødet og påkalde Herren; men jeg vil dog sige eder, at det er en pligt at våge over, at børnene blive til mennesker og ikke til dagdrivere“. — Kort sagt, vi ere ikke i den her omhandlede sag komne til yderlighedens standpunkt, men vi have dog også vor udvikling i så henseende. Lad være at vi for 30 år siden havde enkelte „lastens huler“, der muligt vare værre, end de nu findes, så er til gengæld kredsen meget videre, inden for hvilken umoraliteten og fordærvelsen breder sig. Der er en gradsforskel i den anstillede sammenligning, som kommer os tilgode, men vi have også vore skulkende, gadestrygende, tiggende og stjælende børn og det ikke blot i København,

men også i det øvrige land. Tallene vise det. Fra 1871—75 er der i Danmark ialt straffet 1555 individer mellem 10 og 18 år for tyveri og 356 i samme aldre for andre forbrydelser, altså ialt 1911 og mellem 18 og 20 år ialt 1156. Blandt disse sidste er der recidivister, hvis første forbrydelser ganske sikkert falde imellem 10 og 18 års alderen. Dertil kommer at antallet voxer. I 1856—65 var gennemsnittallet af domfældte mandspersoner på 100000 individer 78,5 mellem 10—15 år, og i 1866—75 var det 114,6; ligeledes fra 15—20 år 204,0 mod 360,6 i 1866—75. Det samme gælder for pigernes vedkommende, idet tallene for 1856—65 ere 17,4 fra 10—15 år og 1866—75: 24,1 og fra 15—20 år 87,6 mod 152,9 i 1866—75. Antallet af tiltalte børn udgjorde i 1878 i København 203 (deraf 106 for tyveri) mod 122 i 1874.

For at besvare spørgsmålet, om de almindelige principer for behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere bør anvendes hos os, er det ikke så meget årsagerne, som det kommer an på, men det er, at de moralsk forsømte børn også findes hos os, og dette godtgør de foran anførte tal. Når dette er givet, kan svaret kun blive bekræftende, idet det ikke bliver den yderlige grad af forsømthed, som får afgørende betydning, men det, at umoraliteten, den moralske forsømthed, fremtræder under tilsvarende former som i andre statssamfund. —

Det andet spørgsmål var, om de almindelige principer for behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere kunne siges at være tilstede i den i Danmark stedfindende behandling af disse børn eller ikke. Forinden dette undersøges, vil det være naturligst kortelig at nævne de principer, som kunne siges at have fundet almindelig godkendelse, idet jeg iøvrigt må henvise til artiklerne om dette emne i Tidsskriftets årgang 1879 og i nærværende årgang. Dog skal her bemærkes, at det med benævnelsen: „almindelige principer“ ikke er meningen, at disse under ganske de samme former og normer ere bragte til anvendelse overalt,

medens de dog på den anden side i overvejende grad kunne siges at ligge til grund for de forholdsregler, som ere trufne.

Blandt de almindelige principer er der nogle, som danne behandlingens kerne og grundlag, og som derfor også må gøre sig gældende i ordningen selv, medens der findes flere andre principielle momenter, som kun mere indirekte stå i forbindelse med kernepunkterne og derfor først træde frem i enkelthederne i ordningen.

Hovedkarakteren i behandlingen er opdragelse og ikke straf. Barnet, og særlig det forsømte barn, trænger først og fornemmeligst til at opdrages. Mangelen heraf må for en væsentlig del forudsættes at være årsagen til den forsømte tilstand. Opdragelsen må tage hensyn til handlingens beskaffenhed, som har givet foranledning, og til den forsømte tilstands karakter. Dette hensyn har ført til, at behandlingen i almindelighed deles i 1) en *præventiv-forebyggende* og 2) en *repressiv-korrektionel-tugtende*. Begge fremtræde de som en tvangssag, idet de påbydes af loven, begge have de karakteren af en opdragelse og derved af forebyggelse mod fald eller mod gentagelse af faldet. Men medens den *præventive*, som i almindelighed har *småtyve, tiggere, skulkere, gadestrygere, ulydige og trodsige børn* til genstand, *ene har en opdragende karakter*, så har den *repressive-korrektionelle* behandling ved siden heraf *tillige en tugtende* og omfatter hovedsagelig *børn, som have begået alvorligere eller gentagne lovovertrædelser*. Graden af tvangen, som de to behandlinger medføre, danner forskellen imellem dem, men ingen af dem må, som før sagt, have karakteren af straf. Når jeg også anførte trodsige og ulydige børn som genstand for den præventive behandling, må jeg dog bemærke, at i enkelte stater fordres dertil forældrenes derom udtrykkeligt udtalte ønske. Undtages den her nævnte kategori, fremgår det forøvrigt af de andre nævnte kategorier, at der, for at tvangen kan indtræde, må foreligge en overtrædelse af love eller vedtægter.

Et andet hovedsynspunkt for behandlingen er, at barnet i de fleste tilfælde, hvor loven skrider ind, må kunne siges at have handlet uden skelneevne og derfor må kunne frikendes for straf, på samme tid som dets færd og forhold dog gør en tvungen opdragelse ønskelig eller nødvendig. Ved siden af det til en vis grad berettigede og i hvert tilfælde forstandige, der ligger i denne opfattelse, har man gjort opmærksom på modsigelsen i at tillægge børn fra 10 til 15 år skelneevne ved visse forbryderiske handlinger og på den anden side forbyde mindreårige dispositionsret over deres formue. Tidspunktet for skelnevns indtrædelse lader sig i hvert tilfælde vanskeligt bestemme. Det må derfor også anses for heldigt, når man har strakt sig så langt som muligt og sat grænsen fra 16 til 18 års alderen, og i så henseende ere lovgivningerne temmelig overensstemmende.

Støttende sig til disse to hovedsynspunkter for behandlingen må loven altså klart og tydelig bestemme: *at det barn, som må siges at have handlet uden skelneevne, kan frikendes og anbringes til tvungen opdragelse.*

Der bliver dernæst spørgsmål om de enkelte momenter i ordningen. Et sådant af væsenlig betydning er bestemmelsen af, *når behandlingen bør begynde.* Det præventive begreb, opdragelsen, fordrer nødvendigvis, at dette sker så tidligt som muligt, helst før nogen lovovertrædelse eller nogen handling, der tyder på fare i fremtiden, foreligger. På et sådant tidspunkt bliver det imidlertid kun det private initiativ, som kan udrette noget derved, at barnet *frivilligt* undergives det, således som i arbejdsstuer o. a. l. Når derimod tvangen skal indtræde, må der foreligge en handling, som betinger den. Spørgsmålet bliver derfor, *i hvilken alder* skal barnet underkastes tvangen? De forskellige lovgivninger ere i så henseende noget afvigende. Medens nogle ikke opstille nogen minimalgrænse, sætte andre 6, højst 8 år som begyndelsesalder.

Afgørelsen af, om tvungen opdragelse, når de foran

nævnte betingelser ere tilstede, skal finde sted, er i almindelighed lagt i *vedkommende dommers eller øvrigheds hånd*, som har haft med barnet i det givne tilfælde at gøre. Ligesom man derved utvivlsomt har villet knytte dommerens interesse til anvendelsen af den opdragende behandling, således har ganske vist også hensynet til en hurtigere afgørelse af sagen, end hvis denne var lagt i en højere autoritets hånd, været medbestemmende. Sagens afgørelse for dommeren foregår i kortest mulige tid, 1 a 2 dage; dette gælder særligt sager om skulkeri, tiggeri og småtyveri. Man har nemlig lagt vægt på, at barnets ophold i arrest har et så hurtigt forløb som muligt, for at dette ikke skal medføre nogen fare for det, ikke efterlade en bråd, som det kan blive vanskeligt atter at få ud, ikke ved en længere varighed skal afstumpe det afskrækkende, som arresten altid vil have for barnets fantasi. Af hensyn hertil er der i De Forenede Stater i Amerika ligesom også i de senere år i England og Frankrig fremkommet en fordring om, at barnet helst *uden arrest og uden dom* må overgives til den tvungne opdragelse. Dette har ført til oprettelsen af *private optagelseshuse*, hvortil barnet afleveres af politiet, og hvor dets forhold og karakter først undersøges, forinden afgørelsen træffes af dommeren. Hvor slige optagelseshuse ikke findes, har man søgt at bøde derpå ved indretningen af *særlige lokaler for børn på politistationerne*, således at ingen sammenblanding hverken af børnene med ældre arrestanter eller mellem børnene selv indbyrdes finder sted.

Hvad formerne for selve behandlingen angår, ligger det i sagens natur, at barnet *fjærnes fra de hjemlige forhold*, og at *forældremyndigheden dermed overgår til den anstalt, hvori det anbringes*.

Anbringelsen sker i en familie, i en privat eller offentlig anstalt. De private anstalter må være *godkendte af staten*, ligesom de ere undergivne *et offentligt, effektivt tilsyn* og deres årlige beretninger indgå til vedkommende ministerium. Anbringelsen i en familie træder dog mere og mere i baggrunden i erkendelsen af vanskeligheden

ved at finde familier, som egne sig til at udføre tvangsopdragelsen. Man erkender tillige, at den i så henseende opstillede teori, at bringe barnet såvidt muligt under samme forhold som dem, et godt hjem byder, lider af overdreven, idel filantropi og let realiseres på den formålstjenlige opdragelses bekostning, som dog er hovedsagen. Den almindelige anbringelse finder sted i anstalter og da — hvor den hele ordning ikke er udelukkende statsmæssig som i Belgien, eller hvor statsanstalter ikke findes, i hvert tilfælde ikke i tilstrækkeligt antal — i private anstalter. Når man for nogen tid siden på et møde i Tyskland har ment, at selv private anstalter vare forkastelige, så tror jeg det er overdrivelse. Har man et apparat i god gænge, gælder det blot om at benytte det forstandigt, når kun den fornødne virkelige kontrol og ledelse af sagen i én hånd er tilstede.

Ved at omtale anbringelsen i anstalter må jeg fremhæve, at det betragtes som en selvfølge, *at drenge og piger ikke samles i samme anstalt.*

Anstalternes øvrige indretning bliver her ikke tale om, kun er der ét punkt, som i så henseende må undtages, nemlig *beskæftigelsen*. Det er en selvfølge, at børnene skulle søge skole. Ved siden heraf skal der finde en nyttig beskæftigelse sted. For pigernes vedkommende er denne mere begrænset af hensyn til deres senere gerning, de ere således væsenligst henviste til syning og husgerning, dog må lettere have- og markarbejde om sommeren også kunne benyttes. Drengene sættes til jordbrug eller håndværk. Af disse to beskæftigelser er tilbøjeligheden størst for den første, også af hensyn til helbreden, og fordi drengene lettere bevares for fald på landet end i byen, ligesom en anstalt bedre kan holde sammen på sine elever på landet end i byen.

Varigheden af opholdet i anstalten er begrænset af det 16de eller 18de år og kan ekstraordinært udstrækkes til det 20de år. Derimod er varigheden for det enkelte barn eller for det enkelte tilfælde ikke bestemt fastsat af dom-

meren ved sagens afgørelse, navnlig ikke i de stater, der senest have indført tvangsopdragelsen. Opholdet kan imidlertid afkortes ved en *foreløbig tilladelse til at tage ophold udenfor anstalten*. Dog indrømmes denne kun på visse betingelser, og barnets alder vil i så henseende ganske vist være et hensyn, som gøres gældende. I almindelighed er afgørelsen af dette spørgsmål overladt anstaltens bestyrer eller denne i forening med den overordnede kontrol. —

Vende vi nu atter tilbage til det andet spørgsmål, om de almindelige principer, som foran ere nævnte, også findes i denne sags ordning i Danmark, bliver der to hovedpunkter at være opmærksom på, nemlig *lovgivningen* og *behandlingen*.

Hvad *lovgivningen* angår, skal her anføres de bestemmelser i denne, som omhandle forsømte børn og unge lovovertrædere. Straffeloven af 10 Febr. 1866 siger i

- § 35. „Handlinger foretagne af børn, som endnu ikke have opnået det 10de år, straffes ikke. Dog kan der, når det findes fornødent, af det offentlige anvendes forbedrings- eller sikkerhedsmidler mod sådanne børn“.
- § 36. „Den, som efter at have fyldt 10, men endnu ikke 15 år, begår en forbrydelse, bliver ikkun at straffe, når det efter forbrydelsens beskaffenhed, såsom når det er drab, betydelig beskadigelse på legeme eller helbred, tyveri, røveri eller ildspåsættelse, eller ifølge den pågældendes forstandsudvikling og opdragelse må antages, at han har indset handlingens strafbarhed, og derhos højere straf end bøder eller simpelt fængsel vilde have ramt ham, hvis han havde fyldt det 18de år. Straffen for personer i den nævnte alder må ikke overstige forbedringshusarbejde i 2 år. Hvis iøvrigt forholdene og omstændighederne gøre det antageligt, at det pågældende barn ved andre foranstaltninger kan rettes og forbedres, skal justitsministeriet være bemyndiget til at frafalde påtale, for så vidt den laveste grad af straffen for samme forbrydelse, begået af en voksen, ikke er højere end forbedringshusarbejde“.
- § 37. „Begås en forbrydelse af en person imellem 15 og 18 års alderen, bliver den lovbestemte straf at nedsætte efter omstændighederne indtil det halve; dog kan for personer i den nævnte alder i intet tilfælde højere straf anvendes end straffearbejde i 8 år“.

Ved siden af disse almindelige bestemmelser vedrørende behandlingen af børn, som have begået forbrydelser, vil det være nødvendigt at nævne nogle enkelte lovbestemmelser, som angå mere særegne forhold og overtrædelser af vedtægter og forskrifter, og som ikke falde ind under straffelovens almindelige regler.

I Planen for Københavns Fattigvæsen af 1 Juli 1799 § 157, hvor der nævnes „*de forseelser, der stride mod den orden og sædelighed*, som de fattige, der nyde offentlig understøttelse, bør iagttage, såsom *uhørksomhed og trodsighed mod foresatte, . . . slet opførsel af forældre mod børn og af børn mod forældre*,“ og hvor straf for samme bestemmes, hedder det i slutningen:

„Straffene ere kun anvendelige på dem, som ved fattigvæsenet få understøttelse og have fyldt deres 15de år. For børn under 15 år anvendes de revselsler, som i skolerne indføres, undtagen i tilfælde af ofte gentagen og særdeles halsstarrighed, for hvilken også børn under 15 år bør hensættes i tvangsarbejdshuset“.

Den samme bestemmelse findes i Pl. om Tillæg til Fattigreglementet, af 5 Juli 1803, af 14 Decb. 1810 § 24, hvor dog hensættelsen i tvangsarbejdshuset er udeladt.

For betleri findes nu bestemmelserne i Lov af 3 Marts 1860, hvis § 6 siger:

„*Børn under kriminel lavalder straffes ikke for de i denne lov omhandlede forseelser.*“

Børn over kriminel lavalder, 15 år, falde altså ind under lovens bestemmelser og kunne hensættes til tvangsarbejde.

Angående børns overtrædelser af politivedtægterne bestemmer Lov om Behandling af offentlige Politisager i København af 11 Febr. 1863 § 17:

„*Finder dommeren, navnlig i tilfælde af første gang begået ringe forseelse, at de oplyste omstændigheder afgive tilstrækkelig grund til ikke at gå videre end til en advarsel, skal han være beføjede til på denne måde at afgøre sagen.*“

Lov om Bestemmelser om Politiet udenfor København af 4 Febr. 1871 § 6 og § 14 og Tillæg til Politivedtægten for København, af 18 Jan. 1869, af 11 Novbr. 1871, som i det væsentlige ere enslydende, bestemme endvidere:

„Børn over 10 og under 15 år, som tidligere, efterat have fyldt det 10de år, inden retten ere fundne skyldige¹⁾ i en sådan forseelse (mod vedtægten) eller have udvist en særdeles vanartig adfærd, straffes med ris, dog ikke over 25 slag²⁾ og iøvrigt under iagttagelse af almindelig borgerlig straffelovs § 29, eller med simpelt fængsel indtil 8 dage.“

„Når dommeren finder, at omstændighederne tale for sådan afgørelse, kunne sager mod børn mellem 10 og 15 år sluttes med, at forældre eller de, som træde barnet i forældres sted, til retsprotokolen erklære sig villige til at tildele barnet en legemlig revselse i hjemmet, hvortil efter omstændighederne kan føjes den betingelse, at revselsen bliver at tildele under tilsyn af en ved politiet ansat.“

Denne sidste bestemmelse findes gentagen i Lov om Forandringer i Lov om Behandlingen af offentlige Politisager i København af 24 Maj 1879 § 3, hvorefter den altså også kommer til anvendelse på andre lovovertrædelser af børn, som behandles af politiretten. I samme lovs § 2 bestemmes:

„Uanset bestemmelserne i Lov 11 Febr. 1863 § 5 (om behandlingen af offentlige politisager i København) blive alle sager angående lovovertrædelser begåede af børn under 15 år at foretage for lukkede døre; dog kan det tilstedes disses forældre eller dem, som træde barnet i forældres sted, at overvære behandlingen af de nævnte sager“.

Lov om Jagten og Fredning af nyttige Dyr af 1 April 1871 bringer i anledning af overtrædelser begåede af børn fra 10 til 15 år reglerne i den ovennævnte Lov af 4 Febr. 1871 § 6 og 14 til anvendelse. Lov om Mark- og Vejfred af 25 Marts 1872 straffer ikke børn under 15 år.

Endelig skal her nævnes Plak. af 11 Maj 1810, som bestemmer:

§ 1. „Detskal påligge øvrigheden at sørge for, at forbrydere under den kriminelle lavalder, når sagens natur fordrer, at de må holdes i arrest, blive, såvidt fængslernes indretning tillader det, afsondrede fra ældre, grove og fordærvede forbrydere“

§ 2. „De børn, hvis forbrydelse ikke er af det farligere slags og ej heller kvalificerer dem til hårdere straf end ris, skulle, når undersøgelsen af deres brøde er tilendebragt, og denne ikke giver formodning om, at de have begået flere eller grovere forbrydelser end den, hvorfor de sigtes, udlades af arresten og overleveres til deres forældre eller dem, hos hvilke de tilforn have haft ophold;

¹⁾ Lov 4 Febr. 1871 § 6: have gjort sig skyldige i

²⁾ : 15 slag.

men når dette sidste af en eller anden årsag anses betænkeligt, skulle sådanne børn af øvrigheden eller fattigvæsenet hensættes til plejeforældre, hvilke skulle have tilsyn med dem, indtil dommens afsigelse eller eksekution“.

Alle de foran nævnte bestemmelser ere altså de, som for tiden efter lovgivningen komme til anvendelse på børn under 15 år, som overtræde love eller vedtægter. For unge personer mellem 15 og 18 år gælde således samme bestemmelser som for dem over 18 år, når undtages bestemmelsen efter § 37 i straffeloven, som er nævnt foran.

Hvad lovgivningens bestemmelser angår, står endnu kun tilbage at nævne de tilfælde, *hvor loven giver tilladelse til at tage børnene fra forældrene.*

Således bestemmer Plan for Københavns Fattigvæsen i § 139:

„Befindes forældre, som for sig eller noget barn have eller have haft understøttelse fra fattigvæsenet, forsømmelige i at holde deres børn til skolegangen, eller de opdrage dem slet, eller de lade dem blive hjemme hos sig i ørkesløshed, istedenfor at sætte dem ud til håndværkere eller andet nyttigt arbejde, når de dertil have alder og førlighed, og advarsel derom ej har frugtet, bør børnene tages fra dem, og de desuden anses med sådan straf, som direktionen efter den følgende § 157 bestemmer.“¹⁾

Ligeledes hedder det i Regl. for Købstædernes Fattigvæsen § 7 og for Fattigvæsenet på Landet § 11 (begge af 5 Juli 1803), som ere enslydende, og som omhandle „de trængendes inddeling og forsørgelse efter deres forskellige trang“:

„Til 2den klasse henhøre børn, som ere fader- og moderløse, eller hvis forældres forstand, helbred eller sæder ere således beskafne, at børnenes opfostring og opdragelse ikke til dem bør betros.“²⁾

Endvidere sige de samme Reglementer for Købstæderne i § 39 og for Landet i § 43, hvis ordlyd i det væsenlige er den samme:

„Efterlade børnenes forældre eller plejeforældre at holde dem til

¹⁾ Jfr. Danske Lov 3—18—7.

²⁾ Justitsministeriets Skrivelse af 26 Jan. 1856 udtaler, at et sogneforstanderskab, som har ladet to børn af dårlige forældre forsørge i Holsteinsmindes opdragelsesanstalt, har ret til efter børnenes konfirmation at bestemme, hvor de skulle tjene, under forudsætning af, at forældrenes forhold berettiger dertil.

stadig skolegang, så at disse uden gyldig årsag enten aldeles eller jevnlig forsømme skolen og hendrive deres tid i lediggang, da skal kommissionen i mindelighed foreholde børnenes forældre eller plejeforældre deres pligter; bliver denne advarsel uden virkning, da hensættes børnene til andre; . . .“

Medens den sidstnævnte lovbestemmelse kun omhandler børn, som stå i forhold til fattigvæsenet, bestemmer Anordning for Almueskolevæsenet i Købstæderne af 29 Juli 1814 § 24 i slutningen:

„Skulde det tilfælde indtræffe, at et skolepligtigt barn aldeles ikke var at bringe til stadigen at søge skolen, bør skoledirektionen indberette sådant til *vort danske kancelli*, som bemyndiges til at foranstalte det videre fornødne i denne henseende.“

Anordningen for Landet, ligeledes af 29 Juli 1814, indeholder i § 17 en ligelydende bestemmelse.

Med hensyn til det her berørte forhold skal endvidere nævnes

Justitsministeriets Skrivelse af 24 April 1856, som i anledning af en forespørgsel om børn, hvis moder var mormon, kunde tvinges til at søge købstadens skole, og om børnene kunde tages fra hende, når hun rejste, udtalte, at først, når de almindelige midler til at fremtvinge skolegangen vare anvendte forgæves, kunde der være beføjelse til at tage børnene fra hende, hvorom dog justitsministeriet forbeholdt sig den endelige afgørelse; af hensyn til den fattigunderstøttelse, hun nød, kunde de ikke tages fra hende. .

Justitsm. Skr. af 22 Aug. 1860 bifalder, at en 13 års dreng, der med moderen er gået over til mormonismen, og som ikke vil søge skolen, tages fra moderen og anbringes i pleje for fattigvæsenets regning.

Endelig kunne børn fratages forældrene efter Plan for Københavns Fattigvæsen af 1 Juli 1799 § 136, hvori det hedder:

„Forældre eller plejeforældre, som enten have befalet deres børn at betle, eller dertil have givet dem medhold, eller ikke have hindret dem derfra, når de vidste, at de betlede, straffes Børnene straffes i de to første tilfælde ikke, men det står direktionen frit for at tage dem fra forældrene og sørge for dem.“

Denne bestemmelse gentages i Pl. om Tvangsarbejdsanstalten i Odense af 21 Decbr. 1825 § 3, hvori tillige forældrenes forpligtelse til at bidrage til børnenes underhold og udpantning for samme omtales. Hermed kan jevnføres D. L. 3—18—7 og muligt Lov af 29 Marts 1873 § 1 nr. 1 og nr. 6.

Sluttelig skal endnu anføres, at justitsministeriet som øverste pupilautoritet afgør, om et barn kan fratages forældrene på grund af skoleforsømmelser, medens amtet (i København overpræsidenten) afgør, om barnet kan tages fra forældre på grund af de moralske forhold. (Justitsm. Skr. af 10 Maj 1873).

Sammenfattes i korthed de foran anførte bestemmelser i lovgivningen, bliver resultatet følgende.

Børn under 10 år kunne ikke straffes; men der kan om fornødent anvendes forbedrings- eller sikkerhedsmidler imod dem.

Børn mellem 10 og 15 år kunne straffes (dog ikke for uagtsomhedsforbrydelser og for betleri), endogså med indtil 2 års forbedringshusarbejde; men påtale kan frafaldes af justitsministeriet (hvilket dog er indskrænket ved straffens grad), når barnet antages at kunne rettes ved andre foranstaltninger.

Forsåvidt sagen hører ind under den offentlige politiret eller angår særlig gentagen overtrædelse af politivedtægten, kunne de straffes med ris eller simpelt fængsel, når de ikke slippe med en revselse i hjemmet. For børn under 15 år undgås varetægtsarrest såvidt muligt. Børn under 15 år (altså også under 10 år) kunne efter Plan for Københavns Fattigvæsen for trods og slet opførsel revses som i skolerne.

Børn (uden angivelse af alder) kunne tages fra forældrene og anbringes til opdragelse andensteds 1) på grund af disses dårlige sæder, 2) når de opfordre børnene til eller se igennem fingre med at de tigge, 3) for skoleforsømmelser.

Unge personer mellem 15 og 18 år straffes med indtil 8 års straffearbejde, men straffen for forbrydelser kan efter omstændighederne i hvert enkelt tilfælde nedsættes indtil det halve af den straf, som ellers vilde være bleven idømt.

Sammenholder man nu de her anførte lovbestemmelser med de foran fremstillede, godkendte, almindelige principer for behandlingen, vil dommen om vor lovgivning i den omhandlede sag ligge klart for.

Den danske straffelov har således i sine almindelige bestemmelser om børns strafbarhed hovedprinciperne i ordningen: *frikendelse* og *opdragelse*. Hvad *frikendelsen* angår, kan man vel nok sige, at den i det mindste til en vis grad fremtræder som hovedprincip i de nævnte almindelige straffebestemmelser, men den er dog begrænset endel derved, at der nævnes nogle tilfælde, som efter udtrykkene forudsætte straf som det normale, ligesom også ved hensynet til straffens grad. Endvidere giver bestemmelsen om, at påtale kan frafaldes af justitsministeriet, også efter de brugte udtryk frikendelsen mere karakteren af en undtagelse end af det principale. Dertil kommer, at de øvrige særlige lovbestemmelser i de foran nævnte Love af 11 Febr. 1863, af 4 Febr. 1871 og Tillæg til Politivedtægten af 11 Novb. 1871 ligesom i Lov af 24 Maj 1879 udtale, at børn første gang kunne advares og i gentagelsestilfælde eller for særdeles vanartig opførsel straffes med ris eller simpelt fængsel, dog således, at en revselse i hjemmet kan træde istedenfor straffen, når omstændighederne tale derfor. Denne sidste bestemmelse gælder for alle de overtrædelser, som behandles af den offentlige politiret, hvorunder jo alle sager vedrørende børn under 15 år høre, når overtrædelsen ikke vil medføre straffearbejde. Udtrykkene ere i de tre sidstnævnte lovbestemmelser i det væsentlige enslydende, men ingen af dem nævner frikendelsen, men *kun* straf. I 11 Novb. 1871 står ganske vist: Henhører forseelsen under den almindelige straffelovs bestemmelser, komme disse til anvendelse; men dette findes ikke i Lov af 24 Maj 1879, i hvis motiver det udtales, at bestemmelsen om revselsen i hjemmet er optagen i loven for at gøre behandlingen for børns vedkommende for den offentlige politiret også af andre sager end politiforseelser ens med disse, om hvilke be-

stemmelsen tidligere alene galdt. Da antallet af lovovertrædelser, begåede af børn, som kunne afgøres ved mindre straffe end straffearbejde, bliver det langt overvejende af det hele antal lovovertrædelser af børn, vil resultatet altså være, at *børn i almindelighed straffes, og ikke at de frikendes*. Dette må også fremgaa af efterfølgende tal. I 1871—75 domfældtes efter de statistiske kriminalretlige meddelelser for disse år ialt 773 imellem 10 og 15 år og 1238 mellem 15 og 18 år. Af disse domfældtes i samme tidsrum for første gang begået tyveri (denne kategori omfatter nemlig det langt overvejende antal af de her nævnte aldersklasser) 692 fra 10 til 15 år og 863 fra 15 til 18 år, ialt 1555. Af dette sidste tal ikendtes igen 993 legemlig straf, ligesom der på det hele antal domfældte faldt 1141 legemlige straffe. Da de frifundne i denne klasse af forbrydelser udgør 206, som langt fra alle kunne godskrives aldersklassen 10—15 år, og da den legemlige revselse er hovedstraffen for denne klasse, må det udtalte herved anses for godtgjort. Hertil må desuden føjes, at straffene for politiforseelser ikke ere medregnede i de anførte tal, ligesom det af Københavns Politiefterretninger for 1876, 77, 78 (i de øvrige år-gange findes intet anført derom) fremgår, at af respektive 123, 134 og 203 tiltalte børn er der kun for 5, 3 og 5 fra-faldet påtale. Hvad *opdragelsen* angår, da findes denne jo også nævnt i straffelovens almindelige bestemmelser. Den er imidlertid efter udtrykkene i loven endnu mere end *frikendelsen* en undtagelse fra regelen, og den må således få endnu mindre at betyde end hin. Som det fremgår af hvad der før er sagt om det karakteristiske ved ordningen ere frikendelse og opdragelse således forenede, at de betinge og supplere hinanden, hvilket som påvist ikke vil kunne siges om vor ordning.

Det må forøvrigt ved betragtningen af dette spørgsmål ikke udelukkes, at vor straffelov og forberedelserne til denne allerede ligge c. 20 år tilbage i tiden, et tidspunkt, på hvilket opmærksomheden for den penitentiære sags mange spørgsmål og særligt for det her omhandlede ingenlunde

var almindelig. Dette viser sig således også for en del i den tyske rigsstraffelov og har derfor ført til den preussiske lov af 13 Marts 1878 for dette område ligesom til den i Tidsskriftets nærværende årgang, side 92, anførte lov for Oldenburg. Omendskønt spørgsmålets ordning allerede længe var stærkt udviklet i Belgien, England, De Forenede stater i Amerika og tildels Frankrig, er det dog først efter den penitentiære kongres i London i 1872, at det får en forøget og mere udbredt og almindelig interesse, som yderligere blev næret ved forhandlingerne på kongressen i Stockholm. Hvad der derfor, da vor straffelov blev til, endnu var noget særligt, er senere blevet godkendt som almindeligt princip.

Ved bedømmelsen af ordningen i Danmark anførte jeg foran, at der var to hovedpunkter at være opmærksom på, nemlig *lovgivningen* og *behandlingen*. Hvad nu denne sidste angår, da er den jo afhængig dels af lovens bestemmelser og dels af den anvendelse, som disse have hidført. Lovens bestemmelser og disses betydning i almindelighed ere nylig omtalte, men der er dog enkelte af disse, som få deres rette betydning i selve behandlingen. Dette gælder således *alderen og dens indflydelse*.

Vor straffelov anser jo kun barnet mellem 10 og 15 år som strafbart efter særlige bestemmelser, medens barnet under 10 år ikke kan straffes, og unge personer mellem 15 og 18 år straffes efter reglerne for voksne, kun straffens grad danner en forskel. I dette punkt er der altså en forskel mellem vor straffelov og de almindelige principer for barnets strafferetlige behandling, og den er måske den væsentligste forskel, den, der får mest betydning for den hele behandling hos os. For at skaffe frikendelsen og opdragelsen, ordningens hovedprincip, så vid en mark som muligt, og i erkendelsen af, at principets største betydning, forebyggelsen, ligger i, at anvendelsen kan finde sted på et så tidligt tidspunkt som muligt, forinden for-dærvelsen har slået for dybe rødder, er nemlig princippet ikke blot stillet op, rent og klart, som den første alminde-

lige bestemmelse om børns strafbarhed, men dets anvendelse er udstrakt til det fyldte 16de eller 18de år uden minimalgrændse, eller fra det fyldte 6te eller 8de år til det fyldte 16de eller 18de år. Det var denne udvidelse af aldersgrændsen, der foranledigede den førømtalte preussiske lov af 1878, og som ligeledes har affødt den oldenburgske, der ventes at ville blive efterfulgt af flere lignende særlige tyske love, fordi rigsstraffelovbogen begynder barnets strafbarhed med 12 år, medens den dog sætter den kriminelle lavalder til 18 år. Følgen af vor straffelov kan derfor, da vi mangle denne udstrækning i alderen, kun blive den, at for det første børn under 10 år, siden de ikke kunne straffes, blive i ringe grad genstand for opmærksomhed fra øvrighedens side; thi bestemmelsen om forbedrings- og sikkerhedsmidlers anvendelse på dem vil efter hele bestemmelsens karakter og form først få betydning, når der foreligger noget meget graverende, som sandsynligvis er udsprungen af en allerede vidt fremskreden fordærvelse. Og på det punkt vil såvel det tilfælde, at handlingen er opdaget, som den pågældende øvrigheds skøn eller interesse for spørgsmålet i almindelighed få væsenlig indflydelse. Barnet fortsætter altså. Selv om det anholdes, sendes det jo tilbage til de gamle forhold og vaner. Når det dernæst bliver 10 år, er det endelig kommet så vidt, at det kan blive straffet; men så har det også nået en udvikling, som man ikke således kan udrydde ved en mindre straf. Det får måske *ris* og vender atter tilbage til de samme forhold. Når det så anholdes næste gang, får det atter *ris* eller måske rotting, hvis det har opnået alderen, og så søger man efter straffen ad privat vej barnet anbragt hos en familie eller i en privat opdragelsesanstalt.

Jeg antager, at enhver, som tænker lidt over dette, vil føle modsigelsen, som findes i en sådan behandling, og vil føle, at vi ved slig behandling kun opnå at komme *for silde*. Det kan umuligt være det, som vor straffelov har tilsigtet, da den gav sine bestemmelser om barnets strafbarhed. *At vi komme for silde*, derpå er der beviser

nok. Man behøver blot at læse beretningerne fra Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse eller fra Flakkebjerg Opdragelsesanstalt, så får man syn for sagn. Hvor mange af de anbragte ere ikke gentagende tiltalte og straffede, og så anbringes de, når de ere komne så vidt, at de allerede have fået smag på udskejelser og løsgængeri, og når de have fået fornemmelsen af, at der er en kamp mellem dem og samfundet, at samfundet er det stærkeste, men de ere snedigere end det, man kan skuffe det; der er noget, som pirrer i kampen, og som avler bitterhed og trods; man anbringer dem, når stoffet til den senere udviklede forbryder er beredt; så skulle de forbedres. Mener man, at det ikke er så, behøver man blot at se på tallene for domfældte for tyveri i 1871—75. For første gang begået tyveri er der fra 10—15 år domfældt 692 og fra 15—18 år 863. Da gentagelsen af forbrydelsen ikke får betydning før efter 18 år, kan man ikke se, hvormange af de 692, der findes i de 863, men tallet kan ikke være ringe. For det sidste halvår af 1879 fandtes i dagbladene nævnt 20 børn, hvoraf de 18 fra København, som havde været tiltalte og straffede en eller flere gange tilforn og da atter vare anholdte for tyveri. Iblandt dem fandtes en 8 års dreng i Århus, som havde begået over firti tyverier. Af børn under lignende forhold fandtes i første halvår af 1880 omtalt 12, alle fra København. I Politietterretninger for København for 1873 hedder det: *„Det er ikke den kriminelle statistik alene, men også de erfaringer, politiet iøvrigt på forskellig måde har lejlighed til at gøre, der pege hen på tiltagende fordærvelse af al slags iblandt den opvoxende ungdom af begge køn. Det, politiet i så henseende formår at udrette til støtte for hjemmet og skolen, er imidlertid ikke meget andet end at konstatere, at der her er et punkt, som i høj grad kræver samfundets opmærksomhed.“* Lad mig til dette føje 3 tilfælde fra den sidste tid, alle fra København. En 13 års dreng, tidligere anholdt for tyveri, har stjålet 50 kroner i en stald. Tre drenge fra 15 til 18 år gamle, alle

tidligere straffede for tyveri, ere anholdte for indbrud i et skib i havnen. En 19 år gammel person, 7 gange straffet for tyveri, er anholdt for samme forbrydelse. Alle tre bevise de, hvorledes og hvor hurtigt udviklingen foregår, og hvorledes vor strafferet yder sit bidrag i så henseende. Pigen på 16 år, tidligere straffet for tyveri, som af hævn stak ild på hos en gibser i Århus, og drengen på 16 år, som har nydt en dårlig opdragelse og har svage moralske begreber og som begik mordet i Glenstrup, ere begge eksempler fra den senere tid på, at vi have noget at oprette. Hvormange af de unge mennesker, som idømmes forbedringshusarbejde, kunne ikke fortælle, at de efter gentagen anholdelse og straf anbragtes i en familie eller i en eller anden opdragelsesanstalt, men de endte dog i straffeanstalten. Efter at individet har gennemgået en sådan forskole, må man kunne vurdere betydningen af de resultater, som desuagtet vindes igennem straffeanstalterne. Individerne ende i straffeanstalterne, fordi man er begyndt „for silde“ med at forebygge. Dette er vel ikke noget nyt. Således har det været og er det endnu adskillige steder. Men det bør ikke blive ved at være så.

„Man må fremfor alt være opfyldt af det princip, at det ikke drejer sig om at fuldbyrde en straf eller en revselse, men om at give en opdragelse.“ Således blev der sagt på kongressen i Stockholm, da spørgsmålet behandledes, men man kan ikke opdrage børn ved revselse alene.

Skønt det vistnok ligger noget udenfor min vej, kan jeg dog ikke undlade at opholde mig lidt ved revselse af børn. Jeg holder ganske vist på, at man skal bevare legemlig tugt i vore fængsler ikke for at bruge den som dagens kost, men i fornødent fald. Jeg holder på den, fordi der er iblandt fangerne folk, som kun respektere den, som er deres egen mønt, den, som de ere opdragne ved, og som de derfor af gammel vane gribe let til men også have en gammel frygt for; den er deres børnelærdom, og den glemmer man jo ikke, når man bliver gammel. Den slags karle ere

for en stor del blevne rå, fordi de ere opdragne ved prygl. Moderen er enke, eller hun er ene med børnene om dagen, eller hun er ofte ude om dagen, og børnene lege på gaden i den tid eller også altid. Gadelivet gør dem ustyrlige. Når moderen kommer hjem, eller børnene komme op fra gaden, er der et eller andet for moderen at blive vred over, tøjet er forrevet, der er klaget over, at de have gjort optøjer. De irettesættes, der svares næsvist. Eller de ville ikke lystre moderens befalinger. Hun har kun prygl til sin bistand for at sætte sin villie igennem; skældsord og trusler om prygl have ikke længere nogen virkning. Pryglene blive nu det almindelige hjælpemiddel, til al skam og frygt for straf er banket ud og trods banket ind. Og med trodsen er råheden kommen. Barnet følger sin lærdom, det griber til det middel, som frugter på det selv, det prygl, når lejlighed gives, for enhver ubetydelighed dets kammerater. Man kan se det i børnenes lege på gaderne; pryglene gribes der let til, de spille altid en rolle. Af den grund mener jeg, at man ikke skal bruge prygl som lovens straf for børn. Loven skal agtes, men ikke frygtes. Lad os først afskaffe dem der, så kunne vi også i tidens løb blive af med dem i fængslerne. Pryglene afskrække, siger man. Vel nok, når vi i vore hjem daglig kunne stå ved siden af med advarslen for dem, hvis der ikke lydes. Men barnet på gaden har ikke advareren ved siden, og barnenaturen er jo glemsom, særligt i det alvorlige. Hertil kommer endnu, at lovens revselse i ikke få tilfælde i København gør barnet opholdet i skolen utåleligt, så at det søger beskyttelse derimod ved at flyttes til en anden skole.

Vende vi nu tilbage til behandlingen, er der alt nævnt et punkt, som ikke kan forbigås. Der blev sagt, at barnet, efter gentagende at have forset sig og efter at være blevet straffet, anbragtes til opdragelse. Et sådant forhold findes i England for reformskolens vedkommende. Men ingen fremgangsmåde er anset for mere utilfredsstillende og har mødt mere modsigelse end denne, at afholde børnene fra straf-

bare handlinger ved en opdragelse, som selv begynder med straf. Med særligt hensyn hertil siger WALTER CROFTON i en artikel: *On the treatment of our juvenile offenders* i *Good words*, heftet for Juli 1881: „Af langt større betydning end disse (reform- og industrielle skoler) vil udslettelsen blive af den skamplet at sende flere børn i fængsel, end retfærdighedens håndhævelse fordrer, eller end det stemmer med humaniteten“.

Et andet punkt er benyttelsen af momentet: *manglende skelneevne*. Det er naturligvis vanskeligt at bestemme dennes tilstedeværelse i hvert givet tilfælde; men det er jo derfor også meningen med af den at grund opstille den almindelige regel om frikendelse, at den netop skal benyttes som almindelig regel. Forholdene hos os ere i så henseende alt berørte, men der er en almindelig bemærkning at gøre på dette punkt. Når *manglende skelneevne* ikke er den almindelige frikendelsesgrund, vil det let hænde, at den, der har nydt en lidt bedre opdragelse, anses for at besidde skelneevne fremfor den, som har nydt en dårlig opdragelse. Herved kommer man let til at begå en uretfærdighed. Det kan vistnok ikke betvivles, at navnlig det dårligt opdragne barn er klogere, har mere indsigt i de strafværdige handlinger end det bedre opdragne barn. Det førstes opdragelse går nemlig i den retning, derimod ikke det sidstes. Jeg skal i så henseende atter anføre en ytring af den svenske forfatter WETTERBERGH om de fattige børn: „Deres ansigter have ofte et udtryk både af uskyldighed og ondskabsfuldhed. Senere forandrer det selskab, hvori de leve, deres træks oprindelige karakter og giver dem et plumpt præg“. De lære fordærvelsen at kende af praxis, de bedre opdragne som oftest kun i teorien.

Et tredje punkt er *afgørelsen af, om tiltale skal frafaldes*. Jeg bemærkede foran herom, at afgørelsen gennem justitsministeriet efter udtrykkene gjorde den almindelige regel om frikendelse til en undtagelse hos os, og jeg kan hertil føje, hvad alt før er sagt, at dommerens interesse for afgørelsen bliver

derved mindre direkte, end hvis afgørelsen lå hos ham, selv om det er givet, at frafaldelse af påtale næsten aldrig eller, måske, aldrig negtes. Ved samme lejlighed må jeg minde om, hvad også foran er anført, at man anser en hurtigst mulig afgørelse for nødvendig, ja endogså i den senere tid tilstræber slet ingen arrest for de mindre for-dærvedes vedkommende. Ved at lægge afgørelsen i ju-stitsministeriets hånd forhales arresten tilligemed afgørelsen. Dog må den foran anførte Plak. af 1810 ikke lades uberørt her. Dens i flere henseender interessante bestemmelse om barnets løsladelse mellem forundersøgelse og dom og exe-kution kan imidlertid også have sine uheldige følger, hvis barnet f. ex. i mellemtiden må anbringes i en fattiganstalt, hvilket ophold navnlig udenfor København i mange tilfælde vil kunne have en mindre god indflydelse, fordi hensynet til selskabet ikke altid vil blive gjort gældende.

Det er en selvfølge, at barnet må tages ud af de hjem-lige forhold, når det efter loven skal anbringes på anden måde. Ved siden heraf have vi set, at børn, som henhøre under fattigvæsenet, kunne fratages forældrene på grund af disses dårlige sæder, eller fordi de holde dem til tiggeri eller se gennem fingre dermed, og endelig for skulkeri. Be-nyttes anbringelsen istedenfor straf i så forholdsvis ringe omfang som hos os, bliver altså følgen, at barnet bestandig vender tilbage til de samme forhold, som gav spiren til fordærvelsen, og som give denne lejlighed til at udvikle sig videre. Ligesom brændemærkede ved straffen søge de nærmest andre ligestillede eller gøre yngre til deres fortrolige og kammerater; disse se op til den størres erfaring og dristig-hed, og de ere indenfor fordærvelsens kreds. Skulle de på den anden side anbringes efter straffen, hvilket altså sker ad privat vej, må forældrenes tilladelse søges. Denne gives det ene øjeblik og tages i det næste tilbage, og hele forholdet bliver let usikkert. Herpå haves mange og for børnenes frem-tid sørgelige eksempler. I så henseende savne vi en lovbestem-melse som den, der findes i England og i flere af de For-

enede Stater i Amerika, at *forældremyndigheden* ved barnets anbringelse i en privat anstalt går over på dennes bestyrer. Jeg har allerede tidligere gjort opmærksom på, at man i de to nævnte stater har gjort en betydelig indskrænkning i *forældremyndigheden* derved, at politiet i New-York optager alle på gaden i skoletiden omstrejfende børn, ligesom derved, at i England enhver kan bringe et sådant barn for øvrigheden, med hvilken opgave der endogså er stiftet selskaber i London. Den uheldigste følge af denne bestemmelse er utvivlsomt den, at forældre derved kunne foranlediges til at opgive pligten til at forsørge børnene, og herpå vil man næppe kunne råde bod ved at sætte forældrene i bidrag. Hensynet til samfundets tarv og til barnets moralske udvikling har været det fornemste, for hvilket *forældremyndigheden* har måttet vige pladsen. Det er jo også i almindelighed hjemmet, som direkte eller indirekte bereder faldet, og anbringes barnet ikke, kommer gentagelsen atter og atter. Overbærenhed i at anbringe barnet vil ofte være utidig og sker på samfundets såvelsom på barnets bekostning. Man skal derfor ganske vist vogte sig for at give hensynet til *forældremyndigheden* for stor betydning i forhold til barnets fremtid.

Et særligt forhold danne i så henseende skoleforsømmelserne. Mulkteringen herfor rammer i almindelighed ikke den rette part. I mange tilfælde er der ganske vist ikke det rette tilsyn med barnet, men dette ligger ligeså ofte i forældrenes fraværelse ved arbejde udenfor hjemmet. Mulkteringen berøver familien et bidrag til dens underhold; ved at afsones måned efter måned taber den sin betydning og svækker forældrenes agtelse for afsoningen og deres interesse for børnenes skolegang¹⁾. Ere forældrene de skyldige, kunne børnene komme til at lide dobbelt derved, og forsåvidt de

¹⁾ En 13årig pige, som ikke kunde læse, fandtes for nogle år siden tilfældigt i en af Københavns nabokommuner. Hun besøgte aldrig skolen, tiggede og drev om. Moderen afsonede de ideligt tilbagevendende skolemulkt; men pigen blev ikke bedre derved.

ere skulkere, bliver skolegangen ikke bedre. I mange tilfælde følger der strax tiggeri eller andre slette vaner med skulkeriet, og i hvert tilfælde ville de snart indfinde sig. Der er derfor god grund til også ligeoverfor skulkerne at skride ind, inden fordærvelsen er skreden for langt frem, og det er *for silde*.

Det er foran påvist, at barnets anbringelse i mange tilfælde først vil foregå efter en straf eller i hvert tilfælde efter at et barn gentagende har udvist et fordærvet sindelag, og da ad privat vej. Denne virksomhed har i en lang årrække været en opgave for *Foreningen af 1837 til forsømte Børns Frelse*. Dens bestyrelse har omfattet denne opgave med stor kærlighed og med utrættelighed, og samfundet har støttet den deri. Det fejler heller ikke, at dens virksomhed har været til velsignelse for adskillige. Til ret at kunne bedømme resultaterne af dens virksomhed savnes der imidlertid tilstrækkelige statistiske oplysninger, idet Foreningens beretninger intet meddele i så henseende. Dette er såmeget mere beklageligt, fordi det er vitterligt, at mange, som ere anbragte af den, senere ere idømte straffearbejde. Et fremgår imidlertid af dens beretninger, at dens virksomhed i de fleste tilfælde, som det alt er påvist om behandlingen i almindelighed, begynder *for silde*. Ganske vist tager den sig også af børn under 10 år, men deres antal er forholdsvis ringe. Dens hovedanbringelse er i pleje. Om pleje skal foretrækkes kan omtvistes, men her må dog hensyn til alder og forhold blive medbestemmende, og når hensyn tages til, at behandlingen overhovedet må anses for at være for sent begyndt, kan pleje næppe være at foretrække. I så tilfælde må man da have gode, moralske, anbefalelsesværdige plejesteder. Foreningens plejesteder vare, i det mindste for nogle år tilbage, de tyske kolonibyer i Jylland på grænsen af heden. Det kan ikke være heldigt at samle plejebørn af det slags, som her er tale om, sammen i et forholdsvis stort antal på et så begrænset territorium, og det er vel tvivlsomt, om så mange anbefalelsesværdige plejesteder skulle findes

særligt imellem de fattige kolonister. Når man læser beretningerne, får man desuden indtrykket af, at bestemmelsen af pleje eller anstalt synes i flere tilfælde vilkårlig. Efter beretningen for 1877—78 er således 1 pige på 12½ år, som havde dårlige hjemlige forhold, men som ikke synes at have skejet synderligt ud, anbragt i en anstalt, medens 1 pige af samme alder, som har været tiltalt før, har begået indbrud, skulker og er løgnagtig, er anbragt i pleje. Den samme bemærkning gælder drengene. Foreningen vilde kunne sætte sig en smuk og velsignelsesrig opgave, hvis den begrænsede sin virksomhed til skulkere, tiggere og småtyve indtil 12 år og f. ex. anbragte pigerne i pleje og drengene i en Foreningen tilhørende, særlig anstalt. Vi fik derved hele den kategori, som særlig egner sig for ren præventiv behandling, udskilt og samlet under én kontrol; og derved blev det første led dannet i en systematisk, rationnel ordning. Når jeg har nævnt en forskellig anbringelse for piger og drenge, har det sin grund i, at jeg tror, pigerne ofte have mere gavn af en pleje end af anbringelse i en anstalt, idet pigerne vistnok lettere fordærve hinanden, navnlig i retning af løsagtighed.

Foreningen af 1837 har sin virkekreds i København. Skal et barn udenfor denne by anbringes, vil det i almindelighed blive fattigkommunens sag. I mange tilfælde vil denne anbringe barnet i en pleje. Dette vil altid have den uheldige side, at barnet lever i nærheden af hjemmet og kan blive berørt af dettes eventuelt uheldige indflydelse, ligesom det også vil være vanskeligt at finde passende plejesteder. Det må jo nemlig erindres, at her er tale om mere end et almindeligt plejeforhold. I flere tilfælde vil barnet blive anbragt i de fattiggårde, som findes rundt om på landet. Forholdene ere her ofte meget uheldige og særligt for et forsømt barns opdragelse. Man kan vistnok uden overdrivelse sige, at den dårlige påvirkning af gamle fordærvede personer let vil kunne bringe barnet under endnu værre indflydelser end dem, det tages fra. Adskillige fattig-

bestyrelser betragte nemlig de opdragelsesanstalter, som findes her i landet, for at være rene fordærvelsesanstalter for alt fordærvede børn, og de vægre sig af den grund ved at anbringe dem der. Sjældnere kan man vistnok mene, at den større udgift ved anbringelsen i en anstalt spiller en rolle, skønt slige tilfælde nok kunne findes.

Skal barnet imidlertid anbringes i en opdragelsesanstalt, haves jo kun private. Af disse ere anstalterne på Flakkebjerg med Landerupgård, Bøggildgård og Holsteinsminde de største og omfatte c. 350 børn. Desuden haves jo nogle mindre i Kindstrup, Sødunge m. fl. At udtale nogen kritik over hver enkelt anstalt, er her ikke tale om. Der er ikke tvivl om, at de alle arbejde med stor kærlighed for gerningen og gøre store anstrengelser for at opnå de bedste resultater. Jeg skal altså kun indskrænke mig til nogle almindelige bemærkninger. På grund af, at vi i almindelighed begynde *for sild* på behandlingen, og på grund af, at adskillige børn anbringes i pleje, også fordi anstalternes omfang er for ringe, ville selvfølgelig de dårligste komme i anstalterne. Ved siden af disse vil der dog også komme flere, som ikke ere yderligt fordærvede; deraf opstår en sammenblanding af meget forskellige elementer, som besværliggør arbejdet og kan have sine slemme følger. Heraf udspringer utvivlsomt også den ovenfor anførte opfattelse hos enkelte fattigbestyrelser. Mange af de børn, som anbringes i opdragelsesanstalterne, vilde utvivlsomt, hvis en ordning af hele forholdet eksisterede, høre ind under en repressiv behandling. Nu må behandlingen skære dem alle over én kam. Efter oplysninger fra nogle mindre anstalter finder man der børn, som høre hjemme i de såkaldte børnehjem, sammen med anholdte og straffede børn. Man finder børn af alle aldre fra 6 til 14 år. Kort sagt, det går i mange tilfælde, som det bedst kan. Det gælder mangan gang blot om at finde en plads. Man har også forsyndet sig mod navnet, idet man har kaldt de mindre anstalter børnehjem, men dog taget forsømte børn derind. I nogle

finder man piger og drenge uden noget hensyn til alder i samme anstalt, også en ordning, som er almindelig fordømt. Kun i én anstalt, Holsteinsminde, findes et forsøg på et familiehus, de øvrige ere fællesanstalter. Ligesom der ikke findes noget officiel regulativ for anstaltens virksomhed, således arbejde de uden officiel kontrol, og deres beretninger afgives formentlig heller ikke til nogen offentlig autoritet. Endelig findes ingen meddelelser om resultaterne af deres virksomhed, og sådanne må dog til for at denne kan bedømmes.

Ved omtalen af disse anstalter må Københavns *Internat* ikke forbigås. Skønt særligt indrettet for skulkere optager det dog også mere fordærvede børn, ligesom den oprindeligt bestemte tid for opholdet, 3 måneder, ikke overholdes. Heri, såvel som derved, at det ligger for nær ved København, har det svage sider, som ikke burde findes. Det vilde som anstalt alene for skulkere på de første stadier kunne forsvares og blive gavnlig, men tiggere og andre forsømte børn burde aldrig findes deri; vi komme så atter til sammenblandingen af de mange elementer, som kan virke meget skadeligt, og opholdet bliver for kort for de meget forsømte, som så atter vende tilbage til deres gamle forhold.

Beskæftigelsen i anstalterne er i almindelighed for drengene jordarbejde og for pigerne husgerning, syning og let havearbejde.

Varigheden af opholdet vil vel i almindelighed være begrænset af konfirmationen, men det udstrækkes dog længere, også af hensyn til den ofte sene alder, hvori individet anbringes. Nogen regel for det findes der ikke, da lovgivningen slet ikke har givet sig af med hele denne sags ordning.

Af samme grund findes heller ingen bestemmelse om nogen *forløbig tilladelse* til at tage ophold udenfor anstalten. Dog skal her ikke lades uomtalt det ganske vist fortrinlige moment i det Flakkebjergske system, om jeg så må sige, at nogle af børnene om sommeren, efter valg indbyrdes, med bestyrerens samtykke anbringes for løn hos bønderne i omegnen.

Betydningen heraf som prøve på den moralske kraft hos individet er jo indlysende. Dette moment vilde vistnok kunne få forøget betydning under en fuldstændig ordning af hele spørgsmålet, navnlig som overgangsled efter en repressiv behandling.

Man må imidlertid ikke efter denne, efter min opfattelse i de fleste punkter milde, kritik af den hele behandling hos os komme til det resultat, at der kun gøres skade og ingen gavn. Tværtimod, at der gøres nogen gavn, det er der ingen tvivl om; men de tidligere anførte tal om straffede personer mellem 15 og 18 år vise noksom, at der bør udrettes langt mere. Dertil kommer, at vi i grunden slet ingen ordning have i den sag, og i hvert tilfælde i flere retninger ere fjernt fra de almindeligt godkendte principer. På de fleste punkter, som for den, der vil studere spørgsmålet, markere udviklingen og vejen, der skal følges, savne vi enten bestemmelser eller begå fejltagelser, fordi vi ikke have fulgt med. Og dog er den hele sag så langt fremme i udvikling, og dens enkeltheder så omfattende diskuterede, at vi næsten kun behøve at handle for at komme med.

Vor lovgivning mangler ikke syn for sagen, men den er i dette punkt allerede for gammel og har ikke set sagen under et, fordi den tildels er bleven til i stykker. Der er momenter nok at bygge på, men vi mangle en ordning af spørgsmålet, og, fornemmeligst, vi begynde *for sildig*. ILLING, Preussens chef for de indenrigsministeriet underlagte straffeanstalter, har sagt om dette spørgsmål: „*Sandsynligheden af en forbedring står i omvendt forhold til forbryderens alder.*“ Derfor er det også nødvendigt at forbedre lovovertræderen på det tidligst mulige stadium. Dette må være formålet for den hele behandling af de forsømte børn og unge lovovertrædere, og på dette punkt vil utvivlsomt enhver erkende bestræbelsen for at forbedre for at være den først berettigede såvel i samfundets som i individets interesse.

FR. STUCKENBERG.

INSTRUKTION

för

FÅNGVÅRDSSTYRELSEN I FINLAND.

Af den 25 Januari 1881.

Kap. I.

Fångvårdsstyrelsens sammansättning och äligganden.

§ 1. Den allmänna ledningen af fångvården i landet handhåves af en fångvårdsstyrelse, som underlyder senatens för Finland ekonomidepartement och dess civilexpedition.

§ 2. Fångvårdsstyrelsen utgöres af en öfverdirektör, en sekreterare, en kamrerare, en kammarförvandt, en kanslist och en kammar-skrifvare, hvarjente vid fångvårdsstyrelsen anställas en vaktmästare.

§ 3. Fångvårdsstyrelsen åligger:

a) att utöfva tillsyn deröfver, att fängelser och korrek-tionsinrättningar upprätthållas i öfverensstämmelse med gällande lagar och författningar samt att fångforslingen behörigen ombesörjes;

b) att hafva inseende öfver ordningen i stads- och tings-lagshäkten, som af kommunerne bekostas och förvaltas, samt, om missbruk der förekommer, hos vederhörande göra framställning om afhjelpande deraf, äfvensom att, då fråga om nybyggnad af dylikt häkte uppstår, afgifva förslag, angående hvad i sådant afseende kan befinnas lämpligt;

c) att utöfva den allmänna tillsynen öfver fängelse- och korrek-tionsinrättningarna tillhöriga byggnader och jordområden äfvensom kronans till fängelseväsendet hörande inventarier och annan lösegendom;

d) att hos senaten göra framställningar om sådana förän-dringar i fångvården och fångforslingen, som kunna finnas nödiga, men om hvilka fångvårdsstyrelsen ej eger att bestämma;

e) att förordna om kosthållningen vid fängelse- och korrek-tionsinrättningarna, så framt kostnaderna ej öfverstiga hvad i så-dant afseende å stat finnes upptaget;

f) att på anmälan om behof af klädespersedlar och andra inventarier vid fängelse- och korrek-tionsinrättningarna draga försorg angående deras förfärdigande inom dessa inrättningar eller an-skaffande medelst uppköp, äfvensom förordna till reparation af de-samma;

g) att meddela nödiga föreskrifter om fångars arbetsverksamhet inom fängelseinrättningarna, samt utverka senatens bifall till användande i förekommande fall af fångar för krono- eller andra allmänna äfvensom enskilda arbeten utom fängelserna;

h) att genom inspektioner vaka deröfver, att de föreskrifter, som i afseende å fångvården blifvit meddelade, behörigen efterlefas;

i) att årligen före den 1 Oktober till senaten inkomma med förslag till utgiftsstat för fångvården under nästföljande år;

k) att vid inträffad ledighet antaga och utnämna de tjänstemän och betjente, hvilkas tillsättande å fångvårdsstyrelsen ankommer, samt upprätta föreskrifna förslag till besättande af öfriga tjänster vid fångvårdsstyrelsen och fängelseinrättningarna;

l) att upptaga och afgöra ej mindre frågor om fel och försummelser i tjensten, begånga af de vid fångvårdsstyrelsen anställda tjänstemän, så vidt handläggningen af dylika frågor ej tillhör allmän domstol, eller annan myndighet, än ock anmärknings- och bålansmål;

m) att årligen innan den 1 Oktober till senaten insända generalräkning öfver inkomster och utgifter för såväl fångvården, som fångforslingen i landet under föregående år;

n) att till bestridande af de vid fängelser och korrektionsinrättningar erforderliga utgifter hos vederbörande guvernörer requirera å stat anslagna medel;

o) att innan utgången af September månad hvarje år till senatens justitie och ekonomie departement äfvensom prokuratorn afgifva berättelse angående fångvårdens alla förvaltningsgrenar under det nästföregående året, samt

p) att till senaten och andra myndigheter afgifva utlåtanden i fångvården rörande frågor.

§ 4. För de i föregående § omförmälda inspektioner skall öfverdirektören eller, i fall han är hindrad, den tjänsteman i fångvårdsstyrelsen, som senaten dertill på anmälan förordnar, besöka landets fängelser och korrektionsinrättningar, enligt en af senaten för hvarje år godkändt reseplan, samt anställa mönstring af der förvarade fångar, inventering af inrättningarnas kassor och besigtning af kronan tillhörig egendom, hvarvid jemväl bör tillses, att, hvad till ordning och god hushållning hör iakttages samt att någons lagliga rätt ej förnärmas.

Likaledes skola, i den mån nödigt anses, inspektioner förrättas i härads stads- och tingslagshäkten.

Öfver inspektionernes förlopp skall berättelse till fångvårdsstyrelsen afgifvas.

§ 5. Öfverdirektören eger ensam afgöra alla på fångvårdsstyrelsen ankommande ärenden, hvilka efter sakens beskaffenhet honom föredragas af sekreteraren eller kamreraren. Under öfverdirektörens frånvaro på embetsresa, äfvensom då han till följe af

jäf, sjukdom eller annan laga orsak är hindrad att förvalta sitt em-
bete, handhafvas ärendena i fängvårdsstyrelsen af sekreteraren och
kamreraren gemensamt, utan att de dock må tjenstemän antaga eller
från tjensten skilja, eller andra frågor af större vikt, som tåla upp-
skof, afgöra.

Är öfverdirektörsembetet ledigt, utöfva, så framt af senaten ej
varder annorlunda förordnad, sekreteraren och kamreraren gemen-
samt alla med embetet förenade åligganden.

Wid tjenstemäns antagande eller skiljande och vid afgörandet
af viktigare frågor aflemnar föredraganden skriftligt betänkande.
Deltar ej öfverdirektör i ärendes handläggning och uppstår emellan
sekreteraren och kamreraren vid afgörandet skiljaktighet, affattas
beslutet enligt dens mening, på hvars föredragning ärendet be-
rott, och den i ärendets afgörande deltagandes skiljaktiga yttrande
skall uti föredragandens protokoll antecknas.

Likaså bör, då öfverdirektör afgör ett ärende och föredraganden
yttrat skiljaktig mening, denna mening antecknas till protokoll, som
skall behörigen justeras.

§ 6. Sekreteraren åligger, utöfver hvad för honom ofvanföre
finnes bestämdt;

1) att utöfva närmaste tillsynen öfver kansliet, hvartill
höra frågor om fångars bevakning, sysselsättande och undervisande,
ordning, disciplin och helsovård, fängforsling, tjensters besättande
och entledigande från dem, afgörande af balans- och anmärknings-
mål samt om förändringar i fängelsers och korrektionsinrättnings
organisation;

2) att emottaga till fängvårdsstyrelsen ankommande och
dess kansli tillhörande bref, suppliker och andra handlingar, låta in-
föra dem i diarium, föredraga kansliärendena och afgifva betän-
kanden samt uppsätta och kontrahsignera alla från fängvårdsstyrelsens
kansli utgående bref och öfriga expeditioner;

3) att upprätta den fängvårdsstyrelsen åliggande underdå-
niga årsberättelsen;

4) att tillse, det fängvårdsstyrelsens arkiv, brefkoncepter,
akter och andra handlingar hållas i behörig ordning, och

5) att föra särskilda förteckningar öfver fängantalet i de
olika fängelseinrättningarna.

§ 7. Kamreraren utöfvar närmaste inseendet öfver kamrerare-
kontoret, hvartill höra ärenden angående ekonomin och räkenska-
perna för landets fängelser och korrektionsinrättningar, deras bygg-
nader och inventarier samt inkomster för arbeten. Han ansvarar
för göromålen derstädes och honom åligger jemväl:

1) att tillse det bref och handlingar i ärenden, hörande till
kontoret, införas i diarium, föredraga dessa ärenden, uppsätta och
kontrahsignera i dem utgående expeditioner, handhafva värden af
handlingarna i kontoret samt låta uppgöra register till dem och nö-
diga förteckningar öfver kontoret rörande ärenden;

2) att vaka deröfver att räkenskaper, inventariiförteckningar, kvartalsförslag och andra kontoret rörande handlingar af vederbörande inom bestämd tid till fängvårdsstyrelsen insändas och, der försumlighet egt rum, saken hos fängvårdsstyrelsen anmäla;

3) att granska alla till fängvårdsstyrelsen inkomna inventariiförteckningar och förslag äfvensom räkenskaperna öfver såväl fängvården som ock fångforslingen samt desamma genom påteckning godkänna, eller, om fel i dem upptäckas, felen hos fängvårdsstyrelsen i afseende å åtgärd anmäla;

4) att granska från fängelsedirektionerna inkomna kassa-, material- och persedelförslag äfvensom requisitioner å penningemedel, beklädnads- och sängklädespersedlar samt hos fängvårdsstyrelsen göra framställning om dessa persedlars anskaffande eller reparation; och

5) att utföra anmärknings- och balansmål, uppgöra redogörelsen och generalräkningen öfver inkomster och utgifter för fängelserna äfvensom de uträkningar och tabellariska sammandrag, som erfordras till den underdåniga årsberättelsen om fängvården i landet.

§ 8. Kammarförvanden åligger biträda kamreraren vid uppgörandet af räkenskaper och handhafvandet af granskningsgöromål.

§ 9. Kanslisten eger biträda sekreteraren med förandet af diariier och förteckningar samt ombesörjandet af utgående expeditioner, vårda arkivet och upprätta register till dit ingående handlingar.

§ 10. Kammarskrifvaren biträder jemväl å kammarkontoret och handhar de göromål, som derstädes kunna honom uppdragas.

§ 11. Direktörerne för de allmänna fängelse- och korrektionsinrättningarna samt de vid dessa inrättningar anställda tjenstemän och betjente underlyda fängvårdsstyrelsen.

Kap. II.

Embets- och tjenstemäns samt betjentes antagande och deras förmånar.

§ 12. Öfverdirektören, som bör vara i juridiska och administrativa värf förfaren samt med fängelseväsendet förtrogen, utnämnes af Hans Kejsorliga Majestät, på underdånig framställning af senaten.

Sekreteraren, hvilken skall hafva aflagt examen för befordran vid landets rättegångsverk, utnämnes af senaten, sedan underdånigt förslag, efter behörigen kungjord ansökningstid af femtiosex dagar, blifvit af fängvårdsstyrelsen uppgjordt och till senaten insändt.

Kamreraren, den der skall hafa aflagt examen för befordran till landets kamerala och förvaltande verk, tillsättes likaledes af senaten efter femtiosex dagars ansökningstid och af fängvårdsstyrelsen uppgjordt förslag.

Kammarförvanden, hvilken äfven bör hafva aflagt nästberörda examen, utnämnes jemväl af senaten, efter trettio dagars ansöknings-

tid och förslag af fängvårdsstyrelsen. Kammarförfaren antages af fängvårdsstyrelsen emot arvode.

Kanslisten tillsättes af fängvårdsstyrelsen, efter kungjord ansökningstid af trettio dagar; och erfordras för kompetens till denna tjänst doinarexamen.

I nästnämnda ordning tillsättes jemväl de tjänstemän vid landets allmänna fängelser och korrektionsinrättningar, som icke, enligt särskilda föreskrifter, böra af senaten eller andra embetsmyndigheter utnämnas.

I de fall, då besättandet af tjänst vid de allmänna fängelserna och korrektionsinrättningarna ankommer å andra embetsmyndigheter, bör, innan utnämning sker, fängvårdsstyrelsens yttrande öfver de sökandes kompetens och lämplighet till tjänsten inhämtas.

Vaktmästaren vid fängvårdsstyrelsen antages och afskedas af öfverdirektören.

§ 13. Öfverdirektören innehar rang i sjette, sekreteraren och kamreraren i nionde, kammarförvanden i tionde klassen af den för Finland gällande rangordning.

§ 14. Vid resor i tjänst äro öfverdirektören resersättning enligt fjerd, sekreteraren och kamreraren ersättning enligt sjette, kammarförvanden enligt sjunde samt kanslisten och kammarförfaren enligt åttonde klassen i gällande resereglemente.

§ 15. De vid fängvårdsstyrelsen på ordinarie stat anställda embets- och tjänstemän äro berättigade till pension vid afskedstagandet jemlikt gällande grunder för civila tjänstemän i allmänhet samt blifva, i den ordning nådiga kungörelsen af den 7 April 1874 bestämmer, delaktiga i civilstatens enke- och pupillkassa.

§ 16. Åstundar Öfverdirektören tjänstledighet, göre ansökning derom hos senaten.

Ät de vid fängvårdsstyrelsen eller fängelserna och korrektionsinrättningarna anställda tjänstemän, som af senaten tillsättas, må fängvårdsstyrelsen efter omständigheterna bevilja tjänstledighet på högst en månad om året, men åstundar någon af dem ledighet för längre tid, ingifve ansökning derom till fängvårdsstyrelsen, som har att densamma jemte eget utlåtande till senaten öfverlemnas.

Ät öfriga fängvårdsstyrelsen underlydande tjänstemän må, vid förefallande behof, tjänstledighet under kortare tid af nämnda styrelse beviljas.

Erhåller fängvårdsstyrelsen underlydande tjänstemän ledighet, ankommer det å nämnda styrelse att förordna lämplig person att tjänsten under tiden bestrida, så framt derom ej är vid ledighetens beviljande af senaten särskildt förordnad.

Angående tjänstledighet för läkare och predikant vid fängelselinrättningarna i landet äfvensom vikaries tillförordnande för dem, gälle hvad derom särskildt är föreskrifvet.

Kap. III.

Särskilda stadganden.

§ 17. Åtal för embetsfel emot öfverdirektören upptages och afdomes af Åbo hofrätt.

§ 18. Beträdes annan vid fängvårdsstyrelsen, eller någon vid allmänt fängelse och korrektionsinrättning anställd, under fängvårdsstyrelsens lydnad stående tjänstemän med fel eller försummelse i tjänsten, må fängvårdsstyrelsen efter omständigheterna antingen varna den felaktiga eller fälla honom till böter, motsvarande högst två månaders lön, eller ock skilja honom från tjänstens utöfning,

på högst tre månader med förlust af löneförmånerne till större eller mindre belopp, enligt fängvårdsstyrelsens pröfning.

Förnyas försummelsen, eller är felet af svårare beskaffenhet, skall den felaktige tilltalas vid underdomstol i den ort, der förseelsen är begången, och ankomme det på fängvårdsstyrelsen att emellertid från tjenstens utöfning skilja en sålunda under tilltal ställd tjänstemän, intill dess öfver honom blifvit slutligen dömdt eller domstolen annorlunda förordnar. Under tiden kommer hans lön att innehållas, der ej fängvårdsstyrelsen finner skäligt låta den tilltalade uppbära densamma eller någon del deraf.

Underlåter tjänsteman vid fängvårdsstyrelsen eller vid fängelse- och korrektionsinrättningarna att inom utsatt tid afgifva de upplysningar, förklaringar eller redovisningar, som honom åligger eller styrelsen infordrat, ege fängvårdsstyrelsen genom lämpligt vite förmå den försumlige till fullgörande af sina åligganden härutinnan.

§ 19. Öfver erhållen varning ega besvär icke rum. Är någon missnöjd med fängvårdsstyrelsens beslut i andra fall, må ändring deri sökas genom underdåniga besvär, som böra till senatens ekonomie departement ingifvas, inom trettio dagar efter erhållen del af beslutet, hvilket, i händelse den klagande blifvit skild från tjenstens utöfning, i denna del, oaktadt besvärens inlemnande, går i verkställighet.

§ 20. Fängvårdsstyrelsens utslag i anmärknings- och balansmål skall underställas senatens pröfning samt i afskrift med dertill hörande handlingar jemte kommunikationsbevis, innan besvärstidens utgång, till senaten insändas. —

Stat för fängvårdsstyrelsen i Finland.

1 öfverdirektör, lön	8,000 —	mark	
arvode	2,500 —	10,600	—
1 sekreterare, lön	4,000 —		
arvode	1,000 —	5,000	—
1 kamrerare, lön	4,000 —		
arvode	1,000 —	5,000	—
1 kammarförvandt, lön	2,000 —		
arvode	1,000 —	3,000	—
1 kanslist, lön	1,000 —		
arvode	800 —	1,800	—
1 kammarskrifvare, arvode		1,800	—
1 vaktmästare, lön	800 —		
arvode	200 —	1,000	—
expens- och biblioteksmedel		1,200	—
hyra för embetsrum med eldning och belysning, förslagsvis, emot redovisning		3,000	—
Summa		32,300	—

BLANDET INDHOLD.

DANMARK. Vridsløselille Fængselselskab. Efter Selskabets 20de årsberetning, for 1880, er der fra Vridsløselille straffeanstalt løsladt i dette år 333 fanger, hvoraf 124 ere henviste til Selskaberne i Viborg og Odense. Selskabet har understøttet 161 og 8, som ere løsladte i de foregående år, og desuden 79, som alt tidligere ere hjulpec, ialt 248. Af 5216 i Selskabets virketid løsladte fanger har det understøttet 2576 eller 49,4 pct. Af disse vides 504 atter at være straffede. Selskabets indtægt har udgjort 7031 kr. 59 øre, deraf kassebeholdning 1293 kr. 30 øre, kommunale bidrag 1276 kr. og 332 medlemmers bidrag 1223 kr. Kapitalformuen er 11500 kr. Udgiften har til understøttelser været 4905 kr. 61 øre.

FINLAND. Overdirektøren for Fængselsvæsenet. Bestridelsen af den ved Instruktion af 25 April 1881 (se side 200) oprettede post som Overdirektør for Fængselsvæsenet, er fra 1 Juli d. å. overdraget Hr. Hofrättsråd, Dr. A. GROTEFELT, den hidtil tilforordnede Inspektør for Finlands Fængselsvæsen. Embedsværket tager egenlig først sin begyndelse fra nytår 1882.

ENGLAND. Dødsstraffen. I det engelske underhus forelå sidst i Juni et forslag af PEASE om dødsstraffens afskaffelse. Forslagsstilleren henviste til de oplysninger om denne straf, som for en del ere anførte i Tidsskriftets nærværende årgang, side 164, såvelsom til hvad der i almindelighed anføres til fordel for dens afskaffelse. Indenrigsminister HARTCOURT, som deri støttedes af sin forgænger, Cross, mente, at parlamentet intet kunde foretage i sagen, før den offentlige mening var fuldt overbevist om nødvendigheden af straffens afskaffelse, hvilket ikke kunde siges at være tilfældet. Sagens overgang til anden behandling negtedes med 175 mod 75 stemmer.

FRANKRIG. Assistance publique, som fra 1ste Januar d. år (se Tidsskriftet, 1881, side 88) har taget sig af moralsk forsømte børn, har alt anbragt 400. På få undtagelser nær giver disses opførsel ingen grund til klage, og beretningerne anse det for sandsynligt, at de 9

af 10 kunne blive hæderlige arbejdere. Enhver af dem vil ved opdragelsens ophør ikke alene, takket være de tagne forholdsregler, være øvet i et håndværk men tillige i besiddelse af en sparepenge på omtrent 700 kr.

HESSEN. Børns omløben med brød, blomster og lign. Byrådet i *Darmstadt* har for kort siden med regeringens samtykke forbudt børn under 14 år at falbyde brød, kager, blomster m. m. enten til salg eller for at tigge, på offentlig gade, i værtshuse eller i private huse. Overtrædelsen straffes med pengebøder ikke blot for børnenes, forældrenes og formyndernes vedkommende men også for værtshusholdernes, forsåvidt de ikke bortvise børnene.

SVEITS. Dødsstraffen. I kanton *Zug* har det store råd besluttet dødsstraffens indførelse. Den samme beslutning er tagen i kanton *Luzern*. I det hele taget synes det, som om fordringen om dødsstraffens indførelse voxer i udbredelse. Således ventes kanton *Bern* der var et af de 6 kantoner, som ved den almindelige afstemning stemte imod dødsstraffen, også at ville genindføre den. Derimod har det store råd i *St. Gallen* forkastet genindførelsen, men rigtignok med et ringe flertal, og idet 21 medlemmer vare fraværende.

LITTERATUR.

Bulletin de la Société générale des prisons, 1881. Nr. 4. Indhold: Meddelelse om det almindelige Selskab til beskyttelse af den forsømte eller brødefulde ungdom, af G. BONJEAN. Slutning af forhandlingerne om lovgivningen vedkommende forbryderiske sindssyge. Den tiårige statistik og fængslernes budget i Italien, af E. PAGÈS. Forslag til lov om beskyttelse af forsømte, forladte og mishandlede børn, af TH. ROUSSEL. Beretning om en sendelse til England, af A. MICHON. Oversigt over forskellige fængselsselskaber, ved C. de CORNY.

Nr. 5. 1881. Indhold: Forhandlinger om de modifikationer, som ere ønskelige i lovgivningen om de straffedes rehabilitation. Tilbagefaldet, af B. BAKER. Straffeloven i Italien og forslaget til samme af 1877, af P. de BORVILLE. Den offentlige skole for forsømte børn i Michigan, af C. D. RANDALL. Beretning om den kriminelle retspleje i Frankrig i 1879. Howard-Selskabets beretning for 1880, af F. DESPORTES. Fattige børns opdragelse i de Forenede Stater. En

koncert af forhenværende fanger fra Petite-Roquette. Nekrologi. Forskellige meddelelser.

Rivista di discipline carcerarie. 1881. nr. 1 og 2. Indhold: Advarede og under tilsyn stående. Brev fra Appelleradsråd G. Curcio til formanden for den sidste juristkongres i Turin. Beretningen fra den til undersøgelsen af virkningerne af straffefuldbyrdelsen i England nedsatte kommission (fortsættelse og slutning). Om den penitentiere reform i Italien, beretning af CH. LUCAS til det franske Akademi. Forbryderiske sindssyge, beretning om sindssygeafdelingen i Sygeanstalten i Aversa, af Dr. J. POLEARO. Parlamentariske aktstykker. Bibliografi. Af blandet indhold fremhæves: Et selskab til beskyttelse af små børn i Milano. Straffen for ægteskabsbrud i Gand i det 15de århundrede.

Fifth biennial report of the Michigan State Board of Corrections and Charities. 1879—80. Lansing. 1881.

Sixteenth annual report of the New Jersey State Reform School for juvenile delinquents. For the year ending October 31st 1880. Trenton. 1880.

Tenth annual report of the trustees of the State Industrial School for girls of the State of New Jersey. For the year 1880. Trenton. 1880.

Twenty-ninth annual report of the Connecticut State Reform School. Meriden. 1881.

Ninth annual report of the Board of Inspectors of the House of Correction of the city of Chicago. For the year 1880. Chicago. 1881.

Eleventh report of the Board of Directors of the Connecticut Industrial School for girls. State of Connecticut. 1881.

Sixth biennial report of the Illinois State Reform School, at Pontiac. Octbr. 1880. Springfield. 1881.

Twelfth annual report of the Board of State Charities and Corrections of Rhode Island. 1880. Providence. 1881.

Nineteenth annual report of the Detroit House of Correction. 1880. Detroit 1881.

Stockholms Skyddsförening för friglösa Styrelses första årsberättelse. 1881.

Malmöhus Läns Förening till stöd för varnlösa och fallna. Berättelse 1880. — Denne såvelsom den foranstående Förening skulle blive omtalte i det følgende nr. af Tidsskriftet.

OM BEHANDLINGEN

AF

SINDSSYGE FORBRYDERE.

Når spørgsmålet er om den betydning, som de lægevidenskabelige erfaringer, hentede fra psykiatriens gebet, får for retslivet, har det sine store vanskeligheder for lægen på rette måde at komme ind i diskussionen. Og disse vanskeligheder fremkomme, hvilken vej end retslæren vælger ved undersøgelserne på tilregnelighedsspørgsmålets område. Man kan i denne henseende særlig skelne mellem to forskellige veje. Det er sagt, at tilregneligheden dels er den retslige evne til at begå en forbrydelse, dels den retslige evne til at lide en straf, og en til denne adskillelse svarende forskellighed lader sig også påvise i de retslærdes betragtningensmåde. Nogle gøre gældende, at om det end processuelt kan stille sig således, som om mangelen på tilregnelighed var en strafudelukkelsesgrund, så er det dog at stille sagen på hovedet, når man ved tilregnelighedens bestemmelse går ud fra evnen til at lide straf; man må rigtigere betragte tilregneligheden som et nødvendigt moment i forbrydelsesbegrebet, som forudsætning og betingelse for, at der foreligger en forbrydelse. Her statuerer altså retslæren, at den sindssyge mangler de subjektive betingelser for at begå en forbrydelse, og det følger så deraf, at en

til lovgiverens hensigt svarende straf kun kan exekveres på et åndelig sundt menneske*). Idet nu lægerne i tilregnelighedslæren som oftest have fulgt denne vej, ere de blevne tvungne ind på de filosofiske doktriner om forbrydelsens subjektive betingelser, og det er derved vi have fået de lidet frugtbare diskussioner, der knytte sig til spørgsmålene om evnen til fri selvbestemmelse eller om grænsen mellem sindssygdом og ikke-sindssygdом.

Mere udsigt til en frugtbar samvirken synes der at åbnes gennem den anden noget forskellige betragtningsmåde, som vi kunne erkende indenfor retslæren. Denne går den vej, at den gør gældende, at de subjektive betingelser for strafbarhed ere tilstede også hos de sindssyge, så at der, hvis en abnorm tilstand skal være en straffrihedsgrund, fordres en særlig begrundelse af, at straffen her trods tilstedeværelsen af hine subjektive grundbetingelser ikke får den efter dens natur og formål nødvendige hjemmel. Det vil let ses, at ved denne vej for undersøgelsen ledes såvel de almindelige overvejelser som den konkrete, direkte iagttagelse, der må anstilles ved hvert enkelt tilfælde, ind i et noget forandret spor. Undersøgelsen kommer ikke længere til udelukkende at tage sigte på individernes tilstand før domfældelsen, på de psykologiske betingelser,

*) Allg. preuss. landrecht, th. II, 20 § 16: Wer frei zu handeln unvernünftig ist, bei dem findet kein Verbrechen, also auch keine Strafe statt.

Code pénal art. 64: Il n'y a ni crime, ni délit o. s. v. i mod-sætning til de tilfælde, hvor der foreligger en forbryderisk handling, men denne er excusable.

Ortolan: *Eléments du droit pénal* S. 135: Den sætning fra romerretten: *Satis furore ipso punitur, sufficit furore ipso eum puniri*, kan kun betragtes som en lidet rationuel frase. Når den sindssyge er straffri, er det fordi hans person mangler de nødvendige elementer til at være forbryder, og et andet ord fra romerretten indeholder snarere sandheden: *Quæ enim in eo culpa est, quum suæ mentis non sit?*

under hvilke forbrydelsen er begået; bestemmelsen af individets kapacitet som strafobjekt træder i forgrunden, den kriminalistiske erfaring henvises til at søge sit materiale mere i fængslet end i retssalen. Og når spørgsmålet er, hvilken indflydelse de psykiatriske erfaringer får på retslivet, særligt overfor spørgsmålet om forbindelsen mellem forbrydelse og sindssygdom, så går undersøgelsen bedst ud fra iagttagelsen af de forskellige behandlingsmåder, der kan være tale om at bringe i anvendelse overfor de sindssyge eller i mental henseende tvivlsomme individer, som begå forbrydelser, en prøvelse af betingelser og hindringer for opnåelsen af, hvad der ved de forskellige straffe- og sikkerhedsforanstaltninger tilsigtes. Talen er her dels om de dispositioner, staten træffer for individer, den erkender for syge (overgivelse til familiens varetægt, øvrighedens specielle opsig, behandling på sindssygeanstalt), dels om fængselsstraffen i dens forskellige former, og hertil kommer i den senere tid spørgsmålet om en mellemting mellem straffe- og sikkerhedsforanstaltning, om visse egne behandlingsmåder for endel herhen hørende individer. Bestemmelsen af, hvilken behandlingsmåde der i det konkrete tilfælde efter afvejelse af alle hensyn må anses for den mest passende, er naturligvis af retslig natur, fordi den beror på afgørelsen af, hvad der efter omstændighederne må indrømmes de forskellige faktorer, som bestemme straffens berettigelse og hensigt. Men ved spørgsmålet om de forskellige anbringelsesmåders område kommer dog også lægevidenskabelige hensyn til at gøre sig gældende, og man vil derfor formentlig med nytte kunne gennemgå de forskellige behandlingsmåder under stadig iagttagelse af den indflydelse, som kendskabet til de sygelige sindstilstande må få på de derhen hørende spørgsmåls løsning.

I.

Først skulle vi betragte *fængselsbehandlingen* med særligt hensyn til de sindssyge forbrydere. Når lægevidenskaben

så almindeligt opstiller den fordring, at sindssyge ikke må straffes, så vil denne foreløbige regel formentlig heller ikke finde modsigelse fra retslærens side. Der er rigtignok mange forskellige straffeteorier og mange forskellige retslige anskuelser om, hvad straffen skal bevirke. Men ligesom det hører til de hensyn, vi overalt træffe, at straffen skal beskytte samfundet og at den skal afskrække fra forbrydelser, således betragte også alle det som liggende i straffens hensigt at øve en indvirkning på individets karakter og retslige tænke-måde. Det er forskelligt, på hvilket punkt hovedvægten lægges, men det kan vel siges, at i alle straffeteorier gør også det sidste hensyn sig gældende. I reglen kan nu straf ikke komme til anvendelse på sindssyge, *fordi den her vilde forfølge sit mål*. Straffens hæmmende og omstemmende virkning kan ikke gøre sig gældende ved en vedvarende heftig exaltation eller depression af følelseslivet, ved tilstedeværelsen af falske forestillinger, eller hvor hele forestillingsrækker ere bortfaldne; straffen vil kun til ingen nytte forhøje den tilstedeværende sygelige stemningsanomali. Ligeledes, hvor talen er om tilfælde af sindssygdom, der allerede have gennemløbet de forskellige stadier lige til den åndelige sløvhed eller fuldstændige forvirring, hvor vi ikke længere finde nogen tydelig bevidsthed om forbrydelse og strafskyld, ikke nogen følelse af anger eller af straffens betydning. Om disse tilfælde hersker der ingen uenighed; sådanne bør ikke være genstand for straf.

Anderledes, hvor talen er om de lettere former af sindssygdom, i hvilke individet oftest vil have en tydelig bevidsthed både om sin forbrydelse og sin straf. Her er der mange, der mene, at sindssygdom ikke udelukker straffen. Hvor de ovenfor omtalte hindringer for straffens virkninger ikke ere tilstede hos de sindssyge, er der heller ikke længere nogen grund til, hedder det, at give afkald på straffen som korrektionsmiddel.*) Ikke enhver forbryder i vore fængsler,

*) Spamer. Ist es wahr, dass der forenische standpunkt der neueren psychiatri sich mit den interessen des staates nicht vereinbaren lässt? Viertelj. f. gerichtl. med. 1877, s. 126.

som en strengt videnskabelig diagnose må tælle til de sindssyge, er i den grad forstyrret, at han som fuldstændig utilregnelig skulde have mistet enhver tydelig bevidsthed om sin stilling; de fleste lide kun af sådanne sygelige forstemninger eller partielle forstyrrelser, som ikke hindre erkendelsen af handlingernes strafbarhed eller ialtfald ikke i den grad, at de bør undgå straf. Sålænge straffen har betydning for forbryderen og føles som sådan, så kan hans sygdom, lige så lidt hans sjælelige som hans legemlige, stille sig i vejen for straffefuldbyrdsen. Ved sådanne lettere grader af sindsforstyrrelse formenes både straffens omstemmende og dens afskrækkende virkning at kunne gøre sig gældende.

Som eksempel på denne opfattelse kan mærkes den i Norsk Højesteretstidende 1865, s. 158 og Norsk magasin for lægevidenskaben 1864, s. 654 omhandlede højesteretssag. Den anklagede var frifunden ved overretten efter at have været indlagt til observation på en sindssygeanstalt, hvis overlæge erklærede ham for utilregnelig. Efter at sagen var indanket for højesteret, forlangtes der en erklæring af det medicinske fakultet. Dettets majoritet erklærede sig for utilregnelighed, medens en minoritet i et separatvotum udtalte følgende: „Undertegnede medlemmer ere vistnok enige med vore kolleger i, at angældendes sindstilstand ikke er normal, men med hensyn til denne sygelige sindstilstands beskaffenhed og grad, da anse vi det for meget tvivlsomt, om han kan erklæres utilregnelig. Sålænge sådanne personer have bevidstheden om og erkende nødvendigheden af menneskelige love og kunne antages modtagelige for straffens virkninger, er det for os klart, at de ikke uden videre bør erklæres straffri. Vi kunne nemlig let tænke os, at straffen foruden at føles som sådan også kunde virke som en kur for den exalterede og ensidige sindstilstand. Vi formene derfor, at indsættelse i en straffeanstalt under en gejstligs og læges stadige tilsyn og påvirkning bør forsøges.“ Se også Norsk højesteretsdom af 20 Marts 1874: — — „Der

kan ikke være nogen tvivl om, at han må antages for sindssyg i dette ords videre betydning; men det, der forekommer mig (den først voterende) at være tvivlsomt, er, om angældendes sindssygdom kan antages at være af den beskaffenhed, at den i almindelighed må antages at have betaget ham evnen til fornuftig selvbestemmelse og gjort ham uimodtagelig både for straffetruslens indvirkning og for selve straffen". Ligeledes Norsk højesteretsdom af 29 November 1871: — „Det kan ikke anses for bevist, at anklagedes mentale tilstand er af den beskaffenhed, at lovens straffetrusel med hensyn til ham må anses uvirksom.“

Ligesom vi i disse sidste domme se indvirkningen af straffetruselsteorien, således er dette også tilfældet med et herhen hørende aktstykke, der i sin tid er fremkommet herhjemme, nemlig Canc. skriv. af 11 Maj 1833. Talen er om individer, „hos hvilke det, da forstandsevnerne ikke ere aldeles forstyrrede, ikke kan antages absolut umuligt at undertrykke de syge følelser og attræer, der friste til en forbrydelse,“ men „hvor dog den fri fornuftige styrelse af villien var således indskrænket ved sygelige følelsers og begæringers indvirkning, at fuld kriminel tilregnelighed ikke kan antages at finde sted.“ Spørgsmålet er her, „om det ikke med tilforladelighed kan antages, at *frygten for straffens anvendelse* dog bedst vilde være i stand til hos slige individer at overvinde også de tilskyndelser til en forbrydelse, som den omhandlede sygelige tilstand i føle- og begæreevnen fører med sig.“

Endelig kan i denne sammenhæng mærkes den måde, hvorpå spørgsmålet om disse individers kapacitet som straffobjekter præciseres af May i Goldtammers archiv I, s. 303. Han opstiller følgende formel som den, efter hvilken juristerne og lægerne må træffe afgørelsen: „Kann aus dem gegenwärtigen somatischen und psychischen zustande des inculpaten mit irgend welcher sicherheit und aus welchen gründen geschlossen werden, dass der inculpat im stande war, durch die aussicht auf die strafe oder

strafähnliche momente zur unterlassung der that bestimmt zu werden?“ I denne formel har den *Geibske* straffeteori fundet udtryk; efter denne udelukkes tilregneligheden, hvor muligheden for den handlendes „bestimmbarkeit“ ved udsigt til straf eller andre straffen lignende indvirkninger, som ikke blive virksomme i den nærmeste fremtid, er ophævet. Derfor skulde al virkelig sindssygdом betinge utilregnelighed, fordi den handlende her beherskes på en sådan måde, at ethvert hensyn til følger, han ikke umiddelbart har for øje, bortfalder for ham. Hele denne opfattelse er imidlertid i strid med de faktiske erfaringer, ifølge hvilke vi hos alle sindssyge kunne finde endog en høj grad af forudseenhed og klog beregning; det opstillede kriterium kan derfor heller ikke være det rette til bestemmelsen af den *grad* af sindssygdом, ved hvilken straffen endnu kan finde anvendelse.

Overhovedet vil den omhandlede anskuelse af straffens berettigelse ved de lettere former af sindssygdом vanskeligt kunne lade sig retfærdiggøre. Sålænge der, som her, er tale om utvivlsomme, erkendte sygelige tilstande, bliver adskillelsen mellem svære og lette tilfælde vilkårlig og betydningsløs overfor sindssygdommens store fællesejendommeligheder, og der synes derfor heller ikke at kunne være tale om en forskellig behandling af sygdommen efter dennes grad. Når der utvivlsomt er sindssygdом tilstede, synes bevidstheden om forbrydelse og straf ikke at kunne afgive den absolute målestok, efter hvilken den sindssyge forbryders behandling må bestemmes; når det står fast, at vedkommendes tanker og følelser ere forandrede på sygelig måde, synes det ikke at kunne komme an på, om han endnu har bevaret så megen rigtig forestillingsevne, at han véd, hvad et fængsel er og hvorfor han befinder sig i et sådant. Det er muligt, at man i adskillige af disse såkaldte lettere tilfælde vilde kunne opnå visse af straffens virkninger, ligesom vi i sindssygeanstalterne med godt resultat gribe til visse disciplinære forholdsregler, der have straffens

karakter; for så vidt kan man ikke altid her gøre den grund gældende mod fængselsbehandlingen, at den vilde forfejle sit mål. Men der er da et andet, for alle tilfælde af sindssygdom gyldigt hensyn, som lægevidenskaben på dette punkt må trænge frem i forgrunden, nemlig hensynet til, om der andensteds er gunstigere betingelser for den syge til at opnå en absolut eller relativ helbredelse. Hvor muligheden for helbredelse ikke på forhånd kan udelukkes, *må straffeformålet træde i baggrunden og hensynet til helbredelsen være hovedsagen.* Og selv om man i det givne tilfælde må opgive tanken om en absolut helbredelse, kan dog sindssygeanstalten fremstille sig som det efter omstændighederne heldigste opholdssted, fordi forholdene på straffeanstalterne stille sig hindrende i vejen for en relativ bedring eller for bevarelsen af den tilstedeværende tilstand uden yderligere tilbagegang. Det er bekendt, at lægerne på sindssygeanstalterne også i sådanne tilfælde søge gennem psykisk påvirkning, gennem det daglige livs ordning og disciplinære foranstaltninger, at bringe en behandling til anvendelse, der går ud på at eliminere de sygelige ytringer, at udbytte den tilstedeværende arbejdskraft, at bevare og befæste de sunde følelser og de rester af åndelige evner, der ere tilbage. Da nu opholdet på en straffeanstalt tværtimod egner sig til yderligere at udvikle det sygelige og der ialtfald her mangler midler og erfaring til at anvende den behandlings- eller forplejningsmåde, som sætter den sindssyge under de gunstigste vilkår for en absolut eller relativ helbredelse, blive i sådanne tilfælde sindssygeanstalterne det rette opholdssted, medens straffeanstalterne ville udsætte de syge for forværrelse og tilbagefald.

Som illustration til denne opfattelse kan benyttes den interessante kriminalhistorie angående CHRISTEN C., som ved højesteretsdom af 18 Maj 1864 dømtes fra livet for barnemord. Efter dommens afsigelse blev der spørgsmål om hans tilregnelighed, idet der kom en sindssygdom til udbrud i arresten. Han blev derfor på sundhedskollegiets foranledning (årsberetning 1864, s. 151) indlagt til observation på en sindssygeanstalt. Dennes overlege (Prof. SELMER)

påviser i en erklæring af 18 Januar 1866 (sundhedskoll. årsb. s. 31), at der forud for den utvivlsomme sindssygdom, der kom til udbrud i arresten, er gået et mere eller mindre udtalt, ved gemytsforstæmminger og søvnløshed karakteriseret forløberstadium, hvis begyndelse ligger meget længere tilbage i tiden end den omhandlede forbrydelse, hvoraf følger, at han ved den tid, da han ombragte sin søn, ikke har befundet sig i en aldeles normal sindstilstand. — Under opholdet i sindssygeanstalten have de patologiske træk efterhånden tabt sig, hvorimod han lidt efter lidt er bleven noget mere sløvet. „CHRISTEN C. har således vel overstået sin sindssygdom, men ikke uden at den har efterladt sig følger, som endnu spores gennem en vistnok meget langsom sløvelse; hans helbredelse er ikke aldeles fuldstændig og dens varighed ingenlunde sikret. For tiden er der vel ikke nogen bestemt grund til at imødesee et recidiv; *men da den nuværende tilstand sjensynlig har en støtte i anstaltsforholdene, er det tvivlsomt, om den vilde holde sig, dersom han ved udførelsen af en straf blev stillet under forandrede forhold.*“ I skrivelse af 3 Marts 1866 sluttede kollegiet sig til denne erklæring og tilrådte, da helbredelsen ikke syntes fuldstændig, et forlænget ophold i sindssygeanstalten. Justitsministeriet bestemte derpå, at arrestanten måtte blive endnu et halvt år på anstalten, og efter denne tid affordredes der overlægen en fornyet erklæring. Denne går ud på, at der ingen kendelig forandring er foregået i den omhandlede patients tilstand. „Det tør således antages, hedder det i erklæringen, at den forholdsvis ret gode tilstand, hvori CHRISTEN C. i længere tid har befundet sig, yderligere er befæstet; alligevel er han at betragte som et til tilbagefald temmelig stærkt disponeret individ. Han hører til det ikke ganske ringe antal af patienter, hos hvem der under de af livet i anstalten betingede forhold ikke bemærkes noget sygeligt, men som dog ikke kunne undvære den støtte, anstaltsforholdene yde dem, uden at være meget udsatte for igen at blive syge; og uagtet et forsøg på at udskrive ham just ikke vilde have meget imod sig under almindelige og gunstige forhold, er det dog sandsynligt, at hans overgang til sådanne vilkår, som exekutionen af en straf måtte medføre, selv om dødsstraffen blev eftergivet, ikke vilde undlade at have tilbagefald til følge“. Sundhedskollegiet (erkl. 27 Oktbr. 1866) sluttede sig til denne erklæring og anbefalede et yderligere forlænget ophold på anstalten. I en tredje erklæring af 7de Juni 1867 henholder overlægen sig til de foregående og tilføjer: „*at det turde være meget tvivlsomt, om Chr. C's nuværende ret gode tilstand nogensinde vil erholde en sådan fasthed, at udførelsen af en straf vilde undlade at udsætte ham for tilbagefald.*“ Herefter tilrådte sundhedskollegiet (erkl. 23 Juli 1867) patientens forbliven på anstalten uden fornyede erklæringer.

Det har i det foregående været vor opgave at fremhæve de krav, der fra lægevidenskabens side må gøres gæl-

dende overfor de sindssyge forbrydere, og vi ere komne til det resultat, at den sindssyge forbryder ikke hører hjemme på straffeanstalten men finder sin rette behandling på sindssygehospitalerne, et princip, der beholder sin gyldighed, hvadenten sygdommen er helbreddelig eller ikke, og hvadenten talen er om sådanne, der have begået forbrydelsen i sindssygdom og derfor må frifindes, eller om sindssyge straffefanger. Det bliver nu spørgsmålet, om dette standpunkt, der let lader sig opretholde overfor sådanne forbrydere, der utvivlsomt ere sindssyge, også slår til hos dem, hos hvem dette ikke er tilfældet; om de tvivlstilfælde, der ikke kunne undgås, nøde til at modificere eller supplere hin almindelige grændregel. Spørgsmålet er, om det er et holdbart standpunkt, dette at erklære straffe for absolut rigtige hos „sindssunde“ og absolut forkastelige hos „sindssyge“, eller om ikke mangelen på en skarp grænse mellem sygdom og sundhed gør, at vi ikke altid komme ud af det hermed. Her fremkommer trangen til særegne behandlingsmåder, som kunne bringes i anvendelse på sådanne tvivlsomt sindssyge; istedenfor det udelukkende valg mellem straffeanstalt og sindssygeanstalt bliver her spørgsmål om en mellemtung mellem straf og sikkerhedsforanstaltning, eller selv om man forlanger fuld straffrihed også for disse tvivlsomme individer, så er det dog spørgsmålet, om der ikke fra dette punkt, *efter* frifindelsen, kan blive tale om en forskellig behandling af de utvivlsomme og de tvivlsomme. Det er de forskellige herhen hørende behandlings- og forplejningsmåder, som vi i det følgende skulle beskæftige os med under særlig iagttagelse af, hvad lægevidenskaben kan yde som bidrag til spørgsmålet om sådanne supplementære institutioners nødvendighed eller undværlighed.

II.

Mellem disse særegne former af sikkerhedsforanstaltninger skal først omtales en, som der i sin tid er fremkommet forslag om herhjemme, nemlig i den ovenfor ci-

terede Cancelliskrivelse af 11 Maj 1833. „Det er ikke sjældent“, hedder det her, „at den forstyrrede sindstilstand, domstolene lægge til grund for frifindelsesdommen, ikke har åbenbaret sig med sådanne sygdomskendetegn, at den pågældende kan underkastes nogen lægebehandling. Det hænder endog ofte, at det allerede umiddelbart ved slige personers indsættelse i en galeanstalt af lægen og bestyrelsen findes, at der intet spor er af afsindighed, og de måtte således, når de skulde betragtes som afsindige, der til kur eller bevogtning indsættes i en galeanstalt, sættes i frihed; dette finder man imidlertid ikke at kunne anvende i ovennævnte tilfælde, blandt andet fordi det vilde komme i kollision med den afsagte dom. Det er uvist, om og når man senere med nogen sikkerhed kan ophæve den ved dommen bestemte forvaring; thi når et menneske, der ellers ikke har lagt nogen grundet afsindighed for dagen, ikke desto mindre antages at lide af latent galskab, der har bragt ham til, uden at man kan tilskrive den fri villie andel deraf, at begå endog de groveste brud på sine medborgeres sikkerhed, skønnes det ikke, hvilket kriterium der kan anses tilstrækkeligt til at antage, at denne tilstand igen er ophævet, så at den pågældende atter kan overlades til sig selv“. „Denne vanskelighed ved de omhandlede individers behandling kunde måske bedst forebygges, når vedkommende under sådanne omstændigheder kunde *efter dom hensættes i forvaring og tåleligt arbejde i en eller anden straffeanstalt, uden at han derfor blev betragtet lige med de andre straffefanger*. Et sådant arbejde kunde ikke anses som en forværrelse i den vedkommendes tilstand; tværtimod vilde han, når han i en dåreanstalt skulde behandles som et individ, af hvem man, uagtet intet kendeligt spor til galskab ytrer sig, tør befrygte de største forbrydelser, blive større tvang underkastet end en straffefange“^{*)}. Denne

^{*)} Sammenlign ØRSTED i *Eunomia* II, s. 319: Når et menneske, der ikke kan betragtes som rasende, men vel som i en vis grad forvirret eller tosset, begår en forbrydelse som mord,

17. J. i Alm. R.

skrivelse stiledes til højesteret, men synes ikke senere at være bleven besvaret eller drøftet, så at det vanskeligt lader sig se, hvorledes man nærmere har tænkt sig den foreslåede art af forvaring iværksat.

Til de egne sikkerhedsforanstaltninger, der her komme i betragtning, hører endvidere den at stille vedkommende *under øvrighedens særlige tilsyn*. Man har ment, at en sådan stadig opsigt måtte kunne være tilstrækkelig fyldestgørende i mange tilfælde, hvor indsættelsen på en sindssygeanstalt hverken vilde være retfærdig eller human, og navnlig ved visse efter deres natur uforanderlige konstitutionsanomalier, hvor hensynet til helbredelsen ikke kan gøre sig gældende ved overvejelsen af den relativt mest passende foranstaltning. Ved sådanne tilfælde tager det sig ofte ud som en påfaldende inhumanitet mod individet selv, når man, hvor talen er om en forbrydelse, for hvilken han kun vilde have en mindre og kortvarig straf at udstå, ved indsættelsen på en sindssygeanstalt påfører ham et tilsyneladende langt større og føleligere onde. Og hvad hensynet til samfundet angår, så kan man, menes der, også gøre for store indrømmelser til dettes fordringer om en garanti. Samfundets sikkerhed vilde ganske vist opnås, når man overgav alle forbrydere, der i åndelig henseende ikke ere ganske intakte, til sindssygeanstalterne. Men man kan med rette spørge, hvorfor

brandstiftelse eller deslige, da er det klart, at hvis sådan hans tilstand betager ham den frihed, der forudsættes til en handlings tilregnelighed, da må den på den anden side gøre ham vedvarende farlig for hans medborgere; thi man kan aldrig vide, om han ikke en anden gang, ligesom nu, uventet kan begå et groft brud på den offentlige sikkerhed. Den mildeste mening, man kan antage, er altså, at han for livstid må bevares således, at han til mindst byrde for det offentlige og med mindst lidelse for sig selv sættes ud af stand til at skade. Denne forvaring er egentlig ingen straf, men må dog tilkendes ved de kriminelle domstole, da den er en umiddelbar følge af, at disse formedelst det tvivlsomme i pågældendes sindstilstand fritage ham for egenlig straf.

den, der har dokumenteret sin almenfarlighed ved en forbrydelse, skal behandles så ganske anderledes end enhver anden farlig person, der mulig er sindssyg; og af dem går der mange frit omkring. Den store mængde af GRIESINGERS „psychisch schwächliche“, som egentlig ikke ere sindssyge, men som under visse omstændigheder, f. ex. under affekter, let tabe deres selvbeherskelse, ere egentlig en stadig fare for deres omgivelser; det samme er tilfældet med enhver epileptiker, fordi vi ikke vide, i hvilket øjeblik han under et anfald kan begå en forbrydelse. Her at træffe den rette grænse, hverken uden grund at berøve folk deres personlige frihed eller udsætte samfundet alt for meget, hører til de store vanskeligheder, og det er en svær opgave for den retslige psykiatri at udfinde de tegn, af hvilke man med størst mulig nøjagtighed kan drage slutningen til sådanne personers almenfarlighed, der ikke ere fuldstændig sindssunde. Det er som en hjælp til at komme ud over de vanskeligheder, der på dette punkt beredes den retslige administration, at somme have ment at måtte anbefale en mere udstrakt brug af den sikring, der består i en stadig opsigst fra øvrighedernes side; og autoriteterne kunde da måske i denne deres virksomhed med held alliere sig med sådanne institutioner som de engelske commissioners of lunacy.

Et eksempel på anvendelsen af den her omhandlede sikkerhedsforanstaltning, men tillige på den ringe betryggelse, den yder, giver landoverrets- samt hof- og stadsretsdom af 11te November 1873. Det hedder i denne døms præmisser om arrestanten P. A., tiltalt for mishandling af sin hustru, at han, efter hvad der under sagen er oplyst, må antages at have befundet sig i en på grund af brændevinsdrik utilregnelig tilstand, den gang han udførte handlingen. „I denne henseende bemærkes, at det under en tidligere mod arrestanten ligeledes for mishandling mod hans hustru anlagt sag, som havde hans frifindelse tilfølge, af det kongelige sundhedskollegium er udtalt, at arrestanten lider af kronisk alkoholisme med jævnlige indtrædende akutte anfald eller delirium tremens af større og mindre intensitet, og at de excesser, han under sådanne anfald begår, ere ham utilregnelige. Til denne erklæring har sundhedskollegiet, hvis betænkning også i anledning af nærværende sag er indhentet, hen-

holdt sig og endvidere udtalt, at da hans tilstand viser sig uforbederlig under hans nuværende livsforhold, og da de stadig tilbagevendende paroxysmer med den dermed forbundne ustyrlige voldsomhed gøre ham til en for sine omgivelser farlig person, må kollegiet tilråde, at han tages under forvaring af øvrigheden. I henhold til denne erklæring må det vel bifaldes, at arrestanten ved underrettsdommen ikke er anset med straf for sit ovennævnte forhold mod sin hustru, men det findes dog ikke fornødent at bestemme, at arrestanten, der, når han ikke er beruset, må efter vedkommende læges erklæring anses sund på sjæl og legeme, sættes under egenlig forvaring, hvorimod det må være tilstrækkeligt, at han i medfør af straffelovens § 38 *undergives øvrighedens særlige tilsyn*“.

Efter denne doms afsigelse blev arrestanten løsladt af arresten. Men kort efter begyndte han atter at begå mishandling af sin hustru, fra hvem han imidlertid var bleven separeret, idet han jævnlig om natten indfandt sig i hendes lejlighed og jog såvel hende som deres 4 år gamle barn ud under frygtelige skældsord; engang havde han trukket hende ved hårene ud af sengen. Da hun således også en frostnat havde måttet forlade huset på grund af arrestantens ustyrlige adfærd og henvendte sig til politiet om hjælp, havde han dels udskældt betjentene for røvere, banditter og tyveknegte, dels slået ud imod dem og søgt at sparke dem. Allerede forinden havde han gentagne gange været anholdt for truende og fredsforstyrrende adfærd, havde ved disse lejligheder været meget voldsom og var undløbet fra arresten. I den mod ham påny anlagte sag blev han ved underretten dømt til af øvrigheden at sættes under forvaring. Denne dom stadfæstedes ved overretten og ved højesteretsdom af 18 Januar 1875. „Der foreligger ingen grund,“ hedder det i overrettsdommens præmisser, „til at antage, at arrestantens mentale tilstand er forandret siden sundhedskollegiets erklæring af 14 Aug. 1873, som tillige udtalte, at det måtte tilrådes, at arrestanten blev tagen under forvaring af øvrigheden“ — „og distriktslægen har i en under nærværende sag afgiven erklæring blandt andet ytret, at arrestanten er et mageløs voldsomt menneske og i beruset tilstand, som for ham er dagligt befindende, en farlig person for alle, der komme i berøring med ham, hvorfor distriktslægen anser det betænkeligt at lade ham gå frit om; resultatet vilde efter lægens formening blive, at han i drukkenskab vilde begå handlinger, som vilde have skrækkelige følger for dem af hans medmennesker, han tilfældig faldt over. Det må herefter billiges, at arrestanten ikke er belagt med straf, men efter straffelovens § 38 er dømt til at sættes i forvaring af øvrigheden“.

Endelig må omtales en ejendommelig form for behandling, der er bragt i forslag af KORNFELDT (Vierteljahrschr. f. gerichtl. und öff. medicin, 1875 I, s. 39: „Zum § 51 des

strafgesetzbuches für das deutsche reich.“) Forfatteren går ud fra en teori, som man i den nyere tid beskæftiger sig meget med, og ifølge hvilken der eksisterer en klasse individer, hos hvem der egentlig ikke er nogen sindssygdom i dette ords sædvanlige betydning, men hvor der skulde findes en ejendommelig, navnlig mod den ethiske side udtalt psychisk degeneration. Man regner hertil den klasse af vaneforbrydere, der ved drukkenskab og et uordentligt liv have pådraget sig psychiske forstyrrelser, som særligt disponere dem til forbrydelser, så at de idelig vende tilbage til fængslerne. Forfatteren søger nu at vise, at fængselsbehandlingen ikke er på sin plads overfor disse tvivlsomme individer, som repræsenterer den uhelbredelige, moralsk degenererede forbryderklasse. Der må altid i straffens formål ligge et moment af forbedring; vi ere derfor kun berettigede til at straffe, dersom vi kunne vente at tilbagegive individet moralsk forbedret til samfundet. For at forbedre forbryderen er det imidlertid nødvendigt, at han selv føler straffen som sådan; men disse mennesker have hverken anger eller æresfølelse, de befinde sig egentlig bedre i fængslet midt under straffen, end når de på fri fod må anstrenge sig med at sørge for sig selv. Og de ere ikke istand til en moralsk regeneration, de kunne ikke give den nødvendige garanti for, at de i deres fremtidige liv ville respektere deres medmenneskers liv og ejendom, og man kan derfor ikke uden fare tilbagegive dem til det borgerlige liv og samfund. Det må altså efter denne anskuelse opgives at anvende straffe, ialtfald i deres nuværende form*), som middel mod de professionelle forbrydere.

*) En egen form af straffe, nemlig rent *korrektionsnelle*, som ved børn, bringes undertiden i forslag. Se således en af Berliner medico-psych. gesellsch. afgiven betænkning i archiv f. psych. u. nervenkrankh. 1870. S. 456. Ligeledes Köstlin: System d. deutsch. straf. 1855, s. 150 anm

Schaal: Vierteljahrschr. f. gerichtl. medic. 1875 II, s. 66 („Principien der strafrechtspflege“) opkaster det spørgsmål, om

Men heraf følger ikke, at man skal lade dem vedblive at krænke samfundets love. Statens opgave bliver at gøre dem uskadelige; og navnlig ved idelig gentagne forbrydelser, der vise, at den forsøgte fængselsbehandling ikke har ført til målet, må der gribes til særlige foranstaltninger. Det foreslås da at bringe *deportation* til anvendelse på disse degenererede mennesker, af hvilke samfundet ikke har noget at vente, og som det for stedse må have fjærmede. I deportationen skulde der åbne sig en god udvej for behandlingen af disse individer: den giver den største sikkerhed for samfundet, den er for de vedkommende selv den bedste og mildeste form, under hvilken de på en relativ fri måde kunne anvende deres arbejdskraft.

Overfor dette forslag må det bringes i erindring, at de erfaringer, man i visse af de store stater har gjort med hensyn til deportationen, egentlig ikke opmuntre til videre forsøg i denne retning. Det er i virkeligheden også kun fra enkelte sider, at denne behandlingsmåde foreslås. Derimod have vi i det følgende at omhandle en ejendommelig art af sikkerhedsforanstaltning, som vi nu tildags overalt se bragt i forslag, nemlig *forbryderasyler*. Vanskelighederne ved behandlingen af de demoraliserede og degenererede individer, overfor hvilke samfundet er berettiget til at kræve sikringsmidler, fordi de ved at leve mellem os true vore dyreste interesser, formenes at kunne løses ved oprettelsen af egne sikringsanstalter med asylagtig karakter. Sådanne institutioner menes det at samfundet skylder de ulykkelige mennesker, hvis ansvarlighed overfor lovene endnu er et

ikke vor tids sentimentale humanitet for meget skyr de *korporlige straffe* ved forbrydelsens behandling. Det er en erfaring fra børneopdragelsen, at den, som ikke er forstandig nok til eller som ikke vil indse nødvendigheden af en handling eller dens undladelse, påvirkes kraftigst af det argumentum ad hominem, som en korporlig straf indeholder; denne erfaring formener forf. måtte kunne benyttes, hvor det gælder at påvirke en pervers tankeretning og afskrække fra forbrydelsers gentagelse.

åbent spørgsmål, men hvis farlighed for livstid i almindelighed er hævet over enhver tvivl, som ere lige uvelkomne gæster på straffeanstalterne og sindssygeanstalterne, men som vilde finde deres rette behandling på steder, der forenede de førstes form med de sidstes hele ånd og apparat.

Det var i England, at man først oprettede sådanne forbryderasyler, i hvilke man holdt indesluttede dels de såkaldte „criminal lunatics“ d. v. s. sådanne, der allerede vare sindssyge, da de begik forbrydelsen, dels „insane convicts“, der først ere blevne det i deres fangetid. Og det er navnlig siden det store „Broadmoor criminal lunatic asylum“ trådte i virksomhed i 1863, at man har begyndt at høste erfaringer om dette systems brugbarhed. Der behandles i Broadmoor årlig c. 500 syge, hvoraf fire gange så mange mænd som kvinder. Når patienterne helbredes inden straffetidens udløb, sendes de tilbage til straffeanstalterne; er derimod straffetiden udløben, uden at der er indtrådt helbredelse, overgår patienten til sine pårørende eller til de kommunale myndigheder for som regel derfra at overføres til et sindssygehospital. Erfaringerne fra Broadmoor have i det hele ikke været gunstige; individernes voldsomhed, deres tilbøjelighed til sammenrottelse og idelige flugtforsøg have nødt til forholdsregler, der efterhånden have udslettet anstaltens forskel fra et almindeligt fængsel. Man har derfor været betænkt på modificeringer af systemet. Man har således foretaget den afvigelse, at man efter Belgiens eksempel*) har indrettet *adskilte afdelinger for sindssyge forbrydere i de almindelige sindssygeanstalter* (Bedlamasylet i London). Men navnlig rettes opmærksomheden nu mere og mere på de såkaldte *sindssygestationer, knyttede til straffeanstalter*. Disse udgøre altså ikke egne anstalter, men ere forbundne med fængslerne som særskilte afdelinger af disse, således at forvaltning og lægetilsyn er fælles for

*) Lov af 18 Juni 1850 sur le régime des aliénés, modificeret ved lov af 28 Nvbr. 1873 (annales medic. psych. 1874, V., 12).

begge. En sådan sindssygestation (med c. 120 pladser) findes ved fængslet i *Perth* (Skotland), ligeledes ved *Auburn* i Nord-Amerika (staten New York) med 80 pladser. På det sidste sted modtages kun mænd og kun sindssyge *straffefanger*, medens de, der på grund af sindssygdom ved forbrydelsens begåelse ere erklærede for utilregnelige, forplejes i de almindelige sindssygeanstalter. I Tyskland findes sindssygestationer ved *Bruchsaal*, *Waldheim* og *Halle* og det synes, som om institutioner af denne art have fremtiden for sig i dette land; ialfald ydes der dem varm anbefaling fra forskellige sider. „Verejn der deutschen straffanstaltsbeamten“ fattede d. 2 Sptbr. 1874 en majoritetsbeslutning, i hvilken forsamlingen „erklærer det for nødvendigt og udførligt, at der ved de større straffeanstalter oprettes afdelinger for sindssyge forbrydere, i hvilke de kunne behandles som sindssyge, resp. helbredes;“ til denne udtalelse sluttede sig en majoritetsbeslutning af „die versammlung der deutschen irrenärzte“ i München 16 Sptbr. 1875. (Vierteljahrschr. f. gerichtl. med. 1876, II, s. 120). Hvad Frankrig angår, har det siden 1876 haft en sindssygestation ved fængslet *Gaillon*. Den er kun beregnet på mænd, og af hensyn til det begrænsede antal pladser har man måttet indskrænke sig til at indrømme optagelse for sådanne sindssyge *straffefanger*, der ere inddømte på mindst 1 år, og som enten ere meget farlige og voldsomme, eller lide af stærk epilepsi, medens lettere former og epileptikere, hos hvilke sygdommen optræder i mildere skikkelse, overføres til de almindelige sindssygehospitaler. Der forestår imidlertid også i Frankrig en udvidelse af institutionen, idet man dog her tillige henleder opmærksomheden på, at de med fængslerne forbundne stationer ikke ere tilstrækkelige til at afhjælpe den tilstedeværende trang. Der er mange patienter, som må udgå uhelbredede fra disse sindssygestationer og som da komme til at fylde landets sindssygeanstalter. Komme de på fri fod, ville de på grund af

deres voldsomhed og tilbøjelighed til forbrydelser idelig vende tilbage til straffeanstalterne; de kunne derfor på den ene side ikke uden fare løslades, og på den anden side volde de stort besvær, når de for livstid skulle behandles på en sindssygeanstalt. Det formenes derfor, at vanskelighederne ved de sindssyge straffefangers forplejning ikke tilfulde ere afhjulpne, førend man foruden sindssygestationer har oprettet særegne anstalter for de nævnte patienter, og i disse anstalter skulde da også anbringes en vis kategori af patienter fra de almindelige sindssygehospitaler, nemlig sådanne, der vel ikke have været forbrydere, men som ved deres voldsomhed og opsætsighed ere en stor byrde for et hospital. Disse anskuelser kom til orde på den internationale psykiatriske kongres i Paris 1878, hvor flertallet holdt på, at der skulde tilstræbes en udvikling af det begyndte system (sindssygestationer ved de store centrale straffeanstalter), men at der tillige burde opføres egne anstalter til det nævnte brug, og da enten selvstændige anstalter efter Broadmoors mønster eller sådanne, der sættes i forbindelse med et sindssygeasyl som en særlig afstænget og bevogtet afdeling. Også „Société générale des prisons“ har i sit møde d. 12 April 1881 vedtaget et forslag, der går ud på oprettelsen af asyl, som forbeholdes sindssyge forbrydere, og som efter omstændighederne skulde danne egne afdelinger af fængslerne eller af de offentlige sindssygeanstalter*).

I Sverige rejstes diskussionen om denne sag i 1873, da K. Serafimer-ordensgillet henvendte sig til regeringen med spørgsmål, om den ikke måtte finde foranledning til at lade fængselsbestyrelsen fremkomme med forslag til oprettelsen af to stationer for sindssyge forbrydere ved to af landets straffeanstalter, en mandlig og en kvindelig, således at disse sindssygestationer optog såvel de patienter, der

*) Bulletin de la société générale des prisons. April 1881, s. 360.

havde begået en forbrydelse i sindssyg tilstand, som dem, hos hvem der kom en sindssygdom til udbrud under straffefuldbyrdelsen. I 1875 indkom da fængselsbestyrelsen med forslag og overslag til sådanne anstalter ved fængslerne i Varberg og Norrköping, men henstillede tillige, om man ikke med mindre bekostning kunde opnå at afhjælpe de ulemper, der nu hæfte ved kriminalpatienternes forplejning, når man ved de almindelige sindssygehospitaler indrettede særskilte lokaler i dette øjemed. Samme år udtalte det kgl. sundhedskollegium sig om sagen; det forment med fængselsbestyrelsen, at sådanne, der have begået en forbrydelse i sindssyg tilstand, fra ethvert synspunkt må blive at betragte som alle andre sindssyge, og at de derfor høre hjemme og bør optages på de almindelige sindssygeanstalter; med hensyn til de egenlige kriminalpatienter var kollegiet ligeledes enigt med fængselsbestyrelsen om, at de bedst kunne anbringes på den af bestyrelsen foreslåede måde. Endelig har også komiteen for udarbejdelsen af forslag til en sindssygelov for Sverige ytret sig med hensyn til det foreliggende spørgsmål. I sin betænkning af 24 Maj 1879 udtaler den, at det vilde være for kostbart at oprette særegne anstalter for de få kriminalpatienter, landet har at opvise (ved udgangen af 1877 kun 38 mænd og kvinder af denne kategori i samtlige sindssygehospitaler), hvorimod det tilsigtede mål tilfredsstillende vilde kunne opnås ved, at der ved en eller flere af de almindelige sindssygeanstalter oprettedes særegne afdelinger for sindssyge straffefanger*).

Herhjemme har Dr. Tryde i sin tid bragt de omhandlede anstalter i forslag (Ugeskr. f. læger 3 række, 7 bd. s. 233), idet han tillige fremhæver den nytte, man kunde have af dem som observationslokale for arrestanter, hvis tilregnelighed drages i tvivl. Senere har spørgsmålet, så-

*) Hallin: Om sinnessjuka straffångars vård å offentliga sjukvårdsanstalter. Hygiea, Maj 1881, s. 233.

vidt forf. bekendt, ikke været fremme her tillands; da det imidlertid andensteds i så høj grad står på dagsordenen og er af stor praktisk vigtighed, turde det være på sin plads at trænge noget nærmere ind i diskussionen om denne sag, navnlig for også at blive nærmere bekendt med de argumenter, der gøres gældende *mod* nødvendigheden af sådanne særegne anstalter.

III.

Først skulle vi betragte den kategori af sindssyge forbrydere, hvor forbrydelsen er begået i sindssyg tilstand. Når der her er tale om utvivlsomme og erkendte sindssyge, som man har indrømmet utilregnelighed, gøres der for så vidt ingen ny art af anstalter nødvendig, som disse tilfælde efter deres natur egenlig høre godt hjemme paa sindssygeanstalterne. Spørgsmålet er kun, om der er særlige grunde til ikke at ønske dem her, fordi den sindssyge tillige har begået en forbrydelse. I så henseende rejses der for det første tvivl om, hvorvidt sindssygeanstalterne yde den tilstrækkelige sikkerhed; der gøres gældende, at en sindssygeanstalt ikke kan eller bør være indrettet således, at undvigelse er umulig, og at den derfor heller ikke kan give garanti for sindssyge forbryderes sikre forvaring. Det må imidlertid erindres, at en absolut sikkerhed aldeles ikke eksisterer. Der bryder hvert år fanger ud selv fra de stærkeste fængsler, hvert år fjærner der sig endel patienter fra sindssygeanstalterne, hvert år løber der endog nogle syge bort fra det overordenlig omhyggeligt bevogtede Broadmoor. Forholdet er naturligvis størst ved sindssygeanstalterne; men der findes på disse visse afdelinger, hvor patienterne ere under særlig omhyggelig opsigt, og sammenligner man antallet af dem, der løbe bort fra disse afdelinger, med dem, der bryde ud af fængslerne, vil der der næppe vise sig nogen synderlig forskel. Hvis den sikre forvaring spiller en så stor rolle, synes det under alle omstændigheder at

være den simpleste udvej til at komme ud over vanskelighederne, når man på visse sindssygeanstalter indrettede en særlig afdeling, som optog særdeles farlige sindssyge af enhver art og som kunde have lige så stærke muro og lige så faste gittere som forbryderasylerne. — Det bliver dernæst spørgsmålet, om det ikke er inhumant at bringe de sindssyge forbrydere sammen med de øvrige patienter på en sindssygeanstalt; man har ment, at disse måtte føle sig ilde berørte ved samlivet med individer, der ofte vedblive at ytre umoralske tilbøjeligheder og vaner, at de endog med rette måtte føle sig oprørte og krænkede ved at bringes sammen med tyve og mordere. Herimod gøres der imidlertid fra modsat side gældende, at erfaringen synes at modsige disse aprioriske antagelser; frygten viser sig så meget mere ugrundet, som disse sindssyge forbrydere, der i almindelighed ville være uhelbredelige, ikke lægges sammen med friske melankolier eller manier, men i sådanne afdelinger for mere eller mindre sløvsindede og forvirrede patienter, hvor der sikkert ikke er grund til at vente denne „sittliche entrüstung“. — Når man endelig siger, at lægerne ved sindssygeanstalterne krympe sig ved at modtage de sindssyge forbrydere, fordi de frygte deres farlighed og nødig ville have anstaltens husorden forstyrret af disse urolige og demoraliserende elementer, så formenes der også her at være en overdrivelse tilstede. Lægen vil i den sindssyge forbryder kun se den syge og indrømme ham en plads lige så vel som enhver anden patient, mod hvilken han opfylder den pligt, som humanitetens hensyn pålægger ham. Enhver større anstalt har jo dog en række syge, der ikke give de omhandlede individer noget efter i farlighed, og hos hvem det måske kun skyldes en tilfældighed eller en bedre opsig, at de ikke netop blev en af disse forbrydere. Det er en af sindssygelægerens vanskelige opgaver at sørge for den rigtige fordeling af de syge for at undgå forstyrrelse af anstaltens ro og disciplin;

men der er i så henseende mange andre patienter, der lige så fuldt som de sindssyge forbrydere ere egnede til at bringe en overlæge til fortvivlelse.

Der vilde således måske kunne tilvejebringes enighed om, at der ikke behøves andet eller mere end sindssygeanstalter til behandlingen af de tilfælde, hvor sindssygdommen er utvivlsom og måske allerede langt henne i det uhelbredelige stadium. Men spørgsmålet om egne sindssygestationer eller „hülsstrafanstalten“ fremstiller sig med forøget styrke overfor de lettere, de forbigående, de tvivlsomme former af sindssygdom. Sindssygestationerne ved fængslerne formenes netop at ville egne sig særligt til at give ly for de tvivlsomme tilfælde af psykisk abnormitet, og det hvad enten deres patologiske natur på grund af diagnostikens ufuldkommenhed ikke har kunnet påvises inden domfældelsen og den mentale forstyrrelse derfor først er kommen til udbrud under straffetiden, eller det delvis patologiske allerede er erkendt ved undersøgelsen og der da til frifindelsen er bleven knyttet en sikkerhedsforanstaltning.

Med hensyn til disse tvivlstilfælde og de krav, de formentlig stille til særegne behandlingsformer, er der et par omstændigheder, som fortjene at fremdrages som dem, der på dette punkt skabe retslæren og den retslige medicin de største vanskeligheder. En af de væsentligste hindringer ligger i den så almindelig udbredte anskuelse om det brede grænsegebet, på hvilket åndelig sundhed og åndelig sygdom skulde møde hinanden, og hvor afgørelsen i en bestemt retning skulde være umulig. Det kan naturligvis ikke negtes, at tvivlstilfælde findes, men de ere sikkert sjældnere, end man i almindelighed tror, idet de blive færre, jo mere sagkyndige øjnene ere, som betragte dem. Det er derfor et hovedmiddel for retsplejen til at undgå tilfælde af tvivlsom tilregnelighed, at den sikrer sig den størst mulige sagkundskab og indrømmer den fornødne tid og lejlighed til

en afgørelse i en bestemt retning. Derimod vilde det være at omgå istedenfor at løse tvivlen, dersom man etablerede en egen behandling for tvivlstilfældene. Denne betragtning kommer på en vægtig måde til orde i MENDELS afhandling: Zur frage über die unterbringung geisteskranker strafgefangener (Vierteljahrschr. f. gerichtl. medic. 1876, II, s. 118.) Han mener, at de foreslåede institutioner uundgåeligt vilde føre til, at enhver forbryder, der har givet grund til tvivl om sin tilregnelighed, kom til at udstå sin straffetid i disse med fængslerne forenede sindssygestationer, og han tilføjer, at det da vilde være spildte kampe, som det har kostet lægevidenskaben at hævde de rette principer for tilregnelighedens fastsættelse og give de herhen hørende lovbestemmelser en forbedret skikkelse; så vilde det virkelig ikke mere være umagen værd for de sagkyndige at træde i skranken med hele deres videnskabelige indsigt og praktiske erfaring, da dog, når alt kom til alt, den dom i forvejen vilde være udtalt, at de tvivlsomme tilfælde skulde anbringes på disse egne anstalter, „der forene fængslets form med sindssygehospitalets ånd“.

Det hænger sammen med denne antagelse af et bredt grænseland mellem åndelig sundhed og sygdom, at man ofte lader sig unødigt allarmere af en teori, som i ikke mindre grad er egnet til at skabe vanskeligheder for retslæren ved de her omhandlede spørgsmåls løsning. Jeg sigter til teorien om coincidensen af forbrydelse og sindssygdom, der i visse tilfælde skulde kunne være således sammenvoxede med og indvævede i hinanden, at det aldeles ikke er til at finde ud af, hvilket af de to momenter der er det egenlig bestemmende for individets handlinger. Der skal ikke her nærmere gås ind på denne allerede tidligere berørte lære om forbrydelsens sygelig-organiske genese og det deraf betingede slægtskabsforhold til sindssygdommene. Kun vil det formentlig være oplysende at fremdrage visse fra straffeanstalterne velkendte typer, der regnes som

henhørende til denne psychisk degenererede forbryderklasse, og overfor hvilke der altså menes at være trang til at bringe en egen behandlingsmåde til anvendelse. Jeg skal først omtale den klasse af vaneforbrydere, der ved deres drikfældighed og uordenlige, vagabonderende liv pådrage sig en svækkelse af de åndelige evner, blive uimodtagelige for moralsk påvirkning og så forhærdede i deres hang til forbrydelser, at de idelig vende tilbage til fængslerne. Der kan være tvivl om, hvorvidt disse mennesker ikke med samme ret kunne behandles som sindssyge, og i virkeligheden findes der fordelt mellem fængslerne og sindssygeanstaltens plejefdelinger endel individer, der let erkendes for at være ganske de samme på begge steder. Det er mere eller mindre sløvsindede personer, der egenlig ingen abnormiteter frembyde, så længe de ere indespærrede, satte under rolige, ensformige forhold og unddragne visse skadelige årsagsmomenters indvirkning; behandlingen består kun i at holde dem til arbejde. Men når de komme ud og give sig til at drikke, sker der et tilbagefald, og de psychiske abnormiteter træde atter frem. Det er ikke ualmindeligt at træffe individer af denne art, som, når de få en af deres dårlige perioder, afvejlende finde optagelse i straffeanstalterne og på sindssygeanstalterne, idet det er en ren tilfældighed, om det, som har foranlediget øvrighedens indskriden, fører dem det ene eller det andet sted hen. De opnå begge steder på lige måde bedring i deres tilstand, idet også straffeanstaltens regelbundne orden i og for sig virker som et helbredelsesmiddel, og de ere selv i tvivl om, hvilket opholdssted de skulle give fortrinet. Under disse omstændigheder synes der ikke at være grund til at opstille absolute fordringer med hensyn til den afgørelse, om disse individer efter deres natur høre hjemme på straffeanstalterne eller sindssygehospitalerne, men navnlig synes deres behandling ikke at kræve ny institutioner af en tredje art i form af egne anstalter eller stationer.

Hos en anden art af forbrydere, der også kan siges at repræsentere den såkaldte professionnelle forbryderklasse, træde de psykiske abnormiteter og dermed vanskeligheden for behandlingen stærkere frem. Der er mellem de tvivlsomme individer, „som hverken ere kloge eller gale“, en vis klasse, hos hvem en høj grad af voldsomhed fremtræder som den væsentligste psykiske abnormitet, mennesker, hos hvem der sædvanlig intet sygeligt bemærkes, men hvor der lejlighedsvis optræder ustyrlige paroxysmer eller kommer affekter til udbrud, der på grund af deres umotiverede og excessive natur få karakteren af det patologiske. Sådanne individer blive ofte forbrydere og volde da stort besvær såvel ved domstolene, som når de indkomme på straffeanstalterne. Det er dem, der i tidligere tid undergik de idelige og voldsomme disciplinarstraffe; nu tildags ere de en kilde til stadig forlegenhed for fængselsdirektørerne, som have en mistanke om, at det er deres natursygelighed, der ytrer sig, og derfor krympe sig ved at gribe til de forholdsregler, der stå til deres rådighed ved opsætsighed fra andre forbryderes side og, når de forsøges gennemførte, kun vise sig at gøre ondt værre. Sagen er, at det i virkeligheden for største delen drejer sig om sindssyge patienter; derfor se vi, hvorledes man på sindssygeanstalterne, hvor man véd at tage disse mennesker på den rette måde, ofte forvandler uregerlige straffefanger til flittige og medgørlige arbejdere. Netop ved denne kategori af tilfælde stiller det sig således, at de for en sagkyndig undersøgelse falde til to sider, således at de tilfælde, hvor karakterens perversitet skyldes simpel råhed og brutalitet, komme til at stå overfor dem, hvor den er en sygelig, patologisk betinget ytring. Der gives naturligvis også her tvivlstilfælde; men der er derfor ingen grund til ved disse at antage, at individet hverken er forbryder eller sindssyg, ikke heller at det er på engang forbryderske og sygelige impulser, der gøre sig gældende hos ham. Talen er simpelt-

hen om tvivlstilfælde, og der gælder derfor her det samme, som ovenfor er sagt med hensyn til de formentlige krav, som disse tvivlstilfælde overhovedet stille til behandlingen. Teorien om de „verbrecherische irren“ indeslutter en åbenbar fare for retslivet, og det vilde være utidigt at gøre denne teori indrømmelser ved her at instituere en egen art af behandling, der på en vis måde holder mellemvejen mellem straf og sikkerhedsforanstaltning. Samfundets retsbevidsthed fordrer endnu det spørgsmål klart og fuldt besvaret, om den anklagede er en forbryder, som vi må fordre straffet, eller en ulykkelig, som man skal beklage som sindssyg, og den psykiatriske videnskab er, som MENDEL siger, allermindst kaldet til at udviske denne grænse eller til at anbefale institutioner, der tjene dette mål.

Selv om altså de foreslåede stationers forbindelse med fængslerne blev en rent ydre uden at berøve dem deres karakter af virkelige sindssygeanstalter, vil der dog ifølge det foregående ikke være trang til dem for behandlingen af den kategori af sindssyge forbrydere, hvor forbrydelsen er begået i sindssyg tilstand. Spørgsmålet bliver da om deres hensigtsmæssighed for behandlingen af sindssyge *straffefanger*; og det er også dette deres formål, der i almindelighed haves for øje. Det fremhæves, at hensynet til helbredelsen kræver patienternes skyndsomme fjærnelse fra straffeanstalten, og da løsladelsen fra denne og modtagelsen på en sindssygeanstalt i almindelighed er forbunden med megen tidsspilde foruden en hel del ulejlighed, formenes det at være en stor fordel, når patienterne kunde overgå til en med straffeanstalten forbunden sindssygestation. Og selv om denne fændtes ved et andet af landets fængsler, vilde dog patientens overførelse til dette være forbunden med relativt få vanskeligheder for administrationen. Dersom den syge helbrededes, eller under sygdommens fri intervaller, kunde han overføres til den anden del af anstalten

mellem de sunde fanger, således at han dog stedse vedblev at være under kyndig observation.

Trods disse tilsyneladende fordele gøres der dog væsenlige grunde gældende *imod* nødvendigheden af sådanne stationer til behandling af straffeanstaltternes sindssyge. Betragte vi disse sindssyge nøjere, så er talen her for det første om en del uhelbredelige, mere eller mindre åndssløve patienter, hos hvilke der optræder urolige perioder. Mange af disse individer høre sandsynligvis slet ikke hjemme her, men skulde oprindelig have været overgivne sindssygehospitalerne til forplejning; ere de imidlertid engang i fængslet, kunne de i almindelighed godt „ride stormen af“ på dettes sygestuer, navnlig når disse undergik nogen udvidelse og forbedring. Hvad det ringere antal af helbredelige tilfælde angår, formenes det, at der heller ikke for deres skyld fordres egne nybygninger. Endel lettere og forbigående anfald af psykisk lidelse vil godt kunne behandles på et almindeligt fængsels sygeafdeling. Da der for disse patienter ikke kan fordres andet, end hvad man overhovedet ved sindssygebehandlingen yder sine patienter, nemlig passende forhold og betingelser for en naturhelbredelse, så er egenlig ethvert godt sygehus også brugeligt som opholdssted for en sindssyg, når den behandlende læge er sagkyndig på dette område, og enkelte særligt indrettede rum af fængslets sygeafdeling ville i almindelighed være tilstrækkelige til behandlingen af forbigående friske hjerne-lidelser. Af og til vil det sikkert findes nødvendigt at overføre en sådan patient til sindssygeanstalterne, hvor naturligvis altid de bedste forudsætninger for en helbredelse ere tilstede. Derimod ville de foreslåede institutioner ikke afgive noget gunstigt opholdssted; med de begrænsede lokaliteter, som de dog i ethvert tilfælde vilde komme til at nøjes med, vil man ikke her kunne foretage de klassifikationer og adskillelser, som på helbredelsesanstalterne danne et væsentligt led i behandlingen. Sindssygestatio-

nerne ville i virkeligheden kun frembyde ringe fordele for fængslets sygestuer; og i henseende til sine omgivelser vilde den syge sikkert blive ugunstigere stillet end i selve fængslet. Hvorledes vil nemlig besætningen på en sådan med en straffeanstalt sammenhængende sindssygestation komme til at tage sig ud? Først og fremmest vil man fjerne hertil de mest besværlige elementer, der dannes af de uheldbrede og til dels voldsomme „verbrecherwahnsinnige“, det vil sige: anstalten vil i henseende til sine beboere for en stor del komme til at ligne de efter Broadmoor-mønsteret dannede egenlige forbryderasyler. Nu kan der vel være delte meninger om disses anvendelighed, men ialfald kunne de dog ikke anses for at afgive holdige betingelser hvor talen er om det sted, hvor sindssyge straffefanger skulle søges *helbredede*.

Det stiller sig således tvivlsomt, navnlig hvor talen er om små stater, hvorvidt man tør tilråde eller forlange ny institutioner for behandlingen af sindssyge forbrydere. Snarere synes det at være nødvendigheden for en udvidelse og forøgelse af sindssygeanstalterne, der også fra denne side påtrænger sig.

K. PONTOPPIDAN.

ANTYDNING
AF
EN TIDSSVARENDE,
RATIONNEL BEHANDLING AF FORSØMTE BØRN
OG UNGE LOVOVERTRÆDERE
I DANMARK.

Den opmærksomhed, som navnlig i løbet af det sidste år har givet sig tilkende såvel hos fængselsmænd som hos fængselsselskabernes bestyrelser i Danmark for resultaterne af straffefuldbyrdsen og for midlerne til at gøre disse mere frugtbringende, end tilfældet mange gange er, har ganske naturligt også måttet bringe enkelte til at fremhæve, at vægten må fremfor alt lægges paa lovovertræderens første handlinger, og særligt når disse falde i en tidlig alder. Det er på barndommens og ungdommens behandling at hovedopmærksomheden må rettes, den tid i menneskelivet, da sjælen og sindet endnu ere skikkede til at bøjes. „Det skal årle krøge, som god krog skal blive“; „træet skal krøges, mens det er ungt“, ere talemåder, som ingensinde blive forældede, de høre alle tider til, og særlig nutiden synes at behøve at mindes derom. Medens man ligeoverfor de slette tilbøjeligheder har udsigt til at vinde indflydelse på den yngre alder, har man temmelig stor sandsynlighed for at komme til kort med den ældre alder; i hvert tilfælde fordres der da større anstrengelser, større ofre og større kampe. Dette godtgør så ofte i det mindre det enkelte menneskeliv og i større målestok mangt et forbryder-

liv. At opmærksomheden for at fremskaffe så gode resultater af straffefuldbyrdelsen som muligt ikke derved bliver overflødig, følger af sig selv; men den kamp, som har bragt sejr i ungdommen, behøver i de fleste tilfælde ikke at kæmpes om igen med den ældre. Antallet af dem, som udover ungdommen blive genstand for straffebehandlingen, vil blive mindre, meget mindre, og således når man indirekte ved en rationnel behandling af moralsk forsømte børn og unge lovovertrædere, hvad man umuligt kan nå selv ved den hensigtsmæssigste og forstandigste behandling af ældre forbrydere. Selv om dette ikke med nødvendighed måtte være således, så har erfaringen fra mange lande noksom bevist det.

Tidsskriftet har med disse forhold for øje og med særligt hensyn til behandlingen af moralsk forsømte børn og unge lovovertrædere i Danmark gennem flere årgange bragt oplysninger fra andre lande om den der anvendte ordning og behandling. I en foregående afhandling i denne årgang, side 171, har jeg dernæst gjort rede for den nuværende lovgivning dette spørgsmål vedrørende og retsanvendelsen af samme i Danmark og søgt at påvise afvigelserne fra de almindeligt godkendte principer og de deraf følgende mangler. Hvilke disse afvigelser og mangler ere, skal jeg kortelig gentage her, forinden jeg går til at forsøge at antyde, hvorledes en tidssvarende ordning med udsigt til større resultater end hidtil kan tænkes udført for dette område.

Det fremgår således af den nævnte afhandling om behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere i Danmark:

at vor lovgivning mangler en ren og klar almindelig tilkendegivelse af, at hensigten med den retslige behandling af børnene er *forebyggelse af større sædelig fordærvelse gennem opdragelse, men ikke straf*, således at denne sidste ved retsanvendelsen kun kan blive undtagelse og ikke som nu reglen;

at vor lovgivning foranlediger:

at børn under 10 år komme til at stå udenfor al behand-

ling, indtil der foreligger noget meget graverende, som sandsynligvis er udsprunget af en allerede vidt fremskreden fordærvelse;

at børn mellem 10 og 15 år, som følge af det foran bemærkede, i mange tilfælde alt ere meget fordærvede, forinden en behandling indtræder;

at disse sidstnævnte børn kunne slippe med en advarsel eller i det højeste få prygl og så vende tilbage til de gamle forhold;

at børn under 15 år ikke kunne straffes for betleri, skønt det professionelle tiggeri er en farlig kilde til andre overtrædelser, hvilket erfaringen noksom viser;

at unge personer fra 15 til 18 år aldeles ikke underkastes nogen forebyggende behandling, men kun straf, skønt denne aldersperiode er den vanskeligste i hele ungdommen og særlig trænger til opdragende vejledning;

at der ikke lægges tilbørlig vægt på den gentagne skoleforsømmelse som årsag til at skride ind imod barnet, skønt skulkeri som oftest er indledningen til andre laster;

at anbringelse til opdragelse kun er en undtagelse;

at anbringelsen hovedsagelig skyldes det private initiativ;

at anbringelsen, som følge af det foranstående, i de fleste tilfælde kommer for silde;

endvidere:

at der for anbringelsens vedkommende ganske mangler en ordning;

at der som følge deraf finder en sammenblanding af de forskellige kategorier sted i den samme anstalt;

at de private anstalter ere uden offentlig kontrol;

at der ikke findes godkendte regulative bestemmelser for anstaltens virksomhed;

at vor lovgivning mangler en bestemmelse om, at forældremyndigheden ved barnets anbringelse går over til plejeforældrene eller anstalten.

Som det vil ses, ere de opregnede afvigelser og mangler ikke få, og, hvad mere er, de ere af væsentlig betydning

både i principiel og reel retning, kort sagt de ere vidnesbyrd om, at vi i ikke ringe grad trænge til en ordning. Ligesålidt som det i så henseende vil være forstandigt at tage en ordning, som den findes andensteds, og anvende den i hele dens udstrækning på vore forhold, således kan det imidlertid heller ikke lade sig gøre, når der bliver tale om indgribende principielle forandringer, at ville gå på akkord; man får da let noget halvt og haltende. Har man syn for en ordningsnødvendighed, er der meget indgribende principielle fordringer, som må opfyldes, hvis en ordning skal få nogen betydning.

Først og fremmest behøve vi en lov, som samler og ordner alt, spørgsmålet vedrørende. Ved denne bliver det nødvendigt at tage et væsentligt hensyn til de godkendte principer, som ere anvendte i kortere eller længere tid med ofte udmærkede resultater i adskillige andre lande, og som tillige synes at harmonere med tidsånden og dennes udvikling, uagtet de ganske vist ville medføre indgribende forandringer i vor bestående lovgivning. Dernæst må nødvendigvis ledelsen af og det stadige tilsyn med ordningen og udviklingen lægges i en enkelt mands hånd.

Ved siden heraf må der blive tale om reglementariske bestemmelser for de private opdragelsesanstalter, disses godkendelse og oprettelsen af en repressiv anstalt for de børn og unge personer, som idømmes straf.

Jeg skal imidlertid ikke blive stående ved disse hovedtræk i en ny ordning af spørgsmålet, men gå over til at omtale enkelthederne, idet først derved forskellighederne mellem det, vi have, og det, som i det væsentlige bør indføres, ville blive tydelige og sagen lettere at bedømme.

Professor HAGSTRÖMER har i sin bog om frihedsstraffen sagt, *at straffen blot er en særlig ytring af statens almindelige virksomhed til retstilstandens opretholdelse og nærmest tilsigter en indvirkning på forbryderens villie enten for at betage ham evnen til videre retskrænkelser eller for at bringe villien i overensstemmelse med retten.* Professor C. Goos

har i „indledning til den danske strafferet“ sagt, at *straf er en lidelse, der tilføjes lovovertræderen til fyldestgørelse af samfundets særlige krav på retshåndhævelse*, samt, at *straffens formål er at bøje forbryderens villie til lydighed mod loven*. Begge disse samstemmende udtalelser om straffens formål, som gående ud på at bøje den forbryderiske villie for lovens fordringer, vise noksom, at strafferettens hovedgenstand kun kan være det udviklede individ, medens barnet og den unge person aldeles ikke eller i hvert tilfælde kun ganske undtagelsesvis kan blive dens genstand.

Før det 7de år ere nemlig villiens ytringer mere eller mindre instinktmæssige. Formålene ere kun øjeblikkelige. Indtrykkene af livet og af begivenhederne forsvinde hurtigt af barnets sind, idet det ene billede fortrænger det andet, og kun ganske få enkeltheder af sær betydning kunne efterlade et varigt, men dog udvisket billede. Fra det 7de år taber sig lidt efter lidt det panoramaagtige ved begivenhederne, indtrykkene begynde at opfattes og blive stående, der vågner en evne til at se det oplevede mere i sammenhæng, barnet begynder at begribe, men det er også kun en begyndelse. Villien ytrer sig ofte i stærke udslag, ledet af følelseslivet, som mere og mere gør sin indflydelse gældende, kort sagt barnet lever helst efter sin lyst. Denne udvikling fortsættes til det 12te år. Fra dette år viser der sig en mere bevidst opfattelse, med den følger en fastholden af det oplevede eller forståelsen. Hermed voxer tanken og forstanden frem, og samtidig gør villien sig efterhånden mere og mere gældende. I vanskeligheden ved at forene villien, følelsen og forstanden i handling og færd opstår gæringen i alderen fra 15 til 18 år. Dette gør denne aldersperiode så besværlig at behandle, men nødvendiggør tillige en opdragende indflydelse. Derfor ville vi jo også så gerne holde vore børn ved hjemmet i denne periode. Dobbelt vanskelig bliver imidlertid indvirkningen og dobbelt nødvendig opdragelsen, når ikke denne fra 7 til 15 år, og

særlig fra 7 til 12 år, har dannet et godt grundlag for den senere udvikling.

Det er således forståeligt, at flere landes lovgivninger, deriblandt også vor, ikke have villet straffe børn under 10 eller 12 år. I ly af denne straffefrihed er, som tidligere vist, og som det praktiske liv har godtgjort det, en tidlig fordærvelse udviklet, så at loven i mange tilfælde kommer for silde. Denne erfaring har i adskillige stater ført til, at lovgivningsmagten har besluttet sig til som almindelig regel at skride ind imod børn fra det 6te eller 7de år *for at forebygge en større sædelig fordærvelse i fremtiden*. Har loven imidlertid anset det for billigt af hensyn til samfundsforholdene at anvende forebyggende forholdsregler ligeoverfor moralsk forsømte børn i en meget tidlig alder, så har den på den anden side også udstrakt en fakultativ fritagelse for straf til det 18de år netop i følelsen af, som før sagt, at alderen 15 til 18 år trænger mere til opdragelse end til straf, særlig når hin har manglet i en tidligere periode. Flere lovgivninger, og disses antal er voxet i de senere år, have jo også fulgt denne regel og foretrukket kun undtagelsesvis at straffe unge personer indtil det fyldte 18de år. Retsvidenskaben må altså erkende det berettigede i de her omhandlede principielle regler for behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere, hvilke regler heller ikke længere kunne siges at være genstand for forhandling. Det gælder kun om enkelthederne i deres udførelse.

Vor lovgivning står ligeoverfor børn under 10 år, som før sagt, på det gamle standpunkt, således at dens indskriden ligeoverfor disse kun bliver en sjælden undtagelse. På dette punkt måtte der altså foregå en forandring, således at undtagelsen blev den almindelige regel. Hvad børn mellem 10 og 15 år angår, have de almindelige bestemmelser i almindelig borgerlig straffelov i princippet givet fritagelse for straf fortrinnet, men retsanvendelsen er, dels på grund af bestemmelsernes egen form, dels på grund af senere muligt noget modsigende bestemmelser og dels ved selve praxis

kommen i strid med principet. Også for disse børn måtte altså bestemmelserne om fritagelse for straf have en mere fremtrædende form, således at denne blev regel.

Hvad derimod alderen 15 til 18 år angår, er vor lovgivning i bestemt modstrid med den foran nævnte regel om fakultativ fritagelse for straf, idet den alene foreskriver straf og nøjes med efter omstændighederne at nedsætte denne. Hensynet til at denne aldersperiode, måske frem for nogen anden, bør stilles under en særlig opdragende indflydelse, når denne må formodes at have manglet på et tidligere stadium, fordi en opdragelse udover det fyldte 18de år bliver vanskeligere med hvert år, er således slet ikke kommen i betragtning. På dette punkt bliver der altså tale om en meget væsentlig forandring, men tillige om en forandring, der vistnok har en ikke uvæsentlig indflydelse på den hele ordnings betydning.

Straffefritagelsen vil i virkeligheden kun betyde, at man ikke anser straffen for formålstjenlig hverken i det givne tilfælde eller i almindelighed for de omhandlede aldre, men derimod ikke, at man vil slå en streg over den begåede overtrædelse. Tværtimod, i kraft af overtrædelsen vil man etablere en opdragelse, fordi denne efter alderen må anses for mere formålstjenlig end straffen, under den form, som stemmer bedst med det foreliggende tilfælde. At loven kun kan gøre anvendelsen af straffefritagelse fakultativ og ikke obligatorisk for de her omhandlede individer, ligger i sagens natur. Der vil altid findes adskillige individer af den her omhandlede slags, hvis udvikling ikke følger de almindelige trin, og som derfor egne sig til en noget skarpere behandling end den, som må følge med tvangsopdragelsen. Disse undtagelser vil det i adskillige tilfælde være vanskeligt at opstille regler for, idet ikke blot overtrædelsens art, men mange andre hensyn kunne blive at tage i betragtning, således også alderen, og straffefrihedens anvendelse udstrækkes jo over en lang aldersperiode. Loven må derfor bestemme, at overtræderen drages til ansvar, men den må

derefter overlade til dommeren at afgøre, om overtræderen bør straffes i henhold til hvad der foreligger, eller fritages for straf, på samme tid som den tydelig giver tilkende, at det sidste alternativ bør have fortrinnet.

En første og almindelig bestemmelse i det her omhandlede spørgsmål måtte således i henhold til, hvad der derom er anført her foran såvel som i tidligere artikler i Tidskriftet, formentlig gå ud på, *at den, som efter det fyldte 7de år og før det fyldte 18de år begår en i almindelighed strafbar overtrædelse af love og vedtægter, drages til ansvar for samme, men kan af dommeren fritages for straf (frikendes), når han må antages i det foreliggende tilfælde at have manglet tilstrækkelig skelneevne¹⁾, eller når der er føje til at antage, at en større sædelig fordærvelse vil kunne forebygges ved straffefritagelsens følger.*

Det 7de år er valgt dels af hensyn til den betydning, som lovgivningen på andre områder tillægger denne alder, dels af hensyn til hvad der foran er bemærket om den som trin i udviklingen. Dog skal jeg erindre om, at der af og til forekommer tilfælde, hvor børn alt i det fyldte 6te år vise en fremskreden fordærvelse. Jeg har således nylig truffet en dreng på 6 år, som løj og stjal i ikke ringe udstrækning. Det er derfor muligt, at man bør begynde med 6 år ligesom i Tyskland.

At alle i almindelighed straffbare overtrædelser af love og vedtægter må medtages, ligger i sagens natur; derved vil nemlig ordningen først kunne få sin rette forebyggende betydning, idet i det modsatte tilfælde undtagelser let ville kunne foranledige, at der forberedes en fordærvelse, som først kommer til behandling, når den har nået en vis udvikling; dette gælder således om skulkeri.

Hvad særligt *skulkeri* angår, da er den nuværende behandling deraf i de fleste tilfælde en sådan, at forældrene rammes og ikke barnet, ligesålidt som der gøres noget for

¹⁾ Jevnfør „skelsår“.

barnet, selv om skylden ene eller væsenligt ligger hos forældrene; følgen bliver let en tidlig og hurtigt voxende fordærvelse, som loven så rammer, når det måske er for sent. Da skulkeri ofte bliver begyndelsen til andre laster — „lediggang er fandens hovedpude“ —, har man jo i England og Amerika, som tidligere vist, taget endogså strenge forholdsregler imod skulkerne. Det at skolegangen i København efter den sidste beretning om skolevæsenet i denne stad er så god, kan der ikke lægges vægt på i så henseende. I København er opmærksomheden derfor fra skolernes side meget intensiv. Men således ere forholdene langt fra alle steder. Den nævnte beretnings udtalelser om „Internatet“, som sige, at de børn, der indlagdes anden gang, som oftest da vare værre, ligesom, at flere af de børn, som indlagdes, vare ustyrlige og i høj grad uvorne, vise noksom, hvilken fare skulkeriet bærer i sig. Det vilde derfor vistnok være det heldigste, om den samme fremgangsmåde anvendtes mod skulkerne som mod de øvrige lovovertrædere, således som det er antydnet i det side 249 vedføjede skema under nr. 1.

Allerede flere gange tidligere har jeg udtalt mig om, at det må blive dommeren, som bestemmer fritagelsen for straf. Dette synes også at ligge nærmest, når der tages i betragtning, at loven særligt bør tilstræbe anvendelsen af straffefritagelse i så vid en udstrækning som muligt, at sagerne antal bliver betydeligt, og at en tilsyneladende unødvendig forhaling af afgørelsen vil finde sted, når denne henlægges til overøvrigheden eller justitsministeriet, på samme tid som det anses for ønskeligt, at sagen afgøres i kortest mulige tid.

Når betegnelsen „fritagelse for straf“ er benyttet istedenfor „frikendelse“, hvilket ord findes brugt i alle fremmede lovgivninger, har det hensyn gjort sig gældende, at medens ordet „frikendelse“ vel kunde bruges ligeoverfor den manglende skelneevne som frikendelsesgrund, kunde det muligt stemme mindre med hensynet til forebyggelse af en større sædelig fordærvelse. Dette sidste hensyn har jeg imidlertid ment ikke burde udelukkes af den hele almindelige

bestemmelse. Skal nemlig fritagelse for straf få nogen reel betydning ved at benyttes i så vidt omfang som muligt i praxis, vil det måske i adskillige tilfælde blive vanskeligt nok, særligt ligeoverfor personer over 15 år, at støtte sig til den manglende skelneevne, og dog ere disse vistnok til en vis grad ordningens vigtigste genstand.

For stærkere at pointere ordningens forebyggende hensigt *bør vistnok straffefritagelsens følger blive den næste bestemmelse.* Disse følger ere ordningens hovedmoment, og ved bestemmelsen af dem bliver der flere hensyn at tage i betragtning.

Hvilken form skal der således gives de forebyggende forholdsregler, som følge af straffefritagelsen? Jeg skal i så henseende gøre opmærksom på, at der i Massachusetts siden 1870 har været indført forholdsregler, som i det sidste år have vakt opmærksomhed særligt i England. Efter de meddelte oplysninger udgjorde udgifterne i den nævnte stat til de industrielle skoler og reformskolerne i 1869 c. 180000 kr. mere end i 1879, og børnenes antal i disse anstalter er i samme tidsrum formindsket med 50 pct.; alt en følge af den indførte ordning. Denne består kortelig gengivet i, at der for den første og mindre overtrædelse gives en advarsel; for gentagelse stilles overtræderen under et skarpt tilsyn, men kan overgives til hjemmet, og frugter dette tilsyn ikke, anbringes han i opdragelsesanstalten. Man har ved denne foranstaltning særligt villet opnå, *at forældrenes forpligtelse til at sørge for børnene ikke blev betydningsløs*, således som det ofte er tilfældet ved anbringelsen i anstalter, et resultat, som efter de anførte tal synes nået.

Denne behandling har det fortrin, at den ved siden af, at den opretholder virkeliggørelsen af forældrenes forsørgelsespligt sålænge som muligt, indeholder en gradation gennem advarsel, tilsyn og anbringelse, af hvilke den har det første og, i hvert tilfælde indirekte, det sidste trin tilfælles med vor lovgivning. De nævnte fortrin få yderligere betydning derved, at de øvrige hensyn, som ved bestemmelsen af be-

handlingen må gøres gældende, netop ved denne foranstaltning kunne komme til deres ret. Den opdragende klassifikation kan nemlig ikke bygges på overtrædelsens naturalene, uden at derved let begås uret. Der må også tages hensyn til alder, karakter, moralitet, hjemlige forhold, m. m. Disse hensyn begrunde tillige, at den tagne bestemmelse må kunne forandres, når det viser sig, at den ikke er i harmoni med de sande forhold, hvorpå opdragelsens karakter er bygget. Kort sagt, systematisk anvendte ville forholdsregler af den her omhandlede slags kunne tillade en så individuel behandling som muligt, og dette er jo straffefuldbyrdelsens såvelsom opdragelsens hovedopgave.

Idet altså den næste bestemmelse bør indeholde *følgerne af den af dommeren udtalte straffefritagelse*, må den opstille disse afpassede efter de forannævnte, individualiserende hensyn, som må gøres gældende af dommeren ved fastsættelsen af den behandling, overtræderen skal underkastes. En antydning i så henseende indeholder det her vedføjede skema. Jeg har opstillet dette for at gøre en oversigt over behandlingen anskueligere, men anser forøvrigt de anførte overtrædelser kun som eksempler på den enkelte afdelings karakter. Vil man tilstræbe en så stærkt individualiserende behandling som muligt, forekommer det mig, at man ikke kan sammentrække skemaets afdelinger yderligere. Det kan tværtimod snarere være tænkeligt, at disse måtte udvides; thi trods skemaets tilsyneladende temmelig vide apparat, vil der dog blive et ikke ringe spillerum for dommerens skøn ved fastsættelsen af behandlingen.

Til skemaets forståelse skal jeg bemærke, at ved — er anvendelsen af den over rubriken anførte behandling betegnet. Ved ordet „gentagelse“ sigtes nærmest til den klasse af overtrædelser, hvorved det findes anført; men iøvrigt er det min mening, at enhver overtrædelse af en anden slags end den tidligere behandlede må behandles som gentagelse, for så vidt skemaet måtte mangle bestemmelser derfor, hvilket dog i reglen ikke vil være tilfældet.

Følgerne af fritagelse for straf for:		Alder.	Ad- varsel.	Tilsyn.	Anbringelse.
1	Overtrædelse af politibestemmelser, vanartig adfærd (lov ¹ 471 om jagten), skulkeri og lignende.	7—18 år	—	Gentagelse. —	Gentagelse. Familie eller anstalt.
2	Første gang begået og enestående tilfælde af tiggeri, hæleri, rapseri, uredelighed, ulovlig omgang med hittegods og lignende.	7—12 -	—	Gentagelse. —	Gentagelse, Familie eller anstalt.
3	Samme.	12—15 -	"	—	Gentagelse. Anstalt.
4	Oftere begået, ikke påtalt tiggeri, rapseri, hæleri, uredelighed, ulovlig omgang med hittegods og lignende.	7—12 -	"	—	Gentagelse. Familie eller anstalt.
5	Samme.	12—15 -	"	"	Anstalt.
6	Første gang begået simpelt tyveri, bedrageri, falsk, voldelig eller usædelig adfærd og lignende.	7—15 -	"	—	Gentagelse. Familie eller anstalt.
7	Samme.	12—15 -	"	"	Når advaret. Anstalt.
8	Professionel tiggeri, tyveri i større omfang, mened, en for et barn mere end almindelig voldshandling, høj grad af usædelighed, voldtægt, blodskam, omgængelse mod naturen og lignende.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
9	Høj grad af ulydighed, trods, glubskhed, råhed, fremtrædende vanartighed, løgnagtighed, dovenskab og tilbøjelighed til omflakken og lignende.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
10	Umoralsk hjem.	6—18 -	"	"	Familie eller anstalt.
11	En hvilken som helst overtrædelse, undtagen de i nr. 1 nævnte, som ikke medfører strengere forholdsregler end anbringelse i en opdragelsesanstalt.	15—18 -	"	"	Anstalt.

Aum. Hvor valget er mellem familie og anstalt, må det første alternativ være afhængig af alderen, højst 12 år.

Forudsætningen må jo være den, at et individ, som er advaret, for en ny overtrædelse stilles under tilsyn, når alle øvrige hensyn tillade det, og tredje gang under samme betingelse anbringes. Forøvrigt ville også kombinationer af de forskellige afdelinger forekomme, således med 9, 10 og 11, hvorved disse ville kunne få overvægten ved fastsættelsen af behandlingen.

Med hensyn til skemaets øvrige bestemmelser vil det være nødvendigt at anføre, at „advarsel“ formentlig kun kan anses for en fyldestgørende afgørelse i meget begrænset omfang såvel med hensyn til overtrædelsens slags som til overtræderens alder. Dertil kommer, at tilsynet, hvis indflydelse vil være meget større, derved kan komme til anvendelse i større omfang, både hvad overtrædelse og alder angår.

Såvel ved „advarslen“ som ved „tilsynet“ må reglen være den, at *overtræderen overgives til forældre eller de, som træde i disses sted*, selvfølgelig under hensyn til, at de hjemlige forhold ikke tale derimod hverken som umoralske eller særdeles slappe. I så tilfælde må anbringelse i en familie anvendes.

Hvad „anbringelsen“ angår, er denne i adskillige tilfælde tænkt alternativ i familie eller anstalt, idet der selvfølgelig er tilfælde, hvori der kun kan blive tale om anstalten. Der er derved taget hensyn til, at formen for anbringelsen er omstridt. Skulde jeg selv gøre valget, vilde jeg foretrække anstalten. *I hvert tilfælde bør alternativet falde bort med overtræderens 10. eller 12te år, således at ingen over en af disse aldre anbringes i familie*, ligesom også hensynet til hovedårsagen til anbringelsen må gøres gældende ved valget. Det står for mig lidt tvivlsomt, om man tør gå til det 12te år med anbringelse i familie; dog vil der kunne findes et cautel derimod deri, at den *tilsynsautoritet*, som vil være nødvendig til den hele behandlings ledelse, må have myndighed til at forandre anbringelsens form, hvis det viser sig nødvendigt til formålets opnåelse

at forebygge yderligere sædelig fordærvelse. Endelig skal bemærkes, at der ved anstalt tænkes paa anstalter særligt oprettede til *tvangsopdragelse* af de her omhandlede individer.

Hvad aldersbestemmelserne angår i forhold til behandlingen og overtrædelsen behøves formentlig kun at bemærkes, at for den under nr. 6 anførte klasse af overtrædelser er aldersgrænsen for anvendelse af tilsyn sat til 15 år. Skønt det muligt i tilfælde kan være farligt at nøjes med tilsyn for et individ over 12 år, så vil der dog utvivlsomt blive adskillige tilfælde af den under 6 anførte slags, som ville kunne rettes ved et effektivt tilsyn. Når man tillige erindrer bemærkningen ovenfor om tilsynsautoritetens myndighed, vil enhver fare ved valget af 15 års alderen som grænse for tilsynet i disse tilfælde vistnok kunne undgås.

At det 12te og 15de år må blive aldersgrænser, som må få betydning ved bestemmelsen af den forskellige behandling, ligger i sagens natur og stemmer med, hvad tidligere derom er bemærket; kun for de under 1 nævnte overtrædelser må der formentlig af hensyn til disses ofte lette karakter gøres en undtagelse, idet de, hvis de vidne om fremtrædende råhed eller umoralitet, falde ind under andre bestemmelser, som medføre strengere behandling. Af samme hensyn som ovenfor antydnet fremkommer undtagelsen under 11 fra den almindelige bestemmelse sammentrækket, hvorefter enhver person fra 15 til 18 år gammel anbringes i en anstalt for enhver som helst overtrædelse, undtagen den ovenfor nævnte slags, når den ikke medfører strengere forholdsregler end anbringelsen. Når man erindrer, at loven nu sætter 15 år som kriminell lavalder, og at den anførte aldersperiode er den vanskeligste at behandle, kan denne sidstnævnte bestemmelse ikke let blive for streng.

At alderen i de under 8, 9 og 10 nævnte tilfælde ikke kan indrømmes nogen betydning for en forskellig behandling, vil vistnok erkendes. Faren, som skal forebygges, er i de nævnte tilfælde så stor, at anbringelse strax bør finde sted. Kun med hensyn til anbringelsens form vil alderen, som

før bemærket, kunne indrømmes nogen indflydelse ved valget imellem familie eller anstalt.

I tilfælde af, at overtræderen *ikke vil kunne fritages for straf* af de foran nævnte hensyn, *men vil blive at straffe også på grund af overtrædelsens særdeles graverende karakter*, i hvilken henseende der til de i straffelovens § 36 anførte overtrædelser vistnok må føjes professionnelt eller groft tyveri, barnemord o. fl., bør dommen formentlig lyde på *indsættelse i en offentlig, repressiv (tugt)anstalt, idet tidsgrænsen* for opholdet her, som dog ikke kan overskride den for alle disse individers behandling nærmere fastsatte, *bliver ubestemt og afhængig af den enkeltes opførsel og indflydelsen af den foreskrevne behandling*, således som senere skal omtales. Dog bør det muligt bestemmes, at forsåvidt straffetiden efter almindelige regler måtte føre udover den tid, opholdet i anstalten vil kunne vare, må justitsministeriet til den tid træffe bestemmelse om den fremgangsmåde, som skal bringes i anvendelse ligeoverfor den pågældende.

Medens opholdets varighed i almindelighed skal blive omtalt senere, skal her bemærkes, at flere hensyn kunne tale for at lade varigheden blive uafgjort ved dommen. Den modsigelse, som finder sted derved, at dommen fastsætter en bestemt tid for straffen, men ikke for opdragelsen i tilfælde af fritagelse for straf, falder derved bort. Det til en vis grænse ubestemte ophold tillader en opdragelse med en vis progression, som særligt et kortere bestemt straffeophold vil forhindre. Det må tillige erindres, at her er tale om en aldersperiode, hvor opdragelsen spiller en særegen rolle, og hvor det kun er særlige hensyn, der give opdragelsen indtil en vis grad karakteren af straf; thi opdragelsen ligger dog på bunden. Endelig vil der vel på intet punkt være større grund til at give slip på straffenes afvejelse i terminer, og derfor har der jo dog hævet sig mange stemmer blandt de mest ansete jurister, end netop for disse individer, for hvem behandlingen bliver særligt indrettet, og til sikkerhed for hvis retfærdige overholdelse

og udførelse der vil kunne træffes flere bestemmelser. Jeg skal i så henseende henvise til, hvad senere skal ansøres om foreløbig løsladelse og varigheden af opholdet.

I overensstemmelse med Pl. 11 Maj 1810 bør de børn og unge personer mellem 7 og 18 år, som drages til ansvar for overtrædelse af love og vedtægter, forsåvidt overtrædelsens mindre farlige karakter og de øvrige forhold til-lade det, *ikke eller i hvert tilfælde så kort som muligt holdes i arrest, men i mellemtiden indtil domsafsigelsen overgives til forældrene eller dem, hos hvilke de tilforn have haft fast op-hold.* Dog bør det særligt fremhæves, at *de ikke midlertidig må anbringes i nogen fattiganstalt*, af hensyn til disses ofte for børn og unge personer uheldige ordning og mangelfulde tilsyn.

I tilfælde af arrestens nødvendighed bør det pålægges dommeren at påse, at *opholdet bliver i celle.*

Hvad angår de herhen hørende sagers behandling, bør de som hidtil behandles som offentlige politiretssager, men for lukkede døre, medmindre udfaldet vil blive ikendelse af straf, i hvilket tilfælde de behandles efter de almindelige regler for straffesagers behandling.

Da det gælder om strax ved den for det enkelte indi-vids vedkommende første sags behandling, selv om den angår en meget ringe overtrædelse, at komme til kundskab om den pågældendes hele forhold, idet der jo meget godt kan ligge ting bagved, som kunne betinge en anden behand-ling end den, selve overtrædelsen vilde medføre, *bør det for-mentligt pålægges undersøgelsesautoriteten først at afeske ved-kommende skoleautoritet, kommunalråd og eventuelt fattig-udvalg, hvis forældrene eller barnet nyde fattigunderstøttelse, en erklæring om barnets og forældrenes, eventuelt plejefor-ældrenes personlige forhold og omdømme, forinden sagen af-gøres af dommeren.*

Ved bestemmelser som de foran omtalte vil der vistnok være håb om at komme til en tidssvarende rationnel behand-ling af de her omhandlede individer, forsåvidt de overtræde

love og vedtægter. Det er imidlertid givet, at der altid vil blive børn, som loven ikke kommer til at ramme eller tage sig af, fordi deres færd ikke bliver åbenbar, i hvert tilfælde i længere tid, eller fordi deres vanartige opførsel kun træder frem inden hjemmets døre, eller fordi hjemmets umoralitet endnu ikke har sat frugt i børnenes gerninger. Det foran omtalte sexårige barns fordærvelse tilskrives således det meget umoralske plejehjem. For at vinde indflydelse på slige børns opdragelse vilde en *bestemmelse* formentlig kunne få nogen betydning, *som pålagde skoledirektioner eller kommissioner, fattigbestyrelser, kommunalråd, og lignende autoriteter, når de kom til kundskab om et barns vanartighed særlig i hjemmet, og som opfordrede forældre eller dem, som træde i disses sted, således bedsteforældre og plejeforældre, eller den, hos hvem den pågældende har ophold, eller enhver anden til af samme grund at indgive gennem øvrigheden en klage med anmodning om barnets stillen under tilsyn eller anbringelse til justitsministeriet.* Lignende bestemmelser findes i forskellig form i flere lovgivninger, og særligt har den tilsvarende bestemmelse i den i Tidsskriftets nærværende årgang anførte lov for Oldenburg vundet tilslutning i Frankrig.

Det her omhandlede emne berører også *forældrene* og disses forhold på forskellig måde. Der måtte derfor kunne blive tale om bestemmelser, som særligt angik disse.

Vor lovgivning ligesåvel som andre staters pålægger således i flere tilfælde *forældrene* bøder og straffe for overtrædelser begåede af børnene. I overensstemmelse hermed og i lighed med, hvad der er tilfældet andensteds, burde formentlig den bestemmelse findes, *at forældrene, når børnene fritages for straf men advares eller stilles under tilsyn, kunne idømmes en efter deres forhold mindre pengebøde, forsåvidt forholdene i det givne tilfælde ikke medføre anden straf.*

Det er tidligere påvist, hvorledes mangelen af en bestemmelse om *forældremyndighedens* overgang til den fami-

lie eller den anstalts bestyrelse, hvor barnet anbringes, ofte volder besværligheder og skader anbringelsens indflydelse på barnets opdragelse. Når barnet anbringes efter en ordning som den her antydede, vil tilsyneladende en bestemmelse i den omhandlede retning blive overflødig. Dog vilde det vistnok ingen skade være til, om det udtrykkeligt udtaltes, *at forældremyndigheden ved anbringelsen til det 18de eller eventuelt 20de år går over til den, hvem den unge person betros, forsåvidt han ikke forinden er tilbagegivet forældrene*. Der vil nemlig, således som det nærmere skal påvises, kunne komme tilfælde, hvor personen fra anbringelsen går over i tjenesteforhold eller lærlingeforhold. I sådanne tilfælde bør dog tilsynsautoritetens samtykke fordres. Bestemmelsen vil desuden kunne få betydning ligeoverfor de børn, der anbringes ved det private initiativ, som ikke er udelukket ved den her opstillede ordning.

De med anbringelsen forbundne udgifter må kunne fordres erstattede af forældrene i lighed med, hvad der nu er tilfældet under lignende forhold. Derimod synes billighed og tidens tendens at tale for, *at disse udgifter, forsåvidt de helt eller delvis, som tilfældet er andensteds, udredes af den vedkommende fattigkommune, ikke henregnes til fattigunderstøttelse, når ingen særlig skyld i det eller de forhold, som have foranlediget anbringelsen, kan tillægges forældrene*. Om dette sidste burde formentlig en udtalelse finde sted fra dommerens side ved sagens afgørelse.

Endelig *bør der gives forældrene, eventuelt bedsteforældrene eller plejeforældrene, ret til, forsåvidt sagen er afgjort med fritagelse for straf og anbringelse, at indgive en klage over afgørelsen inden en kort frist, som 14 dage, til tilsynsautoriteten, som da måtte forelægge justitsministeriet klagen tilligemed afskrift af sagens akter til afgørelse*.

Den ved sagens afgørelse fastsatte behandling må, om der også ved afgørelsen kun tages bestemmelse om formen, men ikke om tiden, have en begrænsning i tid.

En sli­g be­græn­set va­ri­ghed må for tilsynets vedkom-

mende efter sagens natur blive forholdsvis kort, idet det ikke kan ligge i tilsynets hensigt at stå forældrene bi måske i en række af år med barnets opdragelse. Tilsynet må ved siden af en sikkerhedsforanstaltning blive en trusel mod overtræderen og en påmindelse til forældrene om større agtpågivenhed ligeoverfor barnets færd. Ligesom det ikke bør udstrækkes over flere år, således kan det heller ikke, når det skal have nogen betydning, gøres altfor kortvarig. Nogen grund til at gøre varigheden forskellig af hensyn til overtrædelsen synes der heller ikke at være; det skulde da være, at de under nr. 4 nævnte overtrædelser nødvendigvis krævede i hvert tilfælde den længste tid for varigheden. Under et halvt år bør åbenbart varigheden for tilsynet ikke sættes, ligesom et år bør være dets højeste grænse, og denne sidste bestemmelse vilde jeg foretrække som den eneste.

Ved siden deraf vil det være nødvendigt at give tilsynsautoriteten ret til, hvis forholdene i hjemmet, uden at være umoralske, ved mangelfuld og slap opdragelse medføre fare for tilbagefald, at bestemme individets anbringelse i en anden dertil egnet familie eller efter omstændighederne i en opdragelsesanstalt. Det kan jo nemlig tænkes, at barnet, uden at begå nogen overtrædelse, var særdeles ulydigt, usædeligt, af og til forlod hjemmet, o. s. v., kort sagt fuldt egnede sig til opdragelse udenfor hjemmet.

Varigheden af anbringelsen må i modsætning til tilsynet på grund af anbringelsens karakter altid blive nogle år og bør formentlig udstrækkes til det fyldte 18de år, og, forsåvidt alderen ved indsættelsen var over det fyldte 15de år, til det fyldte 20de år, når anbringelsen har fundet sted i en tvangsopdragelsesanstalt eller tugtanstalt. De her anførte år ere i overensstemmelse med de i almindelighed opstillede grænser for varigheden ligesom også med de foran gjorte bemærkninger om alderens betydning for individets udvikling.

Har anbringelsen fundet sted i en familie, hvilket efter

den antydede ordning i det højeste kun kan ske til det fyldte 12te år, taler meget for, at opholdet må kunne op-høre med det 15de år, da barnet konfirmeres; men det bør da tages under overvejelse, om det ikke til det fyldte 18de år bør sættes under tilsyn.

Forøvrigt vil det ganske vist være nødvendigt ligesom ved tilsynet at give tilsynsautoriteten myndighed til, når anbringelsen ikke viser sig virksom nok til at disciplinere eller forbedre overtræderen, efter indstilling af det lokale tilsyn, hvis anbringelsen har fundet sted i en familie, eller af anstaltens bestyrer, når den pågældende er anbragt i en anstalt, at anbringe ham i en tvangsopdragelses- eller eventuelt i en tugtanstalt. Den samme ret, som foran er anført at måtte gives forældre med flere til at indgive klage over en sags afgørelse, må formentlig såvel i dette tilfælde som i det foran om tilsynet anførte lignende til-fælde indrømmes de samme personer.

Ligesom der finder en gradvis stigende strengthed i be-handlingen sted, forsåvidt individet ved sin færd viser, at den stedfundne behandling ikke har båret den rette frugt, således bør der også finde en gradvis formildelse sted i behandlingen, når denne viser sin disciplinerende indfly-delse på overtræderen. Et ypperligt middel i så henseende *er løsladelsen på prøve*. Denne bør være *absolut* eller *be-grænset*, idet jeg ved den første forstår, at den ikke er knyttet til tid, medens jeg ved den anden tænker på den flakkebjergske methode: i sommertiden at anbringe elever mod løn hos folk i omegnen.

Lader nogen således løsladt det mangle på exemplarisk opførsel i prøvetiden eller viser slette tilbøjeligheder, an-bringes han indtil det 20de år i en tvangsopdragelses- eller tugt-anstalt efter tilsynsautoritetens nærmere bestemmelse.

Denne løsladelse bør ikke indrømmes den i en tugt-anstalt anbragte, forinden denne efter indstilling af an-staltens bestyrer i en af tilsynsautoriteten nærmere fastsat

tid har været anbragt i en tvangsopdragelsesanstalt og af dennes bestyrer er indstillet til løsladelse på prøve.

Som tidligere andensteds anført ere vore *tvangsopdragelsesanstalter* private, meget forskellige i deres ordning og uden virkelig kontrol. Ingen ordning vil kunne tænkes hos os, uden at disse anstalter blive et led deri, dels fordi de ere organiserede, dels fordi de alt besidde kræfter, som ere af betydning for en ordning, og endelig fordi de tildels ere sikrede i pekuniær henseende. Hvad der derimod behøves, er bestemmelser, som gøre dem til et pålideligt og brugbart led i ordningen.

Enhver privat tvangsopdragelsesanstalt bør således, forinden den træder i virksomhed, forelægge tilsynsautoriteten sit program, godtgøre evnen til at bestå og til at kunne opfylde bestemmelsen, og, efterat alle forhold også de stedlige ere undersøgte af tilsynsautoriteten, efter dennes anbefaling have erholdt justitsministeriets tilladelse.

En sådan anstalt står da under tilsynsautoritetens kontrol, den indsender årlig en beretning om hver elevs forhold såvelsom om virksomheden i almindelighed og dens resultater, indberetter muligt påtænkte forandringer i dens ordning og drift, m. m.

Klager over behandlingen af eleverne i en anstalt må af enhver kunne indgives til tilsynsautoriteten, som efter indhentet erklæring fra anstaltens bestyrer, fra stedets gejstlige og verdslige øvrighed og kommunale råd må indstille klagen til justitsministeriets afgørelse.

Ledelsen af en sådan helt gennemført ordning og tilsynet med gennemførelsen bør, når den skal få nogen væsentlig betydning, ganske vist lægges i en enkelt mands hånd. Under denne tilsynsautoritet måtte da det lokale tilsyn med de under tilsyn stillede eller i familier anbragte sortere. Om den indre ordning af tilsynsautoritetens og det lokale tilsyns forhold er her ikke grund til at udtale sig.

Selve tilsynsautoritetens opgave og myndighed må for

enkelthedernes vedkommende fremgå af hvad der derom er fremsat foran.

Hvorvidt de tilstedeværende tvangsopdragelsesanstalter ville være tilstrækkeligt rummelige til at modtage et så stort antal af elever, som en ordning, som den her antydede, muligt kan afgive, er det i øjeblikket vanskeligt at bedømme; dette er imidlertid lidet sandsynligt, og i så tilfælde måtte altså staten træde til enten ved at støtte oprettelsen af anstalter eller ved selv at oprette sådanne. En tugtanstalt af mindre omfang måtte det i hvert tilfælde blive statens sag at organisere.

Den her givne antydning af en ordning på det omhandlede område vil ganske vist medføre indgribende forandringer i det bestående, og dog indeholder den i det væsentlige kun de for sagen almindeligt godkendte principer såvel som tilnærmelsesvis former, hvori de alt ere bragte til anvendelse andensteds. Ganske vist har jeg ladet principerne fuldtud gøre deres indflydelse gældende på ordningen; men efter min opfattelse vil denne umuligt kunne blive tidsvarende uden dette. På den anden side har jeg søgt at gøre anvendelse af de former, hvori principerne fremtræde, som dels ligge vore forhold nærmest, dels synes at gøre de forskellige hensyn, som kunne fordre at tages i betragtning, fyldest, og som give anledning til en så fyldigt individualiserende behandling som muligt.

Hvad dette sidste punkt angår, har udviklingen i årenes løb klaret et og andet i retning af den opdragende klassifikation, men det er dog for en væsentlig del endnu denne side af sagen, som giver anledning til forhandling. Den her antydede ordning fører ved anvendelse af advarsel og tilsyn ud over nogle af vanskelighederne. Iøvrigt kan spørgsmålet først komme til at foreligge hos os, når loven har fastsat hovedtrækkene i behandlingen, idet der da kan blive tale om at få de forskellige anstalter til at begrænse sig til bestemte kategorier. Det vedføjede skema over anvendelsen af følgerne af den tilståede fritagelse for

strafindeholder imidlertid antydninger til en klassifikation. På den anden side må det kun betragtes som et forsøg på at lade alle hensyn komme til deres ret og dog frembringe et harmonisk hele. Muligt vil der kunne findes almindelige bestemmelser for den anvisning, skemaet indeholder, men anvisningen selv forekommer mig ikke at kunne undværes, når man vil sikre sig en formålstjenlig og retfærdig, ensartet anvendelse af bestemmelserne.

Når jeg i antydningen ikke har nøjedes med at angive hovedtrækkene men også har taget adskillige enkeltheder med, er det sket, fordi jeg har troet, at dette vilde gøre sagen mere overskuelig. Overhovedet har jeg såvel i det foranstående som i det meget, jeg tidligere i Tidsskriftet har meddelt og udtalt om dette spørgsmål, ladet mig lede af følelsen af, hvad også CROFTON nylig har sagt i en lille afhandling om den foran kort angivne ordning i Massachusetts, *at det er en sag, hvis betydning for samfundet ikke godt kan vurderes for højt.*

Der er imidlertid i denne sag noget, som vel ikke står i direkte forbindelse med dens ordning, men som i mine tanker giver den forhøjet interesse, og hvorpå jeg ikke kan undlade at pege. Den penitentiære videnskab er ny, den er som alle sociale videnskaber et barn af vor tidsalder og er, som så meget af hvad denne har skabt, voxet frem og har skaffet sig ørenlyd i forholdsvis kort tid.

Båren af tidens rastløse ånd har den ikke let ved at komme i det rette forhold til strafferetsvidenskaben, hvis rod når dybt ned i århundrederne, og som med det adelsbrev, som mange og dygtige slægtled give vægt, måske er tilbøjelig til at stille sig noget køligt ligeoverfor den vistnok til tider vel fyrige og for stemninger modtagelige unge borgerlige. I det her omhandlede spørgsmål har imidlertid strafferetsvidenskaben, vel ikke den oneste gang, thi vi have jo også den betingede løsladelse, men i hvert tilfælde i den videste udstrækning godkendt den penitentiære videnskabs fordringer og rakt hånden til en samvirken, som i

flere lande har ført og kun kan føre til velsignelse for samfundet. Men der gives heller ikke på den penitentiære videnskabs område noget smukkere vidnesbyrd om tidens humanitet, noget sandere udtryk for tidens praktiske sandhed end bestræbelsen for at opdrage det moralsk forsømte barn og den unge lovovertræder til en god statsborger istedenfor at straffe.

Den amerikanske skolemand HORACE MANN har sagt: „Hvorfor bygge I fattighuse, forbedringshuse, fængsler og straffeanstalter? For at gøre sådanne uskadelige, som forsummelse har gjort til forbrydere, for deri at samle de ulykkelige, som ingen opdragelse have erholdt! Ere I ikke selv meddelagtige i mange af de onder, som I forgæves søge at hindre og helbrede? Opretter skoler og opdragelsesanstalter og bekæmper farlige instinkter og slette vaner itide, så grundfæste I landets lykke og storhed ved borgernes velvære, sædelighed og lykke“. Et mægtigt bidrag til at nå dette store mål er det her omhandlede spørgsmåls tidsvarende ordning. De nordiske lande, som på straffevæsenets og straffefuldbyrdelsens område i flere henseender stå på et udviklingstrin, der er agtelse værd, ere endnu tilbage i behandlingen af forsømte børn og unge lovovertrædere. Der er imidlertid ikke tvivl om, at opmærksomheden er så stærkt fæstet på dette punkt, at den tid ikke vil ligge langt borte, da skridtet til at afhjælpe mangelen bliver gjort. Særligt for Danmarks vedkommende må det håbes, at det snart vil kunne lykkes statsmagterne at finde en tidssvarende og formålstjenlig ordning.

FR. STUCKENBERG.

ET FÆLLESMØDE

AF

DE DANSKE FÆNGSELSSKABER.

(BERETNING.)

Efter indbydelse af Bestyrelsen for Viborg Fængselsselskab afholdt delegerede fra de danske fængselsselskaber et fællesmøde i Viborg d. 1ste og 2den August 1881.

Efterat Formanden for Viborg Fængselsselskab, Hr. WISSING, havde budt forsamlingen velkommen, blev Herredsfoged FABER valgt til dirigent. Man begyndte derefter med dagsordenens post 1: *„Bør de fra fængselsstraffe løsladte straffefanger ikke fortrinsvis være genstand for fængselsselskabernes omsorg? Hvilke foranstaltninger bliver der i bekræftende fald at tage i så henseende?“* Spørgsmålet indlededes af Fængselsdirektør BRUUN, som udtalte, at der vistnok turde være opfordring for fængselsselskaberne til først at tage under forsorg de individer, som løslades efter at have udstået fængselsstraffe, istedenfor at vente til de først have nået straffeanstalterne. Det kunde måske for enkelte uindviede synes forunderligt, at dette spørgsmål først nu trænger sig egenlig frem (hvorved dog bemærkedes, at nogle af selskaberne, såsom København, Fyn og Viborg, allerede i flere år havde antaget sig sådanne individer, som udgik fra arresthusene), men sagen var den, at fængselsselskabernes virksomhed kun kan træde til, når straffefuldbyrdelsen er som den skal være. Da fængselsreformen for

en 10 år siden påbegyndtes her i landet, forelå der vistnok en ensartet plan for varetagtsfængsler og straffeanstalter, men denne plan blev ikke gennemført samtidig eller under samme ledelse. Varetagtsfængslet var en kommunal institution, straffeanstalten derimod en statsinstitution. Reformen i straffeanstalterne gennemførtes i 1864—65, og navnlig fra den tid skriver fængselsselskabernes nuværende virksomhed sig; derimod kan reformen for varetagtsfængslerne først nu siges at være færdig, skønt enkelte jurisdiktioner endnu mangle velindrettede fængsler, deriblandt desværre hovedstaden. Tiden var derfor nu kommen til at tage sig af de fra fængslerne løsladte straffefanger, da et onde kun vil kunne bekæmpes, naar det angribes fra roden. Men som ovenfor bemærket, måtte fængselsselskabernes virksomhed stå i nøje forbindelse med fængslernes. Fængslernes opgave var at anviser forbryderne den vej, de havde at vandre, fængselsselskabernes at bane vejen for dem og derved søge at forhindre tilbagefald. Forbrydelsen kan betragtes som en sygdom, der må bekæmpes strax, for at den ikke skal vinde i fasthed og helbredelsen derved blive så godt som umulig, og det vilde derfor være særdeles heldigt at antage sig de yngre forbrydere på straffetidens første stadium, hvorved meget vilde være vundet, idet man sikkert vilde få langt færre tilbagefald. Kriminalstatistiken påviser bestemt hvor stor en mængde af de første gang straffede personer, der stadig vende tilbage. I tidsrummet fra 1871—75 dømtes således her i landet for 1. gang begået tyveri 6063, deraf faldt 2den gang 1053 eller c. 17 pct., deraf igen 3die gang 528 eller c. 51 pct. Af disse atter 4de og 5te gang og oftere 526 eller 100 pct. Hvis forsamlingen bifaldt forslaget, blev det formentlig nødvendigt at oprette stedlige selskaber for hvert fængsel. En nøjere detail skulde han ikke gå ind på, da forslaget upåtvivleligt helst måtte behandles i et udvalg.

Inspektør MAZANTI tiltræder det ønskelige i, at fængsels-selskaberne kunne udstrække deres virksomhed til også at

omfatte de efter udståede fængselsstraffe løsladte personer, men formener nødvendigvis — i hvert fald for de fængsels-selskabers vedkommende, som ere knyttede til bestående straffeanstalter — at det er de fra straffeanstalterne løsladte personer, fængselsselskaberne bør tage sig af. Skal fængselsselskaberne udstrække deres virksomhed som anført, måtte hvert selskab deles i to selskaber, da opgaverne ere fuldstændig forskellige; ellers bliver enden den, at de oftere straffede personer ingen hjælp få, og dog trænge de måske hårdest dertil. Taleren vilde foreslå oprettelsen af et specielt fængselsselskab til at tage sig af varetægtsarrestanter og anbefalede selskaberne i Viborg og Odense, som ikke ere bundne til nogen bestemt straffeanstalt, at stille sig i spidsen for oprettelsen af et sådant selskab, som da nok vilde blive støttet af de andre fængselsselskaber, såvidt midlerne strække til.

WISSING sympatiserede ganske med den tanke, at det vilde have mere gavnlige følger at støtte forbryderen på det første stadium af lovovertrædelsen, og det viborgske fængselsselskabs bestyrelse havde i de senere år også haft øje herfor; når alligevel kun få sådanne vare blevne støttede, måtte grunden hertil nærmest søges deri, at henvendelser til bestyrelsen om hjælp yderst sjældent vare fremkomne, ihvorvel man i selskabets årsberetninger udtrykkelig havde henledet de jydskes retsbetjentes opmærksomhed på, at selskabet også støttede særligt yngre personer, der udgik fra arresterne. Sagens almindelige gennemførelse, — set fra den finansielle side — vilde ganske vist blive meget vanskelig, idet der hertil vilde udfordres langt større pengemidler end der nu haves til rådighed. For at bøde noget herpå, forment han, at det kunde være rigtigt at indskrænke understøttelser til flere gange straffede løsladte, og særligt burde de såkaldte vanetye, der mod korte mellemrum inddømtes i straffeanstalterne, ikke fortsat ydes hjælp.

Politimester OLDENBORG havde for Fyns fængselsselskabs vedkommende intet imod, at virksomheden i en særlig grad

udvidedes til at omfatte løsladte fra arresterne, men mente, at fængselsselskaberne da måtte sætte sig i forbindelse med vedkommende retsbetjent som den, der bedst kunde give oplysning om arrestanterne. De have nemlig lejlighed til bedst at sætte sig ind i arrestantens forhold, kende hans ønsker og attrå, og det er ingenlunde en retsbetjent ligegyldigt, hvorledes det går en arrestant, når han efter udstået straf løslades.

Pastor WAMBERG fandt det fuldstændigt rigtigt, at ondet gribes fra roden, men foreslår, at der til at virke i dette øjemed dannes særlige selskaber i hver jurisdiktion.

Professor GOOS fandt spørgsmålet så omfattende, at det fordrede en dybere behandling end tiden her tillod, idet sagen kunde ses fra så forskellige sider, at det vistnok vilde blive vanskeligt uden nærmere overvejelse at træffe det rette. Han foreslog derfor, at der skulde ned sættes et udvalg på 5 medlemmer til videre fremme af sagen, hvilket forslag vedtoges.

Det næste spørgsmål på dagsordenen var: *„Bør det ikke anses som liggende udenfor fængselsselskabernes opgave at yde understøttelser til det daglige underhold for familier, hvis forsørgere hensidde i fængsel, enten i et arresthus eller i en straffeanstalt“?* Det indleddes af Tømmermester KAYSER. Ved at understøtte familierne, medens manden hensad i fængsel, kom man bort fra fængselsselskabernes egenlige formål; man kunde ganske vist nære megen sympati for disse familier, som ere uskyldige i den ulykke, som ved mandens forbrydelse rammer dem, men fængselsselskaberne kunne dog ikke være pligtige at afværge de følger, som mandens forbrydelse kan have for familien, medens det måtte være kommunernes sag at tage sig af denne under mandens fraværelse.

Efter nogen diskussion mellem MAZANTI, WAMBERG og WISSING vedtoges det, at man ikke bør yde hjælp til familier, hvis forsørgere hensidde i fængsel.

WISSING fremsatte derefter det spørgsmål *„Bør der*

være en bestemt tidsgrænse, efter hvilken understøttelse ikke bør tildeles løsladte, og bør fængselsselskaberne ikke være varsomme med at række hjælp til de løsladte fanger, der flere gange have været straffede, og bør de ikke kun undertagelsesvis hjælpe sådanne, som allerede tidligere have efter udstået straf været tagne under et fængselsselskabs forsorg? Han anbefalede at besvare spørgsmålet med et „nej“, thi medens han nok kunde være med til at anbefale varsomhed overfor oftere straffede personer, fandt han det ikke humant at negte hjælp til en løsladt selv efter mange års forløb, når denne havde opført sig godt.

WAMBERG gjorde opmærksom på at meningen med understøttelserne var at hjælpe den løsladte fange ud over de vanskeligheder, som ere en følge af den ham overgæede straf, men kunde ikke skønne, at når en løsladt efter 5 års forløb kom i trang, det da kunde siges at være en følge af straffen. Det vilde jo også være uanstændigt om f. ex. fanger, som efter 5 års forløb havde fået æresoprejsning, søgte og modtog hjælp af fængselsselskaberne.

KAYSER mener, at man bør være meget varsom med at yde hjælp til oftere straffede personer, men mere lægge vægten på at støtte individer, som en gang ved ulykkelige forhold vare faldne. Særligt måtte man ikke gerne støtte fanger, som tidligere have været under selskabets forsorg, thi har selskabet engang hjulpet dem ud over vanskelighederne uden nytte, er der ingen grund til at håbe en senere forbedring, og man måtte endelig ikke stille flere gange straffede personer heldigere end de første gang straffede og i det hele ikke stille en straffet person heldigere end de aldrig straffede individer.

MAZANTI kan ikke anbefale at sætte nogen tidsgrænse. Som regel er det først nogen tid efter løsladelsen, at man ser sig istand til at bedømme, hvorvidt den løsladte måtte være værdig til understøttelse, og hvorvidt han ser sig istand til selv at bane sig en vej. Der kunde også påvises tilfælde, hvor den løsladte efter i flere år at have klaret sig og

med kraft og god villie søgt at tilkæmpe sig en stilling i samfundet, pludselig af en eller anden grund kommer i nød; hvad er da naturligere, end at han, der ikke kan henvende sig til de bestående understøttelsesselskaber som følge af at han har været straffet, tyr til fængselsselskabet som det eneste sted, hvor han kan søge hjælp, og vilde det da ikke være unaturligt at negte ham en sådan hjælp, simpelthen af den grund, at han i flere år ikke har været straffet? Har en løsladt først fået æresoprejsning, er der ingen grund til at vente, at han vil søge hjælp hos fængsels-selskaberne. Skulde det slås fast som regel ikke at understøtte oftere straffede personer, kunde Hørsens fængselsselskab jo strax afslutte sin virksomhed, thi som bekendt indeluttede dette fængsel netop kun oftere straffede personer, og han havde ingenlunde opgivet håbet om at redde adskillige af disse.

OLDENBORG og Snedkermester JENSEN anbefalede en tidsgrænse af 5 à 6 år.

Goos mente, at man dog ikke skulde være for skarp med at sætte regler for virksomheden.

Det vedtoges at besvare første del af spørgsmålet med „nej“, men understøttelse bør i reglen ikke tilstås længere tid efter løsladelsen; den sidste del af spørgsmålet derimod bekræftende.

Tvende spørgsmål, om løsladtes beklædning, og på hvilken måde fængselsselskabernes indtægter kunne forøges, henvises til overvejelse af et udvalg.

Mødets mest brændende spørgsmål: „*Hvad kan der gøres for bedre end hidtil at skaffe løsladte fanger anbringelse?*“ indlededes af Pastor ANDRESEN således:

Egenlig havde jeg ikke tænkt på at bringe noget spørgsmål på bane her, men da jeg fik en opfordring fra det fynske selskabs forretningsfører til at bringe spørgsmålet om løsladte fangers anbringelse frem, fandt jeg ingen anledning til at undslå mig derfor. At opfordringen netop rettedes til mig, hidrører vel fra, at jeg i forrige efterår

ved et par artikler i Berlingske Tidende gav anledning til en lille avisdebat om denne sag. Men skønt jeg udtrykkeligt havde indskrænket min behandling til „fanger, som løslades fra Horsens straffeanstalt“, gjorde man den gang spørgsmålet almindeligt, hvad der kunde gøres for anbringelsen af løsladte fanger, og rettede navnlig sin opmærksomhed på at ihjelslå en løst henkastet tanke om et slags optagelseshus i en hedeegn, så at jeg ikke fandt anledning til at fortsætte debatten videre. Det er nemlig sagen, hvad der jo for resten oftere er kommet frem i forskellig forbindelse under disse forhandlinger, at vort (Horsens) selskabs stilling er exceptionnel og særlig uheldig i sammenligning med de andre selskabers. Når undtages de forholdsvis få, der for en eller anden grov forbrydelse (navnlig mord, brandstiftelse og blodskam) uden tidligere at være straffede ere blevne idømte tugthusarbejde på livstid eller en længere årrække, består straffeanstaltens befolkning af tugthusfanger, der flere, ofte mange gange ere blevne straffede og netop derfor ere blevne idømte tugthusarbejde, samt af forbedringshusfanger, der ikke ere komne til Vridsløselille, enten fordi de ere over 30 år og tidligere have udstået straffearbejde, eller fordi de ere over 60 år (skønt ikke tidligere straffede), eller endelig fordi det er imbecile personer, som ikke kunne udholde cellestraf. Hver uge løslades der gennemsnitlig flere af den slags personer, og spørgsmålet opstår derfor daglig: Hvad skal man gøre for dem? Den straffeanstalt, der nærmest kan sammenlignes med den i Horsens, er jo Christianshavns kvindefængsel, men dels er fangeantallet der langt mindre og løsladelserne allerede af den grund sjældnere, dels komme jo alle forbedringshusfanger dertil, medens vi kun få de dårlige, og endelig er det også lettere i den store stad at indlede forbindelser om at få dem anbragte. Og hvad Vridsløselille angår, så indsættes der jo mest yngre endnu ikke forhærdede forbrydere, som enten rejse sig, eller hvis de vedblive at falde tilbage, snart gå over til vor faste stok, hvor de vedblive at gå igen, således at der

er flere, som i de 5 år, jeg har været her, ere blevne løsladte 3 à 4 gange. Hvad skal man altså gøre for disse? Ja, jeg ved nok, at mange sige: De have opgivet sig selv, og derfor skulle selskaberne ikke tage sig af dem. Det er imidlertid uforsvarligt og umuligt for os. Der er ganske vist nogle, og det endda ikke så få, som ere i den grad elendige, at de ikke du til andet end at komme i et fattighus, og dem er man nødt til at sende hjem. Men hovedmassen er sådanne, der ganske vist ikke give meget håb, men dog ere arbejdsdygtige og ofte have været flittige og opført sig godt i anstalten. At man under opholdet deri formaner og trøster dem, søger at styrke deres karakter og villie, og så, når de skulle ud, siger: „Vi ville ikke have med dig at skaffe, du er et opgivet menneske“, er der dog vel ikke mening i. Erfaringen har idelig vist, at kom etsådant menneske ikke i plads eller arbejde, kom han snart igen, hvorimod der ofte kunde gå år, når man fik en nogenlunde god plads til vedkommende. Dette er dog allerede noget, men vi have ikke så få eksempler på, at folk, som vi ingen tro havde til, have forbavset os ved fremdeles at skikke sig godt. Der må altså efter min mening fremfor alt sørges for, at vedkommende bliver anbragt i arbejde hos folk, der tage ham ikke blot for egen skyld, men også for hans. Thi sendes han hjem uden plads, sættes han oftest på en fattiggård, hvor han ikke vil være, og fra hvilken han derfor løber bort, eller han begiver sig på vandring „for at søge arbejde,“ hvilket han som oftest først finder i tugthuset.

At få plads til sådanne er særlig vanskeligt henimod og ved vintertide. Derfor var det jeg fremsatte tanken om et slags optagelseshus for sådanne, der kom ud på en dårlig tid. Den vandt ingen sympati, og jeg skal derfor ikke forfølge den længere men sige, hvad vi hidtil have gjort. Vi have sat os i forbindelse med folk, hvor der gaves lejlighed. Særligt skal jeg bemærke, at vi have averteret af og til om at få en fange anbragt på betinget benådning, og når der så mældte sig flere, er det oftere lykkedes at

få en eller anden af de andre anbragte. Vi have også henvendt os til fæstemænd og med særlig påskønnelse må jeg nævne BETACK i Århus. Endelig er det også lykkedes af og til at få en anbragt ved private bekendtskaber, navnlig gennem præster og fabrikbestyrere. Jeg behøver vel ikke at anføre, at vi naturligvis aldrig fortie noget om vedkommende eller søge at lokke nogen til at tage dem.

For imidlertid at løse denne opgave med hensyn til anbringelsen af fanger nogenlunde tilfredsstillende, mangle vi i høj grad lokalkundskab, idet vi naturligvis kun kunne have den i Horsens og nærmeste omegn. Jeg vilde derfor forespørge, om det ikke måtte anses for heldigst, at selskaberne antog lønnede agenter i de større byer, som kunde have opmærksomheden henvendt på at finde passende pladser til de løsladte, navnlig hos mindre ejendomsbesiddere, thi det er sjelden heldigt at få dem til større gårde, hvor der er mange folk. Ved at henvende sig til disse agenter, vilde man muligvis kunne få mangan en heldigt anbragt og få dem fordelte lidt mere jævnt over landet.

Pastor WAMBERG. Som et af de midler, hvorved man har tænkt sig på bedste måde at kunne anbringe løsladte fanger, har man også bragt i forslag at oprette en anstalt, hvori løsladte fra begge vore mandsfængsler efter eget ønske kunde indsættes på kortere eller længere tid, hvori den i straffeanstalten mulig begyndte, men endnu ufuldstændige påvirkning kunde fortsættes, og hvorfra de da kunde anbringes i tjeneste, når de vare bragte såvidt, at de bedre kunde antages at være i stand til at modstå fristelser. Jeg skal tillade mig bestemt at erklære mig imod dette forslag, og jeg kan med hensyn til motiveringen i det væsentlige henvise til, hvad jeg tidligere har ytret om denne sag i Berlingske Tidende, da spørgsmålet blev rejst der. Det er klart, at et sådant måske flerårigt, måske oftere gentaget samliv mellem en stor del af vort lands mandlige forbrydere (forslagsstilleren havde tænkt sig en anstalt på flere hundrede løsladte) vilde være en fuldstændig

tilintetgørelse af cellesystemet, en tilbagevenden til det gamle systemsløse fængsel, og, da det onde har en langt mere smittende magt end det gode, et såre virksomt middel til at forværre forbryderne, istedenfor at forbedre dem. Jeg tror derfor, at dette forslag ikke har nogen fremtid for sig her i landet. Vi må vist i det væsentlige føle os henviste til at virke i samme spor som hidtil; vi trænge ikke såmeget til at slå ind på nye baner, som til at virke fyldigere og stærkere på det gamle område. Et kraftigt middel er vistnok det af Pastor ANDRESEN her fremsatte forslag, at antage lønnede agenter. Jeg skal bemærke, at Vridsløselille fængselselskab allerede har gjort alvor af denne tanke og antaget en sådan agent, der bor i København. Vi kunne endnu ikke fuldt ud dømme om resultaterne heraf, men vi håbe det bedste.

Inspektør MAZANTI. Angående den foreliggende sag har jeg på anden tid og sted fået lejlighed til offentligt at udtale mig, og da jeg fremdeles står på samme standpunkt som dengang, kan jeg i det væsentlige holde mig dertil. Ligesom jeg ikke har nogen tro til, at en optagelsesanstalt for løsladte mandlige fanger vilde stifte nogen nytte, således har jeg ganske vist heller ikke nogen rigtig tillid til den kærligheds- eller medlidenhedsgerning, som skal betales, og da selskabernes virksomhed formentlig er fremgået af denne følelse, og den bistand, man skal have, må komme sammesteds fra, stiller det sig derfor tvivlsomt, hvorvidt det vilde være heldigt at have lønnede agenter, hvortil selskaberne vel næppe ejheller ville have midler. Der er hos mig en levende overbevisning om, at den hjælp, som der her søges, bør udgå fra kommunerne. Det er jo nemlig deres pligt at forsørge de løsladte fanger, som ikke kunne ernære sig selv, og som ere hjemmehørende i den respektive kommune. Denne forsørgelse må ganske vist, hvis den skal være til nogen virkelig hjælp for den pågældende, ske på en ganske anden måde end den nu sker. Det er virkelig ikke nok, at vedkommende kommune, for

blot at komme af med sådanne personer, enten kaster dem ind på en fattiggård eller arbejdsanstalt, så snart de komme ud af straffeanstalterne, eller giver dem et par kroner, for at de skulle vandre til andre sogne og søge arbejde, hvad med andre ord vil sige, søge snarest muligt at komme ind i straffeanstalten igen. Af erfaring ved jeg, at sådant finder sted langt oftere end det måske antages, og det er sikkert en meget dårlig måde at forsørge dem på. Det er dog utvivlsomt kommunens første pligt at skaffe sådanne personer, som kunne og ville arbejde, *lejlighed* til at arbejde, selv om det skulde ske med opofrelse fra kommunens side, og denne anbringelse burde helst ske i selve hjemmet, hvor vedkommende er kendt i forvejen, og hvor hans forbliven ved arbejdet således ikke bliver afhængig af tilfældige åbenbaringer om hans fortid, der dog næppe kan holdes skjult i et så lille land, i al fald for fællesfangerens vedkommende. Det vil ganske vist blive vanskeligt at få kommunerne til at gå med på rette måde i denne sag, hvori der ikke alene fordres materiel men også moralsk understøttelse til de trængende; men det er alligevel min overbevisning, at det er på denne måde, at hjælpen nærmest må og engang med forenede bestræbelser vil komme. Der er kun få løsladte fanger i en enkelt kommune, og det vilde således ikke være uoverkommeligt for denne at tage sig af dem på en langt virksommere måde end hidtil, og det skulde være mærkeligt, om der ikke i hver kommune skulde kunne findes mænd — udenfor sognerådet — der i sagens og kommunens interesse måtte findes villige til sådant hverv. Når da sådanne mænd støttedes ved et skarpere men tillige velvilligt polititilsyn med det pågældende individ, vilde der være vundet ikke sålidet til støtte for fængselssekskabernes virksomhed såvel i denne henseende som i det hele taget.

Politiinspektør PETERSEN anbefalede oprettelsen af tvangsarbejdsanstalter til optagelse af løsladte fanger.

Tømmermester KAYSER fandt lønnede agenter uheldige

og mente, at vanskeligheden ved fangens anbringelse vel næppe kunde være så stor, når man kun anbefalede virkelig værdige personer.

Pastor WAMBERG. Når Inspektør MAZANTI har talt om den hjælp, fængselselskaberne kunne vente af kommunerne med hensyn til anbringelsen af ældre, ofte straffede personer, som man vanskelig på anden måde kan skaffe erhverv, kan jeg ganske slutte mig hertil. Jeg skal blot henlede opmærksomheden på, at de under forhandlingen af det første punkt foreslåede lokale fængselselskaber vist også i denne henseende vilde vise sig at være en frugtbar tanke. I anledning af den af Tømmermester KAYSER ytrede frygt for det hensigtsmæssige i at have lønnede agenter, skal jeg bemærke, at det jo ikke kan være meningen hermed at skabe en livsstilling for vedkommende; man ønsker kun en mand i en praktisk stilling, hvis virksomhed fører ham sammen netop med sådanne, hvis hjælp vi behøve, en mand, for hvem det tilståede honorar kan være en væsenlig grund til, at han tør afse den ikke ringe tid, der vil medgå for ham i selskabets tjeneste, men som forøvrigt også arbejder af virkelig interesse for sagen. Jeg tror ikke, at der vil være fare for, at han for at opnå resultater skulde anbefale de løsladte for stærkt, hvorved selskabet vilde tabe sin tillid hos publikum. Agenten må tværtimod instrueres til at gøre opmærksom på, at det vel er en af de bedste fanger, vi søge at anbringe, men at vedkommende principal dog altid må gå ud fra, at han ved at antage en løsladt i sin tjeneste først og fremmest gør samfundet og den enkelte en velgerning; forhåbenlig vil han også selv kunne stå sig derved, men dette hensyn må først komme i anden række.

Politimester OLDENBORG udtalte, at dette spørgsmål stod i forbindelse med det store spørgsmål om recidivister, som ikke i sin helhed kunde optages her. Han var ganske enig med Inspektør MAZANTI i, at sognekommunerne (ikke København og købstæderne) ofte viste ligegyldighed med

anbringelse og forsørgelse af løsladte, skønt der dog i denne henseende påhviler forsørgelseskommunen, til hvilken den løsladte i regelen hjemsendes fra straffeanstalten, alvorlige forpligtelser. Han vilde ønske, at noget lod sig gøre i denne henseende. I forbindelse hermed henlede han opmærksomheden på fattighusene og de nu temmelig talrige arbejdsanstalter, hvilke sidste sædvanlig huse en del oftere straffede personer, for hvilke et selvstændigt liv næsten er blevet en umulighed, tildels fordi de strax hengive sig til vagabondering og drik eller forbrydelse, hvorfor det var af vigtighed at indrette disse anstalter på en hensigtsmæssig og forstandig måde, således at der var den fornødne tvang i forbindelse med den størst mulige frihed, idet det også var et formål nogenlunde at få de indlagte til at forsones sig med opholdet på disse anstalter. Opgaven var ganske vist meget vanskelig, men han turde dog udtale, at man på flere anstalter var kommen på en urigtig vej snart i den ene snart i den anden retning. Ofte hørte man den udtalelse fra forbryderne, at man foretrak straffeanstalten for arbejds huset. Jevnlige betød dette kun et trodsigt og genstridigt sind, men på den anden side lod det sig ikke negte, at tilstanden på flere fattiganstalter var en sådan, at ytringen tildels kunde forstås, hvilket selvfølgelig ikke skulde opfattes som en bebrejdelse mod straffeanstalterne, som om disse skulde være for bekvemt indrettede for forbryderne, men som et fingerpeg til at overveje fattiganstalternes tilstand. Forøvrigt var det jo bekendt, at der skete stadige fremskridt i den omhandlede henseende, og at navnlig amterne havde deres opmærksomhed henvendt derpå, men noget stod endnu tilbage.

WISSING foreslog så vidt muligt at anbringe jyske løsladte på Sjælland og sjællandske i Jylland. Erfaring havde godtgjort, at anbringelse af løsladte i egne, hvor deres fortids liv var ukendt, virkede heldig og betryggende mod tilbagefald.

Efterat forskellige forslag vare bragte på bane, ved-

toges det, ikke om dette spørgsmål at affatte nogen bestemt resolution.

Derefter endes forsamlingen om at sammensætte et udvalg således, at hvert selskab vælger et medlem, og at det medlem, som bor i den by, hvor næste møde bestemmes afholdt, skal være formand.

Det vedtoges derefter at afholde næste møde i København i året 1882, hvorefter forhandlingerne sluttedes. Goos takkede derefter Dirigenten for den humane og smukke måde, hvorpå han havde ledet forhandlingerne, og takkede Viborg Fængselselskab, fordi det havde sammenkaldt dette møde, som forhåbenlig vilde give anledning til en række af møder, gennem hvilke han lovede sig et godt udbytte for den sag, selskaberne virke for.

BLANDET INDHOLD.

DANMARK. Københavns politi i 1880. Efter beretningen for 1880 om Københavns politi har antallet af *samtligte forbrydelser*, som ved anmeldelse eller opdagelse uden foregående anmeldelse ere komne til politiets kundskab, udgjort 6715 mod 5169 i 1879.

Forbrydelserne ere fordelte således i	1880, 1879, 1878.
Mod den offentlige myndighed og orden . . .	66, 41, 43.
- sædeligheden	281, 247, 248.
- personer	152, 112, 110.
- ejendomsretten	6072, 4624, 4575.
Falsk	83, 92, 81.
Brandstiftelse	7, 5, 7.
Andre forbrydelser	54, 48, 54.

Procentvis og sammenstillet med de 5 foregående år stiller forholdet sig således, at af hvert 100 forbrydelser udgjorde i

	1880, 1879, 1878, 1877, 1876, 1875,
forbr. mod sædelighed	4,19 4,78 4,85 3,81 3,44 3,56.
- - personer	2,26 2,17 2,15 2,86 2,58 2,20.
- - ejendomsret	90,40 89,45 89,39 90,16 91,11 91,65.
falsk	1,24 1,78 1,58 1,28 0,96 0,77.
andre forbrydelser	1,89 1,82 2,03 1,89 1,91 1,82.

Af forbrydelser mod ejendomsretten have

simple tyverier udgjort i	1880: 4111, 1879: 3050, 1878: 2935,
grove — — — — —	879, — 622, — 730,
bedragerier — — — — —	978, — 889, — 839,

Antallet af simple tyverier er således steget med 34,8% mod 3,9% i 1879 og antallet af grove med 41,3%, medens dette i 1879 var dalet med 17,4%.

Af de begåede tyverier have 3407, nemlig 2894 simple og 513 grove, angået koster af indtil 10 krs værdi. Af samtlige tyverier have således noget over to trediedele (68,3%) været småtyverier.

Antallet af *de for forbrydelser anholdte udgør* 1841 mod 1423 i 1879 og 1357 i 1878.

Tiltalte børn under 15 år udgjorde i: 1880, 1879, 1878, 1877, 1876, 1875.

204, 251, 203, 132, 123, 140.

Af disse i 1880 tiltalte 204 børn vare 94 tiltalte for tyveri, de øvrige 110 for andre lovovertrædelser.

For *drukkekend* anholdtes 5269, nemlig 5133 mænd og 136 kvinder, mod 4634 i 1879 og 3136 i 1878.

Arrestlagenes antal har været 75741, hvoraf kun 43% (i 1879: 54%) er tilbragt i celle, og isoleringsprincippet har kun kunnet gennemføres fuldstændigt på 702 af årets 4290 arrestanter.

SVEITS. Foreningen for den penitentfære reform. Årsmødet 1881.

Ligesom forrige år har Hr. Professor TEICHMANN i Basel tilsendt Redaktionen „Schweizer Grenzpost“ med et referat af Foreningens årsmøde i Frauenfeld, hvoraf her skal meddeles et uddrag.

Foreningens møde åbnedes d. 3die Oktbr. kl. 8 aften. Deltagernes antal var 35 fra 10 kantonen. Efter en af regeringen i Thurgau given souper begyndte forhandlingerne, som varede til kl. 11. Centralbestyrelsens formand, Direktør HÜSIN meddelte beretningen om virksomheden i det forløbne år. Bestyrelsen havde henvendt sig til Forbundsrådet med andragende om at få oprettet et fælles celle-fængsel for grove forbrydere; der var imidlertid intet svar indløbet. Ligeså var det gået med henvendelsen til det sveitsiske Selskab for almenvellet angående benyttelsen af dettes tidsskrift. Overhovedet havde Foreningen under sin 14årige virksomhed ikke altid kunnet glæde sig ved stor sympati, idet den ofte havde haft nød med at blive indbudt til at afholde sit årsmøde i et eller andet kanton. Følelsen heraf fremkaldte det forslag af Direktør WEGMANN på bestyrelsens vegne, at Foreningen på en eller anden måde skulde søge at slutte sig sammen med Selskabet for almenvellet, enten som en særlig afdeling, eller således at moderselskabet også gjorde bestræbelserne for en fremskridende udvikling af fængselsvæsenet til sin opgave. Dette forslag fandt megen modstand, fordi der materielt intet vilde vindes derved, selskabet for almenvellet havde opgaver nok at varetage, og fordi det stred mod Foreningens ære. Det hele spørgsmål henvistes sluttelig til centralbestyrelsen til fornyet overvejelse, ligesom man vedtog at søge at træde i forbindelse med centralbestyrelsen for de forskellige fængselselskaber. Til hovedforhandlingsemne for året 1882 valgtes spørgsmålet om *fangerne ernæring*.

Derefter fulgte en længere redegørelse af Direktør GUILLAUME i Neuchâtel for straffe- og fængselsvæsenets tilstand i Sveits. Denne indeholdt meget af interesse, idet den med stor samvittighedsfuldhed opregnede alle de fremskridt, som i retning af straffelovgivning og straffefuldbyrdelse, navnlig ved forbedring af straffeanstalterne, vare gjorte i den sidste tid i de forskellige kantonen, eller vare i udsigt i den nærmeste tid. Man fik af denne beretning et stærkt indtryk

af, at der mange steder var gjort fremskridt, som fortjente anerkendelse. Af særlig interesse var det opkastede spørgsmål, om det ikke burde overvejes at forlænge straffetiden for fanger, som opførte sig slet i fængslet, og hvis tilbagefald med sikkerhed kunde ventes. Beretningen godtgjorde, at forholdene stillede sig bedre i straffeanstalterne end i varetægtsarresterne, og at kriminalpolitiet endnu lod meget tilbage at ønske. Blandt de resolutioner, der sluttede sig til denne beretning, skal den fremhæves, at Foreningen understøtter Selskabet for almenvellets bestræbelser angående oprettelsen af en reduktionsanstalt for unge forbrydere.

Ved mødets slutning meddeltes årsberetningen, hvoraf det fremgik, at Foreningens indtægter næppe strakte til til at dække de årlige trykningsudgifter m. m. Valget af mødestedet for det kommende år overlodes til centralbestyrelsen.

Mødet den følgende dag åbnedes af Regeringsråd HAFTER med et historisk foredrag om udviklingen af straffeanstalten Tobel, tvangsarbejdsanstalten Kalchrain og fattiganstalten Bernrain i Thurgau. — Hovedspørgsmålet om *ønskeligheden af en fælles sveitsisk strafferet* indlededes af Overdommer, Dr. ZÜRCHER. Denne henviste til det trykte referat, som tillige giver en historisk udvikling af de kantonale strafferetter, for at bevise den påstand, at denne udvikling aldeles ikke har nogen systematisk eller national karakter. Han kom derfor til den slutning, at en unifikation af strafferetten theoretisk set kun vilde møde få besværligheder. Han anså tilstræbelsen af dette mål for at være af interesse for statssuveræniteten, retfærdigheden, det stigende samkvem og den nationale politik. Hvad den praktiske udførelse derimod angik, mente han, at denne for tiden vilde få så store vanskeligheder at overvinde, at der ikke kunde tænkes på virkeliggørelsen af denne tanke. Han indskrænkede sig derfor til at foreslå, at Foreningen skulde virke for at sætte sagen i scene ved at belære og oplyse befolkningen gennem tale og skrifter.

Korreferenten, Direktør Gysin i Liestal, sluttede sig til Dr. ZÜRCHERS anskuelse, men vilde gå et skridt videre ved at opfordre Foreningens bestyrelse til at forberede en fælles sveitsisk strafferet, for at forarbejderne i det passende øjeblik kunde være gjort. Forhandlingerne viste samstemning i den theoretiske opfattelse, derimod godtgjorde et brev, som blev oplæst, fra Professor HORNUNG i Genf, at denne opfattelse ikke deltes overalt. Resultatet blev i korthed dette, at Foreningen er for en ensartet sveitsisk strafferet og vil virke i denne retning; bestyrelsen skal søge at iværksætte forarbejderne for en sådan lov og med dette formål navnlig sætte sig i forbindelse med den sveitsiske Juristforening. Iøvrigt skal bestyrelsen påny gøre det forrige år til forbundsrådet stillede andragende om oprettelsen af et fælles sveitsisk cellefængsel gældende, hvorved der tillige forberedes en vis ensartethed i straffefulbyrdelsen. Hermed sluttede årsmødet.

MASSACHUSETTS. Behandlingen af voksne forbrydere. Det i denne stat oprindeligt for unge forbrydere anvendte prøvesystem (se Tidsskriftet, årgang 1881, side 247) er efter en meddelelse til Howard-Association fra en, som i Septbr. 1881 har besøgt Boston, nylig udvidet til i et begrændset omfang også at anvendes på voksne forbrydere. Når der kommer et tilfælde til den ledende embedsmands kundskab, hvori en fange, efter hans mening, bør fritages for fængsling, indestår han for hans tilstedeværelse og får ham på denne betingelse løsladt af øvrigheden eller dommen udsat. Han stilles under tilsyn, og hvis han opfører sig godt, fremstilles han ikke igen. Hvis han på den anden side opfører sig slet, bliver han fremstillet påny og muligt straffet. SAVAGE, den ledende embedsmand i Boston, „synes at være en forstandig og kompetent mand, hvad der er hovedsagen“.

FINLAND. Elfte årsberättelsen afgifven af Fängelseföreningens i Finland Centralutskott för 1880. Beretningen fremhæver, at Foreningen fra mange sider i det forløbne år har modtaget beviser på, at interessen for dens virksomhed vinder fremgang, om det end må erkendes, at der i så henseende står meget tilbage at ønske og håbe, uagtet der er gået 11 år siden dens stiftelse. På den anden side har året været ugunstigt, idet bidragene ere aftagne, hvilket dog formentlig særligt må tilskrives årets dårlige økonomiske forhold. Foreningen har derfor med stor taknemlighed også i 1880 modtaget en gave af 1000 mark fra Utskänkingsbolaget i Helsingfors i lighed med det foregående år. Denne sum har sat den istand til at vedligeholde det oprettede asyl for løsladte mandfolk, hvortil der er medgæet en leje af 400 mark samt 29 mark til opvarmning og belysning.

Mandsasylet har været benyttet af 8 personer fra få nætter til lidt over 1 måned. Dog bemærkes om 5 af disse, at de ikke have villet underkaste sig asyllets husorden. Når et ringere antal løsladte i årets løb have henvendt sig til Foreningens agent om bistand, antages grunden at være, at arbejdet i årets løb har været rigeligt, særligt ved mange byggeforetagender i hovedstaden. — I kvindeasylet have 10 været anbragte, hvoraf 4 alt vare optagne i 1879. Beskæftigelsen har været syning, strikning og vask, som har givet en indtægt af 175 mark, medens den samlede udgift til asylet har været 2871 mark. Foreningen såvelsom dens filialer i Åbo, Tavastehus, Bjørneborg, Wiborg, Willmanstrand, St. Michel og Wasa have ligesom hidtil virket ved at skaffe arbejde til løsladte som også ved at meddele fangerne i fængslerne arbejde, undervisning og sjælesorg.

Af hensyn til at Foreningens love have lagt hindringer i vejen for en udvidelse af dens virksomhed, særligt ligeoverfor vanartede børn, har Centralutskottet i Decbr. 1880 vedtaget et forslag til forandringer, hvilket findes trykt i beretningen, og hvortil medlemmerne inden dette års udgang opfordres til at fremsende bemærkninger.

Nordwestdeutscher Verein für Gefängniswesen. Foreningen afholdt den 6 Oktober sit årsmøde i Hamburg, på hvilket forhandlingsemnerne vare:

1. *Om det afskrækkende moment i straffefuldbyrnelsen*; referent Professor, Dr. juris Doehow i Halle.
 2. *Om de små fængsler*; referent Første statsfiskal GALLI i Göttingen.
-

LITTERATUR.

Bulletin de la Société générale des prisons, 1881. Nr. 6. Indhold: DUBAURE. Om anvendelsen af fangers arbejde ved opførelsen af de departementale fængsler, af FERN. DESPORTES. Om afståelsen af ejendomsretten til de departementale fængsler til staten, af JOURT-DESCLOSÉRES. Om udlevering, af LACQINTA. Fængselsvæsenet i Kanada, af PAGES. Revue over fængselselskaber i Frankrig og Udlandet, af DE CORNY.

Journal d'éducation correctionnelle, 1881. Nr. 2. Indhold: 37te beretning om agerbrugskolonien *Ste-Foy* for 1880—81.

Blätter für Gefängnisskunde. Band XIV. Heft 4—5. Indhold: Sygelighed og dødelighed i fængslerne og muligheden af deres formindskelse, af MARCARD. Den nordiske Penitentiærforenings møde i København, 1880, af STUCKENBERG. Vor strafferet og forbrydelsernes tiltagen. Litteratur. Korrespondance.

Nordwestdeutscher Verein für Gefängniswesen. Vereinsheft 8. 1881. Indhold: Lovgivning og anstalter vedrørende ungdommen i Italien, af Dr. FÖHRING. Om det afskrækkende moment i straffefuldbyrdelsen, forhandlingerne på den nordiske Penitentiærforenings møde i 1880, oversat af L. . .

Statistik der zum Ressort des kgl. preuss. Ministerium des Innern gehörenden Straf- und Gefangen-Anstalten pro April 1879—80. Berlin. 1881.

Twenty-fourth annual report of the Board of Directors for Public Institutions of the City of Boston, for 1880—81.

Howard-Association Report, 1881. Indhold: Unge forbrydere. En rig kilde til forbrydelse. Dømmes uensartethed og revision. Lovgivningen om mord. Dødsstraffen. Den moralske indflydelse i behandlingen af forbrydere. Understøttelse til forfattere. De irske fængsler og forbrydelsen. Fængsling som en læretid for frihed. Udskillelsen af de slette elementer i fængslerne. Kirken og fangerne. De lokale fængsler; disses præster. Ufuldstændige officielle beretninger. Frivillige besøg hos fangerne. Lægerne og selvmord. Fængsels- og fri industri. Korrespondance. Prostitutionen. Foreningens status.

Rettelser i Argang 1881.

-
- Side 49, linie 3 fraenden: at sende unge forbrydere tilbage til —
læs — at sende unge forbrydere til —
— 120, — 13 fraenden: og før arbejdet — læs — og gør arbejdet
— 192, — 12 fraoven: jo derfor også meningen med af den
grund — læs — jo også af den grund
meningen med at
— 206, — 3 fraoven: 333 — læs — 346
-